نشر احسان

صحیح فضائل اعمال

از دیدگاه اهل سنت

مؤلف: ابو عبدالله ضیاء الدین
مترجم: حامد فیروزی

سنی بوک_بزرگترین مرجع کتب و نرم افزار اسلامی

www.sunnibook.net

عنوان سایت	آدرس اینترنتی
سنی بوک | دریافت سریع کتب اهل سنت	www.SunniBook.net
سنت دانلود | مرکز دانلود فایل های اسلامی	www.SunnatDownload.com
عقیده | کتابخانه آنلاین اهل سنت	www.Aqeedeh.com
سنی آنلاین | پایگاه اطلاع رسانی اهلسنت ایران	www.SunniOnline.us
سنت آنلاین | دریافت آخرین اخبار و مقالات اهل سنت	www.SunnatOnline.com
سنی وب | مرکز طراحی و آموزش سایت های اهل سنت	www.SunniWeb.org

این کتاب

ازکتابخانه سنی بوک دانلود شده برای دریافت کتب بیشتر مارا از طریق آدرس اینترنتی و کانال تلگرام سنی بوک دنبال کنید.

آدرس اینترنتی : www.SunniBook.net

کانال تلگرام : https://telegram.me/sunnibookarchive

فهرست

با کلیک روی عنوان مطالب به صفحه مورد نظر منتقل می‌شوید.

مقدمه‌ی مؤلف ٦

کتاب فضایل وضو ونماز ٧

فضیلت وضو ٧

فضیلت وضوی در سرما و گرمای شدید ٨

فضیلت گفتن شهادتین بعد از وضو ٨

فضیلت أذان وآنچه شنونده به همراه وی تکرار میکند ٩

فضیلت دعای بین اذان و اقامه ١٢

فضیلت مسجد سازی ١٣

فضیلت به نماز رفتن و فضیلت نماز جماعت ١٤

فضیلت صف اول ١٧

فضیلت آمین گفتن در نماز ١٩

فضیلت «سمع الله لمن حمده و ربنا ولک الحمد» گفتن ١٩

فضیلت نمازهای پنج گانه ١٩

فضیلت دو رکعت سنت فجر و دیگر سنت ها ٢٤

فضیلت وتر و سفارش به آن ٢٥

از فضایل نماز چاشت ٢٦

فضیلت چهار رکعت قبل از عصر ٢٦

فضیلت سجده برای معبود یکتا (الله) ٢٧

فضیلت شب زنده داری در ماه رمضان ٢٨

فضیلت شب زندهداری (نماز خواندن) با امام در ماه رمضان ٢٩

فضیلت خواندن نمازهای سنت درخانه ٢٩

فضیلت نماز مستحبی بین مغرب وعشاء ٣٣

فضیلت قیام طولانی در نماز ٣٣

فضیلت خواندن نماز وتر در آخر شب ٣٤

برخی از فضایل اذکار بعد از نمازهای فرض ٣٤

فضیلت ذکر هنگام بیدار از خواب ٣٧

محبوبترین سخن نزد خداوند متعال ٣٩

برخی ازفضایل ذکر ٤٠

فضیلت ذکرهایی که ثواب چندبرابر دارند ٤٣

فضیلت«لااله الاالله»گفتن دربازار ٤٥

فضلیت استغفارنمودن ٤٦
فضیلت گفتن لاحول ولاقوةالابالله ٤٨
فضیلت درود فرستادن به رسول الله ٤٩
فضیلت گفتن لا اله الا الله هنگام مرگ ٥٠
کتاب بخش جنائزو ٥١
فضیلت نماز خواندن بر میت و تشییع جنازه ٥١
فضیلت دعای برای میت و از وی به نیکی یاد کردن ٥١
پاداش کسی که برخی از فرزندانش در زمان کوچکی وفات کرده اند ٥٣
ثواب مادری که چنین خود را با سقط از دست بدهد ٥٤
فضیلت گفتن: « انا لله و انا الیه راجعون»در مصیبت ها ٥٤
فضیلت عیادت مریض ٥٥
پاداش کسی که چشمانش را از دست بدهد و بخاطردریافت ثواب صبر پیشه کند ٥٩
آن چه از اعمال نیک برای فرد بیمار ثبت می شود ٥٩
کتاب فضایل روزه: ٦٠
فضیلت روزه ٦٠
فضیلت ماه مبارک رمضان وروزه ی این ماه ٦١
فضیلت سحری خوردن و تاخیر آن و فضیلت افطار و عجله در آن ٦٣
روزه ی داود علیه السلام با فضیلت ترین روزه (ی نفلی) است. ٦٥
فضیلت روزهی ماه محرم ٦٦
فضیلت روزه شش روز از شوال ٦٦
فضیلت روزهی دوشنبه و پنج شنبه ٦٨
فضیلت روزهای سه روز از هر ماه و سفارش به آن ٦٩
فضیلت روزه ی روزهای بیض. (١٣،١٤،١٥) از هر ماه ٧٠
فضیلت روزهای دهه ی اول ذیحجه و عبادت در این روزها در این روزها ٧١
فضیلت روزهی ماه شعبان ٧١
شایسته است در هنگام روزه از سخنان وبیهوده وباطل پرهیز شود ٧٢
فضیلت کسی که روزه داری را افطار دهد ٧٢
فضیلت و اهمیت دعای روزه دار ٧٢
افطار با چه چیزی مستحب است ٧٣
فضیلت شب قدر و باید چه زمانی برای پیدا کردن آن تلاش کنیم ٧٣
عبادت در دهی آخررمضان واعتکاف درآن ٧٥
کتاب فضایل زکات و دیگر انواع صدقات ٧٦
فضیلت ادای زکات ٧٦

فضیلت انفاق ازمال حلال ۷۷
بهترین صدقه آن است که ازروی بی نیازی باشد. ۸۰
فضیلت انفاق در راه خد........ ۸۱
فضیلت صدقه، زکات دادن به خویشاوندان ۸٤
پاداش زن خدمت کار(خزانه دار)وبرده ای که ازمال صاحب خانه صدقه می دهند ۸۷
فضیلت صدقهی از کسب حلال، هرچند اندک باشد........ ۸۹
فضیلت(ثواب)کسی که شیرحیوان خودرابه نیازمندان می بخشد ۹۲
ترک شَر، صدقه بشمارمی رود........ ۹۳
فضیلت پرداخت بموقع قرض ۹۵
برخی از فضایل صدقات و ۹۹
فضیلت خود داری از گدایی........ ۱۰۳
فضیلت نیکی به پدر و مادر........ ۱۰۷
فضیلت نیکی به خاله........ ۱۱۰
فضیلت رعایت پیوند خویشاوندی (نیکی به خویشاوندان) ۱۱۰
فضیلت تلاش برای کمک به بیوه زنان، یتیمان، دختران و خواهران ۱۱٤
فضیلت قرض دادن به مؤمنان........ ۱۱٦
فضیلت کسی که بدهکاری رامهلت بدهد،یا طلب خود را ببخشد ۱۱۷
کتاب فضایل حج ۱۲۰
فضایل حج ۱۲۰
فضیلت لبیک گفتن ۱۲۲
فضیلت وقوف در عرفه ۱۲۳
فضیلت استلام دو رکن ۱۲۳
فضیلت طواف بیت الله(کعبه)........ ۱۲٤
فضیلت عمره ی دررمضان........ ۱۲٥
فضیلت تراشیدن سر در حج........ ۱۲٦
فضیلت آب زمزم........ ۱۲۷
فضیلت درود وسلام فرستادن به رسول الله صلی الله علیه وسلم........ ۱۲۸
فضیلت نماز در مکه........ ۱۲۸
فضیلت درود بر رسول الله صلی الله علیه وسلم ۱۲۹
فضیلت نماز در مسجد النبی صلی الله علیه وسلم........ ۱۲۹
فضیلت مساجد سه گانه(مسجدالحرام،مسجدالنبی و مسجدالاقصی) ۱۳۰
فضیلت مسجدالاقصی ونمازخواندن درآن ۱۳۱
فضیلت مسجدقباء ۱۳۲

فضیلت قربانی ۱۳۳
کتاب(بخش) فضایل جهاد ۱۳٤
فضیلت رفتن یک صبح یا شام در راه الله (حضور در جبهه جنگ علیه کفار) ۱۳٤
فضیلت جهاد در راه خداوند متعال ۱۳٥
الله تعالی برای مجاهدان در بهشت صد طبقه آماده کرده است. ۱۳۷
جهاد ازافضل اعمال است. ۱۳۹
فضیلت مرزبانی درراه الله وثواب مرگ درحال مرزبانی ۱٤۰
فضیلت انفاق در راه الله ۱٤۲
فضیلت گرد و غبار در راه الله و ثواب کسی که پاهایش در راه الله غبارآلود شود ۱٤۳
فضیلت نگهبانی در راه الله(جهاد) ۱٤٤
فضیلت روزهی جهاد ۱٤٤
فضیلت تیراندازی در راه الله ۱٤٥
فضیلت زخمی شدن درراه الله ۱٤٦
فضیلت جنگ دریایی ۱٤۸
فضیلت کسی که مجاهدی را برای جهاد مجهز کند یا مخارج خانواده اش را به عهده گیرد ۱٤۹
فضیلت کشته شدن در راه الله ۱٥۰
بهشت زیر سایهی شمشیرهاست ۱٥٥
ثواب کسی که صادقانه از الله شهادت را بخواهد ۱٥٦
فضیلت پرورش اسب برای جهاد در راه الله ۱٥۷
گفتن سخن حق جهاد بشمار میرود ۱٥۹
کتاب نکاح(ازدواج)و... .... ۱٦۰
فضایل نکاح(ازدواج) ۱٦۰
ثواب کسی که کنیز خودرآزاد وسپس باوی ازدواج می کند ۱٦۲
پاداش برده ای که الله وصاحب خودرا اطاعت کند ۱٦۳
ارزش وفضیلت کار ۱٦۳
پاداشی کسی که قرض خود را به نحو احسن ادا کند ۱٦٤
ثواب قبول فسخ معامله ۱٦٦
فضیلت گذشت درخرید وفروش ۱٦٦
فضیلت وزن کردن موادخوراکی که به یکدیگرقرض می دهی ۱٦۷
فضیلت صبح زودرفتن به سرکار ۱٦۷
فضیلت خریدن گوسفند ۱٦۷
فضیلت آزادکردن برده ۱٦۸

فضیلت حاکم عادل ۱۶۹

خداوند متعال با قاضی عادل است ۱۷۰

کتاب فضایل قران ۱۷۱

فضیلت یادگیری و یاد دادن قران ۱۷۱

فضیلت مهارت در قران ۱۷۱

فضایل قرآن ۱۷۳

فضیلت تلاوت قران ۱۷۳

فضیلت سوره فاتحه ۱۷٤

فضیلت سوره ی بقره وآیهی کرسی ۱۷٦

فضیلت دو آیه ی آخر سوره ی بقره ۱۷٦

فضیلت سوره ی بقره و آل عمران ۱۷٦

فضیلت سوره کهف ۱۷۸

فضیلت سوره ی کافرون ۱۷۸

فضیلت سوره ی اخلاص ۱۷۹

فضیلة معوذتین ۱۸۱

بخش فضایل علم ۱۸۳

فضیلت کسی که در طلب علم میرود ۱۸۳

فضیلت کسی که علم دین را به دیگران می آموزد ۱۸٥

فضیلت کسی که به هدایت(قرآن و سنت صحیح) دعوت می دهد ۱۸۷

دعای پیامبر صل علی وعلیه سلم برای کسی که از ایشان حدیثی به مردم برساند ۱۸۸

باب فضیلت ذکر ۱۸۹

ذکر هنگام دیدن فرد مصیبت زده ۱۹٦

دعای هنگام بیدار شدن از ترس ۱۹۸

دعای برای برادر مسلمان در غیاب او ۱۹۸

فضیلت اخلاق نیک ۱۹۹

توصیف افراد باهوش ۲۰۰

فضیلت سکوت ۲۰۱

فضیلت صبر ۲۰۲

فضلیت نرمی در امور ۲۰۳

فضیلت اجرای حدود الهی ۲۰٤

فضیلت زهد در دنیا و ۲۰٥

مقدمه‌ی مؤلف

شیخ ، امام ،عالم، حافظ ، ضیاء الدین ،أبو محمد بن عبد الواحد بن احمد مقدسی می گوید:

الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد اشرف المرسلین.

اما بعد: این (فضائل الاعمال) کتابی است که با حذف سندها گرد آوری کرده ام و هر یکی از احادیث آن را به کتاب های ائمه ی حدیث نسبت داده ام، اما هر یکی از این احادیث که در صحیحین یا یکی از آن دو است، غالبا به کتابی دیگر نسبت ندادم. البته حدیثی که در سنن (ابوداود، ترمذی، و ......) است به منابع مختلف آن نسبت دادم، **چرا که هدف شناخت صحت حدیث است نه بیان کثرت محدثینی که آن را روایت کرده اند.**

امید است که الله تعالی این کتاب را برای ما و هر کس احادیث این را بنویسد یا بشنود... مفید واقع گرداند.

حسبنا الله و نعم الوکیل

كتاب فضايل وضو ونماز[1]

فضيلت وضو

١-عن عثمان قال رسول الله صل الله عليه والسلم«مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حتي تَخْرُجُ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ»:[2]

عثمان بن عفان(رضى الله عنه)ميگويد،رسول خداصل الله عليه والسلم فرمودند: (هركس به نحو احسن وضو گيردگناهان او،ازبدنش،حتى از زير ناخن هايش بيرون مى شود).

٢-عن ابى هريره ان رسول الله صل الله عليه والسلم قال «اذَا تَوَضَّأَ العبدالمسلم اومومن فَغَسَلَ وَجْهَهُ خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كل خطيئه نَظَرَ إِلَيْهَا بِعَيْنَيْهِ مَعَ الْمَاءِ أَوَمَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدَيْهِ كل خطيئه كان بَطَشَتْهَا يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوَمَعَ آخَرَ قطرالماء فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَ كل خطيئه مشتهارجلاه مَعَ الْمَاءِ أَوَمَعَ آخرقطر الْمَاءِ حتي يَخْرُجَ نَقِيًّا مِنْ الذُّنُوبِ».[3]

ابوهريره مى گويد،رسول خداصل الله عليه والسلم فرمودند: (هرگاه بنده ى مسلمان ياءمومن وضو گيرد،چون صورتش رابشويد هرگناهى كه باچشمانش انجام داده با آب يا با آخرين قطره ى آب از آن بيرون مى شود،وچون دستهايش رابشويدهرگناهى كه با دستهايش انجام داده با آب يا باآخرين قطره ى آب بيرون مى شود،هرگاه پاهايش را بشويد،هرگناهى كه بوسيله ى پا انجام شده با آب يا با آخرين قطره ى آب بيرون مى شود تااينكه گناهانش پاک مى شود).

٣-عن عمربن عبسه عن النبى قال:«مامنكم رَجُلٍ يُقَرِّبُ وُضُوءِ فَيَتَمَضْمَضُ وَيَسْتَنْشِقُ فَيَنْتَثِرُ إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا وَجْهِهِ وَفِيهِ وَخَيَاشِيمُهُ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ كما انره اللَّهِ إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَاهُ وَجْهِهِ مِنْ أَطْرَافِ لِحْيَتِهِ مَعَ الْمَاءِ ثُمَّ يَغْسِلُ يَدَيْهِ إِلَيَّ الْمِرْفَقَيْنِ إِلَّا خَرَّتْ خطايايديه مِنْ أَنَامِلِهِ مَعَ الْمَاءِ ثُمَّ يَمْسَحُ رَأْسَهُ إِلَّا خَرَّتْ خطاياراسه مِنْ أَطْرَافِ

---

[1] - اين عنوان از مترجم است.
[2] - صحيح مسلم/٦٠١
[3] صحيح صحيح مسلم/٦٠٠

شَعْرِهِ مَعَ الْمَاءِ ثُمَّ غَسَلَ قَدَمَيْهِ إِلَيَّ الكعبين إلَّا خَرَّتْ خطايارجليه مِنْ أَنَامِلِهِ مَعَ الْمَاءِ فَإِنْ هُوَ قَامَ فَصُلِّيَ فحمدالله وَاثْنَيْ عَلَيْهِ وَمَجَّدَهُ بِالَّذِي هُوَ لَهُ أَهْلٌ وَفَرَّغَ القلبه لِلَّهِ إِلَّا انْصَرَفَ مِنْ خَطِيئَتِهِ كهيئته يَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ».[1]

عمروبن عبسه می گوید،پیامبر صل الله علیه والسلم فرمود: (هیچ یک ازشما نیست که آب وضویش را بردارد و دهان و بینی اش را بشوید،مگراینکه گناها چهره ،دهان و بینی اش بیرون می شود. سپس وقتی که صورت خود را آن طور که الله دستور داده ، بشوید،گناهان او از دو طرف صورتش همراه باآب می ریزد،سپس باشستن دودستش تا آرنج ها گناهان دست هایش از سر انگشتانش می ریزد،سپس با مسح سر گناهان آن اطراف موهایش(بامسح)می ریزد وباشستن دوپا باقوزک ها گناهان پاهایش از سرانگشتان با آب می ریزد.پس اگر برخیزد ونماز بگوید وقلبش را فقط برای الله فارغ کند،هم چون روز تولدازمادر،ازگناهان پاک می شود).

فضیلت وضوی در سرما و گرمای شدید

۴-عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ قَالَ «الا ادلكم عَلِيِّ مايمحو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ درجات» قَالُوا بَلِيَ يارسول اللَّهِ قال«اسباغ الْوُضُوءِ عَلِيِّ المكاره وكثر الْخَطَايَا إِلَيَّ الْمَسْجِدِ وَ انْتِظَارُ الصلاه بعدالصلاه فذلكم الرِّبَاطِ».[2]

ابو هريره ميگويدپيامبراكرم صلى‌الله عليه وسلم فرمود (آياشمارا به چيزى راهنمايى نكنم كه الله به وسيله‌ى آن گناهان را محو ميكند ودرجات رابالا مى برد؟گفتند:بله يارسول الله. فرمود كامل وضو گرفته به هنگام سختى ها(مانند گرماى سخت،سرماى سخت و.....)كثرت قدم‌ها(رفتن)بسوى مساجد وانتظار كشيدن از نمازى تا نمازى ديگر،اين است مرز بانى،اين است مرزبانى)

فضیلت گفتن شهادتین بعد از وضو

۵ــ عَنْ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ توضأفأحسن الْوُضُوءِ ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لاالـه الاالله وَحْدَهُ لاشريک لَهُ وأشهدأن مُحَمَّدِ

[1] - صحيح:صحيح مسلم /١٩٦٧
[2] - صحيح:صحيح مسلم/٥١

عَبَّده وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ الْمُتَطَهِّرِينَ فُتِحَتْ لَهُ ثمانيه أَبْوَابِ الجنه يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ»

عمر ابن خطاب میگوید رسول الله صلی‌الله علیه وسلم فرمودهرکس به نحوه احسن وضو گیرد وسپس بگوید (أشهدان لااله الاالله وحده لاشریک له وأشهد ان محمد عبده ورسوله اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من المتطهرین)) (گواهی میدهم که معبود بحقی جز الله نیست،یکتاست،شریکی ندارد،ومحمدبنده وفرستادهٔ اوست،الهی مرا از توبه کنندگان وپاکان قرار بده)دروازه های هشت گانه بهشت برای وی باز میشود تا از هر کدام بخواهی وارد شود)

فضیلت أذان وآنچه شنونده به همراه وی تکرار میکند

۶ـ عَنْ أَبِي سعيدالخدري عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لايسمع مُدَّيْ صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلَا أَنَسٍ ولاشيء الاشهدله يَوْمَ القيامه»

از ابو سعید الخدری رضی الله عنه روایت است که پیامبر اکرم صل الله علیه وسلم فرمود (هر انسان،جن یا چیزی دیگر صدای مؤذن را بشنود روز قیامت برایش گواهی خواهد داد)

۷- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مافي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لاَ ستهموا ولو يَعْلَمُ وَنَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ ولويعلمون مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا ولو حَبْوا».[1]

از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صل الله علیه وسلم فرمودند:اگر مردم (ثواب) اذان دادن در وصف اول را میدانستند سپس راهی جز قرعه کشی نمی یافتند،برای آن قرعه کشی میکردند واگر ثواب خواندن نماز ظهر دراول وقت را میدانستند بطرف آن سبقت می گرفتند واگر ثواب شرکت در نماز عشاء وصبح را می دانستند حتی با خزیدن بصورت چهار دست وپا می آمدند

---

[1] - صحیح: صحیح بخاری/۶۱۵

٨- عَـنْ جَـابِرِ ابْـنِ عبـدالله أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «مَـنْ قَـالَ حِـينَ يَسْـمَعُ النِّـدَاءَ اللَّهُـمَّ رَبَّ هَـذِهِ الـدَّعْوَةِ التَّامَّـةِ وَالصَّـلَاةِ القائمـه أَتِ مُحَمَّـداً الْوَسِـيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وعدته حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ القيامه».[1]

جـابر ابـن عبـدالله رضـى الله عنـه روايـت مـى كنـد كـه رسـول الله صـل الله عليـه وسـلم فرمـود (هركسـى پـس از شـنيدن اذان بگويـد **« اللَّهُـمَّ رَبَّ هَـذِهِ الـدَّعْوَةِ التَّامَّـةِ وَالصَّـلَاةِ القائمـه أَتِ مُحَمَّـداً الْوَسِـيلَةَ وَالْفَضِـيلَةَ وَابْعَثْـهُ مَقَامًـا مَحْمُـودًا الَّـذِي وعدتـه »:** بـار الهى!اى،پروردگارصـاحب ايـن دعـوت كامـل ونمـاز بـر پـا شـده،به محمـد وسـيله وفضـيله(نام دو مقـام در،بهشـت اسـت)راعطاكن واورابـه مقـام محمـودى كـه وعـده داده اى برگزين)،شفاعت من در روز قيامت برايش محقق مى شود

٩ــ عَمْـرِو ابْـنُ الْعَـاصِ يَقُـولُ إِنَّـهُ سَـمِعَ رسـرل اللَّهِ ص يَقُـولُ «إِذَا سَـمِعْتُمْ مؤذّنـا فَقُولُـوا مِثْـلَ مَـا يَقُـولُ ثُـمَّ صَـلُّوا عَلَـيَّ فَإِنَّـهُ مَـنْ صُـلِّيَ عَلَـيَّ صَـلَاةً صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ بهاعشـرا ثُـمَّ سَـلُوا لِـيَ الْوَسِـيلَةَ فَإِنَّهَـا منزلــةفي الْجَنَّـةِ لَا تَنْبَغِـي إلاالعبـدمن عبـادالله وَأَرْجُـو أَنْ اكـون أَنَا هُوَ فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ عَلَيْهِ الشَّفَاعَةُ».[2]

عبـدالله بـن عمـرو العـاص (رض)ميگويـد از پيـامبر(ص) شـنيدم كـه فرمود،(هرگـاه صـداى مـؤذن را شـنيدى مثـل آنچـه ميگويـد بگـو وبـر مـن درود بفرسـتيد،زيرا هـركس يـك درود بـرمن بفرسـتد،خداوند در عـوض ده درود بـر او مـى فرستد.سـپس از خداونـد بـراى مـن وسـيله را بخواهيـد؛زيرا آن مقـامى در بهشـت اسـت كـه شايسـته ى يـك نفـر از بنـدگان خـدا اسـت ،اميـد دارم كـه آن - بنـده - مـن باشـم،لذا هركس از الله براى من وسيله را طلب كند،شفاعت من نصيب او خواهد شد).

١٠-عَـنْ عُمَـرَ بْـنُ خَطَّـابٍ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «إِذَا قَـالَ الْمُـؤَذِّنُ اللَّهُ اكبـر اللَّهِ اكبـر فَقَـالَ احـدكم اللَّهِ اكبـر اللَّهِ اكبـر ثُـمَّ قَـالَ أَشْـهَدُ أَنْ لَا إِلَـهَ إِلَّا اللَّهُ قَـالَ أَشْـهَدُ أَنْ لَا إِلَـهَ إِلَّا اللَّهُ ثُـمَّ قَـالَ أَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّـداً رَسُـولُ اللَّهِ قَـالَ أَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّـداً رَسُـولُ اللَّهِ ثُـمَّ قَـالَ حَـيَّ عَلِـيِّ الصـلاه قَـالَ لاحـول وَلَا قَـوِّهِ إِلَّا بِـاللَّهِ ثُـمَّ قَـالَ حَـيَّ عَلِـيِّ الْفَـلَاحِ

[1] - صحيح: صحيح بخارى/٦١٤ ٣
[2] - صحيح: صحيح مسلم ش/٥٧٧ مسنداحمد/٦٧٢٥

قَـالَ لَا حَـوْلَ وَلَا قُـوّةِ إِلَّا بِـاللَّهِ ثُـمَّ اللَّهُ اكبـر اللَّهِ اكبـر قَـالَ اللَّهُ اكبـر اللَّهِ اكبـر ثُـمَّ قَـالَ لَا إِلَـهَ إِلَّا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ».[1]

از عمـر بـن خطـاب رضـي الله عنـه روايـت اسـت كـه رسـول الله صـلي الله عليـه وسـلم فرمودنـد:(هرگاه يكـى ازشـما بـا الله اكبـر الله اكبـر گفـتن مـوذن بگويـد:الله اكبـر ، الله اكبر،وبـا اشـهدان لا الـه الا الله مـوذن بگويـد اشـهد ان لا الـه الا الله ، بـا اشـهد ان محمـدا رسـول الله مـوذن بگويـد اشـهد ان محمـدا رسـول الله وبـا حـى علـى الصـلاه مـوذن بگويـد لاحـول ولا قـوه الا بـالله وبـا حـى علـى الفـلاح مـوذن بگويـد لا حـول ولا قـوه الا بـالله. و بـا الله اكبـر مـوذن بگويـد الله اكبـر و بـا لا الـه الا الله او از تـه قلـب بگويـد لا الـه الا الله ،وارد بهشت مى شود).

١١-عَـنْ سَـعْدِ ابْـنَ أَبِـي وَقَّـاصٍ عَـنْ رَسُـولِ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَنَّـهُ قَـالَ «مَـنْ قَـالَ حِـينَ يَسْـتَمِعُ المـوذن وَأَنَـا أَشْـهَدُ أَنْ لَا إِلَـهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْـدَهُ لَا شـريک لَـهُ وَأَنَّ محمـددا عَبْـدُهُ وَ رَسُـولِهِ رَضِـيتُ بِـاللَّهِ رَبّـاً وَ بِمُحَمَّـدٍ رَسُـولًا وَ بِالْإِسْـلَامِ دِينـاً غُفِـرَ لَـهُ ذَنْبُهُ».[2]

از سـعد ابـن اى وقـاص رضـى الله عنـه روايـت اسـت كـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم فرمودنـد:(هركس پـس از شـنيدن اذان بگويـد :و مـن نيـز گـواهى مـى دهـم كـه معبـود بـر حقـى جـز الله نيست،يكتاست،شـريكى نـداردو محمـد بنـده و فرسـتاده ى اوست،خشـنودم كـه الله پرودگـارم ،محمـد پيـامبرم و اسـلام ديـن مـن اسـت،گناهانش بخشيده مى شود).

١٢- عَـنْ معاويـه قَـالَ سَـمِعْنَا رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ «الْمُؤَذِّنُـونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ».[3]

معاويـه بـن ابـى سـفيان رضـى الله عنـه ميگويـد:از رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم شـنيدم كه فرمودند:(گردن افرادى كه موذن هستند ، در روز قيامت از همه بلندتر است).

---

[1] - صحيح ؛صحيح مسلم/٨٧٦
[2] - صحيح؛صحيح مسلم /٨٧٧
[3] - صحيح؛صحيح مسلم /٨٧٨

١٣- عَــنْ أَبِــي هريــره عَــنْ النَّبِــيِّ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ قَــالَ «المــؤذن يُغْفَــرُ لَــهُ مُــدَّيْ صَــوْتَهُ ويشــهدله كــل رَطْــبٍ وَيَــابِسٍ وَ شَــاهِدٍ الصــلاه يكتــب لَــهُ خَمْــسٌ وَ عِشْــرُونَ صَلَّاهُ وَ يكفر عَنْهُ مَا بَيْنَهُمَا ».[١]

ابــوهريره رضــى الله عنــه مــى گويــد،پيامبر صــلى الله عليــه وســلم فرمود:(تــا جــايى كــه صــداى مــوذن مــى رســد،مورد مغفــرت قــرار مــى گيــرد،و هــر تــر وخشــكى بــرايش گــواهى مــى دهــد و بــراى كســى كــه در نمــاز شــركت مــى كنــد (ثــواب) بيســت و پــنج نمــاز نوشته مى شود و گناهان بين دو نمازش بخشيده مى شود).

١٤- عَنْ أَبِي عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ أَذَّنَ ثِنْتَيْ عُشْرِهِ سِنِّهِ وَجَبَتْ لَهُ الجنه وَ كتب لَهُ بِتَأْذِينِهِ فِي كل يَوْمَ سِتُّونَ حُسْنِهِ وَ لكل أَقَامَهُ لثلاثون حُسْنِهِ ».[٢]

ابــن عمــر رضــى الله عنــه مــى گويد،رســول الله صــلى الله عليــه وســلم فرمــود:(هركس دوازده ســال اذان بگويــد بهشــت بــر او واجــب مــى گــردد،و در برابــر هــرروز اذان او شصــت نيكــى و بــراى هــر اقامــه اى ســى نيكــى بــراى او نوشــته مــى شود).

١٥- عَنْ أَبِي هريره كنا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ يُنَادِي بِلَالٌ فَلَمَّا سكت قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ قَالَ مِثْلَ هَذَا يَقِيناً دَخَلَ الجنه ».[٣]

ابــوهريره مــى گويــد:همراه رســول الله صــلى الله عليــه وســلم بــوديم كــه بــلال برخواســت و اذان داد،اذان كــه تمــام شــد رســول الله فرمــود:هركس بــا يقــين آن چــه را ايــن گفت،بگويــد وارد بهشت مى شود).

فضيلت دعاى بين اذان و اقامه

١٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالك قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ل«اَ يُرَدُّ الدُّعَاءُ بَيْنَ الْأَذَانِ وَ الْإِقَامَةِ».[٤]

---

[١] - صحيح؛صحيح سنن ابى داوود ابوداوود/٥١٥

[٢] - صحيح؛صحيح ابن ماجه /٧٢٨ وصحيح المشكاه (٦٧٨)،الصحيحه ٤٢،صحيحه الترغيب و ترغيب ٢٤٢.

[٣] - حسن،صحيح سنن سنايى/٦٨٢،التعليق الرغيب(١١٣/١).

[٤]- صحيح :صحيح سنن ابو داود/٥٢١

انس بن مالک می گوید رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (دعای بین اذان و اقامه رد نمی شود).

فضیلت مسجد سازی

۱۷- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ بَنِي مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنِي اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ».[۱]

عثمان بن عفان رضی الله عنه می گوید، شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرمود: هر کس مسجدی را صرفا جهت رضای الله بسازد، الله در بهشت برایش خانه ای همانند آن می سازد).

۱۸- عَنْ عُمَرَ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ بَنِي مَسْجِدًا يذكر فِيهِ اسْمُ اللَّهِ بَنِي اللَّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ».[۲]

عمر بن خطاب رضی الله عنه می گوید، از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که فرمود: هر کس مسجدی بسازد که در آن الله عبادت شود، الله در بهشت برایش منزلی می سازد).

۱۹- عَنْ جَابِرِ بْنِ عبدالله أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مِنْ بَنِي مَسْجِدًا لِلَّهِ كمفحص قَطَاةٍ اَوْ أَصْغَرَ بَنِي اللَّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ».[۳]

از جابر بن عبدالله رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: (هر کس در ساخت مسجدی به اندازه ی لانه پرنده ای قطاة (مرغ سنگ خوار) و یا کوچک تر از آن شرکت داشته باشد، الله در بهشت برایش منزلی بنا می کند).

---

[۱] - صحیح: صحیح بخاری/۴۵۰و تحفة/۹۸۲۵

[۲] - صحیح: صحیح سنن ابی داود/۵۲۱ و صحیح سنن ابن ماجه/۷۸۴

[۳] - صحیح: صحیح سنن ابن ماجة /۷۸۷، الروض النضیر(۸۸۳و ۹۵۳) . التعلیق الرغیب (۱ / ۱۱۷)

فضیلت به نماز رفتن و فضیلت نماز جماعت

٢٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي الْجَمَاعَةِ تُضَعَّفُ عَلَيَّ صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَ فِي سُوقِهِ خَمْسًا وَ عِشْرِينَ ضِعْفاً وذلک أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيَّ الْمَسْجِدِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خُطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَ حَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ فَإِذَا صُلِّي لَمْ تَزَلْ الملائكة تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ وَلَا يَزَالُ احدكم فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرَ الصَّلَاةَ».[1]

از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: ([ثواب] نماز مرد در جماعت ۲۵ برابر [با ثواب] نماز او در منزل یا بازار است، به شرطی که به نحو احسن وضو گیرد سپس به مسجد رود و فقط نماز او را از منزل بیرون کرده باشد، در این حال هر قدمی که بر می دارد، در برابر آن به او درجه ای افزوده و گناهی از او کم می شود، سپس هر گاه نماز بخواند تا زمانی که در محل نمازش بماند ملائکه بر او درود می فرستند و می گویند: بار الها! بر او درود بفرست، بار الها! او را مورد رحمت قرار بده، و تا زمانی که هر یک از شما به انتظار نماز باشد، در نماز است.

٢١- عَنْ عبدالله بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةٍ وَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَ عِشْرِينَ دَرَجَةً»[2]

از عبدالله بن عمر روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: (نماز جماعت از نمازی که تنها خوانده شود ۲۷ درجه افضل است(بیشتر ثواب دارد).

٢٢- عَنْ أَبِي موسي قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أ«عْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أَبْعَدُهُمْ فَأَبْعَدُهُمْ ممشي وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حتي يُصَلِّيَهَا مَعَ الْإِمَامِ أَعْظَمُ أَجْراً مِنَ الَّذِي يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ»[3]

---

[1] - صحیح: صحیح بخاری/ ٦٤٧
[2] - صحیح: صحیح مسلم/ ٦٥٠ و در صحیح بخاری/ ٦٤٥ با لفظ: « تفضل» به جای «افضل»
[3] صحیح: صحیح بخاری/ ٦٥١

از ابوموسی روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:(بیشترین پاداش نمازازآن کسانی است که راه شان - از مسجد - دورتر است و کسی که در انتظار نماز باشد تا آن را با امام بخواند، پاداش او بیشتر از کسی است که نمازش را (تنها) می خواند و میخوابد).

۲۳- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ صُلِّيَ الْعِشَاءِ فى جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنَّ صَلَّى الصُّبْحَ فى جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلِ كله».[1]

عثمان بن عفان گوید، از رسول الله شنیدم که فرمود: (هر کس نماز عشا را با جماعت بخواند گویا نصف شب را در نماز بوده و هر کسی نماز صبح را با جماعت بخواند گویا همه ی شب را در نماز بوده است).

۲۴-عَن آبِي بْنِ كعب قَالَ كان رَجُلٌ لَا آعلم رَجُلًا آبعد مِنْ الْمَسْجِدِ مِنْهُ وكان لَا تُخَطِّئُهُ صَلَاةٍ - قَالَ - فقيل لَهُ أَوْ قُلْتُ لَهُ لواشتريت حِمَارًا تركبهُ فِي الظَّلْمَاءِ وَ فِي الرَّمْضَاءِ قَالَ مايسرني آنَ مَنْزِلِي إِلَيَّ جُنُبٌ المسجداني أُرِيدُ آنَ يكتب لِي ممشاى إِلَى الْمَسْجِدِ ورجوعى إِذَا رَجَعْتَ إِلَى اهلى فَقَالَ رَسُولُ الله قَدْ جَمَعَ اللَّهُ لك ذلك كله».[2]

أُبَيّ بن کعب گوید: مردی خانه اش از مسجد دور بود (تا جایی) که من دورتر از او کسی را سراغ نداشتم با این حال هیچ نماز جماعتی از وی (با پیامبر) فوت نمی شد لذا به او گفتند، - یا من به او گفتم: - اگر الاغی می خریدی تا در تاریکی و گرما سوار شوی بهتر بود. گفت: دوست ندارم منزلم کنار مسجد باشد؛ زیرا می خواهم ثواب قدم هایم بسوی مسجد و نیز - قدم هایم در حال - برگشتن به نزد خانوادهام، برایم نوشته شود. رسول الله فرمودند: بدون شک الله برایت ثواب همه ی آن ها را جمع کرده است).

---

[1] - صحیح مسلم/۱۵۲۳
[2] صحیح: صحیح مسلم ۱۵٤٦

٢٥- عَنْ جابربن عبدالله قَالَ كانت دِيَارنَا نَائِيَةً عَنِ الْمَسْجِدِ فَأَرَدْنَا أَنْ نبيعبيوتنافنقترب مِنْ الْمَسْجِدِ فَنَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ «إِنَّ لكم بكل خُطْوَةٍ دَرَجَةً ».[1]

از جابر بن عبد الله روايت است كه گفت: (خانه های ما از مسجد دور بود،.خواستيم آنها را بفروشيم تا به مسجد نزديک شويم، رسول الله ﷺ مارا از اين كار منع كرد و فرمود: بدون شک با هر قدمی كه برمی داريد، برای شما درجه ای داده می شود).

٢٦- عَنْ أَبَى هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ تطهرفي بُيُوتِ اللَّهِ لِيُقْضَى فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ كَانَتْ خطوتاه إِحْدَاهُمَا تَحُطُّ خَطِيئَةً وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً ».[2]

از ابوهريره روايت است كه رسول الله فرمودند: (هر كس در خانه اش وضو گيرد سپس بسوی يكی از خانه های الله برود تا يكی از فرائض الهی را بجا اورد، با برداشتن هر قدمش گناهی از او محو می شود و با برداشتن قدم ديگرش موجب می شود، درجه ای بالا رود).

٢٧- عَنْ أَبَى هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ غَدَا إِلَيَّ الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنْ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا اَوْ رَاحَ ».[3]

از ابو هريره روايت است كه رسول الله فرمودند: هركسی به مسجد رفت و آمد نمايد، الله در بهشت، برايش در برابر هر رفت و برگشتی ، جايگاه مهمانی (پذيرايی) را آماده می كند).

٢٨- عَنْ أَبَى أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ مُتَطَهِّراً إِلَيَّ صَلَاةِ مكتوبه فَأَجْرُهُ كاجر الْحَاجِّ الْمُحْرِمِ وَمَنَّ خَرَجَ إِلَى تَسْبِيحِ الضحي لاَ يَنْصِبَهُ إِلَّا إِيَّاهُ فَأَجْرُهُ كاجر الْمُعْتَمِرِ وَصَلَاةٍ عَلَى أَثَرِ صَلَاةٍ لألغو بَيْنَهُمَا كتاب فِي عِلِّيِّينَ».[4]

---

[1] - صحيح:صحيح مسلم /١٥٥٠
[2] - صحيح:صحيح مسلم /١٥٥٣
[3] - صحيح:صحيح بخاری /٦٦٢
[4] - حسن: صحيح سنن ابوداود /٥٥٨

از ابو امامه رضی الله عنه روايت است كه رسول الله صل الله عليه وسلم فرمودند : (هر كس با وضو از خانه اش برای نماز فرضی بيرون شود ٬ پاداشش هم چون اجر حاجی در حال احرام است و هر كس فقط به خاطر نماز ضحی (چاشت) بيرون شود ٬ پاداشش هم چون اجر عمره گذار است ٬ و نماز مداوم و پشت سر نماز [ثوابش] در عليين ثبت می گردد) .

٢٩- عَنْ بُرَيْدَةَ بْنُ الْحَصِيبِ الْأَسْلَمِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «بِشْرٌ المشائين فِي الظُّلَمِ إِلَيَّ الْمَسَاجِدُ بِالنُّورِ التَّامُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ».[1]

از بريده بن حصيب اسلمی روايت است كه رسول الله صل الله عليه وسلم فرمودند : (كسانی را كه همواره در تاريكی ه به مساجد می روند ٬ به روشنايی كاملی در روز قيامت مژده بده) .

٣٠- عَنْ سَهْلِ بْنِ السَّاعِدِيُّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ل«يُبَشِّرَ الْمَشَّاءُونَ فِي الظُّلَمِ إِلَيَّ الْمَسَاجِدُ بِنُورٍ تَامٍّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ».[2]

از سهل بن سعد روايت است كه رسول الله صل الله عليه وسلم فرمودند : (كسانی را كه همواره در تاريكی ها به مساجد می روند ٬ به نور كاملی در روز قيامت مژده باد !) .

فضيلت صف اول

٣١- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كعب قَالَ صلِي بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا الصُّبْحِ فَقَالَ «أَشَاهِدُ فُلَانٌ» قَالُوا لَا قَالَ «أَشَاهِدُ فُلَانٌ» قَالُوا لَا قَالَ «إِنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ أَثْقَلُ الصَّلَوَاتِ عَلِيِّ الْمُنَافِقِينَ وَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَا تيتموهما وَ لَوْ حَبْواً عَلِيِّ الركب وَ أَنَّ الصَّفَّ الْأَوَّلَ عَلَيَّ مِثْلُ صَفِّ الملائكة وَ لَوْ عَلِمْتُمْ مَا فَضِيلَتِهِ لَا بتدر تُمُوَّهَ وَ إِنَّ صَلَاةَ الرَّجُلِ مَعَ الرَّجُلِ أزكي مِنْ صَلَاتِهِ وَحْدَهُ وَ صَلَاتِهِ مَعَ الرَّجُلَيْنِ أزكي مِنْ صَلَاتِهِ مَعَ الرَّجُلِ وَ مَا كثر فَهُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهَ تَعَالَيْ».[3]

---

[1] - صحيح : صحيح سنن ابو داود/ ٥٦١

[2] - صحيح : صحيح سنن ابن ماجه / ٨٢٩ و صحيح سنن أبی داود (٥٧٠)

[3] حسن : صحيح سنن ابو داود / ٥٥٤

ابی بن کعب رضی‌الله‌عنه گوید:(روزی رسول‌الله نماز صبح را با ما خواند و گفت:آیا فلانی حاضر است،گفتند:خیر،گفت:آیا فلانی حاضر است؟گفتند:خیر،فرمودند:این دونماز سخت‌ترین نمازها بر منافقین است،اگر آنچه در این‌ها است می‌دانستید،حتماً برای شرکت در این دونماز حتی با چهار دست‌وپا می خزیدید و می آمدید،قطعا صف اول همانند صف ملائکه است و اگر فضیلت آن را می دانستید به آن مبادرت می ورزیدید،یقینا نماز فرد با یک نفر دیگر بهتر از نماز تنهای اوست،و نمازش با دو نفر بهتر از نمازش با یک نفر است،و هر چه جمعیت نماز گزاران بیشتر باشد،نزد الله محبوب تر است.

٣٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِي الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ لكانت قُرْعَةٍ».[1]

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (اگر از ثوابی که در صف اول است،آگاه می بودید،منجر به قرعه کشی می شد).

٣٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوَّلُهَا وَشَرُّهَا آخِرُهَا و خَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا».[2]

از ابوهریره روایت است که رسول الله فرمودند: (برای مردان بهترین صف ها،صف اول و بدترین صف ها،صف آخر و برای زنان بهترین صف ها صف آخر،و بدترین صف ها،صف اول است).

٣٤- عَنْ عبدالله بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «صَلَاةُ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي حُجْرَتِهَا و صَلَاتُهَا فِي مِخْدَعِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي بَيْتِهَا».[3] از عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:نماز زن در اتاق مخصوص وی از نماز در منزلش بهتر است و نماز در خلوت گاهش بهتر از نماز در اتاق وی است).

---

[1] صحیح:صحیح مسلم/٦٦٣

[2] صحیح:صحیح مسلم/٩٨٤ و مسنداحمد/١٠١٣

[3] صحیح:صحیح سنن ابوداود/٥٧٠

فضيلت آمين گفتن در نماز

۳۳۵- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ أَنَّ النبـى صـل الله عليـه وسـلم قَـالَ «إِذَا أَمَّـنَ الْإِمَـامُ فَـأَمِّنُوا فَإِنَّـهُ مَـنْ وَافَـقَ تَـأْمِينُ الملائكـه غفرلـه مَـا تَقَـدَّمَ مِـنْ ذَنْبِـهِ» وَقَـالَ ابْـنُ شِـهَابٍ وكـان رَسُـولَ اللَّهِ يَقُولُ «آمِينَ ».[1]

از ابـو هريـره روايـت اسـت كـه رسـول الله النبـى صـل الله عليـه وسـلم فرمودنـد: هرگـاه امـام آمـين گفـت، آمـين گوييـد؛ زيـرا آمـين هـر كـس بـا آمـين ملائكـه هماهنـگ شـود، گناهــان گذشــته اش بخشــيده مــى شــود. ابــن شــهاب ميگويــد: رســول الله همــواره آمــين ميگفت.

(توضـيح از آن جـايي كـه آمـين گفـتن همـراه امـام بـه معنـاى آمـين گفـتن همـراه بـا ملائكــه اســت و آمــين دعــا بشــمار مــى رود لــذا دعــايى كــه بــا دعــاى فرشــتگان هماهنــگ گردد قبول مى شود، و اين سنت، فضيلت و ثواب بزرگى دارد).

فضيلت «سمع الله لمن حمده و ربنا ولک الحمد» گفتن

۳۶- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إ«ذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللة لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَلَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ».[2]

ازابـوهريره روايـت اسـت كـه رسـول الله فرمودنـد: (هرگـاه امـام گفت:سـمع الله لمـن حمـده، بگوييـد: اللهـم ربنـا و لـک الحمـد، زيـرا قـول هـر كسـى بـا قـول ملائكـه هماهنگ شود، گناهان گذشته اش بخشيده ميشود).

فضيلت نمازهاى پنج گانه

۳۷- عَـنْ أَبِـي هريـره أَنَّـهُ سَـمِعَ رَسُـولَ اللَّهِ يَقُـولُ «أَرَأَيْـتُمْ أَنَّ نَهْـرًا بِبَـابِ أَحَـدٌ كـم يَغْتَسِـلُ فِيـهِ كُـلَّ يَـوْمٍ خَمْسـاً مَـا تَقُـولُ يُبْقَـى مِـنْ دَرَنِـهِ» قَـالُوا لاَ يَبْقَـى مِـنْ دَرَنِـهِ شَـيْئاً قَـالَ «فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهَا الْخَطَايَا».[3]

---

[1] صحيح: متفق عليه: صحيح بخارى/ ۷۸۰ و صحيح مسلم/۴۰۹
[2] صحيح: متفق عليه: صحيح بخارى/ ۷۹۶ و صحيح مسلم/۴۰۹ و ابوداود، ترمذى، نسائى و الترغيب/۷۰۴
[3] صحيح: متفق عليه: صحيح بخارى / ۵۲۸ صيح مسلم/۱۰۷۱

ابوهریره گوید ، شنیدم رسول الله می فرماید: اگر بردرب منزل شما جوی آبی باشد که -شخص - هر روز پنج بار غسل کند، چه میگوید. آیا ازچرک بدنش چیزی باقی می ماند؟ گفتند: چیزی باقی نمی ماند، فرمود چنان است مثال نمازهای پنج گانه که الله با آنها گناهان را محو میکند).

٣٨- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ «الصَّلَوَاتِ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مكفرات مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ».[١]

از ابوهریره روایت است که رسول الله فرمود: «نمازهای پنج گانه وجمعه تا جمعه و رمضان تا رمضان، محو کننده ی گناهانی است که در این فاصله ها انجام میگیرد، در صورتی که از گناهان کبیره اجتناب شود).

٣٩- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ «الصَّلَوَاتِ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مكفرات مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ».[٢]

عثمان بن عفان می گوید، از رسول الله شنیدم که میفرمود: (هرکس برای نماز به نحو احسن وضو گیرد، سپس برای ادای نمازفرض برود و آن را با مردم یا با جماعت یا در مسجد بخواند، الله گناهان او را مغفرت میکند).

٤٠- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ أَتَمَّ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فَالصَّلَوَاتُ الْمَكْتُوبَاتِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ ».[٣]

عثمان بن عفان گوید، رسول الله فرمود: «هرکس کامل، به آن صورتی که الله دستور داده وضو گیرد، نمازهای فرض کفاره ی گناهانی است که در میان شان انجام گرفته است).

٤١- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَخْطُبُ فى حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ «أتقوالله رَبَّكُمْ وَصَلُّوا خمسكم وَ صُومُوا شهركم وَأَدُّوا زكاة أَمْوَالِكُمْ وَأَطِيعُوا ذَا امركم تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ ».[٤]

---

[١] صحيح: صحيح مسلم /٣٤٤
[٢] صحيح: صحيح مسلم/٥٧١
[٣] صحيح: صحيح مسلم / ٥٦٩ و نسائی
[٤] صحيح سنن ترمذی/٦١٩، صحيح سنن ترمذی/٦١٦ و ترمذی گوید: «حسن صحيح» است . و الصحيح/٨٦٧

ابوامامه گوید: ازرسول الله صل الله علیه وسلم در خطبه حجة الودع شنیدم که می فرمود (از الله بترسید و نمازهای پنچگانه ی تان رابخوانید، ماه رمضان تان را روزه گیرید، زکات اموالتان رابدهید و از امیرتان اطاعت کنید تا وارد بهشت پروردگارتان شوید).

۴۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ وَفِيهِ أَخْرَجَ مِنْهَا وَلَا تَقُومُ الساعه إِلَّا فِي يَوْمِ الجمعه».[1]

از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: بهترین روزی که خورشید بر آن طلوع نموده، روز جمعه است، در آن آدم آفریده شده، و به بهشت برده شد و سپس از آن بیرون رانده شد و قیامت برپا نمی شود مگر در روز جمعه.

۴۳- عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنْ الصَّلَاةِ فِيهِ فَإِنْ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٍ عَلَيَّ» قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ كَيْفَ تَعَرَّضَ صَلَاتَنَا عَلَيْكَ وَ قَدْ أرمت يَقُولُونَ وَ قَدْ بُلِيَتْ فقَالَ «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ».[2]

« وَقَالَ بَعْضُهُمْ إنْ تأكل أَجْسَادِ النبياء عَلَيْهِمْ السَّلَامُ ».[3]

أوس بن أوس می گوید رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود : یقینا روز جمعه از برترین روزهای تان است که در آن آدم آفریده شد، و وفات کرده است ، صور در همین روز دمیده می‌شود که همه‌ی موجودات بی‌هوش می‌شوند. در این ردز بر من به کثرت درود بفرستید چون درود شما بر من عرضه خواهد شد. گوید:گفتند: ای رسول خدا!! چگونه درود ما برشما عرضه می‌شود در حالی که بدن شما به

---

[1] صحیح: صحیح مسلم/۲۰۱۴ . ومسند احمد/۹۰۴۱

[2] صحیح سنن ابوداود/۱۰۴۹و سنن ابن ماجه/۱۰۸۵ و صحیح الجامع/۲۲۰۸

[3] حسن لغیره، ابحاث غیر مکتملة فی التراجعات/۱۹، صحیح الترغیب ۱۶۷۲، نسائی ش/۱۳۸۵، ابن ماجه/۱۱۳۸,۱۷۰۵و۱۷۰۶، مسنداحمد/۱۶۵۹۲،دارمی/۱۶۲۴وبیهقی/۶۲۰۶

خاک تبدیل شده (یعنی پس از مرگ مانند دیگر مردگان می‌پوسد و به خاک تبدیل می‌شود)فرمود: می‌گویند به خاک تبدیل شدی! و فرمود: خداوند متعال بر زمین حرام کرده که بدن انبیا را نابود کند.

٤٤- عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ل«لَا يُغْتَسَلُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ يَتَطَهَّرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طُهْرٍ وَ يَدَّهِنُ مِنْ دُهْنِهِ أَوْ يَمَسُّ مِنْ طِيبِ بَيْتِهِ ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ ثُمَّ يُصَلِّي مَا كتب لَهُ ثُمَّ يُنْصِتُ إِذَا تكلم الْإِمَامِ إِلَّا غفرله مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الجمعه الاخري ».[1]

از سلمان فارسی روایت است که رسول الله صلی الله علیه‌وسلم فرمود: هر مردی که روز جمعه غسل کند و خودش را به اندازه‌ی توان پاکیزه نماید و از روغن (کرم) و خوشبویی خانه‌اش استفاده کند سپس بیرون شود و به نماز برود و بین دو نفر جدایی نیندازد و هر چه برایش مقدر شده نماز[مستحبی] بخواند و با شروع سخنرانی امام سکوت کند گناهان این جمعه تا جمعه‌ی دیگرش بخشیده می-شود.

٤٥- عَنْ أَبِي هُرِيرةَ رضي اللَّه عَنْه، أَنَّ رسول اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قال: «مَن اغْتَسَلَ يَوْمِ الجُمُعَةِ غُسْلَ الجنَابَةِ، ثُمَّ رَاحَ فِي الساعة الأولى ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدنَةً، ومنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ، فَكأنَّما قَرَّبَ بَقَرةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَاعَةِ الثَالِثَةِ، فَكأنَّما قَرَّبَ كَبْشاً أَقْرنَ، ومنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعةِ، فَكأنَّما قَرَّبَ دَجَاجَةً، ومنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الخامِسةِ فَكأنَّما قَرَّبَ بيْضَةً، فَإذا خَرَجَ الإمام، حَضَرَتِ الملائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكرَ».[2]

از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: آنکه در روز جمعه غسل جنابت کند - وزودبه مسجد - برود مثل آنست که شتری را صدقه کرده و هرکس کمی دیرتر برود، مانند آنست که گاوی را صدقه کرده باشد و آنکه در ساعت سوم برود، گویا قوچی شاخ دار صدقه کرده و هر کس

[1] صحیح: صحیح بخاری/٨٨٣
[2] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری/٨٨١ صحیح مسلم/١٤٠٣

در مرحله ی چهارم برود گویا مرغی صدقه کرده و هر کس بعد از این ها برود گویا تخم مرغی صدقه کرده است، آن گاه که امام روی منبر قرار گیرد ملائکه[دفتر ثبت ثواب زود آمدن نماز گزاران جمعه را می بندند و] به خطبه گوش می دهند).

٤٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَاسْتَمَعَ وَ أَنْصَتَ غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجُمُعَةِ وَ زِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَ مَنْ مَسَّ الحصى فَقَدْ لَغَا».[١]

از ابو هریره روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: هر کس به نحو احسن وضو گیرد، سپس به نماز جمعه بیاید و به خطبه گوش و سکوت کند، گناهان جمعه تا جمعه اش و سه روز افزون بر آن بخشیده می شود و هر کس شن های جلویش را برابر و صاف کند، کار لغوی کرده است).

٤٧- عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ غُسْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاغْتَسَلَ ثُمَّ بكر وَ ابتكر وَ مَشْيٌ وَلَم يركب وَدَنَا مِنْ الْإِمَامِ فَاسْتَمَعَ وَلَمَ يَلْغُ كان لَهُ بكل خُطْوَةٍ عَمَلُ سَنَةٍ أَجْرُ صِيَامِهَا وَ قِيَامِهَا».[٢] **وَ فِي رِوَايَةٍ «وَ مَشْيٌ وَلَم يركب».**[٣]

اوس بن اوس ثقفی روایت می کند که شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید: (هر کس - در روز جمعه - غسل کند و همسرش را [با همبستری] به غسل وادارد، زود و اول وقت به مسجد برود و نزدیک امام بنشیند، کار لغوی انجام ندهد با هر قدمی که به طرف مسجد بر می دارد، ثواب یک سال برایش نوشته می شود که روزها را روزه بوده و شب ها را عبادت کرده است).

در روایتی دیگر آمده: ([بشرطی که] پیاده برود و سوار نشود).

٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «ذكر يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ فِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٍ وَ هُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَ أَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا».[٤]

---

[١] صحیح: صحیح مسلم/ ٢٠٢٥ و ابو داود/١٠٥٠

[٢] صحیح: صحیح سنن ابو داود/٣٤٥ و ابن ماجه/١٠٨٧

[٣] صحیح: صحیح سنن نسائی/ ١٣٩٥، صحیح سنن ابن ماجة المشكاة (١٣٨٨)، صحیح ابو داود(٣٧٢)، التعليق الرغيب (١/٢٤٧)

[٤] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری/٩٣٥ و صحیح مسلم ١٤٠٦

ابو هریره رضی الله عنه می گوید، رسول خدا صلی الله علیه وسلم سخن از روز جمعه به میان اورد، سپس فرمود:(در روز جمعه لحظه ای وجود دارد که هیچ مسلمانی نیست که در آن ایستاده و از خداوند طلب خیر می کند، مگر این که به او می دهد و با اشاره ای دستش کوتاه بودن آن لحظه را به ما فهماند).

٤٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عبدالله عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ «قَالَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثِنْتَا عَشْرَةَ يُرِيدُ سَاعَةٌ لَا يُوجَدُ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئاً إِلَّا أَتَاهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فَالْتَمِسُوهَا أَخَّرَ سَاعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ».[1]

جابر بن عبدالله روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:(روز جمعه ۱۲ ساعت است، هیچ بنده ی مسلمانی نیست که در آن از الله چیزی بخواهد، مگر این که به او می دهد، لذا آن را در ساعت آخر بعد از عصر جستجو کنید).

فضیلت دو رکعت سنت فجر و دیگر سنت ها

٥٠- عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللهُ عيله وَسَلَّمَ قَالَ «ركعتا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا».[2]

عایشه رضی الله عنها می گوید، پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (دو رکعت [سنت] صبح از دنیا و آن چه در آن است، بهتر است).

٥١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ ثَابَرَ عَلِيّ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ ركعة مِنْ السُّنَّةِ بَنِي اللهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ أَرْبَعَ ركعات قَبْلَ الظُّهْرِ وَ ركعتين بَعْدَهَا وَ ركعتين بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَ ركعتين بَعْدَ الْعِشَاءِ وَ ركعتين قَبْلَ الْفَجْرِ».[3]

عایشه می گوید،پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:(هر کس بر دوازده رکعت [سنت] در شبانه روز پایبندی کند،الله برایش در بهشت خانه ای می سازد،[که آن دوازده رکعت عبارتند از:]چهار رکعت قبل از ظهر دو رکعت بعد از آن،دو رکعت بعد از مغرب،دو رکعت بعد از عشا و دو رکعت قبل از صبح).

---

[1] صحیح: صحیح سنن ابو داود/۱۰۵۰
[2] صحیح: صحیح مسلم/۱۷۲۱
[3] صحیح: صحیح ترمذی/٤١٤ و صحیح الترغیب/٥٧٩ و سنن ابن ماجه/١١٩٤

۵۲- عَنْ أُمُّ حَبِيبَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ حَافَظَ عَلَيَّ أَرْبَعُ ركعات قَبْلَ الظُّهْرِ وَ أَرْبَعُ بَعْدَهَا حَرّمْ عَلَيَّ النَّارَ»[۱]

ام حبیبه همسر پیامبر صلی الله علیه وسلم می گوید،رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:(هر کس بر چهار رکعت قبل از فرض ظهر وچهار رکعت بعد از آن محافظت کند،[عذاب وی]بر آتش[دوزخ]حرام می شود).

فضیلت وتر و سفارش به آن

۵۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بثلاثَ «بِصِيَامِ ثلاثة أَيَّامٍ مِنْ كل شَهْرٍ ورَ كعتي الضحي وَ إنْ أَوْتَرَ قَبْلَ أَنْ أَرْقُدَ»[۲]

ابو هریره صلی الله علیه وسلم می گوید:(دوستم مرا به سه چیز سفارش کرد:به روزه گرفتن سه روز در هر ماه،خواندن دو رکعت چاشت و این که قبل از خوابیدن نماز وتر را بخوانم).

۵۴- عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «يُصْبِحُ عَلِيِّ كل سَلَامِي مِنْ احدكم صَدَقَةٌ فكل تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ وَ كُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ وَ كُلُّ تهليةِ صَدَقَةٌ وَ كُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ وَ أَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَ تهي عَنْ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَ يُجْزَى مِنْ ذلك ركعتان يركعهما مِنْ الضحي».[۳]

ابوذر رضی الله عنه گوید،پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:(در هر روز بر هر بند و مفصل از اعضای بدن صدقه ای لازم است،لذا هر سبحان الله،هر الحمدلله، هر لااله الا الله،هر الله اکبر،هر امر بمعروف و نهی از منکر صدقه محسوب می شود و خواندن دو رکعت چاشت بجای همه این ها کافی است).

۵۵- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ أَوْصَافِي حَبِيبِي صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثٍ «لَنْ أَدْعُهُنَّ مَا عِشْت بِصِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كل شَهْرٍ وَ صَلَاةُ الضحي وَ بَانَ لَا أَنَامُ حتي أَوْتَرَ».[۴]

---

[۱] صحیح: صحیح ابو داود/۱۲۷۱

[۲] صحیح: متفق علیه: صحیح مسلم/۷۲۱ و صحیح بخاری/۱۹۸۱ با متن:« بثلاث صیام ثلاثة ایام من کل شهر و رکعتی الضحی و ان اوتر قبل ان انام» که به همین معناست.

[۳] صحیح: صحیح مسلم/۱۷۰۴

[۴] صحیح: صحیح مسلم/۱۷۰۸ صحیح سنن ای داود (۱۲۸۶)

ابو دردا رضی الله عنه می گوید: (دوستم مرا به سه چیز سفارش کرد که تا زنده ام ترک نکنم: روزه ی سه روز از هر ماه، نماز چاشت و این که تا وتر نخواندم، نخوابم).

۵۶- عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ أَنَّهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يُصَلِّي لِلَّهِ كل يَوْمٍ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ ركعة تَطَوُّعًا غَيْرَ فَرِيضَةٍ إِلَّا بَنِي اللَّهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ اَوْ إِلَّا بُنِيَ لَهُ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ».[۱]

ام حبیبه همسر پیامبر می گوید، شنیدم رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرمود: (هیچ بنده ی مسلمانی نیست که در هر روز دوازده رکعت نماز مستحبی غیر از نمازهای فرض بخواند، مگر این که خداوند برایش در بهشت خانه ای می سازد یا در بهشت برایش خانه ای ساخته می شود).

از فضایل نماز چاشت

۵۷- عَنْ نُعَيْمِ بْنِ همار قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ» يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا ابْنَ آدَمَ لَا تُعْجِزْنِي مِنْ أَرْبَعِ ركعات فِي أَوَّلِ نهارک اكفک آخِرِهِ».[۲]

نعیم بن همار می گوید، شنیدم رسول خدا صلی الله علیه وسلم می فرمود: (خداوند متعال می فرماید: ای فرزند آدم، از خواندن چهار رکعت نمازی که در اول روز بخوانی که تا آخر آن تو را کفایت کند، ناتوان مباش).

فضیلت چهار رکعت قبل از عصر

۵۸ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً صُلِّيَ قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا».[۳]

ابن عمر (رض) می گوید ، پیامبر (ص) فرمود : (الله به کسی که قبل از عصر چهار رکعت نماز مستحبی بخواند ' رحم کند) .

---

[۱] صحیح: صحیح مسلم/۱۷۲۹

[۲] صحیح: ابو داود/۱۲۹۱ ش/۱۲۸۹ باب صلاة الضحی

[۳] حسن : ترمذی / ۴۳۲ و گوید : « حسن غریب » ترمذی ش / ۴۳۰ مشکاة / ۱۱۷۰ و ابوداود / ۱۱۵۴

فضیلت سجده برای معبود یکتا (الله)

۵۹ ـ عَنْ مَعْدَانُ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْيَعْمُرِيُّ قَالَ لَقِيتُ ثَوْبَانِ مولي رَسُولَ اللَّهِ فَقُلْتُ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ يَدِ خَلْنِي اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةُ أَوْ قَالَ قِلَّةَ بِأَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَي اللَّه فَسَكَتَ ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَسَكَتَ ثُمَّ سَأَلْتُهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ سَأَلْتُ عَنْ ذلک رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ عليک بكثرة السُّجُودُ لِلَّهِ فإنک لاَ تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رفعک اللَّهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَحُطَّ عنک بِهَا خَطِيئَةٌ قَالَ مَعْدَانَ ثُمَّ لَقِيتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَا قَالَ لِي ثَوْبَانِ».[1]

از معدان بن ابو طلحه ی یعمری روایت است که با ثوبان مولای رسول الله ملاقات کردم و گفتم : به من عملی معرفی کن که با انجام دادن آن الله مرا به بهشت داخل گرداند ٬ یا گفت : گفتم محبوب ترین اعمال نزد الله چه عملی است ؟ سکوت کرد ٬ دوباره پرسیدم ٬ سکوت کرد ! بار سوم سوال کردم گفت : همین را از رسول الله سوال کردم ٬ فرمود : بر توست که به کثرت سجده کنی چون تو هیچ سجده ای برای الله نمی کنی مگر این که تو را با آن درجه ای بالا می برد و گناهی از تو محو می کند ٬ معدان گوید : سپس با ابو دردا ملاقات کردم ٬ از او هم سوال کردم او نیز برایم مثل حرف های ثوبان را گفت .

۶۰ ـ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ «مَا عُبِدَ يَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا كتب اللَّهُ لَهُ بِهَا حَسَنَةً وَ مَحَا عَنْهُ بِهَا سَيِّئَةً وَرَفَعَ لَهُ بِهَا دَرَجَةً فاستكثروا مِنْ السُّجُودِ».[2]

از عباده بن صامت روایت است که شنیدم رسول الله (ص) می فرماید : هیچ بنده ی مسلمانی نیست که برای خداوند سجده ای می کند مگر این که الله برایش حسنه ای می نویسد واز او گناهی محو می کند ، و او را درجه ای بالا می برد ، پس بسیار سجده کنید).

[1] صحیح : صحیح مسلم / ۱۱۲۱
[2] صحیح : صحیح سنن ابن ماجه / ۱۴۹۰ و ابن ماجه (۱۴۲۴)

٦١ - عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ كعب الأَسلمي قَالَ كنت أَبيت مَعَ رَسُولِ اللَّهِ «فأَتيته بوضوئه وَ حَاجَتُهُ فَقَالَ لِي سَلْ فَقُلْتُ أَسألك مرافقتك فِي الْجَنَّةِ قَالَ أَوغير ذلك قُلْتُ هُوَ ذاك قَالَ فأَعني عَلِيّ نفسك بكثرة السُّجُودِ».[1]

از ربیعه بن کعب اسلمی روایت است که شبی با پیامبر (ص) بودم ، که آب وضو وچیزهای مورد نیازش را آوردم ، به من گفت: (هر چه دوست داری از من بخواه گفتم: می خواهم در بهشت همراه تو باشم ، فرمود دیگر چه می خواهی ، گفتم: فقط همین را می خواهم ، فرمود: پس با کثرت سجود مرا یاری کن) .

٦٢ - عَنْ أَبِي فَاطِمَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أخبرني بِعَمَلٍ أَستقيم عَلَيْهِ وأَعمله قَالَ «عليك بِالسُّجُودِ فإنك لاَ تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رفعك اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحُطَّ بهاعنك خَطِيئَةٍ».[2]

از ابو فاطمه روایت است که گفتم: (ای رسول خدا به من عملی معرفی کن که آن را انجام دهم و همواره بر آن پایبندی نمایم . فرمود: بر توست که بسیار سجده کنی ، چون هیچ سجده ای برای الله بجا نمی آوری مگر این که الله تو را درجه ای بالا می برد و گناهی از تو محو می کند) .

فضیلت شب زنده داری در ماه رمضان

٦٣ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رُضَ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إيمَانًا احْتِسَاباً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَاناً وَ احْتِسَاباً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».[3]

ابو هره روایت می کند که رسول الله (ص) فرمود : هر کس ماه رمضان را با ایمان و نیت ثواب روزه گیرد ' گناهان گذشته اش بخشیده می شود ' و هر کس شب قدر را با ایمان و نیت ثواب عبادت کند ' گناهان گذشته اش بخشیده می شود).

[1] صحیح: صحیح مسلم / ۱۱۲۲
[2] صحیح: صحیح ابن ماجه / ۱۴۸۷ و السلسلة الصحیحة المختصرة ش ۱۴۸۸
[3] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری / ۲۰۱۴ و صحیح مسلم / ۱۲۶۸

فضيلت شب زنده‌داری (نماز خواندن) با امام در ماه رمضان

۶۴ - عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ صُمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَمَضَانَ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا شَيْئاً مِنْ الشَّهْرِ حتي بَقِيَ سَبْعٌ فَقَامَ بِنَا حتي ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ فَلَمَّا كانت السَّادِسَةُ لَمْ يَقُمْ بِنَا فَلَمَّا كانت الْخَامِسَةُ قَامَ بِنَا حتي ذَهَبَ شَطْرُ اللَّيْلِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ نَفَّلْتَنَا قِيَامَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ قَالَ فَقَالَ «إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صُلِّيَ مَعَ الْإِمَامِ حتي يَنْصَرِفَ حُسِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ قَالَ فَلَمَّا كانت الرابعة لَمْ يَقُمْ فَلَمَّا كانت الثَّالِثَةُ جَمَعَ أَهْلَهُ وَ نِسَاءَهُ وَ النَّاسَ فَقَامَ بِنَا حتي خَشِينَا أَنْ يَفُوتَنَا الْفَلَاحُ قَالَ قُلْتُ مَا الْفَلَاحُ قَالَ السَّحُورُ ثُمَّ لَمْ يَقُمْ بِنَا بَقِيَّةَ الشَّهْرِ.[1]

ابوذر رضی الله عنه می گوید : یا رسول الله روزه گرفتیم ’ هیچ شبی از این ماه را به عبادت و نماز با ما به شب زنده داری نپرداخت تا این که فقط هفت شب از رمضان باقی ماند ’ آن وقت با ما در مسجد شب زنده داری نمود تا این که یک سوم شب رفت ’ شب بعدی را که شش شب باقی مانده بود ’ به شب زنده داری نپرداخت ’ شب پنجم باقی مانده را با ما به عبادت پرداخت تا این که نصف شب گذشت ’ گفتم : ای رسول خدا چه می شد که این شب را با ما شب زنده داری می کردی ؟ گوید : فرمود : وقتی کسی با امام باشد تا نماز امام تمام شود ’ قیام آن شب برایش کافی است گوید : شب چهارم باقی مانده با ما قیام نکرد ’ شب سوم باقی مانده خانواده ’ زنانش و مردم را جمع کرد و شب را به عبادت پرداخت تا جایی که ترسیدیم خوردن سحری از دست ما برود ’ پس از آن باقی مانده ی ماه را با ما به عبادت و شب زنده داری نپرداخت) .

فضيلت خواندن نمازهای سنت درخانه

۶۵-عن زيد بن ثابت قال احتَجَر رسول الله صلى الله عليه وسلم حُجَيرةً مُخَصّفَةً أوحَصيراً ، فَخَرَجَ رسول الله صلى الله عليه وسلم يُصَلّي فيهَا ، فَتَتَبّعَ اليَهِ رِجالٌ وَجاءُوا يُصَلّونَ بصلاته، ثُمّ جَاءُوا لَيلَةً فَحَضَرُوا وَابطَأ رسول الله عَنهُم، فَلَمْ يَخرُج إلَيهم فَرَفَعُوا أصواتَهُم وَحَصبُوا البابَ، فَخَرَجَ إليهم مُغضَبًا فقال لَهُم رسول

---

[1] صحيح : صحيح سنن ابو داود / ۱۳۷۷

الله صلی الله علیه وسلم « مَا زَالَ بِكُم صَنِيعُكُم حَتّى ظَنَنتُ أنّهُ سَيُكتَبُ عَلَيكُم ، فَعَلَيكُم بالصِلاَةَ فِي بُيُوتِكُم فَإِنّ خيرَ صلاةِ المَرءِ فی بيتِهِ، إلا ّالصّلاَة َالمَكتُوبَةَ».[1]

از زید بن ثابت روایت است که رسول صلی الله علیه وسلم (در مسجد) حجره ای از برگ خرما یا حصیر زد که در آن نماز می خواند، گوید: عده ای پی در پی نزد ایشان آمدند (با اقتدا | به ایشان) همراه او نماز می خواندند. گوید: [وضعیت به همین صورت بود] تا این که در یکی از شب ها آمدند اما پیامبر تأخیر کرد و نیامد، آن های خود را بلند کردند و با سنگ ریزه به درب خانه ی ایشان زدند، لذا پیامبربا ناراحتی بیرون آمد و خطاب به آنها گفت: همواره به این کارتان(خواندن نماز سنت با پیامبر) ادامه دادید که گمان کردم (اگر به این صورت ادامه دهید. این عمل) بر شما فرضی خواهد شد، اگر قرض شود، شما نمی توانید به آن پایبندی کنید. لذا نمازهای سنت رادر خانه های تان بخوانید که بهترین نماز شخص، نماز در خانه اش است ، بجزنمازهای فرض .

٦٦- عن جابر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم «إذا قَضَى أحَدُ كُمُ الصَّلاَةَ فی مَسجِدِه فَلْيَجعَل لِبيتِه نَصيباً مِن صَلاتِه فَإنّ الله جَاعِلٌ فِی بَيتِهِ مِن صَلاتِهِ خَيرًا».[2]

از جابربن عبدالله روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: وقتی در مسجد نماز(فرض)تان را خواندید برای خانه های تان حصه ای از نمازتان[نمازهای سنت] را در نظر بگیرید؛ چرا که خداون برای نماز در خانه خیر قرار داده است .

٦٧-عَنْ اَبی هُرَيرَةَ انَّ رسولَ الله صلی الله علیه وسلم قال «يَعقِدُالشَّيطانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأسِ أحَدِكُم إذَا هُوَ نَامَ ثَلاثَ عُقَد ، يَضرِبُ كُلَّ عُقدَة عَلَيكَ لیل طويلٌ فَارْقُد، فَإنِ استَيقَظَ فَذكَرَ الله َانحلَّت عقدة، فإن تَوَضَّأَ انحلَّت عقدة، فإن صَلى انحَلَّت عُقدَةٌ ، فاصبَحَ نَشيطًا طَيّبَ النّفسِ كَسْلَانَ»[3]

---

[1] صحیح: صحیح بخاری/٦١١٣
[2] صحیح: صحیح بخاری/٦١١٣
[3] متفق علیه: صحیح بخاری/١١٤٢ صحیح مسلم/١٢٩٥

ا بوهریره روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: هنگامی که می خوابید، شیطان پشت گردن هر یک از شماسه گره میزند و میگوید: شبی طولانی داشته اشی، بخواب. اگر از خواب بیدار شود و ذکر خدا را به زبان آورد، یکی از آن گره ها باز می شود، اگر وضو گیرد گره ی دوم باز می شود. اگر نماز بخواند گرهی دیگر نیز باز می شود. بعد از این صبح سر حال و با نشاط است وگرنه، صبح بد حال و تنبلی (افسرده) از خواب بیدار می شود).

٦٨- عن اَبی هریرهٔ قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم «رحم الله رجلاً قام من اللیل فَصَلّی وأیقَظَ امرأتهُ فَصلّت فَإن أبَتْ نَضَحَ فی وَجهها المَاءَ رَحِمَ الله امرأة َقامت من اللیل فَصَلّت وأیقظت زوجها فإن أبی نَصَحَت فی وجهه الماءَ».[١]

ابوهریره روایت میکند که رسول الله فرمود: خداوند مردی را رحمت کند که شب (برای نماز تهجد) بیدار می شود و نماز می خواند و زنش را نیز برای نماز (تهجد) بیدار می کند، اگر بیدار نشود. به صورتش آب می پاشد (تا بیدار شود) و خداوند زنی را رحمت کند که شب (برای نماز تهجد) بیدار می شود، نماز می خواند و شوهرش را نیز برای نماز بیدار می کند؛ اگر بیدار نشود به صورتش آب می پاشد.

٦٩ - عَن عبدالله بن عمر قال کان الرجل فی حیاة النبی اذا رَای رُو یَا قَصّهَا علی رسول الله فَتَمَنّیتُ أن أرَی رؤیا فأقُصّها علی رسول الله وکنت غلاما شابًا،و کنت آنام فی المسجد علی عهد رسول الله فرایتُ فی النّوم کَانّ مَلَکینِ آخَذَ انِی فَذَهَبَا بِي إلَيَّ النَّارِ فَإذَا هِيَ مطويه كطي الْبِئْرِ وَاذا لهاقرنان وَاذَا فِيهَا أُنَاسٌ قَدْ عَرَفْتهمْ فَجَعَلْت أَقُولُ أَعُوذُ بِاللّهِ مِنْ النَّارِ- قَالَ - فَلَقِينَا ملک آخرهِ فَقَالَ لِي لَمْ تُرَعْ فَقَصَصْتهَا حفصته فقصّتها عَلَيَّ رَسُولُ اللّهِ ص فَقَالَ «نَعَمْ الرّجل عبدالله لوکان يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فكان بَعْدَ لاَ يَنَامُ مَنْ اللَّيْلِ إلَّا قَلِيلًا».[٢]

عبدالله بن عمر روایت می کند (در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم هرکس خوابی می دید آن را به پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم تعریف میکر من که

---

[١] حسن صحیح: صحیح سنن ابوداود/١٣٠٨ و مستند احمد (٢/٢٥٠ش٧٤٠٤)
[٢] صحیح: متفق علیه ، صحیح بخاری/١١٢١و١١٢٢وصحیح مسلم ٢٥٢٨

در آن زمـان نوجـوانی بـودم آرزو میکـردم خـواب ببینـم تـا آنـرا بـه پیـامبر صـلی الله علیـه وسـلم تعریـف کـنم در زمـان رسـول الله در مسـجد مـی خوابیـدم (شـبی) خـواب دیـدم کـه گویـا دو فرشـته مـرا گرفتنـد بـه طـرف آتـش(دوزخ) بردنـد دوزخ بصـورت چـاهی بـود کـه دو شـاخ داشـت ودر آن کسـانی بـود کـه می،شـناختم ومـی گفـتم از آتـش (دوزخ)بـه الله پنـاه میبرم!گویـد بـه فرشـته‌ای دیگـر بـر خـوردم کـه بـه مـن گفـت نتـرس عبـدالله گویـد خـوابم را بــه حفصــه (خواهرم)تعریـف کــردم او خــوابم بــه پیــامبر اکــرم گفــت رســول الله (ص)فرمـود عبـدالله مـرد خـوبی اسـت اگـر نمـاز شـب را بخوانـد گویـد بعـد از آن فقـط اندکی از شب را میخوابید.

٧١- عَنْ عبدالله ابْنَ سَلَامٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَقِيلَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ فُجِعَتْ فِي النَّاسِ لأَنْظُرَ إِلَيْهِ فَلَمَّا اسْتَبَنْتُ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ ص عَرَفَةَ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كذاب فكان أَوَّلُ شَيْءٍ تكلم بِهِ أَنْ قَالَ «يَا ايهاالناس افشو السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ».[1]

عبـدالله ابـن سـلام مـی گویـد بعـد از ایـن کـه رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم بـه مدینـه آمـد مـردم بـه دورش جمـع شـدند ونیـز گفتـه شـده، رسـول الله بـه مدینـه آمـد مـن هـم بـا مــردم آمــدم کــه اورا ببینــم صــورتش را کــه بــه دقــت نگــاه کــردم یقــین کــردم چهــره فــردی دروغگــو نیســت اولــین چیــزی کــه گفــت ایــن بــود کــه فرمــود:ای مــردم ســلام را در میــان خــود رواج دهیــد وبــه نیازمــدان غــذا بدهیــد وشــب زمــانی کــه مــردم خوابنــد نمــاز بخوانیــد اگر این کار هارا بکنید با سلامتی وارد بهشت می شوید.

٧١- عَـنْ أَبِـي هريـره رُضّ قَـالَ قَالَـهُ رَسُـولُ اللَّهِ «أَفْضَـلُ الصِّـيَامِ بَعْـدَ رَمَضَـانَ شهرالله الْمُحَرَّمِ وَأَفْضَلُ الصلاةبعدالفريضةالصلاة اللَّيْلِ».[2]

ابـــو هريـــره (رض)روايـــت ميكنـــد كـــه رســـول الله صـــلی الله عليـــه وســـلم فرمـود:بهترين روزه بعـد از مـاه رمضـان روزه‌ای مـاه خـدا محـرم اسـت وبهتـرين نمـاز بعد از نماز فرض نماز تهجد است .

[1] صحيح:سنن ابن ماجه/١٣٩٥وترمذي/٢٤٨٥،صحيح ترغيب والترهيب (٦١٢)و الصحيحة(٥٦٩)
[2] صحيح:صحيح مسلم/٢٨١٢

فضیلت نماز مستحبی بین مغرب وعشاء

۷۲- عَنْ أَنَسِ ابْنِ مالک فِي هَذِهِ الآيه (تتجابي جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) [۱] قَالَ: كانو يتيقظون مابين الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ يُصَلُّونَ وكان الْحَسَنِ يقول قِيَامِ اللَّيْلِ».[۲]

انس ابن مالک در مورد مصدقات آیه‌ی (تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم خوفا وطمعا ومما رزقناهم ینفقون) پهلوهایشان از بسترهای خواب فاصله دارد وبا ترس وامید پروردگارشان را میخوانند(عبادت میکنند)واز آنچه روزیشان داده ایم در راه الله انفاق میکند)میگویند افراد مورد نظردر این آیه بین مغرب وعشاء بیدارند ونماز میخواندند حسن بصری میگفت منظور از این آیه کسانی هستند که نماز تهجد میخوانند)

فضیلت قیام طولانی در نماز

۷۳ـ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ «أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ قَالَ طُولُ الْقُنُوتِ».[۳]

از جابربن عبدالله روایت است از،رسول الله پرسیدند چه نمازی،فضیلت بیشتری دارند؟فرمود:نمازیکه قیامش طولانی باشد.

۷۴- عَنْ عبدالله بْنِ حَبَشِيٍّ الخثمعي أَنَّ النَّبِيَّ «سُئِلَ أَيْ الأمال أَفْضَلَ قَالَ طُولُ الْقِيَامِ».[۴]

عبدالله بن حبشی خثعمی می گوید : از رسول الله سوال کردند چه عملی فضیلت بیشتری دارد ؟ فرمود : (نمازی که قیام آن طولانی باشد)

[مؤلف می گوید :] برخی از علما گفته اند : منظور از قیام طولانی ' قیام در نماز شب است . اما در روز کثرت سجود ' قیام است و این معنا از نماز شب پیامبر (ص) گرفته شده است .

---

[۱] سجده/۱۶
[۲] صحیح:صحیح مسلم/۱۸۰۵
[۳] صحیح: صحیح اوداود/۱۳۲۱
[۴] سنن ابو داود / ۱۴۵۱ و در ش ۱۲۳۷ در ابو داود با متنی طولانی تر تکرار شده است . و شیخ آلبانی در صحیح وضعیف سنن أبی داود/ ۱۳۲۵ می نویسد : با لفظ « أی الصلاة » . (چه نمازی ؟) صحیح است .

فضیلت خواندن نماز وتر در آخر شب

۷۵ - عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ خَافَ أَنْ لاَ يَقُومَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَلْيُوتِرْ أَوَّلَهُ وَ مَنْ طَمِعَ أَنْ يَقُومَ آخِرَهُ فَلْيُوتِرْ آخِرَ اللَّيْلِ فَإِنْ صَلاَةُ آخِرِ اللَّيْلِ مَشْهُودَةٌ وَ ذلک أَفْضَلُ».[1]

جابر بن عبدالله روایت می کند که رسول الله فرمود : (هر کس بیم آن دارد که در آخر شب بیدار نشود ٬ باید اول شب نماز وتر خود را بخواند اما هر کس امید بیدار شدن را دارد ٬ در آخر شب وتر بخواند ٬ چون در قسمت آخر شب فرشتگان حضور دارند لذا فضیلت نماز در آن وقت بیشتر است) .

برخی از فضایل اذکار بعد از نمازهای فرض

۷۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالُوا «ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالدَّرَجَاتِ الْعَلِيّ وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ» فَقَالَ «وَ مَا ذاک »قَالُوا يُصَلُّونَ كما نُصَلِّي وَ يَصُومُونَ كما نَصُومُ وَ يَتَصَدَّقُونَ وَ لاَ نَتَصَدَّقُ وَ يَعْتِقُونَ وَ لاَ نُعْتِقُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ «أَفَلاَ أعلمکم شَيْئاً تدرکون بِهِ مَنْ سبقکم وَ تَسْبِقُونَ بِهِ مَنْ بعدکم وَلاَ يکون أَحَدٌ أَفْضَلَ منکم إِلَّا مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ» قَالُوا بَلَي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «تُصَبِّحُونَ وَ تكبرون وَ تُحَمِّدُونَ دُبُرِ کل صَلاَةٍ ثَلاَثاً وَ ثَلاَثِينَ مَرَّةً قَالَ أَبُو صَالِحٍ فَرَجَعَ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ إِلَيَّ رَسُولَ اللَّهِ فَقَالُوا سَمِعَ إِخْوَانُنَا أَهْلِ الْأَمْوَالِ بِمَا فَعَلْنَا فَفَعَلُوا مِثْلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ذلک فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ».[2]

ابو هریره روایت می کند که فقرای مهاجرین خدمت پیامبر صلی الله علیه وسلم آمدند و گفتند : ای رسول خدا ثروتمندان و پول داران به درجات بلند و نعمت های همیشگی دست یافتند ٬ پرسید : جریان چیست ؟ گفتند : مانند ما نماز می خوانند و مانند ما روزه می گیرند (علاوه بر این) صدقه می دهند و برده و کنیز آزاد می کنند ٬ حال آن که ما نمی توانیم این کارها را بکنیم . رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود : به شما چیزی بیاموزم که با آن به کسانی که از شما پیش گرفته اند ٬ پرسید

[1] صحیح : صحیح مسلم / ۱۸۰۲
[2] صحیح : صحیح مسلم / ۱۳۷۵

و از کسانی که بعد از شمل خواهند آمد ٬ پیشی گیرید و کسی از شما فضیلت بیشتری نخواهد داشت ٬ مگر این که همین عمل شما را انجام دهد ؟ گفتند : آری ٬ ای رسول خدا ! فرمود : بعد از هر نماز / ۳۳ بار سبحان الله / ۳۳ بار الحمدلله / ۳۳ بار الله اکبر بگویید . راوی گوید : (بعد از مدتی) فقرای مهاجرین دوباره پیش پیامبر آمدند و گفتند : برادران ثروتمند ما (از این دستوری که به ما دادید) با خبر شده اند لذا مانند ما بعد از نماز تسبیحات مذکور را می خوانند پیامبر فرمود : این فضیلتی است که الله به هر کس بخواهد می دهد) .

۷۷-عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ أَمَرَنَا أَنْ نُسَبِّحَ فِي دُبُرِ كل صَلَاةٍ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِين تَسْبِيحَةً وَ نُحَمِّدُ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً وَ نكبر أَرْبَعاً وَ ثَلَاثِينَ تكبيرة - قَالَ - فَرَأَىٰ رَجُلٌ فِي الْمَنَامِ فَقَالَ أُمِرْتُمْ بِثَلَاثٍ وَ ثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً وَ ثَلَاثٍ وَ ثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً وَ أَرْبَعٌ وَ ثَلَاثِين تكبيرة وَ فَلَوْ جَعَلْتُمْ فِيهَا التَّهْلِيلَ فَجَعَلْتُمُوهَا خَمْساً وَ عِشْرِينَ فذكرت ذلك لِلنَّبِيِّ ص قَالَ «قَدْ رَأَيْتُمْ فَافْعَلُوا». اَوْ نَحْوِ ذلك.[1]

زید بن ثابت گوید : به ما دستور داده شده که بعد از هر نماز ۳۳ بار سبحان الله ۳۳ بار الحمدلله ۳۴ بار الله اکبر بگوییم . گوید : مردی در خواب دید که به او گفتند : به شما دستور داده شده ۳۳ بار سبحان الله و ۳۳ بار الحمدلله و ۳۴ بار الله اکبر بگویید، کاش هر یک را ۲۵ بار می گفتید! آن صحابه گوید: خوابم را به پیامبر صلی الله علیه وسلم تعریف کردم فرمود: حال که [خواب] دیدید انجام دهید! یا مانند این را گفت.

۷۸- عَنْ أَبِي هريره عَنْ رَسُولِ اللَّهِ «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كل صَلَاةٍ ثَلَاثُهُ وَ ثَلَاثِينَ وَ حمدالله وَ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ وَ كبر اللَّهَ ثَلَاثاً وَ ثَلَاثِينَ فتك تُسْعِهِ وَ تِسْعُونَ وَ قَالَ تَمَامُ الْمِائَةِ لَا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شريك لَهُ لَهُ الملك وَلَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلِيٌّ كل شيء قَدِيرٌ غُفِرَتْ خطاياه وَ إِنْ كانت مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ».[2]

[1] صحیح : مسند احمد / ۲۲۲۸۴ و سنن نسائی /۱۴۰۵
[2] صحیح صحیح مسلم /۱۳۸۰

از ابو هریره روایت است که رسول الله فرمود: (هر کس بعد از هر نماز ۳۲ بار سبحان الله ۳۲بار الحمدالله و ۳۲ بار الله اکبر بگوید: که در مجموع /۹۹بار می شود و برای کامل نمودن صدمین بار بگوید:«لا الـهُ الا الله وحده لا شریک له له الملک و له الحمد و هو علی کل شئ قدر»گناهانش بخشیده می شود، اگر چه به اندازه کف دریا).

۷۹- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «خَصْلَتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ هُمَا يَسِيرٌ وَ مَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلٌ يُسَبِّحُ اللَّهَ فِي دُبُرِ كل صَلَاةٍ عَشْراً وَ يكبر عَشْراً وَ بِحَمْدِهِ عَشْراً» فَرَأَيْتُ وَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَعْقِدُهَا بِيَدِهِ «فذلك خمسون وَ مِائَةٍ بِا لِلّسَانِ وَ أَلْفٌ خَمْسُمِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ وَ إِذَّا أُوِيَ إِلَيَّ فِرَاشِهِ سَبَّحَ وَ حُمِدَ وَ كبر مِائَةَ فتلک بَا لِلّسَانِ وَ أَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ فائكم يَعْمَلُ فِي الْيَوْمِ الْقَيْنِ وَ خمسائة سِيَةٌ» قَالُوا وَ كيف لاَ يحيصها قَالَ «يَأْتِي احدكم الشَّيْطَانِ وَ هُوَ فِي الصَّلاَةِ فَيَقُولُ اذكر كذا وَ كذا حتي ينفک الْعَبْدِ لَا يَعْقِلُ وَ يَأْتِيهِ وَ هُوَ فِي مصجعه فَلاَ يَزَالُ ينومه حتي يَنَامُ».[1]

عبد الله بن عمر می گوید ، رسول الله فرمود:دو ذکر است که هیچ مسلمانی نمی گوید مگر این که به خاطر آن وارد بهشت می شود، آن دو ذکر آسان است و هر کس به آن عمل کند، کمی است،بعد از هر نماز/۱۰بار سبحان الله /۱۰بار الحمدلله و /۱۰بار الله اکبر بگوید، عبدالله گفت:من خودم دیدم رسول الله این تسبیحات را با دستش می شمارد و گفت:این ها ۱۵۰ کلمه اند که با زبان گفته می شود و در ترازوی ۱۵۰۰نیکی به حساب می آید و آن گاه، که به بستر خواب می رود، سبحان الله /۳۳بار، الحمدلله /۳۳بار الله اکبر /۳۴بار بگوید: که صد بار با زمان گفته می شود و در ترازوی اعمال هزار نیکی به حساب می آید و گفت: چه کسی از شما هر روز /۲۵۰۰گناه می کند؟!

گفتند:(وقتی)نمی شمارد چگونه مشخص می شود؟ گفت:شیطان در نمازشان می آید و می گوید: فلان چیز را بیاد بیاور!و فلان چیز را بیاد بیاور! تا این که بعد

---

[1] صحیح صحیح ابن ما جه /۹۷۹

از خواندن اعوذ بالله به سمت چپش فُوت می کند. چه بسا که این کاررا نکند! وهنگامی که به بستر خواب می رود شیطان می آید واو را تشویق به خواب می کند، تا این که می خوابد).

فضیلت ذکر هنگام بیدار از خواب

۸۰- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ «مَنْ تَعَارَّ مِنْ أَلْيَلُ فَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شريك لَهُ لَهُ الملك وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلِيَّ كل شي ء قَدِيرٌ الحمدلله وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ لاَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ اكبر وَ لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي اَوْ دَعَا أُسْتُجِيبَ فَإِنْ تَوَضأَ وَصُلِّيَ قُبِلَتْ صَلَاتُهُ».[1]

عبادة صامت می گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: هر کس بیدار شد و بگوید: »لا اله الله وحده لا شریک، له الملک و له الحمد و هو علی کل شئ قدیر، الحمد لله و سبحان الله و لا اله الا الله و لا حول و لا قوة الا بالله» و سپس،بگوید :خداوندا! مرا ممغفرت کن ! با دعای دیگری نماید، دعایش اجابت می شود، اگر وضو گیرد و نماز بخواند نمازش قبول می شود.[2]

۸۱- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شريک لَهُ لَهُ الملک وَ لَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلِيِّ كل شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مأته مرة كانتلَهُ عَدلَ عَشرِرقاب وَ كُتِبَت لَهُ مِائَةُ حَسَنَة وَمُحِيَت عَنهُ مِادَةُ سَيِّدَة و كانت لَه ُحِرزاً مِنَ الشَّيطانِ يومَهُ ذِلکَ حَتَّى يُمسيَ وَلَم يأتَ أحَدً أفضلَ ممّا جاءَ به إلاَّ أحدٌ عِملَ أكثَرَ كم ذلک . ومن قال سبحان الله و بحمده فی يومٍ مائةَ مرّة حُطَّت خطاياهُ ولو كانت مثلَ زَبَدِالبحرِ».[3]

ازاو هریره روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (هرکس در هرروز صد باربگوید:«لااله الا الله وحده لا شریک له، له الملک و له الحمد و هو علی کل شیء قدیر»برایش ثواب آزاد کردن ده بردهخ و (صد۱۰۰) حسنه نوشته

---

[1] صحیح صحیح بخاری /۱۱۵۴
[2] صحیح صحیح بخاری ش /۱۱۵۴
[3] صحیح: صحیح مسلم/۷۰۱۸

مـــی شـــود و صـــدگناه از او بخشـــیده مـــی شـــود و ایـــن ذکـــر بـــرایش درآن روز تاشـــب حفـاظتی اسـت از شـیطان و هـیچ کـس عملـی بهتـر از عمـل ایـن فـرد انجـام نـداده مگـر ایـن کــه ایــن ذکــر را بیشــتر خوانــده باشــد. و هــرکس درروز صــد باربگویــد:«ســبحان الله و بحمده» گناهانش بخشیده کی شودهرچند به اندازه کف دریاباشد»:

۸۲- عَـن أبـی أیُّـوبَ الأنصـاریِّ عـن رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم قـال:«مَـن قـال ال إلـه إلاالله وَحـدهُ لا شـریک لـه لشـهُ المُلـکُ و لَـهُ الحَمـدُ و هُوعـلِ کُـلِّ شَـیءٍ قـدیرٌ عَشْـرَ مِرارٍ کان کَمَن أعتَقَ أربَعَةَ أنفُسٍ مِن وَلَدِ إسماعیلَ».[1]

ابوایـوب انصـاری روایـت مـی کنـد کـه پیـامبر صـلی الله علیـه وسـلم فرمـود:(هرکس ۱۰/بـار بگویـد:«لاالـه الاالله وحـدهُ لا شَـریکَ لَـهُ لَـهُ المُلـکُ وَلَـهُ الحَمـدُ و هُـوَ علـی کُـلِّ شیءٍ قدیرُ»مانندکسی است که چهارنفراز فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است).

۸۳- عَـنْ أَبِـی هُرَیْـرَةَ قَـالَ: قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ «کَلِمَتَـانِ خَفِیفَتَـانِ عَلَـی اللِّسَـانِ، ثَقِیلَتَـانِ فِـی الْمِیـزَانِ، حَبِیبَتَـانِ إِلَـی الـرَّحْمَنِ: سُـبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْـدِهِ، سُـبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِیمِ».[2]

ابـوهریره مـی گویـد: رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم فرمـود: «دو کلمـه وجـود دارد کـه بـر زبـان، سـبک، ولـی در تـرازوی اعمـال، سـنگین، و نـزد خداونـد، محبـوب انـد: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِیمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، ».

۸۴- عَـن ابـی هُریـرة قـال قـال رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم « مَـن قـال حـینَ یُصـبِحُ و حِـینَ یُمسـی سـبحان الله و بحمـدهِ مائـةَ مـرَّة . لـم یـأتِ أحَـدً یـوم القیامـة بِأفضـلَ مِمّـا جاءَ بِهِ إلّا أحَدٌ قال مثلَ ما قالَ أو زادَ عَلَیهِ».[3]

ابـوهریره روایـت میکنـد کـه رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم فرمـود: هـر کسـانی صـبح و شـام صـد بـار بگویـد: سـبحان الله و بحمـده، در روز قیامـت بـا بهتـرین اعمـال مـی آیـد و هـیچ کـس ثـواب اعمـالش را نخواهـد داشـت، مگـر کسـی کـه ماننـد او صـبح و شـام بـه

---

[1] صحصح: صحیح متفق علیه
[2] صحیح:
[3] صحیح: صحیح مسلم/۷۰۱۹ ۷

همین اندازه یا بیشتر، این ذکر را خوانده باشد).

۸۵- عن أبی هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأن أقول سبحان الله والحمد الله ولا إله إلاّ اللّة والله أكبر أحَب إلَیّ مِمّا طَلَعَت عَليه الشّمسُ».[۱]

از ابو هریره روایت است که رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: (اگر بگویم سبحان الله و الحمدلله و لااله الاالله و الله اکبر، برایم از آنچه خورشید بر آن طلوع می کند. محبوب تر است).

۸۶- عن سعد بن ابی وقاص قال كُنّا عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال «أيعجِزُ أحَدُكُم أنْ يَكسِبَ كُلّ َ يوم ألفُ حَسَنَةً». فَسَألَهُ سَائلٌ من جُلَسَائه كَيفَ يَكسِبُ أحَدُنا ألفَ حَسَنَةَ قالَ «يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسبيحَة فَيُكتَبُ لَهُ ألفُ حَسَنَةَ أو يُحَطّ عنهَ ألفَ خَطيئة».[۲]

سعد ابن ابی وقاص میگوید: خدمت پیامبر صلى الله عليه وسلم بودیم که فرمود: آیا نمی توانید. در هر روز هزار نیکی انجام دهید؟ یکی از اهل مجلسی پرسید: چگونه یکی از ما میتواند هزار نیکی بدست آورد؟ فرمود: هزار بار سبحان الله بگوید، برایش هزار نیکی نوشته می شود یا هزار گناه از او بخشیده می شود).

محبوبترین سخن نزد خداوند متعال

۸۷- عَن سُمرة بن جُندَب قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم «آحَب الكلام الى الله تبارک وتعالی أربعٌ لاالاه الاّ اللهُ وَ الله آكبرُوسبحان اللهِ و الحمد للهِ لايَضُرُّكَ بَأيِّهِنَّ بَدَأتَ».[۳]

ازسمره بن جندب روایت است که رسول الله صل الله علیه والسلم فرمودند:محبوب ترین سخن نزد خداوند متعال سبحان الله والحمدلله ولااله الا الله والله اکب از هر یک شروع کنی ایرادی ندارد).

۸۸- عَنْ أَبِي اذر قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ «ان أَحَبَّ الكلام

---

[۱] صحیح: صحيح مسلم/۷۰۲۲
[۲] صحیح: صحيح مسلم/۷۰۲۷ و مسند أحمد /۱۵۲۶
[۳] صحیح:صحيح مسلم ۵۵٦٦..مسنداحمد/۲۰٦٤۰

إِلَيَّ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وبحمده».[1]

ازابوذر روایت است که رسول الله صل الله علیه والسلم فرمود: (محبوبترین سخن نزد خداوندمتعال[ذکر]«سبحان الله وبحمده»است).

۸۹- وَفِيٌّ روايه «سئل أَيْ الكلام أَفْضَلُ قَالَ مَا أُصْطُفِيَ اللَّهِ لملائكته اَوْ لِعِبَادِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وبحمده».[2]

در روایتی دیگر آمده؛پرسیدند چه سخنی افضل است؟فرمود:همان سخنی که خداوند برای فرشتگان یابندگانش برگزیده،وآن ذکر«سبحان الله وبحمده»است).

۹۰- عَنْ جابربن عبدالله رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ يقول«افضل الذكر لااله الاالله وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الحمدلله».[3]

جابربن عبدالله رضی الله عنهما می گوید، شنیدم رسول الله صل الله علیه والسلم می فرماید:بهترین ذکر«لااله الاالله» وبهترین دعا«الحمدلله»است.

برخی ازفضایل ذکر

۹۱-عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ نَاساً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ يارسول اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأُجُورِ يُصَلُّونَ كمانصلي وَ يَصُومُونَ كماتصوم وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ قال«اوليس قدجعل اللَّهِ لكم ماتصدقون أَنْ بكل تَسْبِيحِهِ صَدَّقَهُ وكل تكبيره صَدَّقَهُ وكل تَحْمِيدِهِ صَدَّقَهُ وكل تَهْلِيلِهِ صَدَّقَهُ وامربالمعروف صَدَّقَهُ وَنَهْيٌ عَنْ منكر صَدَّقَهُ وَفِيٌّ بِضْعَ احدكم صدقه» قالوايارسول اللَّهِ أَيَأْتِي أَحَدُنَا شَهْوَتَهُ ويكون لَهُ فِيهَا اجرقال «اارايتم لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ اكان عَلَيْهِ فِيهَا وِزْرٌ فكذلك إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كان لَهُ اجر» .[4]

ابوهریره می گوید:گروهی از اصحاب پیامبر(صل الله علیه والسلم)گفتند: (ای رسول خدا ثروتمندان پاداش ها کسب کردند.مانند مانماز میخوانند وروزه می

[1] صحیح:صحیح مسلم/۷۱۰۲
[2] صحیح:صحیح مسلم/۷۱۰۱
[3] حسن:صحیح سنن ترمذی/۳۳۸۳صحیح سنن ابن ماجه/۳۸۰۰
[4] صحیح:صحیح مسلم/۲۳۷٦

گیرنـدواز مالهـای اضـافی شـان صـدقه مـی دهند.فرمود:مگرنـه اینکـه خداونـدبرای شـما زمینـه ای فـراهم کـرده کـه صـدقه بدهیـد وآن اینسـت کـه هرسـبحان الله،الحمـدلله،الله اکبـر و لاالـه الاالله گفـتن بـرای شـما صـدقه اسـت،امربه معـروف صـدقه اسـت،نهی ازمنکـر صـدقه اسـت،درآلت تناسـلی هریـک ازشماصـدقه اسـت.گفتند:ای رسـول خـدا آیـا وقتـی شـهوتمان را بـرآورده مـی کنیم،بـرای مـا پـاداش داده مـی شـود؟فرمود:به مـن بگوییـدآیا اگرشـهوت اش راازراه حـرام بـرآورده کنـد،برایش گنـاه نوشـته مـی شـود،به همـین صورت وقتی کسی از راه حلال برآورده کند،بدایش پاداش داده می شود).

۹۲- عَـنْ عايشـه تَقُـولُ أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَالسَّـلَمِ قَـالَ 《انـه خَلَـقَ كـل أَنْسَـأْتَ مِـنْ بَنِـي آدَمَ عَلِـيِّ سِـتِّينَ وثلاثمائـه مَفْصِـلٍ فَمَـنْ كبرالـه وَ حمـدالله وَهَلَّـلَ اللَّهِ وَسَـبَّحَ اللَّهَ واسـتغفرالل وَعَـزَلَ حَجَـرًا عَـنْ طَرِيـقِ النَّـاسِ اوشـوكه اَوْ عظمـاعن طَرِيـقِ النَّـاسِ وَأُمُـرْ بِـالْمَعْرُوفِ اوالنهـي عَـنْ المنكـر عـددتلک السِّـتِّينَ والثلاثمائـه السَّـلَامِيُّ فَإِنَّهُ يَمْشِي يومئذوقدزحزح نَفْسِهِ عَنْ النار》 [1].

ازعایشـه روایـت اسـت کـه رسـول الله(صـل الله علیـه والسـلم) فرمـود: (دربـدن هرانسـان سیصدوشصـت بنـد آفریـده شـده اسـت،هرکس در هـر روز الله اکبر،لاالـه الاالله،سـبحان الله و اسـتغفرالله بگویـد وسنگ،خاریااسـتخوانی کـه مـزاحم راه مـردم است،ازسـرراه دورکند،بـه تعـداد آن سیصـد و شصـت بند،امربـه معـروف ونهـی ازمنکرنمایـد،برای اونیکـی بـه حسـاب مـی آیـد ودرآن روز درحـالی راه مـی رود کـه خودش را ازآتش جهنم نجات داده است).

۹۳- عَـنْ أَنَـسِ بْـنِ مالـک قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَالسَّـلَمِ 《ان اللَّهِ لِيُرْضِيَ عَنْ الْعَبْدِ أَنْ ياكل الاكله فَيَحْمَدُهُ عليهاويشرب الشربه فيحمدعليها》 [2].

ازانـس روایـت اسـت کـه رسـول الله(صـل الله علیـه والسـلم)فرمود: (خداونـد بنـده ای کـه بعدازهر خوردن و نوشیدن خداوند راسپاس می گوید،خشنودنی شود).

[1] صحیح صحیح مسلم/۲۳۲۷

[2] صحیح: صحیح مسلم/۲۷۳۴واحمد(۳/۱۰۰،ش۱۱۹۹۲)،وترمذی(۴/۲۶۵،ش۱۸۱۶)

۹۴- عَـنْ أَنَـسٍ قَــالَ قَــالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَالسَّـلَمِ 《مــاانعم اللَّهِ عَلِــيٌّ عَبْـدِ تَعُمُّهُ فَقَالَ الحمدلله الاكان الَّذِي اعطله أَفْضَلُ مِمَّا اخذ》.[1]

ازانــس روايــت اســت کــه رســول الله(صــل الله عليــه والســلم) فرمــود: (خداونــد بــه هــيچ بنــده ای نعمتــی نمــی دهــد کــه بعــداز آن مــی گويد:الحمدلله،مگراينکــه چيــزی کــه داده بهترازچيزی است ک گرفته است).

۹۵- عَــنْ أَبِــي هريــره أَنَّ رَسُــولَ اللَّهِ صَــلِّ اللَّهُ عَلَيْــهِ وَالسَّــلَمِ مربــه وَهُــوَ يَغْــرِسُ غَرْسـاً فقـال 《ياابـا هريـره مالـذي تغـرس》 قلـت غَرْسًـا لِـي قـال 《الا ادلـک عَلِـيِّ غِـرَاسٌ خيرلــک مِــنْ هــذا》 قَــالَ بَلِــيَ يارســول اللَّهِ قــال 《ســبحان اللَّهِ والحمــدلله ولاالــه الاالله وَاَللَّهِ اكبر يَغْرِسَ لک بکل وَاحِدِهِ شَجَرِهِ فِي الجنه》[2]

ابــوهريره روايــت ميکنــد کــه: (رســول الله(صــل الله عليــه والســلم) درحــالی ازکنــاروی گــذر مــی کــرد کــه داشــت نهــال مــی کاشــت.فرمود ای ابــوهريره چــه مــی کاری؟گويــــد:گفتم:نهالی دارم آنرامــــی کارم.فرمود:توررابرکاشــــت نهــــالی بهتــــرازين راهنمــايی نکنم؟گفتم:چــرا.ای رســول خــدا!فرمود:بگو: 《ســبحان الله والحمــدلله و لاالــه الاالله والله اکبر》 دربرابرهريک درختی برايت دربهشت کاشته می شود).

۹۶- عَــنْ نُعْمَــانَ بْــنِ بَشِــيرِ قَــالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَــلِّ اللَّهُ عَلَيْــهِ وَالسَّــلَمِ 《ان مِمَّــا تــذكرون مِــنْ جَــلَالِ اللَّهِ التَّسْــبِيحِ وَالتَّهْلِيــلِ وَالتَّحْمِيــدِ يــنعطفن حَــوْلَ الْعَــرْشِ لَهُــنَّ دَوِيٌّ كدوي النَّحْلِ تذكربصاحبها أَمَّا يُحِبُّ احدكم أَنْ يكون لَهُ اولايزال لَهُ مِنْ يذكربه》.[3]

ازنعمــــان بــــن بشــــير روايــــت اســــت کــــه رســــول الله(صــــل الله عليــــه والســـلم)فرمود:ازآنچه بـــاآن مـــی توانيـــد بزرگـــواری الله را دريابيـــداين اســـت کـــه 《ســـبحان الله والحمدلله،بگوييــد،اين هــا بــه دور عــرش حلقــه مــی زننــدوصــدايی هــم چــون آواز زنبــود

[1] حسن:الضعيفه درضمن حديث(۲۰۱۱)صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه /۳۸۰۵
[2] صحيح:صحيح وضعيف سنن ابن ماجه/۳۸۰۷ والتعليق والرغيب (۲/۲٤٤)
[3] صحيح:صحيح سنن ابن ماجه /۳۹٤۱والسلسه الصحيحه_مختصره(۳۳۵۸)

عسل دارند وذکر کننده ی شان را به یادمی آورند،آیاشما دوست ندارید چنین مقامی داشته باشید،یاهمواره مقامی داشته باشید که(دراطراف عرش)اورا یادکنند).

۹۷- عَنْ عبدالله بْنِ يُسْرٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلِّ اللهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ إِنَّ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَدْ كثرت عَلَيَّ فَأَنْبِئْنِي منهابشيءاتشبث بِهِ قال «لايزال لسانک رَطْبًا مِنْ ذكرالله عزوجل».[1]

عبدالله بن یسر می گوید،مردی گفت: ای رسول خدا!قوانین و برنامه های عبادی برایم زیاد شده است،به من عملی بیاموزکه به آن پایبندی کنم.فرمود:همواره زبانت مشغول ذکرالله باشد).

۹۸- عَنْ أَبِي هريره وَأَبِي سعيدالخدري أَنَّهُمَا شَهِدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ أَنَّهُ قَالَ «مامن قَوْمٌ يذكرون اللَّهِ الاحقت بِهِمْ الملائكه وَغَشِيَتْهُمْ الرحمه وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمْ السكينه وذكرهم اللَّهُ فِيمَنْ عنده».[2]

ازابوهریره وابوسعیدخدری روایت است که هردو گواهی دادند که رسول الله(صل الله علیه والسلم)فرمود: (هیچ قومی نیست که الله را ذکرکنند،مگراین که ملائکه به دورشان حلقه می زنندو درپوششی ازرحمت الهی قرار می گیرند،وآرامش برآنان فرود می آید والله آن هارا درمیان کسانی که نزد او هستند یادمی کند).

فضیلت ذکرهایی که ثواب چندبرابر دارند

۹۹-عَنْ جويريه أَنَّ النَّبِيَّ صَلِّ اللهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بكره حِينَ صُلِّيَ الصُّبْحِ وَهِيَ فِي مَسْجِدِهَا ثُمَّ رَجَعَ بَعْدَ أَنْ أَضْحِيَ وَهِيَ جَالَسَهُ فقال «مازلت عَلِيِّ الْحَالِ الَّتِي فارقتک عليها» قَالَ النَّبِيُّ صَلِّ اللهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ «لقدقلت بعدک أَرْبَعَ كلمات ثلاث مَرَّات لَوْ وَزَنْتُ بِمَا قُلْتَ مُنْذُ الْيَوْمِ لوزنتهن سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَ رِضَا نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَ مِدَادَ كلماته».[3]

[1] صحیح:صحیح سنن ابن ماجه/۳۹۲۵صحیح و ضعیف سنن الترمذی /۳۳۷۵
[2] صحیح:صحیح سنن ترمذی/۳۷۰۵وترمذی می گوید:حسن صحیح.
[3] صحیح:صحیح مسلم/۷۰۸۸وابوداود(۱۵۰۳)

وَفِـــيٌّ رِوَايَـــةٍ «سُـــبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْـــدِهِ عددخلقـــه سُـــبْحَانَ اللَّهِ رِضَـــا نَفْسِـــهِ سُـــبْحَانَ اللَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كلماته».[1]

جويريـه روايـت ميكنـد كـه در هنگـام نمـاز صـبح يـا بعـد از ايـن كـه نمـاز صـبح را خوانـده بـودم ،در جـايي كـه نمـاز مـى خواندم،نشسـته بـودن كـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم از آنجـا رفت.سـپس بعـد از نمـاز چاشـت برگشـت،ديد نشسـته ام.فرمـود:از همـان وقتـى كـه مـن رفـتم تـا بـه حـال همـين جـا نشسـته اى؟گفتم:آرى،پيـامبر صـلى الله عليـه وسـلم فرمود:بعـداز آن مـن چهـار كلمـه را سـه بـار گفـتم كـه اگـر بـا آن چـه تـو گفتـى وزن شـود،برابر اسـت(آن كلمـات عبارتنـداز:) (سـبحان الله و بحمـده عـدد خلقـه رضـى نفسـه وزنه عرشه،و مداد كلماته).

و در روايـــت ديگـــر آمـــده است:ســـبحان الله عـــدده خلقـــه ســـبحانه الله رضـــى نفسه،وزنة عرشه سبحان الله مداده كلماته)

١٠٠- عَـــنْ أَبِـــى أُمَامَـــةَ البـــاهلى أَنَّ رَسُـــولَ صَـــلَّي اللَّهُ عَلَيْـــهِ وَسَـــلَّمَ مَـــرَّ بِـــهِ وَ هـويحرك شَـفَتَيْهِ فَقَـالَ مَـاذَا تَقُـولُ يَـا أَبَـا أَمَامـه؟ قَـالَ أذكرربـى قَـالَ:(ألاأخبرك بِـأَكْثَرَ اَوْ أَفْضَـلُ مِـنْ ذكـرك اللَّيْـلِ مَـعَ النَّهَـارِ وَ النَّهَـارِ مَـعَ اللَّيْـلِ ؟ أَنْ تَقُـولَ سُـبْحَانَ اللَّهِ عَـدَدَ مَـا خَلَـقَ سُـبْحَانَ اللَّهِ مِـلْءَ مَـا خَلَـقَ وَ سُـبْحَانَ اللَّهِ عَـدَدَ مَـا فِـي الْأَرْضِ وَالسَّـمَاءِ وَسُـبْحَانَ اللَّهِ ملءمـا فِـي الْأَرْضِ وَالسَّـمَاءِ وَ سُـبْحَانَ اللَّهِ عَـدَدَ مأحصـي كتابـه وَ سُـبْحَانَ اللَّهِ عَـدَدَ كـل شَيْءٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ ملءكل شيءوتقول الحمدلله مِثْلَ ذلك».[2]

ابوامامـــه بـــاهلى ميگويـــد، رســـول الله(صـــل الله عليـــه والســـلم)درحالى ازكنـــار مـــن مــى گذشــت كــه لبهــايم تكــان مــى خورد،فرمود:ابوامامــه چــه مــى گويى؟گفتم:پروردگــارم را ذكـر مـى گويم.فرمود:آيـاتورا از ذكـرى بـاخبر نكـنم كـه از ذكـر شـبو روز يـا روز و شب،بيشـتر و بـا فضـيلت تـر باشـد؟آن ايـن اسـت كـه بگـويى :سـبحان الله عـدد ماخلق،ســبحان الله ملامــا خلق،ســبحان الله عــددمافى الارض والسماء،ســبحان الله مــلا

[1] صحيح:صحيح مسلم/٧٠٨٨وابن ماجه/٣٩٤٠

[2] حسن:شعيب الارنـووط مـى گويـد اسـناد ايـن حـديث حسـن است.صـحيح بـن حيـان١١١/ ش٨٣٠سـنن كبـرى نسـائى ش/٩٩٩٤ج٦/٥٠ودر روضـةالمحدثين/٤٩٦٨ودر نتـائج الافكـار ٨١/١مـى گويد:حسـن اسـت.وحمدى عبدالمجيد سـلفى١/٨٢مـى گويـد:طبرانى در الكبيـر (٨١٢٢،٧٩٨٧،٧٩٣٠)و حـافظ المنـذرى در الترغيـب /٢٤٨اسـناداخير را حسـن دانسـته اسـت.احمد٥/٢٤٩و حـاكم١/٥١٣و بـر شـرط شـيخين صـحيح دانسـته و ذهبـى او را تاييـد كـرده اسـت و بيهقى در الدعوات الكبير ص ٢٣

مـــافی الارض والسماء،ســـبحان الله عـــدد مااحصـــی کتابه،ســـبحان الله عـــددکل شیء،ســـبحان الله ملاکل شیء ومانند:این ها الحمدلله،لااله الاالله والله اکبر بگویید.

فضیلت«لااله الاالله»گفتن دربازار

١٠١- عَــنْ عمــربن الْخَطَّــابِ أَنَّ رَسُــولَ اللَّهِ صَــلِّ اللَّهُ عَلَيْــهِ وَالسَّــلَمِ قــال 《مــن دَخَــلَ السُّــوقَ فَقَــالَ لاالــه إِلَّا اللَّهُ وَحْــدَهُ لاشــريک لَــهُ لَــهُ الملــک وَلَــهُ الحمــديحي وَيُمِيــتُ وهــوحي لايمــوت بِيَــدِهِ الخيروهــوعلي کــل شَــيْءٍ قَــدِيرٌ کتــب اللَّهُ لَــهُ أَلْــفَ أَلْــفِ حُسْــنِهِ وَمَحَــا عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئُهُ وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ درجه》.[1]

عمـــربن خطـــاب روایـــت مـــی کندکـــه رســـول الله(صـــل الله علیـــه والسلم)فرمود:هرکســـی وارد بـــازار شـــودوبگوید 《لاالـــه الاالله وحـــده لاشـــریک له،لـــه الملـــک ولـــه الحمـــديحی ويمـــوت وهولايمـــوت بيـــده الخيروهـــوعلی کـــل شـــیء قـــدير》 : (معبـــودبرحقی جـــز الله نیس،یکتاست،شـــریکی ندارد،پادشـــاهی ازآن اوست،ســـپاس و ســـتایش شایســـته ی اوســـت کـــه زنـــده مـــی کنـــد و مـــی میرانـــد،او زنـــده اســـت ونمـــی میرد،خیربدســـت اوســـتواوبرهرچیز تواناســـت)خداونـــد خداونـــد هـــزار هـــزار حســـنه بـــرایش ثبت می کند وهزارهزار گناه از او می بخشد وهزارهزار درجه اورا بالامی برد).

تذکر:بایـــد توجـــه داشـــت کـــه عـــرب هـــا وقتـــی بخواهنـــد بســـیارزیادبودن چیـــزی را بیان کنند،می گویند: 《الف الف》 : (هزار هزار)[مترجم]

١٠٢- عَــنْ أَبِــي هريــره قَــالَ قَــالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَــلِّ اللَّهُ عَلَيْــهِ وَالسَّــلَمِ 《مــن جَلَــسَ فِــي مَجْلِــسِ فکثرفيــه لَغَطُــهُ فَقَــالَ قَبْــلَ أَنْ يَقُــومَ مِــنْ مَجْلِسِــهِ ذلــک ســبحانک اللَّهُــمَّ وبحمــدک اشــهدان لاالــه الاانــت اســتغفرک وَأَتُــوبُ اليــک إِلَّا غفرلــه ماکــان فِــي مَجْلِسِــهِ ذالک》.[2]

ابـــوهريره روايـــت مـــی کندکـــه رســـول الله(صـــل الله عليـــه والســـلم) فرمـــود: هـــرکس درمجلســـی بنشـــيند ودرآن حـــرف هـــای زيـــادی گفتـــه شـــود وپـــيش ازبلندشـــدن بگويـــد 《ســـبحانک اللهـــم وبحمـــدک اشـــهدان لاالـــه الاانـــت اســـتغفرک واتـــوب اليـــک 》 :

[1] حسن:صحيح ابن ماجه/٢٢٣٥ ترمذی/٣٧٥٦صحيح و ضعيف سنن الترمذی
[2] صحيح:صحيح سنن ترمذی /٣٧٦٢ترمذی می گويد 《صحيح حسن غريب》 والمشکاه٢٤٣٣

(خداوندا!پاک ومنزهی توراسپاس می گویم،گواهی می دهم که معبودبرحقی جز تو نیست ازتو طلب مغفرت می کنم و به سوی تو برمی گردم و توبه می کنم)

فضليت استغفارنمودن

۱۰۳- عَنْ شدادبن أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ 《سيدالاستغفار أَنْ تَقُولَ اللَّهُ م أنت رَبِّ ي لا إله إلا أنت خُلِقْتُنَّ ي وأنا عَبَّ دَكَّ وأنا عَلَّ ى عِهْ دَكَّ ووع دَكَّ مَا استطِعَ ت أع وذبك مِنْ ش ر مَا صُنْ عَتٍّ أبوء ل ك بنع مِتُّ ك عَلَّ ي وأبوء بذن بِي فاغف ر لِي فإن ه لا يغ فر الذن وبِ إلا أنت》 قال 《ومن قَالَهَا مِنْ النهاروموقنابها فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أنْ يُمْسِيَ فهومن أَهْلِ الجنه وَمَنَّ قَالَهَا مِنْ أَلْيَلُ وهوموقن بهافمات قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فهومن أَهْلِ جنه》[1].

شدادبن اوس روايت مى كند كه رسول الله(صل الله عليه والسلم)فرمود: (بهترين استغفار اين است كه بگويى 《 اللهمَّ أنْتَ رَبِّي لا إلهَ إلاّ أنْتَ ، خَلَقْتَني وَأنا عَبْدُك ، وَأنا علَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ ما اسْتَطعْت ، أعُوذُبكَ مِنْ شَرّ ما صَنَعْتُ ، أبوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأبوءُ بِذَنْبي فاغْفِرْ لي فإنَّهُ لا يَغْفِرُ الذُنوبَ إلاّ أنْتَ 》 : (خداوندا!توپروردگارمنى،به جز تو معبودى وجود ندارد،تومرآفريده اى ومن بنده ى تويم وبرپيمانى كه با توبسته ام تاحدتوان،استوارم وبه وعده اى كه داده اى يقين دارم.وازبدى كارهايى كه انجام داده ام،اعتراف مى كنم.پس(گناهان)مرا ببخش كه كسى جزتوگناهان را نميبخشد).هركس اين دعا را شب بخواندودرهمان شب بميرد وارد بهشت مى شود وهركس درروز اين دعا را بخواند ودرهمان روز بميرد وارد بهشت ميشود.

۱۰۴- عَنْ ابْنِ عمرقال أَنْ كناالنعدلرسول اللَّهُ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمُ فِي الْمَجْلِسِ الواحدمائه مره 《رب اغفرلي وَتُبْ عَلَيَّ انک أَنْتَ التَّوَّابُ الغفور》[2].

[1] صحيح:صحيح بخارى /٦٣٠٦ونووى دراذكار ش/٣٤٣٣ونسائى ٨/٢٧٩ودرعمل اليوم والليله شماره هاى٥٨-٤٦٤-١٩ واحمددرمسند ٤/١٢٤ -١٢٥،لازم به ذكراست كه مولف حديثب رابه همين معنا اندكى تفاوت درالفاظ آورد ،اماحديث فوق دقيقا متن صحيح بخارى است .مترجم.

[2] صحيح:سنن ترمذى /٣٤٣٤،والصحيحه المختصره/٥٥٦،صحيح ينن ابوداوود/١٥١٨،تذكر:درسنن ابوداوود بالفظ التواب الرحيم آمده ،اما مولف بالفظ التواب الغفور به ابوداوود نسبت داده است.

ازعبدالله بن عمر روایت است که ما میشمردیم رسول الله(صل الله علیه والسلم)دریک مجلسی صدبارمی گفت: 《رب اغفرلی وتب علی انک انت التواب الغفور》 :(پروردگارا!مرا مغفرت کن وتوبه ام را بپذیر که تو توبه پذیروآمرزنده ای).

١٠٥- عَنْ عبدالله بْنِ يُسْرٍ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ 《طوبى لِمَنْ وُجِدَ فِي صَحِيفَتِهِ اسْتِغْفَاراً كثيرا》. [١]

عبدالله بن یسرروایت می کندکه رسول الله(صل الله علیه والسلم)فرمود:(خوشا به حال کسی که درنامه اعمال خود استغفار زیاد می بیند!).

١٠٦- عَنْ الاغرالمزني أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ قال 《انهليغان عَلَيَّ قَلْبِي وَإِنّي لاستغفرالله فِي الْيَوْمِ مَائِهِ مُرْهُ 》. [٢]

اغرمزنی روایت می کند که رسول الله(صل الله علیه والسلم)فرمود: (گاهی فراموش[از ذکر]دلم را فرا می گیرد لذا من درهر روزصدبار استغفار می کنم).

١٠٧- عَنْ زَيْدِ مولي النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمِ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي سَمِعَ النَّبِيَّ يَقُولُ 《من قَالَ استغفرالله الْعَظِيمِ الَّذِي لاالاه الاهو الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيهِ غُفِرَلَهُ وَأَنَّ كَانَ فَرَّمِنَ الزَّحفِ》. [٣]

زید مولای پیامبر(صل الله علیه والسلم)روایت می کن که شنیدم رسول الله(صل الله علیه والسلم) می فرماید:هرکس بگوید 《استغفرالله الذی لااله الاهوالحی القیوم واتوب الیه》 : (ازخداوندی که معبود برحقی جز او نیست ،زنده و پایداراست،طلب مغفرت می کنم وبه پیشگاه اون توبه می نمایم).گناهانش بخشیده می شود،حتی اگر ازمیدان جهاد فرارکرده باش.

---

[١] صحیح:صحیح ابن ماجه /٣٩٥٠ابن ماجه ش/٣٨١٨ونسائی درعمل یوم ولیله ش ٤٥٥وبوصیری درزوائد می گوید:اسناد این روایت صحیح ورجال آن ثقه است.صحیح الجامع ش/٣٨٤٤،تخریج المشکاه ش/٢٣٥٦وتخریج الترغیب٢/٤١٨

[٢] صحیح:صحیح مسلم /٧٠٢٣ومسنداحمد(٤/٢١١.ش١٧٨٨١)وعبدبن حمید(ص١٤٢.ش٣٦٤).ابوداود(٢/٨٤،ش١٥١٧)

[٣] حسن:ابوداود/١٥١٩ترمذی/٣٩٢٦،تصحیح حاکم٢/١١٨وتاییدذهبی،نوویدر الاذکار/١٢٧٦ومشکاه/٢٣٥٣البته درصحیح وضعیف سنن ترمذی/٣٥٧٧التعلیق الترغیب(٣/٢٦٩)،صحیح سنن ابی داود(١٣٥٨)صحیح دانسته است.

١٠٨- عَنْ ابوبكرانه قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلِّ اللّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلِمِ يقول 《مامن عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْباً فَيُحْسِنُ الطهورثم يَقُومُ فَيُصَلِّي ركعتين ثُمَّ يستغفرالله الاغفرالله له》 ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الآيه« وَ اَلَّذِينَ إِذٰا فَعَلُوا فٰاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اَللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَ مَنْ يَغْفِرُ اَلذُّنُوبَ إِلاَّ اَللّٰهُ وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلىٰ مٰا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ ».[1]

ابوبکرصدیق می گوید شنیدم رسول الله(صل الله علیه والسلم)می فرماید:هیچ بنده ای نیست که مرتکب گناهی شود،سپس به نحو احسن وضو گیرد ودو رکعت نماز بخواند سپس استغفارکند مگراین که الله اورا مورد مغفرت قرارمی دهدواین آیه راآنان که چون کار زشتی کنند،یابرخودستم روا دارند،الله را بیاد می آورند...)[2] راتلاوت کرد.

فضیلت گفتن لاحول ولاقوةالابالله

١٠٩- عَنْ أَبِي موسي قَالَ كنا مَعَ النَّبِيِّ صَلِّ اللّهُ عَلَيْهِ وَالسَّلَمُ فِي سفرفقال 《ياعبدالله بْنِ قَيْسٍ إِلَّا ادلک عَلِيِّ كنزمن كنوز الجته قَالَ قُلْتُ بَلِيَ يارسول اللّهِ قَالَ قُلْ 《لاحول وَلَاقَوْهُ الابالله».[3]

ابوموسی روایت میکند که:درسفری با پیامبرصلی الله علیه وسلم بودیم که به من گفت:ای عبدالله بن قیس آیا(می خواهی)تو را به یکی از گنج های بهشت راهنمایی کنم؟ گفتم:آری ای رسول خدا،فرمود:بگو:(لاحول ولاقوة إلابالله).

١١٠- عَنْ قَيْسِ بْنُ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا ادلک عَلِيٌّ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلِيَ قَالَ لاحول ولاقوةإلابالله.[4]

قیس بن سعد روایت می‌کند که رسول‌الله فرمود: (آیامی‌خواهی) تورا به دربی از درب‌های بهشت راهنمایی کنم؟ گفتم آری، فرمود: بگو «لاحول ولا قوة الابالله»

[1] صحیح:صحیح وضعیف سنن ابوداود١٥٢١،ترمذی٤٠٦نسائی درعمل یوم ولیله ٤١٧،ابن ماجه ٦٢٢وترغیب و ترهیب/٢٤١٣

[2] آل عمران/١٣٥

[3] صحیح:صحیح مسلم/٢٧٠٤وبه همین معنا درصحیح بخاری ش٢٩٩٢ودرالجهادوالمغازی ش ٤٢٠٥و...احادیث آورده است.

[4] صحیح:صحیح ترمذی/٣٩٣٠صحیح:صحیح الترمذی/٣٥٨١والصحیحه/١٧٤٦

١١١- عَـنْ حَـازِمِ بْـنِ حَرْمَلَــةَ قَــالَ مَـرَرْتُ بِـالنَّبِيِّ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ فَقَــالَ لِــي «يَا حَازِمُ اكثر مِنْ قَوْلِ لاحول ولاقوة إلابالله فَإِنَّهَا مِنْ كنوز الْجَنَّةِ».[1]

حــازم بــن حرملــه اسـلمی گویــد،از کنــار پیــامبر عبــور کردم،خطــاب بــه مــن فرمــود:(ای حازم!بــه کثــرت«لاحــول ولاقــوة إلابــالله» بگــو کــه از گــنج هــای بهشــت است).

فضيلت درود فرستادن به رسول الله

١١٢- عَـنْ أَبِــي هُرَيْــرَةَ أَنَّ رَسُــولَ اللَّهِ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ قَــالَ «مَـنْ صُــلِّيَ عَلَــيَّ وَاحِدَةً صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا».[2]

ابــو هريره روايــت ميكندكــه پيــامبر صــلى الله عليــه وســلم فرمــود:(هركس بــرمن يک درود بفرستد الله به او ده درود می فرستد).

١١٣- عَــنْ أَبِــي طلحــةان رَسُــولَ اللَّهِ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ جــاءذات يَــوْمَ وَالْبُشْــرِيِّ فِــي وَجْــهِ فقلنا إنــا لِنُــرِيَ البشــري فِــي وجهــک فَقَــالَ «إِنَّــهُ أَتَــانِي الملــک فَقَــالَ يَــا مُحَمَّدُ إِنَّ ربــک يَقُــولُ أَمَّــا يرضــيک أَنَّــهُ لاَ يُصَــلِّي عليــک أَحَــدٌ إِلَّا صَــلَّيْتُ عَلَيْــهِ عَشْــراً وَلَا يُسَلِّمُ عليک أَحَدٌ إِلَّا سَلَّمَتْ عَلَيْهِ عَشْراً».[3]

ابوطلحــه روايــت ميكنــد:روزی رســول الله صــلى الله عليــه وسـلم در حــالی آمـد کــه خوشــحالی در چهــره اش ديــده مــی شــد.گفتيم:ما خوشــحالی را در چهــره ی شــما مــی بينم!فرمود:فرشــته ای نــزد مــن آمــدو گفــت:ای محمــد!پروردگارت مــی گويــد:آيا تــورا خشــنود نمــی کنــد کــه هــر کــس يــک درود بــر تــو بفرســتد؛من ده درود بــه او مــی فرســتم و هرکس به تو يک سلام بفرستد،ده سلام به او می فرستم) .

١١٤- عَــنْ أَنَــسِ بْــنِ مالــک قَــالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ «مَــنْ صُــلِّيَ عَلِــيِّ صلاةواحدةصــلي إِلَــهَ عَلَيْــهِ عَشْــرَ صَــلَوَاتٍ وَ حَطَّــتْ عَنْــهُ عَشْــرَ خَطِيئَــاتٍ وَرَفَعَــتْ لَــهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ».[4]

---

[1] صحيح:صحيح سنن ابن ماجه/٣٩٥٨ابن ماجه/٣٨٥٦،صحيح الجامع ش /٧٧٨٤و المشكاة ش/٢٣١٩

[2] صحيح:صحيح مسلم/٩٣٩،ترمذی ش/٤٨٥،ابوداود/١٥٣٠ونسائی/١٢٧٩

[3] حسن:نسـائی/١٢٩١-١٢٩٢)ش احمـد٤/٢٩و٣٠و نسـائی در عمـل اليـوم و الليـة/٦٠وابـن حبـان/٩١٥ومنـذری الترغيب والترهيب ش/٢٤٧١

[4] صحيح:صـحيح سـنن نسـائی/١٣٠٥(نسـائی/١٢٩٤)و مسـنداحمد ش /١٣٧٥٦ ج ٤/٥٢١و صـحيح ادب المفـرد ش /٦٤٣و سنداحمد در نسخه محقق (توسط گروهی از محققان)می گويد:اين حديث صحيح است.

انس بن مالک روایت میکندکه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (هرکس برمن یک درود بفرستند،الله به او ده درود می فرستد و ده گناه از او بخشیده می شود و او را ده درجه بالا می برند).

فضیلت گفتن لا اله الا الله هنگام مرگ

١١٥- إنَّ أَبِي سَعِيدٍ وَ أَبِي هريره قَالا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَقِّنُوا موتاكم لااله إِلَّا اللَّهُ».[1]

ابوسعید و ابوهریره روایت می کنند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود (به مردگان تان که در حال احتضار مرگ هستند (لا اله الا الله)تلقین کنید).

١١٦- عَنْ مُعَاذِ بِتُّ جَبَلٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ كان آخركلامه لااله الاالله دَخَلَ الْجَنَّةَ».[2]

معاذین جبل روایت میکند که رسول الله فرمود: (هر کس آخرین سخنش لا اله الا الله باشد،وارد بهشت می شود).

[1] صحیح:صحیح مسلم/٢١٢٠)و ابن ماجه ١٤٤٤ و ١٤٤٥

[2] صحیح:سنن ابوداود /٣١١٨،صحیح ابوداود/٢٦٧٣ و احمد ٥/٢٤٧،ش٢٢١٨٠)

كتاب بخش جنائزو ...

فضيلت نماز خواندن بر ميت و تشييع جنازه

۱۱۷- عـن أبـی هريـرة قـال قـالَ رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم « مَـن شَـهِدَ الجنـازَةَ حتّـي يُصَـلّي عَلَيهـا فَلَـهُ قِيـرَاط وَ مَـن شَـهِيدَهَا حَتُـي تِـدفَن فَلَـه قيراطـان». قِيـلَ وَ مَا القِيرَاطَانِ قَالَ« مِثلَ الجَبَلَينِ العَظِمَين».[1]

از ابـوهريره روايـت اسـت كـه رسـول الله فرمـود: (هـركس بـه تشـييع جنـازه ای تـا خوانـدن نمـاز بـر آن شـركت كنـد، بـه او يـک قيـراط اجـر داده مـی¬شـود و هـر كـس تـا دفـن ميـت حضـور داشـته باشـد، دو قيـراط اجـر دارد، سـوال شـد؛ دو قيـراط چقـدر اسـت؟ فرمود: به اندازه دو كوه بزرگ).

۱۱۸- عَـن ثَوبـانَ مَـولَی رَسـوُلِ الله صـلى الله عليـه وسـلم أنَّ رَسُـولَ الله صـلى الله عليـه وسـلم قـال« مَـن صَـلَّي عَلَـی جَنَـازة فَلَـهُ قِيـرَاط فـإن شَـهِدَ دَفنَهَـا فَلَـهُ قِيرَاطَـانِ القِيراطُ مِثلُ أُحُد».[2]

ثوبـان مـولای رسـول الله روايـت مـی¬كنـد كـه پيـامبر صـلى الله عليـه وسـلم فرمـود: (هـر كـس بـر جنـازه ای نمـاز بخوانـد يـک قيـراط اجـر دارد و اگـر تـا دفـن ميـت حضـور داشته باشد، دو قيراط پاداش دارد و هر قيراط به اندازه كوه احد است).

فضيلت دعای برای ميت و از وی به نيكی ياد كردن

۱۱۹- عَـن عَائِشَـة عَـن النَبِـي صـلى الله عليـه وسـلم قَـال« مَـا مِـن مَيِّـتٍ يُصَـلِّي عَلَيهِ اَمَّةٌ مِنَ المُسلِمِينَ يَبلُغُونَ مِائَةٌ كُلُّهُم يَشفَعُونَ لَهُ إلَّا شُفِّعوا فيه».[3]

عايشـه رضـی الله عنهـا مـی‌گويـد، پيـامبر فرمـود: (هـر ميتـی كـه گروهـی صـد نفـره از مسـلمانان بـر او نمـاز جنـازه بخواننـد و بـرايش طلـب شـفاعت - دعـا - كننـد؛ دعـا و شفاعت شان در حق او پذيرفته می شود).

---

[1] صحيح: صحيح متفق عليه، صحيح بخاری ش/۱۲۴۰،صحيح مسلم/۲۱۸۶ونسائی/۱۹۹۱
[2] صحيح: صحيح مسلم/۲۲۲۹ و(مسلم/۹۴۵ – ۵۳ – ۲/۶۵۲و صحيح ابن ماجه/۶۲۵۵
[3] صحيح: صحيح مسلم/۹۴۷ صحيح نسائی/۱۸۸۱و صحيح سنن ترمذی/۱۰۳۴

١٢٠- عَــن عَبــدِالله بــنِ عبــاس قــال سَــمِعتُ رَســولَ الله صــلى الله عليــه و ســلم يَقُــولُ: « مَــا مِــن رَجُــل مُســلِمٍ يَمُــوتُ فَيَقُــومُ عَلَــى جَنَازَتِــهِ أربَعُــونَ رَجُــلَاً لَا يُشــرِكُونَ بِــاللهِ شَيئاً إلَا شَفَّعَهُمُ اللهَ فِيهِ».[1]

عبــدالله بــن عبــاس روايــت مــی‌کنــد کــه شــنيدم پيــامبر صــلی الله عليــه و ســلم مــی-فرمايــد: (هــر مســلمانی بميــرد و چهــل نفــر مســلمانی کــه بــه الله شــرک نورزيــده باشــند، بــر جنــازه اش نمــاز بخواننــد، خداونــد شــفاعت – دعــا - آن هــا را در حــق او اجابــت خواهــد نمود).

١٢١- عَــن أبِــي هُرَيــرَةَ عَــنِ النَّبِــي صــلى الله عليــه وســلم قــال: مَــن صَــلَّى عَلَيــهِ مِائَةُ مِنَ المُسلِمينَ غُفِرَ لَهُ».[2]

ابــوهريره روايــت مــی¬کنــد کــه رســول الله فرمــود: (بــر هــر کــس صــد نفــر مســلمان نماز جنازه بخوانند، گناهانش مغفرت خواهد شد).

١٢٢- عَـن أنَــس بــنِ مَالِــک قــال مُــرَّ بِجَنَــازة فَــأثنِيَ عَلَيهَــا خَيــرٌ فَقَــال نَبِــيُّ الله صــلى الله عليــه وســلم « وَجَبَــت وَجَبَــت وَجَبَــت». و مُــرَّ بِجَنَــازَة فَــأثنِيَ عَلَيهَــا شَــرٌّ فَقَــالَ نَبِــيُّ الله « وَجَبَــت وَجَبَــت وَجَبَــت». قَــالَ عُمَــرُ فِــدَی لَــک أبِــي وَ أُمِّــی مُــرَّ بِجَنَــازَة فَــأثنِيَ عليهــا خَيــرًا فَقُلــتَ وَجَبَــت وَجَبَــت وَجَبَــت. و مُــرَّ بِجَنَــازَة فَــأثنِيَ عَلَيهَــا شَــرٌّ فَقُلــتَ وَجَبَــتً وَجَبَــت وَجَبَــت فَقَــال رَسُــولُ الله صــلى الله عليــه وســلم« مَــن أثنَيــتُم عَلَيــهِ خَيَــرا وَجَبَــتً وَجَبَــت لَــهُ الجَنَّــةُ وَ مَــنً أثنَيَــتُمَ عَلَيــهِ شَــرًّا وَجَبَــت لَــهُ النَّــارُأنتُم شُــهَدَاءُ اللهِ فِــي الأرضِ أنــتُم شُــهَدَاءُ اللهِ فِــي الأرضِ أنتُم شُهَدَاءُ اللهِ فِي الأرضِ».[3]

انــس بــن مالــک روايــت مــی¬کنــد کــه: (جنــازه ای را از کنــار رســول خــدا بردنــد، مــردم از او بــه نيکــی يــاد کردنــد پيــامبر فرمــود: « واجــب شــد!»، «واجــب شــد!»وجنــازه-ی ديگــری از کنــار ايشــان بردنــد مــردم او را نکــوهش کردنــد. پيــامبر فرمــود: «واجــب شــد! واجــب شــد!» عمــر بــر خطــاب گفــت: پــدر و مــادرم فــدايت! جنــازه اول را کــه بردنــد و مــردم از او بــه نيکــی يــاد کردنــد، شــما فرموديــد: « واجــب شــد!»، «واجــب شــد!»، « واجــب شــد!» پيــامبر فرمــود: از آن کســی کــه بــه نيکــی يــاد کرديــد، بهشــت بــر او واجــب

---

[1] صحيح: صحيح مسلم/٢٢٢٤ الصحيحه٢٢٦٧،ترمذی١٠٣٤/٢٤٧/٤)
[2] صحيح: صحيح سنن ابن ماجه/١٥٥٥ (ابن ماجه/١٤٨٨)صحيح صحيح الجامع/٦٢٣٢
[3] صحيح: متفق عليه، صحيح مسلم/٢٢٤٣ودر صحيح بخاری ش/١٣٦٧ به همين معنا.

شد و آن کسی را هم که به بدی یاد کردید، جهنم بر او واجب شد. « شما شاهدان خداوند در زمین هستید، شما شاهدان خداوند در زمین هستید»).

پاداش کسی که برخی از فرزندانش در زمان کوچکی وفات کرده اند

۱۲۳- عَن أنَس قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلّی الله علیه وَ سَلَّم: « مَا مِنَ النَّاسِ مِنَ مُسلِمِ یُتَوَفَّی لَهُ ثَلَاثٌ لَمَ یَبلُغُوا الَحِنثَ إلَّا أدخَلَهُ الله الجَنَّةَ بِفَضلِ رَحمَتِهِ إیَّاهُم».[1]

انس بن مالک روایت میکند که رسول الله فرمود: (هیچ کس از مسلمانان نیست که سه تا از فرزندانش را که به سن بلوغ نرسیده اند، از دست بدهد، مگر این که خداوند متعال با فضل و رحمتی که نسبت به آن فرزندان دارد، او را وارد بهشت میگرداند).

۱۲٤- عَن أبي سعید الخُدري قَالت النّساءُ للنَّبي صَلَّی الله عَلَیهِ وَ سَلَّمَ غَلَبَنَا عَلَیکَ الرِّجالُ فَاجعَل لَنَا یَومًا مِن نَفسِکَ فَوَعَدَهُنَّ یوما لَقِیَهُنَّ فِیهِ فَوَعَظَهُنَّ وامرهن فکان فِیمَا قَالَ لَهُنَّ مَا منکن امْرَأَةٌ تَقَدَّمَ ثَلَاثَةً مِنْ وَلَدِهَا إلَّا کان لَهَا حِجَاباً مِنَ النَّارِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَ اثْنَتَیْنِ فَقَالَ وَ اثْنَتَیْنِ» . [2]

ابو سعید خدری رضی الله عنه روایت می کند که زنان به پیامبر گفتند: روزی را جهت (پند و نصیحت) برای ما مقرر کن که مردان بر ما غلبه کرده اند (و تمام وقت شما راگرفته اند) پیامبر برای آنها روزی را تعیین کرد و در آن روز آمد و برای شان سخنرانی کرد و برای آنها مسایلی بیان کرد و گفت: هیچ زنی نیست که سه تا از فرزندانش را پیش بفرستد (یعنی: در کوچکی از دست بدهد) مگر این که برایش مانعی از رفتن به دوزخ خواهند بود، زنی گفت: یا رسول الله دو فرزند؟ و دوبار سوال خود را تکرار کرد. پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (دو فرزند هم!).

۱۲۵- عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدِ السُّلَمِيِّ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَالِدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ إلَّا تَلْقَوْهُ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ مِنْ أَيّهَا شَاءَ دَخَلَ»[3]

---

[1] صحیح: صحیح البخاری/۱۲٤٨

[2] صحیح : صحیح بخاری/۱۰۱ مولف (مقدس) می گوید: در صحیحین به همین معنا آورده اند.

[3] حسن: سنن ابن ماجه/۱۶۰۴ صحیح الجامع ش/۵۶۴۸ و تخریج الترغیب ش ۳/۸۹ و زوائد السنن ش/۳۱۱۵

عتبه بن عبد سلمی می گوید، شنیدم پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: هیچ مسلمانی نیست که سه تا از فرزندانش را قبل از بلوغ، از دست بدهد، مگر این که او را از دروازه های هشت گانه بهشت ملاقات می کنند، تا از هر دری که بخواهد وارد بهشت شود).

ثواب مادری که چنین خود را با سقط از دست بدهد

۱۲۶- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ السُّقْطَ لَيَجُرُّ أُمَّهُ بِسُرَرِهِ إِلَيَّ الْجَنَّةِ إِذَا احْتَسَبَتْهُ».[1]

معاذ بن جبل روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست! که چنین سقط شده لباس مادرش را [اگر بهشتی نباشد] می گیرد و کشان کشان به طرف بهشت می برد، مشروط به آن که از دست دادن او را ثواب بداند).

فضیلت گفتن: « انا لله و انا الیه راجعون»در مصیبت ها

۱۲۷- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ تَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَا مِنْ عَبْدٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَجْرَهُ اللَّهُ فِي مُصِيبَةِ وَأَخْلَفَ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا قَالَتْ فَلَمَّا تُوُفِّيَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ كما إمْرَتِي رَسُولُ اللَّهِ فَأَخْلَفَ اللَّهُ لِي خَيْراً مِنْهُ رَسُولَ اللهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ».[2]

ام سلمه روایت می کند که شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید: هیچ بنده ای نیست که به مصیبتی گرفتار شود و بگوید: انا لله و انا الیه راجعون، خداوندا! مرا در این مصیبت مأجور گردان و بهتر از آن را برایم جای گزین فرما! مگر این که خداوند او را در آن مصیبت مأجور می گرداند و بهتر از چیزی که از دست داده برایش می دهد. ام سلمه می گوید: ابوسلمه که وفات کرد، همان طور که

[1] صحیح لغیره: ابن ماجه/۱۶۰۹ احمد، طبرانی و البانی در صحیح الترغیب می گوید: صحیح لغیره
[2] صحیح: صحیح مسلم۲/۶۳۱/۹۱۸/۲۱۲۴ وابن ماجه/۵۷۶۴ مسند احمد/۲۵۴۱۷

پیــامبر گفتــه بــود، گفــتم. خداونــدا هــم بهتــر از (ابوســلمه) یعنــی: پیــامبر را بــرایم جــای گزین کرد.

۱۲۸- عَـنْ أَبِـي أُمَامَــةَ عَـنِ النَّبِــيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ ي«قُـولُ اللَّهُ سُـبْحَانَهُ ابْنَ آدَمَ إِنَّ صَبَرْتَ واحتسبت عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأَوَّلِيِّ لَمْ أَرْضَ لک ثَوَاباً دُونَ الْجَنَّةِ».[۱]

ابــو امامــه روایــت مــی کنــد کــه پیــامبر صــلی الله علیــه وســلم فرمــود: (خداونــد متعــال مــی فرمایــد: ای فرزنــد آدم! اگــر در آغــاز مصــیبت صــبر پیشــه کنــی و امیــد پــاداش داشــته باشی، پاداشی جز بهشت برایت نمی پسندم).

فضیلت عیادت مریض

۱۲۹- عَـنْ عَلِـيٍّ قَـالَ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ «مَـنْ أَتِـيَ أَخَـاهُ الْمُسْـلِمَ عَائِـدًا مَشْـيِ فِـي خِرَافَـةِ الْجَنَّـةِ حتـي يَجْلِـسَ فَـإِذَا جَلَـسَ غَمَرَتْـهُ الرَّحْمَـةُ فَـإِنْ كَـانَ غُـدْوَةً صُـلِّيَ عَلَيْـهِ سَـبْعُونَ أَلْـف ملـک حتـي يُمْسِـيَ وَ إِنْ كَـانَ مَسَـاءً صُـلِّيَ عَلَيْـهِ سَبْعُونَ أَلْف ملک حتي يُصْبِحُ».[۲]

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بِنَحْوِهِ وَ لَمْ يذكر أَوله وَ زَادَ «وَ كان لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ».[۳]

علــی رضــی الله عنــه مــی گویــد ، شــنیدم کــه رســول الله مــی فرمایــد: (هــر کــس بــه نیــت عیــادت بــرادر مســلمانش بــرود (در مســیر راه) در بــاغ هــای بهشــت اســت تــا آن کــه بنشــیند ، وقتــی بنشــیند رحمــت خداونــد او را فــرا مــی گیــرد . اگــر صــبح باشــد تــا شــب هفتــاد هــزار فرشــته بــرایش درود مــی فرســتند و اگــر شــب باشــد تــا صــبح هفتــاد هــزار فرشته برایش درود می فرستند) .

مولــف گویــد: ترمــذی ایــن حــدیث را بــه همــین معنــا روایــت کــرده اســت امــا اول روایـــت در ترمـــذی نیســـت و در آخـــر روایـــتش آمـــده: و بـــرایش بـــاغی در بهشـــت داده خواهد شد .

[۱] حســن: ســنن ابــن ماجــه/۱۵۹۷، زوائــد الســنن/۲۹۹۵ و صــحیح و ضــعیف ســنن ابــن ماجــة/۱۵۹۷ و المشــكاة ۱۷۵۸
[۲] صحیح: صحیح وضعیت سنن ابن ماجة /۱۴۴۲ و الروض النضیر (۱۱۵۵) ، الصحیحة (۱۳۶۷)
[۳] صحیح: صحیح وضعیت سنن الترمذی /۹۶۹

١٣٠- عَنْ ثَوْبَانَ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «إِذَا عَادَ آخاه الْمُسْلِمَ لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ حتي يَرْجِعُ».[1]

ثوبان روايت می كند كه پيامبرفرمود: (هر گاه مسلمانی به عيادت برادر مسلمانش برود ؛ تا برگردد در باغ های بهشت بسر می برد) .

١٣١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عبدالله قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ عَادَ مَرِيضاً لَمْ يَزَلْ يَخُوضُ فِي الرَّحْمَةِ حتي يَجْلِسَ فَإِذَا جَلَسَ اغْتَمَسَ فِيهَا».[2]

جابر روايت می كند كه رسول الله فرمود: (هر كس بيماری را عيادت كند ، همواره در رحمت خداوند است تا بنشيند وقتی می نشيند غرق رحمت می شود) .

١٣٢- عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «عَجَباً لأَمرِ الْمُؤْمِنِ أَنْ آمره كله خَيْرٌ وليس ذاك لأَحد إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ آصابته سَرَّاءَ شكر فكان خَيْراً لَهُ وَ إِنْ آصابته ضَرَّاءُ صَبَرَ فكان خَيْراً لَهُ».[3]

صهيب روايت می كند كه رسول الله (ص) فرمود: وضعيت مؤمن شگفت انگيز است كه تمام حالت ها برايش خير است ، اگر شادی به او برسد ، الله را سپاس می گويد ، برايش خير است ، اين مزيت را كسی جز مؤمن ندارد) .

١٣٣- عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَي النَّاسِ أَشد بَلَاءً قَالَ «الأَ نبياء ثُمَّ الصَّالِحُونَ ثُمَّ الأَمثل فالأَمثل مِنْ النَّاسِ يَبْتَلِي الرَّجُلُ عَلَيَّ حَسْبِ دِينِهِ فَإِنْ كان فِي دِينِهِ صَلَابَةٌ زِيدَ فِي بَلَائِهِ وَ إِنْ كان فِي دَيْنِهِ رِقَّةٌ خُفِّفَ عَنْهُ وَ مَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حتي يَمْشِي عَلَيَّ ظَهَرَ الأَرض لَيْسَ عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ».[4]

از سعد بن ابی وقاص روايت است كه گفتم: ای رسول خدا چه كسانی از همه ی مردم بيشتر به سختی ها گرفتار می شوند . فرمود: پيامبران ، سپس نيكوكاران و سپس به ترتيب نيكوكاری ، افراد به سختی ها مصيبت ها گرفتار می شوند و هر

---

[1] صحيح: صحيح مسلم (٤ /١٩٨٩ ، ش ٢٥٦٧) ، صحيح سنن ترمذی / ٩٨٢ و آحمد (٥ / ٢٨٣ ، ش ٢٢٤٩٧) ،

[2] صحيح لغيرة: مسند احمد / ١٤٦٣١ (آحمد مسند / ١٤٣١٠) و در نسخه شيخ الارناؤط / ١٤٢٦ و اسناد احمد به دليل اضطراب ضعيف است .ابن ابی شيبه ٣ /٢٣٤ ، ابن حبان ٢٩٥٦ ، حاكم ١ /٣٥٠ ، بيهقی سنن ٣ / ٣٨٠ و در شعب الايمان ٩١٧٩ ، ابن عبد البر در تمهيد ٢٤ / ٢٧٤ و در الصحيحة مختصره می گويد: صحيح است .

[3] صحيح: صحيح مسلم / ٧٦٩٢، بيهقی و مسند احمد و شيخ آلبانی در احكام الجنائز

[4] حسن صحيح: ترمذی به همين معنا / ٢٣٩٨ و می گويد: حسن صحيح ، مشكاة /١٥٦٢ ، ابن ماجه /١٣٣٤_ ٤٠٢٣ و سنن دارمی ٢ / ٤١٢ و مسند احمد ١/ ١٧٢ و شيخ آلبانی در تحقيق مشكاة /١٤٩٨ می گويد: إسناد آن حسن است و الصحيحة (١٤٣)

فرد به میزان دین داری اش به سختی ها مبتلا می شود ، اگر در دینداریش استوار و محکم باشد به سختی هایش افزوده می شود اما اگر در دینداریش استوار و محکم باشد به سختی هایش افزوده می شود اما اگر در دین داری اش ضعف داشته باشد از سختی هایش کاسته خواهد شد و بنده ی (مؤمن) همواره به سختی ها و مصیبت ها مبتلا می شود تا آن که بدون کوچک ترین گناهی روی زمین راه می رود) .

۱۳۴- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «مَا يُصَبُّ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَ لاَ وَصَبٍ وَ لاَ هَمٍّ وَ لاَ حُزْنَ وَ لاَ أذي وَ لاَ غَمٍّ حتي الشوكة يشاكها إلَّا كفرالله بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ».[1]

ابو سعيد خدری روايت می کند که رسول الله فرمود : (مؤمن دچار هيچ گونه بيماری ، خستگی ،ناراحتی ٬ نگرانی و غمی نمی شود ، مگر اين که خداوند گناهانش را می بخشد ، حتی خاری که به پايش فرو می رود) .

۱۳۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «لَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ وَ الْمُؤْمِنَةِ فِي جَسَدِهِ وَوَلَدِهِ وَ مَالِهِ حتي يُلْقِي اللَّهِ وَ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ».[2]

ابو هريره روايت می کند که رسول الله فرمود : (همواره مرد يا زن مؤمن در بدن ٬ مال و فرزندان خود يا مشکلات و سختی هايی روبروست تا آن که بدون گناه به ملاقات الله می رود) .

۱۳۶- عَنْ جَابِرِ بْنِ عبدالله أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ دَخَلَ عَلَيَّ أمّ السّائب أوْ أُمَّ المسيّب فَقَالَ «مَا لک يَا أمّ السّائب أوْ يَا أُمَّ المسيّب تزفزين قَالَتْ الْحَمْي لَا بارک اللَّهُ فِيهَا فَقَالَ لَا تَسْبِي الْحَمْي فَإِنَّهَا تُذْهِبُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ كما يَذْهَبُ الكير خَبَثَ الْحَدِيدِ».[3]

جابر روايت می کند که پيامبر بر ام سائب يا ام مسيب وارد شد ٬ در حالی که از شدت تب به خود می پيچيد ٬ پرسيد : ام سائب يا ام مسيب به خود می پيچی ؟

---

[1] صحيح : صحيح بخاری ش ۱۹۲۶- ۵۶۴۱ , و در صحيح مسلم / ۲۵۷۳ به همين معنا است

[2] حسن : مسند أحمد /۹۸۱۰ و در سنن ترمذی /۲۳۹۹ با متن « ما يزال البلاء بالمؤمن والمؤمنة فی نفسه » و می گويد : « حسن صحيح » مسند احمد / ۸۰۷۸ با متن « لا يزال » و آلبانی در صحيح المشكاة ش / ۱۵۶۷ می گويد : إسناد آن حسن است در الصحيحه می گويد : صحيح است و حاكم ۱ / ۳۴۶ و صحيح دانسته و ذهبی تاييد كرده است .

[3] صحيح : صحيح مسلم / ۲۵۷۵ - ۵۳ و الاذكار نووی /۱۱۴۲ و المشاكة/ ۱۵۴۳

گفت : تب دارم ’ خدا در آن برکت ندهد ! فرمود : تب را دشنام نده ’ زیرا همان طور که دم آهنگر نا خالصی آهن را دور می کند ’ تب گناهان انسان را محو و نابود می گرداند) .

۱۳۷- عَنْ عائشه قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يشاک شوكة فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ».[1]

عایشه می گوید ، پیامبر فرمود : هیچ مسلمانی نیست که خاری یا بزرگ تر از آن به بدنش بخلد ،مگر این که خداوند به خاطر آن او را درجه ای بالا می برد و گناهی از گناهانش را می بخشد) .

۱۳۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ أَنَّهُ عَادَ مَرِيضاً وَ مَعَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ مِنْ وعک كان بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ «أَبْشِرْ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ هِيَ نَارِي أُسَلِّطُهَا عَلَيَّ عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فِي الدُّنْيَا لتكون حَظُّهُ مِنَ النَّارِ فِي الاخرة».[2]

ابو هریره می گوید : پیامبر بیماری را عبادت کرد و خطاب به او گفت : (تو را مژده می دهم که خداوند متعال می فرماید : این [تب] آتش من است که بر بنده ی مومنم در دنیا مسلط می گردانم تا بهره اش ازآتش روز قیامت [دوزخ] باشد) .

۱۳۹- عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ قَالَ لِيَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أريک امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلِيَ قَالَ هَذِهِ الْمَرْأَةُ السَّوْدَاءُ أَتَتْ النبيِّ فَقَالَتْ إِنِّي أُصْرَعُ , وَ إِنِّي أتكشف فَادْعُ اللَّهَ لِي قَالَ «إِنْ شِئْتَ صَبَرْتَ وَ لک الْجَنَّةِ وَ إِنْ شِئْتَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يعافيک فَقَالَتْ اصْبِرْ فَقَالَتْ إِنِّي أتكشف فَادْعُ اللَّهَ أَنْ لَا أتكشف , فَدَعَا لَهَا».[3]

عطاء بن ابورباح گوید ،ابن عباس به من گفت : (آیا می خواهی زنی بهشتی به تو نشان دهم ؟ گوید : گفتم : آری گفت : این زن سیاه پوست است وی خدمت پیامبر آمد و گفت : ای رسول خدا ! من بیهوش می شوم و بدنم را برهنه می کنم ،

[1] صحیح : مسند احمد / ۲۶۱۴۵ و در صحیح مسلم که مؤلف ارجاع داده بود الفاظ حدیث متفاوت اما به همین معناست . نگا : صحیح الجامع /۵۶۳۴ و الروض /۸۱۹
[2] صحیح : ابن ماجه / ۳۵۹۹ (ابن ماجه /۳۴۷۰) نگا : صحیح الجامع /۳۲ و الصحیحه /۵۵۷ , حاکم ۳۴۵/۱ و گوید : صحیح الإسناد و ذهبی وی را تایید کرده است و مشکاة ش /۱۵۸۴ , احمد و بیهقی در شعب الإیمان ۳۴۵/۱
[3] صحیح : متفق علیه : صحیح بخاری / ۵۶۵۲ و صحیح مسلم / ۴۶۷۳ و مسند احمد /۳۰۷۰

برایم دعا کن ! فرمود : بخواهی صبر پیشه کنی در عوض به تو بهشت داده خواهد شد . و اگر بخواهی دعا می کنم ، الله تورا شفا دهد ؟ گفت : صبر پیشه می کنم ، اما در هنگام بیهوشی خودم را عریان می کنم ، دعا کن خودم را برهنه نکنم ،پیامبر برایش دعا کرد) .

پاداش کسی که چشمانش را از دست بدهد و بخاطردریافت ثواب صبر پیشه کند

۱۴۰- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ يَقُولُ «إِنَّ اللَّهَ قَالَ إِذَا ابْتَلِيتَ عَبْدِي بحبيبتيه فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ يُرِيدُ عَيْنَيْهِ».[1]

انس بن مالک می گوید ' پیامبر می فرماید : (هر گاه خداوند بنده اش را با گرفتن بینایی چشمانش آزمایش کند و او صبر نماید ، در عوض خداوند بهشت را به او می دهد) .

آن چه از اعمال نیک برای فرد بیمار ثبت می شود

۱۴۱ - عَنْ أَبِي موسي قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ غَيْرَ مَرَّةٍ وَ لاَ مَرَّتَيْنِ يَقُولُ «إِذَا كَانَ الْعَبْدَ يَعْمَلُ عَمَلًا صَالِحًا فَشَغَلَهُ مَرَضٍ اَوْ سَفَرٍ كتب لَهُ كصالح مَا كَانَ يَعْمَلُ وَ هُوَ صَحِيحٌ مُقِيمٌ».[2]

ابو موسی می گوید بارها شنیدم پیامبر می فرمود : (هر کس همواره پایبند به عبادتی باشد ، وقتی بیماری یا سفر مانع آن شود ، پاداش آن عمل صالحش که در زمان سلامتی و اقامت انجام می داده برایش ثبت می شود) .

---

[1] صحیح : صحیح بخاری / ۵۶۵۳ و صحیح الترغیب و الترهیب / ۳۴۴۸
[2] حسن : صحیح ابوداود / ۳۰۹۳ کتاب الجنائز صحیح ضعیف سنن أبی داود / ۳۰۹۱ و الإرواء (۵۶۰)

کتاب فضایل روزه:

فضیلت روزه

۱۴۲- عَـنْ أَبِـي هريـره قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ «كـل عَمَـلِ ابْـنِ آدَمَ يُضَـاعِفُ الحسـنه عُشْـرِهِ أَمْثَالِهَـا إِلَـيَّ سَـبْعِمِائَةِ ضِـعْفٍ قَـالَ اللَّهُ عزوجـل إِلَّا الصَّـوْمَ فَإِنَّـهُ لِـي وَأَنَـا أَجْـزِي بِـهِ يَـدَعُ شَـهْوَتَهُ وطَعَامَـهُ مِـنْ أَجْلِـي لِلصَّـائِمِ فَرْحَتَـانِ فَرْحَـةٌ عِنْـدَ فَطْـرِهِ وَفَرْحَـةٌ عِنْـدَ لِقَـاءِ رَبِّـهِ ولخلوف فِيهِ أَطْيَبُ عندالله مِنْ رِيحِ المسک».[1]

ابـو هريـره ميگويـد پيـامبر اكـرم فرمـود (هرعملـی نيكـی كـه انسـان انجـام می،دهـد بـرايش از ده نيكـی تـا هفتصـد نيكـی نوشـته ميشـود وخداونـد مـی فرمايـد (تمـام اعمـال نيـک بـه همـين صـورت اسـت)بجز روزه كـه بـرای مـن اسـت خـودم شخصـا پـاداش آن را مـی دهـم (چـون بنـده ام) شـهوت،وغذايش را بـه خـاطر مـن تـرک مـی كنـد وروزه دار دو خوشـحال دارد كـه يكـی هنگـان افطـار وديگـری هنگـام ملاقـات بـا پروردگـار اسـت وبـد بويی دهن روزه دار نزد الله از بوی مشک وعنبر خوش تر است)

۱۴۳- وَفِـيٌّ رِوَايَـةٍ قَـالَ «الصِّـيَامُ جنـة فـاذا كـان يَـوْمَ صَـوْمِ احـدكم فـلا يرفـث يَوْمَئِـذٍ وَلَا يسخب فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ اَوْ قَاتَلَهُ فَقَلِيلٌ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ».[2]

درروايتـی ديگـر ميفرمايـد (روزه سـپر اسـت ،هرگـاه كسـی از شـما گرفـت سـخن زشـت نگويـد جـدال وسـر وصـدا نكنـد،اگر كسـی اورا دشـنام داد يـا بـا او درگيـر شـد بگويد روزه هستم!

۱۴۴- عَـنْ سَـهْلِ بْـنِ سَـعْدٍ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ «إِنَّ فِـي الجنـه بَابـاً يُقَـالُ لَـهُ الريـا يَـدْخُلُ مِنْـهُ الصَّـائِمُونَ يَـوْمَ الْقِيَامَـةِ لَا يَـدْخُلُ مَعَهُـمْ أَحَـدٌ غَيْـرُهُمْ يُقَـالُ أَيْـنَ الصَّـائِمُونَ فَيَـدُ خَلُوْنَ مِنْهُ فَإِذَا دَخَلَ أَجْرَهُمْ أَغْلَقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ».[3]

سـهل بـن سـعد مـی گويـد پيـامبر اكـرم فرمرد(بهشـت دروازه ای دارد كـه بـه آن – ريـان - ميگويـد روز قيامـت فقـط روزه داران از آن وارد بهشـت مـی شـود كسـی بجـز آن هـا از آن نميتواننـد وارد شـود مـی گوينـد روزه داران كجاينـد ؟روزه داران بلنـد

---

[1] صحيح:صحيح مسلم/أحمد (۴۷۷/۲،ش ۱۰۱۷۸)،ابن ماجه(۵۲۵/۱،ش ۱۶۳۸)،ونسائی(۱۶۲/۴،ش ۲۲۱۸
[2] صحيح:صحيح مسلم/۲۷۶۲
[3] صحيح متفق عليه صحيح بخاري/۱۷۶۳ صحيح مسلم /۲۷۶۶

میشود واز آن وارد می شود بعد از اینکه آخرین روزه دار وارد می،شود آن دربقفل میشود کسی دیگر از آن وارد نمیشود

۱۴۵- عَنْ أَبِي إِمَامَةُ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ فَقُلْتُ مُرْنِي بِأَمْرٍ آخُذُهُ عنک قَالَ «علیک بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ مِثْلُ لَهُ».[1]

ابو امامه می گوید (خدمت رسول الله آمدم وگفتم به من عملی معرفی کن که به پیروی از دستور آن را انجام دهم فرمود روزه بگیر که هیچ عبادتی همانند آن نیست)

۱٤٦- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ مِنْ أَبْوَابِ الجنه يَا عبدالله هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كان مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دَعْ ي مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنَّ كان مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنَّ كان مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ وَمَنَّ كان مِنْ أَهْلِ أَصَدَقَتْ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ ابوبكر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يارسول اللَّهِ مَا عَلَيَّ مِنْ دُعِيَ مِنْ تلک الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ فَهَلْ يَدَّعِي أَحَدٌ مِنْ تلک الْأَبْوَابِ كلها قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تكون مِنْهُمْ».[2]

ابو هريره میگوید پیامبر اکرم فرمود (هرکس در راه خدا دو نوع انفاق نماید ،از دروازهای بهشت صدا زده میشود ای بنده خدا این است نتیجه کار خیر، پس هرکس اهل نماز بوده اورا از دروازه نماز وهرکس اهل جهاد بوده اورا از دروازه جهاد وهرکس اهل روزه بوده بوده اورا از دروازه ریان وهرکس اهل صدقه بوده اورا از دروازه صدقه صدا میزنند ابوبکر گفت ای رسول خدا پدر ومادر من فدایت، وقتی کسی از دروازه صدا زده میشود چه نیازی دارد اورا از دروازهای دیگر صدا زنند وگفت آیا کسی هست از همه دروازها صدا زده شود ؟فرمود آری امیدوارم تو از آنها باشی)

فضیلت ماه مبارک رمضان وروزه ی این ماه

[1] صحيح:صحيح سَنَن نسائي/۲۲۳۲ والصحيحة ۱۹۳۷،التعليق علي ابن خزيمه ۱۸۹۳ التعليق الرغيب ۲/۹٤ صحيح الجامع ٤٠٤٤

[2] صحيح متفق عليه صحيح بخاري/۱۸۹۷ ومسلم/۲۳٦۸ و...

۱۴۷- عَـنْ عبـي هريـره يَقُـولُ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ «إِذَا دَخَـلَ شَـهْرُ رَمَضَـانَ فُتّحَـتْ أَبْـوَابُ السَّـمَاءِ وغلقـت أَبْـوَابِ جَهَـنَّمَ وَسِلْسِـلَةُ الشَّـيْطَانِ»:۱ وَقَـالَ مُسْـلِمٍ «فُتِحَـتْ أَبْـوَابُ الجنه».[1]

ابـو هريـره مـی گويـد پيـامبر فرمـود وقتـی مـاه رمضـان از راه ميرسـد دروازهـای آسـمان گشـوده ودرب هـای جهـنم بسـته ميشـود وشـياطين بـه زنجيـر كشـيده ميشـود ودر روايت مسلم آمده: (دربهای بهشت باز ميشود)

۱٤۸- عَـنْ أَبِـي هريـره عَـنْ رَسُـولِ اللَّهِ «إِذَا كنـت أَوَّلِ لَيْلَـةٍ مِـنْ رَمَضَـانَ صُـفِّدَتِ الشَّـيَاطِينُ وَمَـرَّةَ الْجِـنّ وَغَفْلَـةٍ أَبْـوَابُ النَّـارِ فَلَـمْ يُفْـتَحْ مِنْهَـا بَـابٌ وَفَتْحَـةُ أَبْـوَابِ الجنـه فَلَـمْ يُغْلَـقْ مِنْهَـا ونـادا مُنَادِيـاً بَـاغِيَ الْخَيْـرِ أَقْبِـلْ وَيَـا بَـاغِيَ الشَّـرِّ اقصـروالله عَتَقَـا [مِـن النـار] وذالک فِي كل لَيْلِهِ».[2]

ابـو هريـره ميگويـد پيـامبر فرمـود در اولـين شـب رمضـان شـياطين وجـن هـای سـر كـش بـه زنجيـر كشـيده ميشـود درهـای جهـنم بسـته ميشـود وهـيچ دری از،آنهـازا بـاز نميكنـد ودرهـای بهشـت را بـاز مـی كنـد وهـيچ دری از آن نقـل نخواهـد شـد ونـدا دهنـده ای نـدا سـر ميدهـد ای خواهـان خيـر بيـا!وای خواهـان شـرنيا خداونـد در شـب هـای مـاه رمضان آزادشدگانی از جهنم دارد.

۱٤۹- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ عَـنْ النَّبِـيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «مَـنْ صَـامَ رَمَضَـانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».[3]

ابـو هريـره مـی گويـد، پيـامبر فرمـود: (هـر كـس بـا ايمـان و اميـد بـه كسـب ثـواب، ماه رمضان را روزه بگيرد، گناهان (صغيره ی) گذشته اش بخشيده می شود).

۱٥۰- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «اتـاكم رَمَضَـانَ شَـهْرُ مبـارک فَـرَضَ اللَّهُ عَـزَّ وَجَـلَّ علـيكم صِـيَامَهُ تُفَـتَّحُ فِيـهِ أَبْـوَابُ السَّـمَاءِ وَ تَعَلَّـقَ فِيـهِ أَبْـوَابُ الْجَحِـيمِ وَ تُغَـلُّ فِيـهِ مَـرَدَةُ الشَّـيَاطِينِ لِلَّهِ فِيـهِ لَيْلَـةٌ خَيْـرٌ مِـنْ أَلْـفِ شَـهْرٍ مَـنْ حُـرِمَ خَيْرَهَـا فَقَـدْ حُرِمَ».[4]

[1] صحيح:صحيح مسلم۳/۱۲۱
[2] صحيح:صحيح المسندالجامع/۱۳۳۹ ابن ماجه(۱٦٤۲)الترمزی(٦۸۲)ابن خزيمه(۱۸۸۳)وابن حبان(۳٤۳٥)
[3] صحيح: متفق عليه صحيح بخاری/۳۸ و۲۰۱٤ و صحيح مسلم/۷٦۰
[4] صحيح: صحيح سنن نسائی/۲۱۰٦، التعليق الرغيب(۲/٦۹)، المشكاة(۱۹٦۲) و صحيح الجامع (٥٥)

ابو هريره می گويد، پيامبر فرمود: <<ماه مبارکی برای تان فرا رسيده که خداوند روزه گرفتن را در اين ماه برای تان فرض کرده است، دروازهای آسمان در اين ماه گشوده می شود و دروازهای جهنم در اين ماه بسته می شود، شياطين سرکش در آن به زنجير کشيده می شوند. خداوند در اين ماه شبی دارد که از هزار ماه بهتر است و هر کس از خير اين شب محروم شود، قطعا محروم است.

١٥١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ دَخَلَ رَمَضَانُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ هَذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَ كم وَ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرَ كله وَلَا يَحْرُمُ خَيْرُهَا إِلَّا كل مَحْرُومٌ».[1]

انس بن مالک می گويد، ماه رمضان فرا رسيد، پيامبر صلی الله عليه وسلم فرمود: (اين ماه فرا رسيده، در اين ماه شبی است که از هزار ماه بهتر است، هر کس از آن شب محروم شود از تمام خيرها محروم شده است و از خير اين کسی جز محرومان حقيقی، محروم نمی شود).

فضيلت سحری خوردن و تاخير آن و فضيلت افطار و عجله در آن

١٥٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسلَّمَ «تسحروا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بركة».[2]

انس بن مالک می گويد، پيامبر صلی الله عليه وسلم می فرمايد: (سحری بخوريد که در خوردن سحری برکت (نهفته) است).

١٥٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «فَصْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَ صِيَامُ أَهْلِ الكتاب اكله السَّحَرِ».[3]

عمرو بن عاص می گويد، پيامبر فرمود صلی الله عليه وسلم فرمود: (فرق بين روزه ما و روزه اهل کتاب خوردن سحری است).

---

[1] حسن صحيح: صحيح سنن ابن ماجه/١٦٤٤، التعليق الرغيب (٢/٦٩)، صحيح الترغيب و الترهيب (٩٨٩ و ٩٩٠)

[2] صحيح: متفق عليه: صحيح بخاری/١٧٨٩ صحيح مسلم/١٩٢٣ و (٢٥٤٤)

[3] صحيح: صحيح مسلم/١٠٩٦، احمد(٤/١٩٧، ش١٧٧٩٧)، و ابو داود (٢/٣٠٢ ، ش ٢٣٤٣)

١٥٤- عَـنْ سَـهْلِ بْـنِ سَـعْدٍ أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «لَا يَـزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ».[1]

سهل بن سعد می گوید، پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:(تا زمانی که مردم در افطار نمودن عجله نمایند، در خیر هستند)، [یعنی: بعد از غروب خورشید افطار کنند].

١٥٥- عَـنْ رَجُـلٍ مِـنْ أَصْـحَابِ النَّبِـيِّ قَـالَ دَخَلْـتُ عَلَـيَّ النَّبِـيُّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ وَ هُوَ يَتَسَحَّرُ فَقَالَ «أَنَّهَا بركة اعطاكم اللَّهُ إِيَّاهَا فَلَا تَدَعُوهُ».[2]

مردی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم می گوید: ([وقتی سحر] بر پیامبر وارد شدم، سحری می خورد [خطاب به من] فرمود: این برکتی است که خداوند به شما عنایت کرده است، آن را ترک نکنید).

١٥٦- عَـنْ أَبِـي عَطِيَّـةَ قَـالَ دَخَلْـتُ أَنَـا وَ مَسْـرُوقٌ عَلِـيّ عَائِشَـةُ فَقُلْنَـا يَـا أُمَّ الْمُـومِنِينَ رَجُـلَانِ مِـنْ أَصْـحَابِ مُحَمَّـدٍ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَحَـدُهُمَا يُعَجِّـلُ الْإِفْطَـارُ وَ يُعَجِّـلُ الصَّـلَاةِ وَ الْأُخَـرِ يـوخر الْإِفْطَـارُ وَ يـوخر الصَّـلَاةِ قَالَـتْ أَيُّهُمَـا الَّـذِي يَعْجَـلُ الْإِفْطَـارُ وَ يُعَجِّـلُ الصَّـلَاةِ قَـالَ قُلْنَـا عبـدالله يَعْنِـي ابْـنَ مَسْـعُودٍ قَالَـتْ كـذلک كـان يَصْـنَعُ رَسُـولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.[3]

ابو عطیه می گوید: (با مسروق به خانه ام المومنین عائشه رفتیم، گفتیم ای مادر مومنان دو نفر از اصحاب پیامبر هستند که یکی شان در افطار کردن و نمازخواندن (در اول وقت) عجله می کند و دیگری در افطار کردن و نماز خواندن تاخیر می کند، پرسید: آن یکی که در خوردن افطار و خواندن نماز عجله می کند کیست؟ گفتیم: عبدالله بن مسعود، گفت: پیامبر همین گونه افطار می کرد و نماز می خواند). [یعنی مانند: عبدالله در افطار کردن و نماز خواندن عجله می کرد]

١٥٧- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ عَـنْ النَّبِـيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ لَا يَـزَالُ الـدِّينُ ظَـاهِرًا مَا عُجِّلَ النَّاسِ الْفِطرِ لِأَنَّ الْيَهُودَ وَ النصاري يوخرون»[4]

[1] صحیح: صحیح بخاری/١٩٥٧ و صحیح مسلم/١٠٩٨
[2] صحیح: صحیح سنن نسائی/٢١٥٩ و مسند احمد ٥/٣٦٧ (ش ٢٣٥٠١)
[3] صحیح: صحیح مسلم/٢٦١٠ و صحیح سنن ابو داود (ش٢٠٣٩)
[4] حسن: صحیح سنن ابو داود/٢٣٥٥ و صحیح الترغیب/١٠٥٧ و صحیح الجامع/٧٦٨٩

ابو هریره می گوید، پیامبر فرمود: (تا زمانی که مردم در افطار کردن عجله کنند، دین آشکار (و غالب) است، چون یهود و نصارا دیر افطار می کنند).

روزه ی داود علیه السلام با فضیلت ترین روزه (ی نفلی) است.

۱۵۸- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ أُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَ لَأَقُو مِنْ أَلْيَلُ مَا عِشْتَ فَقُلْتَ لَهُ قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمّي قَالَ «انک لاَ تَسْتَطِيعُ ذلک فَصُمْ وَأَفْطَرْ وَ قُمَّ وَ نَمْ وَ صُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَ ذلک مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ» فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذلک يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ» قَالَ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذلک قَالَ «فَصُمْ يَوْمًا وَ أَفْطَرَ يَوْماً وَ ذلک صِيَامُ دَاوُد وَ هُوَ عَدَّل الصِّيَامِ». قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ل«اَ أَفْضَلَ مِنْ ذلک».[1]

عبدالله بن عمرو می گوید: (به پیامبر خبر دادند که من (عبدالله ابن عمرو گفتم: باید تا زنده ام روزها را روزه گیرم و شب ها را عبادت کنم [پیامبر از من پرسید ، آیا تو چنین حرفی زده ای؟] گفتم: پدر و مادرم فدایت باد! من این را گفته ام ، فرمود: تو نمی توانی [پیاپی روزها روزه بگیری و شب ها عبادت کنی] لذا گاهی روزه بگیر و گاهی افطار کن، قسمتی از شب را بخواب و قسمت دیگر آن را عبادت کن و از هر ماه سه روز ، روزه بگیر که هر نیکی ده برابر می شود. در چنین صورتی گویا تمام سال را روزه گرفتی،گفتم:من بیشتر از این توان دارم. فرمود:یک روز روزه بگیر و دو روز افطار کن،گفتم:من بیشتر از این توان دارم. روزی را روزه بگیر و روز دیگر را افطار کن(یک روز در میان روزه بگیر) که این روزه داود علیه السلام است و از همه روز ها(ی نفلی)فضیلت بیشتری دارد،گفتم:از این هم توان بیشتری دارم. فرمود، هیچ روزه ای از این فضیلت بیشتری ندارد).

این حدیث را بخاری و مسلم روایت کرده اند. با این تفاوت که در مسلم بجای لفظ«**افضل الصیام**»،«**اعدل الصیام**»آمده است.[2]

[1] صحیح : متفق علیه: صحیح بخاری/۳٤۱۸ و صحیح مسلم/۱۹٦۲

[2] شایان ذکر است که لفظ : << اعدل الصیام>> در صحیح بخاری/۳٤۱۸ وجود دارد.

۱۵۹- وَ فِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ قَالَ «صُمْ أَفْضَلُ الصِّيَامِ عِنْدَ اللَّهِ صَوْمُ دَاوُد عَلَيْهِ السَّلَامُ كان يَصُومُ يَوْماً وَ يُفْطِرُ يَوْماً».[۱]

و در روايتى ديگر در مسلم،پيامبر فرمود:(يک روز را روزه بگير و يک روز را افطار كن و اين روزه داود عليه السلام است و اين بهترين روزه است).

۱۶۰- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم قَالَ «أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَيَّ اللَّهِ صِيَامُ دَاوُد كَان يَصُومُ نِصْفَ الدَّهْرِ وَ أَحَبّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُد كَانَ يَرْقُدُ شَطْرُ اللَّيْلِ ثُمَّ يقُومُ يَرْقُدُ آخِرِهِ ثُمَّ ثَلَّثَ اللَّيْلِ بَعْدَهُ شَطْرَهُ».[۲]

عبدالله بن عمرو بن عاص مى گويد، پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود:(محبوب ترين روزه نزد خداوند، روزه داود است كه نصف روز ها را روزه مى گرفت و محبوب ترين نماز نزد خداوند نماز داوُد است كه در قسمتى از شب مى خوابيد و در قسمت ديگر آن عبادت مى كرد. بعد از نيمه هاى شب، يک سوم (آخر) آن را عبادت مى كرد).

فضيلت روزه‌ى ماه محرم

۱۶۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِضَى الله عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أ«فْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ وَ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلَاةُ اللَّيْلِ».[۳]

ابو هريره مى گويد، پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (بهترين روزه بعد از ماه رمضان، روزه ى ماه خداوند محرم است و بهترين نماز بعد از نمازهاى فرض، نماز شب است).

فضيلت روزه شش روز از شوال

۱۶۲- عن أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتّاً مِنْ شَوَّالٍ كان كصيام الدَّهْرِ».[۴]

---

[۱] صحيح: صحيح مسلم/۲۷۹۹
[۲] صحيح: صحيح مسند احمد/۷۱۰۰
[۳] صحيح: صحيح مسلم/۲۸۱۲ مسند احمد/۸۵۱۵ و نسائى
[۴] صحيح : صحيح مسلم/۲۸۱۵ احمد (۵/۴۱۷ ش ۲۳۵۸۰)، وعبد بن حميد (ص ۱۰۴ ، ش ۲۲۸)

ابو ایوب انصاری می گوید، پیامبر فرمود: هر کس ماه رمضان را روزه بگیرد و به دنبال آن شش روز از ماه شوال را روزه بگیرد، مانند این است که تمام روزه های سال را روزه گرفته باشد.

١٦٣- عَنْ ثَوْبَانَ مولي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «مَنْ صَامَ سِتَّةَ أَيَّامٍ بَعْدَ الْفِطْرِ كان تَمَامِ السَّنَةِ مِنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا».[1]

ثوبان غلام آزاد شده ی پیامبر صلى الله عليه وسلم مى گويد، پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: هر كس بعد از (عيد) فطر شش روز، روزا بگيرد مانند اين است كه تمام سال را روزه گرفته باشد، و هر كس كار نيكى انجام دهد، به او ده برابر پاداش داده خواهد شد.

فضيلت روزه ى در راه خدا (جهاد)

١٦٤- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعْدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفاً».[2]

ابو سعيد خدرى مى گويد، پيامبر فرمود: (هر كس يک روز در راه خدا (جهاد) روزه گيرد خداوند او را هفتاد سال از جهنم دور مى كند).

١٦٥- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بَاعَدَ اللَّهُ مِنْهُ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ مِائَةِ عَامٍ».[3]

عقبه بن عامر مى گويد، پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (هر كس يک روز در راه خدا رزوه گيرد خداوند او را به اندازه مسير صد سال راه از جهنم دور مى كند).

---

[1] صحيح: صحيح ابن ماجه/١٧١٥ و الارواء (٤/١٠٧)، الروض النضير (٩١١)، التعليق الرغيب (٢/٧٥) تعليقى على ابن خزيمة (٢١١٥)

[2] صحيح : متفق عليه: صحيح بخارى/٢٨٤٠ و صحيح مسلم/١١٥٣

[3] حسن: صحيح و ضعيف سنن النسائى/٢٢٥٤ ، الصحيحة (٢٥٦٥) صحيح الجامع (٦٣٣٠)، ابو يعلى/١٧٦٧) و الطبرانى/٩٢٧)

فضيلت روزه‌ی دوشنبه و پنج شنبه

١٦٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «عْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسِ فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَ أَنَا صَائِمٌ»[1]

ابو هريره مى گويد ، پيامير فرمود: در روزه هاى دوشنبه و پنج شنبه اعمال (بندگان به پيشگاه خداوند متعال) عرضه مى شود، لذا من دوست دارم در حالى اعمال من عرضه شود كه روزه باشم.

١٦٧- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «كان يتحري صِيَامُ الْإِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسِ».[2]

ام المومنين عائشه مى گويد: پيامبر سعى مى كرد روز هاى دوشنبه و پنج شنبه را روزه بگيرد.

١٦٨- عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ «كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنَ الشَّهْرِ الْإِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسِ وَالِاثْنَيْنِ مِنْ الْجُمُعَةِ الاخري».[3]

ام المونين حفصه مى گويد: (پيامبر از هر ماه سه روز به اين صورت كه دوشنبه و پنج شنبه (از هفته ى اول) و دوشنبه ى هفته دوم را روزه مى گرفت).

١٦٩- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ انک تَصُومُ حتي لَا تكاد تُفْطِرُ وَ تُفْطِرُ حتي لَا تكاد أَنْ تَصُومَ إِلَّا يَوْمَيْنِ إِنْ دَخَلَا فِي صيامک وَ إِلاَّ صُمْتَهُمَا قَالَ «أيُّ يَوْمَيْنِ قُلْت يَوْمُ الْإِثْنَيْنِ وَ يَوْمَ الْخَمِيسِ قَالَ ذانک يَوْمَانِ تُعْرَضُ فِيهِمَا الْأَعْمَالُ عَلِيُّ رَبِّ الْعَالَمِين فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَ أَنَا صَائِمٌ».[4]

اسامه بن زيد مى گويد: (به پيامبرگفتم شما چنان پياپى روزه مى گيريد كه نزديک است (بگويم) افطار نمى كنى و (گاهى) چنان از روزه گرفتن به استثناى دو روز كه همواره روزه مى گيرى خوددارى مى كنى (كه ميگوييم) روزه نمى گيرى، فرمود: كدام دو روز؟ گفتم دوشنبه و پنج شنبه، فرمود: آن دوروز، روزهايى است

[1] صحيح: صحيح سنن الترمذى/٧٥٢، صحيح تخريج المشكاة/ التحقيق الثانى (٢٠٥٦) و الارواء (٩٤٩)

[2] صحيح: صحيح و ضعيف سنن النسائى/٢١٨٦ ابن ماجة (١٦٤٨- ١٦٤٩ و١٧٣٩

[3] حسن: صحيح وضعيف سنن ابوداود/٢٤٥١

[4] ٥- حسن و صحيح: صحيح سنن نسائى /٢٣٧٠، التعليق على ابن خزيمه٢١١٩،التعليق الترغيب٢/٨٥،صحيح ابى داود ٢١٠٥

که اعمال (بندگان به پیشگاه) پروردگار جهانیان عرضه میشود. من دوست دارم در حالی اعمالم عرضه شود که روزه باشم).

فضیلت روزه‌های سه روز از هر ماه و سفارش به آن

۱۷۰- عَنْ عبدالله بْنِ عمروبن الْعَاصِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كله».[۱]

عبدلله بن عمروبن عاصی میگوید، پیامبر فرمود: روزه سه روز از هر ماه برابر با روزه تمام روزهای سال است.

۱۷۱-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي «بِثَلَاثٍ لاَ أَدَعُهُنَّ حتي أَمُوتُ صَوْمُ ثَلَاثِهِ أَيَّامٍ مِنْ كل شَهْرٍ وَ صَلَاةُ الضحي وَ نَوْمَ عَلِيِّ وِتْرٌ »[۲] **و حَدِيثُ أَبِي دَرْدَاءُ ».**[۳]

ابوهریره می‌گوید: (دوستم به من سه سفارش کرده که (انشاء الله) هرگز آن‌ها را تا بمیرم ترک نخواهم کرد؛ از هرماه سه روز، روزه بگیرم، نماز چاشت را بخوانم و پیش از خوابیدن نماز وتر را بخوانم) و روایت ابودرداء ...

۱۷۲ - عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَوْصَانِي حَبِيبِي صلي‌الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثَةٍ لاَ أَدَعُهُنَّ إنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَيْ أَبَداً أَوْصَانِي بِصَلَاةِ الضحي وَ بِالْوَتْرِ قَبْلَ النَّوْمِ وَ بِصِيَامِ ثَلَاثِهِ أَيَّامٍ مِنْ كل شَهْرٍ».[۴]

ابوذر می گوید: (دو ستم به من سه سفارش کرده که (إن شاءالله) هرگز آنها را ترک نخواهم کرد؛ نماز چاشت را بخوانم و پیش از خوابیدن نماز وتر را بخوانم و از هر ماه سه روز روزه بگیرم).

۱۷۳-عَنْ أَبِي ذَرٍّ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَ يَامٍ مِنْ كل شَهْرٌ فَقَدْ تَمَّ صَوْمُ الشَّهْرِ اَوْ فَلَهُ صَوْمُ الشَّهْرِ ».[۵]

---

[۱] صحیح: متفق‌علیه: صحیح بخاری/ ۱۹۷۹ و صحیح مسلم/۱۸۷۰ و ۱۱۵۹ در اصل این همان روایت طولانی عبدالله بن عمرو بن عاص است که در صحیحین با اندک تفاوت در الفاظ آورده اندو پیش‌تر تخریج آن ذکر گردید. مترجم

[۲] صحیح: متفق‌علیه: صحیح بخاری/۱۱۸۷ صحیح مسلم/۱۱۸۲

[۳] صحیح مسلم/۱۱۸۳ در شمارهای ۵۵ ذکر گردید

[۴] صحیح: سنن نسائی / ۲۳۶۲

[۵] صحیح: سنن نسائی /۲۴۲۲ صحیح الترغیب والتر هیب/: ۱۰۳۵

أبـوذر مـی گویـد، شـیدم کـه پیـامبرمی فرمـود:(هرکس ازهرمـاه سـه روز، روزه بگیرد، ماه را کامل روزه گرفته است یا او روزه هر ماه را [در اعمالش] دارد).

١٧٤- عَـنْ عُثْمَـانَ بْـنِ أَبِـي الْعَـاصِ قَـالَ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللّٰهِ يَقُـولُ صِـيَامُ حَسَـنٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنَ الشَّهْرِ ».[1]

عثمـان بـن ابـی العـاص مـی گویـد، شـنیدم کـه پیـامبر مـی فرمایـد: (روزه گـرفتن سـه روز از هر ماه، - روزه ی خوبی است).

١٧٥ ـ عَـنْ قُـرَّةَ بْـنِ إِيَـاسٍ عَـنْ النَّبِـيِّ قَـالَ صِـيَامُ ثَلَاثَـةِ أَيَّـامٍ مِـنَ الشَّـهْرِ صَـوْمُ أَلِـدْ هرِ وَ إِفْطَارِهِ ».[2]

قـره بـن إيـاس مـی گویـد، پیـامبر فرمـود: (روزه ی سـه روز از هـر مـاه، روزه تمـام سـال اسـت و روزه نگـرفتن آن (بـه معنـای) نگـرفتن روزه تمـام روزهـای سـال است).

فضیلت روزه ی روزهای بیض.[3] (١٣،١٤،١٥) از هر ماه

١٧٦- عَـنْ جريـربن عَبْـدِ اللّٰهِ عَـنِ النَّبِـيِّ قَـالَ صِـيَامُ ثَلَاثَـةِ أَيَّـامٍ مِـنْ كُـلِّ شَـهْرٍ صِـيَامُ الدَّهْرِ وَأَيَّامِ الْبِيضِ صَبِيحَةِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ ».[4]

جریـربن عبـدالله میگویـد، پیـامبر فرمـود: روزه ی سـه روز از هـر مـاه روزه ی تمـام روزهـای سـال اسـت و آن روزهـا ایـام بـیض یعنـی: سـیزدهم، چهـاردهم و پـانزدهم از هر ماه است.

١٧٧- عَـنْ أَبِـي ذرقـال أَمَرَنَـا رَسُـولُ اللّٰهِ «إِنَّ نصُـومَ مِـنْ الشَّـهْرِ ثَلَاثَـةَ أَيَّـامِ الْبِـيضِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ واربععشرة وَخَمْسَ عَشْرَةَ ».[5]

---

[1] صحیح: سنن نسائی / ٢٤٢٣ و مسند احمد / ١٧٤٤٣

[2] صحیح: مسند احمد / ١٥٨٩ و صحیح الترغیب والتر هیب/ ١٠٣١

[3] ایـن روزهـا را بخـاطر روشـنی و مهتـابی بـودن شـب هـای ان کـه روشـن تـرین شـبهای مـاه اسـت،«بـیض» میگویند.

[4] حسن: صحیح و ضعیف نسائی / ٢٤٣٢

[5] حسن: صحیح و ضعیف نسائی/٢٤٢٠والصحیحة(١٥٦٧)صحیح الجامع(٦٧٣)،ریاض الصالحین(١٢٠٧)

ابوذرمی گوید: پیامبر به ما دستور داد که از هر ماه سه روز، روزه بگیریم و آن روزها، ایام بیض (سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم) از هر ماه است.

۱۷۸- عَنْ قَتَادَةَ (وَفِيٍّ نُسْخَةِ نِسَائِي عَنْ قُدَامَةَ) ابْنِ مِلْحَانَ قَالَ كانَ رَسُولُ اللَّهِ «يَأْمُرُنَا أَنْ نَصُومَ الْبِيضَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ ».[1]

قتاده بن ملحان می گوید: رسول الله به ما دستور می داد ایام بیض (سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم ازهرماه) را روزه بگیریم.

فضیلت روزهای دهه ی اول ذیحجه و عبادت در این روزها

۱۷۹- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ يَعْنِي أَيَّامَ »-يَعنِی أيامَ الْعَشْرِ قَالُوا يَارَسُولُ اللَّهِ وَلَا الجهاد فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذلک بِشَيْءٍ».[2]

ابن عباس می گوید، رسول الله فرمود: (درهیچ روزی انجام عمل صالح به اندازه ی این روزها (یعنی: دهه اول ذیحجه) نزد الله پسندیده نیست، گفتند: حتی جهاد در راه الله؟ فرمود: حتی جهاد در راه الله! به استثنای کسی که به جهاد برود و هیچ چیز از این ها بر نگردد).

فضیلت روزه‌ی ماه شعبان

۱۸۰- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ ارک تَصُومُ شَهْرًا مِنْ الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ قَالَ «ذلک شهريغفل النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ وَ رَمَضَانَ وَ هُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَأُحِبُّ أَنْ يُرْفَعَ عَمَلِي وَ أَنَا صَائِمٌ».[3]

اسامه بن زید گوید،گفتم:ای رسول خدا!شما را ندیدم که به اندازه ی ماه شعبان در هیچ ماهی روزه بگیری؟فرمود:این ماهی است که مردم از آن غفلت می ورزند

[1] صحیح:صحیح ابوداود/۲۴۵۱ ونسائی در سنن کبری البته: با افزوده ی: «قال و قال کهیئة الدّهر» یعنی: راوی گوید: و فرمود: روزه ی این روزها مانند: روزه گرفتن تمام سال است ، مترجم

[2] صحیح: سنن ترمذی/۲۴۴۰،الإرواء(۹۵۳)، الروض النضیر(۴۵۵و۴۵۶)، صحیح أبی داود(۲۱۰۷)و درصحیح بخاری/۹۶۹ به همین معنا آورده است.

[3] حسن:نسائی/۲۳۶۹و الترغیب والترهیب/۱۵۱۱

و بین ماه رجب و رمضان قرار دارد.در این ماه اعمال نزد پروردگار جهانیان برده می شود،لذا من دوست دارم در حالی اعمالم نزد الله برده شود که روزه باشم.

شایسته است در هنگام روزه از سخنان وبیهوده وباطل پرهیز شود

۱۸۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَ شَرَابَهُ».[1]

ابوهریره می گوید،رسول الله فرمود: (هرکس سخنان باطل و عمل به آن را ترک نکند،الله نیازی به خود داری او از خوردن و آشامیدن ندارد).

فضیلت کسی که روزه داری را افطار دهد

۱۸۲- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ فَطَّرَ صَائِماً كان لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً».[2]

زید بن خالد جهنی می گوید،پیامبرفرمود:(هرکس روزه داری را افطاری دهد،برایش ثوابی همانند:ثواب روزه دار،داده خواهدشد،بدون این که از پاداش شان کم شود).

این حدیث را ترمذی روایت کرده است و در آخر آن آمده؛ **«غیرانه لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئاً».**[3] بدون اینکه از ثواب روزه دار چیزی کم شود).

فضیلت و اهمیت دعای روزه دار

۱۸۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «ثَلاَثَةٌ لاَ تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ الْإِمَامُ الْعَادِلُ وَالصَّائِمُ حتي يُفْطِرُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا اللَّهِ دُوْنَ الْغَمَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ تُفَتَّحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ يَقُولُ بِعِزَّتِي لأنصرنک ولو بَعْدَ حِينَ».[4]

[1] صحیح:صحیح بخاری/۱۹۰۳و مسنداحمد۲/۴۵۲/۹۸۳۸
[2] صحیح:صحیح ابن ماجه/۱۷۴۶
[3] صحیح:سنن ترمذی/۸۰۷
[4] ابن ماجه/۱۸۲۴و در صحیح وضعیت سنن الترمذی/۳۵۹۸می گوید:ضعیف است،لیکن،قسمت اول آن با لفظ:(...المسافر)بجای (الإمام العادل)،و در روایتی (الوالد)صحیح است.وابن ماجة(۱۷۵۲)

ابوهریره می گوید،پیامبر فرمود: (دعای سه نفر رد نمی شود،پیشوا (حاکم)عادل،روزه دار تا وقتی که افطار کند و دعای مظلوم که خداوند آن را از ابرها بالاتر می برد،تا قیامت که درب های آسمان برایش گشوده خواهد شد و خداوند متعال می فرماید:سوگند به عزتم که تورا یاری خواهم کرد هر چند بعد از مدتی باشد.

افطار با چه چیزی مستحب است

۱۸۴- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک يَقُولُ كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ عَلِيِّ رُطَبَاتٍ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَإِنْ لَمْ تكن رُطَبَاتٍ فَعَلَيَّ تَمَرَاتٍ فَإِنْ لَمْ تكن حَسَا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ».[1]

انس بن مالک می گوید: (پیامبر پیش از نماز(مغرب)با چند خرمایی افطار می کر،اگر خرمایی نبود،با نوشیدن چند جرعه آب افطار میکرد)

فضیلت شب قدر و باید چه زمانی برای پیدا کردن آن تلاش کنیم

۱۸۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ قَامَ لَيْلَةَ القدرإيمانا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».[2]

ابوهریره می گوید،پیامبر"صل الله علیه وسلم" فرمودند:(هرکس بایمان و امیدبه کسب ثواب شب قدر را عبادت کند،گناهان(صغیره)گذشته اش بخشیده می شود).

۱۸۶- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رجالامن أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أروا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَرَى روياكم قَدْ تَوَاطَأَتْ فى السَّبْعِ الْأَوَاخِرَ فَمَنْ كَانَ متحريها فليتحرها فى السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ».[3]

[1] حسن صحیح:صحیح ابوداود/۲۰۴۰صحیح وضعیت سنن الترمذی/۶۹۶،الإرواء(۹۲۲)و بیهقی/۸۳۸۹
[2] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۱۹۰۱و صحیح مسلم/۷۶۰
[3] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۱۵و صحیح مسلم/ ۱۱۶۵

ابن عمر"رضی الله عنه" می گوید:چندتن از اصحاب پیامبر در خواب دیدند که شب قدر،در هفت شب آخر رمضان است.پیامبرفرمود:(می بینم که خوابهای شما در این که شب قدر در هفت شب آخر رمضان باشد،با هم موافق است،لذا هر کس در صدد یافتن شب قدر است،آن را در هفت شب آخررمضان جستجو نماید).

۱۸۷- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ اعتكفنا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ فَخَرَجَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ فَخَطَبَنَا وَقَالَ «إِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةِ الْقَدْرِ ثُمَّ أُنْسِيتُهَا أَوْ نَسِيتَهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فى الْوَتْرِ».[1]

ابو سعید خدری "رضی الله عنه"می گوید:(با پیامبر در ده شب میانه رمضان (دهه ی دوم)به اعتکاف نشستیم ،صبح روز بیستم آمدوسخنرانی کرد وگفت:شب قدر در خواب به من نشان داده شده،سپس آنرا فراموش کردم یا از یادم بردند.آن را در شب های فرد ده شب آخر رمضان جستجو کنید).

۱۸۸- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فى الْوَتْرُ مِنْ الشَّعْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ ».[2]

عائشه می گوید،پیامبر فرمود:(شب قدر را در شب های فرد ده شب آخر رمضان جستجو کنید).

۱۸۹- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَنَا بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فتلاحي رَجُلَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ «خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فتلاحي فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالْتَمِسُوهَا فى التَّاسِعَةِ وَ السَّابِعَةُ وَالْخَامِسَةُ».[3]

عبادت بن صامت می گوید:(پیامبرآمدکه شب قدر را معرفی کند،دو نفر ازمسلمانان با هم جر و بحث کردند.فرمود:آمده بودم که شب قدر را به شما معرفی کنم فلانی و فلانی با هم جرو بحث کردندلذا از ذهنم رفت،امید است برایتان خیر باشد،آن را در نه،هفت و پنج شب مانده به آخررمضان جستجو کنید).

[1] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۱۶ و صحیح مسلم ۱۱۶۷ به همین معنی با اندکی تفاهم در لفظ
[2] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۱۷ و صحیح مسلم /۱۱۶۹
[3] صحیح:صحیح بخاری/۲۰۲۳نسائی در الکبری/۳۳۹۴

عبادت در ده‌ی آخررمضان واعتکاف درآن

۱۹۰- عَـنْ عائشـه قَالَـتْ «كَـانَ النبـی صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ إِذَا دَخَـلَ الْعَشْـرُ شَـدَّ مئزرة وَ أَحْيَا لَيْلَهُ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ».[1]

عائشـه مـی گوید:(دهـه ی آخـر رمضـان کـه فـرا مـی رسـید،پیامبر کمـرش را محکـم مـی بسـت وشـب هـا تـا صـبح بیـدار بـود وعبـادت مـی کـرد و خـانواده اش را هـم برای عبادت بیدارمی نمود).

۱۹۱- عَـنْ عبـدالله بْـنِ عمرقـال «كـان رَسُـولَ اللَّهِ صَـلّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَعْتَكِـفُ الْعَشْرَ الأواخرمن رَمَضَانَ ».[2]

عبـدالله بـن عمر(رضـی الله عنـه)می گویـد:(پیامبر در دهـه ی آخـر رمضـان بـه اعتکاف می نشست).

۱۹۲- عَـنْ عائشـه زَوْجِ النَّبِـيِّ صَـلّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ إِنَّ النبـی صَـلّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «كـانَ يَعْتَكِـفُ الْعَشْـرَ الْأَوَاخِـرِ مِـنْ رَمَضَـانَ حَتَّـى تَوَفَّـاهُ اللَّهُ ثُـمَّ اعْتَكَـفَ أ زْوَاجُـهُ مِنْ بَعْدِهِ» .[3]

عائشـه مـی گوید:(پیامبر"صـل الله علیـه وسـلم"در دهـه ی آخررمضـان بـه اعتکـاف مـی نشسـت تـا ایـن کـه وفـات کـرد.پس از آن زنـانش ایـن دهـه ی را بـه اعتکـاف می نشستند).

[1] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۲۴وصحیح مسلم/۱۱۷۴
[2] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۲۵وصحیح مسلم/۱۱۷۱
[3] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲۰۲۶ صحیح مسلم /۱۱۷۲

کتاب فضایل زکات و دیگر انواع صدقات

فضیلت ادای زکات

١٩٣- عَـنْ أَبِـي أَيُّـوبَ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَنَّ رَجُـلًا قَـالَ لِلنَّبِـيِّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَخْبِرْنِـي بِعَمَـلٍ يُـدْخِلُنِي الْجَنَّـةَ ويباعـدني مِـنْ النارقـالوا مَالِـهِ وَقَـالَ النَّبِـيِّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «أَرَبَ مَالِـهِ تعبـدالله ولاتشـرك بِـهِ شَـيْئاً وَتُقِـيمُ الصَّـلَاةَ وَتُـؤْتِي الزَّكَـاةَ وَتَصِـلُ الرَّحِمَ».[1]

ابوایـوب انصـاري مـي گويـد : (شخصـى ب پيامبرگفـت : ب مـن عملـى معرفـى كـن كـه مـرا وارد بهشـت سـازد واز جهـنم دور گردانـد ،گفتنـد ؛ چـه مـى خواهـد؟! پيـامبرفرمود نيـازى دارد ، چـه ميخواهـد؟(وخطاب ب ان مردگفـت؛))خـدا را عبـادت كـن و چيـزى (ياكسـى) رابـا وى شـريک قرارمـده ، نمـاز بخوان،زكـات بـده ، وحـق خويشاوندان رارعايت كن.

١٩٤- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ إنَّ اعرابيـاأتي النَّبِـيِّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فَقَـالَ دُلَّنِـي عَلَـيٌّ عَمَـلٍ إذا عَمِلْتَـهُ دَخَلْـتَ الْجَنَّـةَ قَـالَ «تعبـدالله لاتشـرك بِـهِ شَـيْئاً وَتُقِـيمُ الصَّـلَاةَ المكتوبـه وَتُـؤَدِّي الزَّكَـاةَ المفروصـة وَتَصُـومَ رَمَضَـانَ قَـالَ وَالَّـذِي نَفْسِـي بِيَـدِهِ لَا أزيـدعلي هَـذَا فَلَمَّـا وَلِـيَ قَـالَ النَّبِـيُّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ مَـنْ سَـرَّهُ أَنْ يَنْظُـرَ إِلَـى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فلينظرإلى هَذَا».[2]

ابـو هريره ميگويد(صحرانشـينى خـدمت پيامبرآمـدوگفت : بمـن عملـى معرفـى كـن كـ بـاآن واردبهشـت شـوم,فرمود ؛خـدارا عبادت كـن و هـيچ چيز(يـاهيچكس)راشـريكش قرانـده,نمازهاى فـرض رااقامـه كن,زكاتهـايى كـه برتـوفرض اسـت اداكـن ومـاه رمضـان راروزه بگيـر.(راوى ميگويـد) اعرابـى گفت؛سـوگندب ذاتـى كـ جـانم دردسـت

[1] صـحيح بخـارى/١٣٩٦وصـحيح مسـلم١٣دركتـاب الايمـان ايـن مـتن بخـارى اسـت امابـدون جملـه ى)(,ويبـا عـدنى مـن النـار)و دربخـارى بالفظ(قـال : مـا لـه مـا لـه) اسـت ودرصـحيح مسـلم الفـاظ ان مقـدارى متفـاوت وطـولانى تـر است

[2] صـحيح متفـق عليـه : صـحيح بخـارى /١٣٩٧وصـحيح مسـلم/١٤دركتـاب الايمـان ايـن مـتن بخـارى اسـت ودرصحيح مسلمبا افزوده ى «شيئا أبدأولاأنقض منه»

اوست!براين هااضافه نخواهم كرد بعدازاين كه رفت,پيامبرفرمود : هركس ازنگاه كردن به مردى بهشتى خوشحال ميشود به اين مردنگاه كند).

۱۹۵- عَنْ عبدالله ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلِيٌّ خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لاإلـه إلاالله وَأَنَّ محمدرسول اللَّهِ وَأَقَامَ الصلاةوإيتاء الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ».[1]

عبدالله ابن عمر صل الله عليه وسلم مي گويد,پيامبر(صل الله عليه وسلم) فرمود : اسلام برپنج ركن بناشده است : گواهى دادن ب اين ك معبودى برحقى جزالله نيست ومحمد رسول خداست.برپاداشتن نماز,دادن زكات,حج خانه خداوروزه ى ماه رمضان)

فضيلت انفاق ازمال حلال

۱۹۶- عَنْ ابوهريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ تَصَدَّقَ بعدلتمرة مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ ولايقبل اللَّهِ الْأَطْيَبِ وَأَنَّ اللَّهَ يَتَقَبَّلُهَا[2] بِيَمِينِهِ ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كمايربي أَحَدُكُمْ فلوة حتي تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ».[3]

ابوهريره صل الله عليه وسلم ميگويد,پيامبرصل الله عليه وسلم فرمود : (هركس ب اندازه دانه خرمايى ازمال حلال صدقه دهد وخداوند فقط ازمال حلال صدقه قبول ميكند_خداوند ان رابادست راست خودميگيرد سپس ان رابراى صاحبش پرورش ميدهد تااينكه ب اندازه كوهى برسد,هم چنان ك هريك ازشما كره اسبش راپرورش ميدهد)

۱۹۷- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «اتَّقُوا النارولو بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ».[4]

---

[1] صحيح,صحيح متفق عليه؛صحيح بخارى/۸وصحيح مسلم۱۱۳و۱۶

[2] درمتنى ك مؤلف آورده بود بالفظ(يقبلها)است كه درصحيح بخارى يافت نشد,شايد درهنگام نسخه بردارى اين تغييربوجود آمده باشد.

[3] صحيح متفق عليه,صحيح بخارى/۱۴۱۰وصحيح مسلم۲۳۳۹به همين معنا

[4] صحيح.صحيح مسلم /۲۳۹۶ودرصحيح بخارى/۶۵۳۹ب همين معنا

عـــدي بـــن حـــاتم مـــي گويـــد ازپيامبرشــــنيدم ک فرمـــود : خودتـــان راازاتـــش جهـــنم دورنگـــه داريد.هرچندباصـــدقه دادن نيمـــی خرمـــا باشـــد؛اگراين هـــم بـــرای تـــان مقدورنشـــد باسخنی نيکو خودتان راازاتش نجات دهيد.

١٩٨- عَـنْ أَبِـي هريـره قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ« ايهاالنـاس إنَّ اللَّه طَيِّـبٌ لايقبـل إلَّا طَيِّبًـا وَإِنَّ اللَّهَ امرالمـوٴمنين بِمَـا أُمِـرَ بِـهِ الْمُرْسَـلِينَ فَقَـالَ ياايهـا الرُّسُـلِ كَلَـوْ مِـنْ الطَّيِّبَـاتِ وعملواصـالحاإني بمـاتعملون عَلِـيمٌ وَقَـالَ ياايهاالـذين آمنوكلـوا مِـنْ طَيِّبَاتِ مارزقنـاكم ثمـذكرالرجل يُطِيـلُ السَّـفَرِ أَشَـعْثُ أَغْبَـرَ يَمُـدُّ يَدَيْـهِ إِلَـيَّ السَّـمَاءِ يَـأْرَبُ يَـا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِّيَ بِالْحَرَامِ فأنييستجاب لِذَلِكَ».[1]

ابـــو هريـــره ميگويـــد پيـــامبرفرمود (ای مـــردم خداونـــدپاک اســـت و بجز<صـــدقه>پاک وحـــلال راقبـــول نميکند.خداونـــدمومنان را بـــه چيـــزی دســـتورداده ک رســـولان رادســـتورداده بود.خداونـــدمتعال ميفرمايـــد : (ای پيـــامبران از(روزی هـــای) پـــاک وحـــلال بخوريـــد وعمـــل نيکـــو انجـــام دهيد,کـــه مـــن ازآنچـــه شـــما انجـــام ميدهيـــد آگـــاهم). وميفرمايـــد (ای کســـانی کـــه ايمـــان اورده ايـــد از روزی هـــای حـــلال وپـــاکی کـــه بشـــما داديـــم بخوريد).

ســـپس مـــردی رايادآورشـــد کـــه مسيرســـفری طـــولانی راطـــی ميکنـــد تـــااين کـــه بـــا مـــويی ژوليـــده وبـــدنی غبـــارالود دســـتهايش رابســـوی اســـمان بلندميکنـــد و ميگويـــد يـــا رب : يـــارب : درحـــالی ک خوراکش,نوشـــيدنيهايش(وپولش)ازحـــرام اســـت وبـــاحرام تغذيه کرده است!چگونه دعای چنين فردی اجابت ميشود؟

١٩٩- عَـنْ أَبِـي هريـره رَضِـيَ اللَّهُ عَنْـهُ قَـالَ جَـاءَ رَجُـلٌ إِلَـيَّ النَّبِـيُّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَإِلَـهَ وَسَـلَّمَ فَقَـالَ يَـا رَسُـولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّـدَقَهْ أَعْظَـمُ أَجْـرًا قَـالَ «أَنْ تَصَـدَّقَ وَأَنْـتَ صَـحِيحٌ شَـحِيحٌ تَخْشَـيْ الْفَقْـرَ وَتَأْمُـلُ الْغَنِـيِّ وَلَا تُمْهِـلْ حتـي إِذَا بَلَغَـتِ الْحُلْقُـومَ قُلْـتَ لِفُـلَانٍ كـذا ولفلان كذا وَقَدْ كان لِفُلَانٍ».[2]

ابـــوهريره مـــی گويـــد مرمـــردی نـــزد پيـــامبر امـــد وگفـــت ای رســـول خـــدا چـــه نـــوع صـــدقه ای اجـــر بيشـــتری دارد؟فرمود:صـــدقه ای کـــه ان رادرحـــال ســـلامتی وهنگـــامی کـــه

[1] صحيح.صحيح مسلم/٢٣٩٣ترمذی/٢٩٨٩مسنداحمد/٨٣٣٠ودارمی٢٧١٧
[2] صحيح متفق عليه صحيح بخاری/١٤١٩وصحيح مسلم ٢٣٧٩

حرص جمع اوری مال راداری وازفقر می ترسی وامیدواری ثروتمند شوی بدهی نه این که منتظر بمانی تا لحظات مرگ فرارشد ان گاه بگویی به فلانی این قدر بدهید وبه فلانی فلان قدر بدهید !درحالی که دران وقت اموالت به دیگران می رسد(ودیگرازتونخوادبود)

۲۰۰-عَنْ أَبِي هريره عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ تَعَالَيْ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ عَدْلٍ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصِدْقِهِ فاخفاهاحتي لِأَتَعَلَّمَ شِمَالِهِ ماتنفق يَمِينِهِ وَرَجُلٌ ذكرالله خاليا ففاضت عيناه».[1]

ابوهریره می گوید پیامبر فرمود:هفت گروه هستند که خداوند انها را در روزی که سایه ای جز سایه ی(عرش)اونیست زیر سایه(عرش خود)قرار می دهد که عبارتند از:حاکم عادل جوانی که باعبادت خداوند بزرگ شده باشد مردی که قلبش وابسته به مساجد است، دونفری که فقط به خاطر خداوند باهم دوست شده اند، به خاطر اودوست می کنند،وبه خاطراوازیکدیگرجدا می شوند،مردی که زنی بانسب وزیبا اورادعوت به(انجام عمل زشت زنا)می کندواومیگوید:من ازخدامیترسم،ومردی که پنهانی صدقه می دهدطوری که دست چپش ازصدقه دادن دست راستش بی خبراست ومردی که درتنهایی الله راذکرکندوچشمانش پرازاشک شود.

۲۰۱- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «لاحسدالافي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتاه اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلِيِّ هلكته فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتاه اللَّهِ حكمته فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّ».[2]

عبدالله بن مسعود می گوید،شنیدم پیامبرمی فرمود:حسدورزیدن درست نیست مگردردوچیز:مردی که خدا به اومالی داده واورابرآن مسلط نموده که (آن مال

---

[1] صحیح متفق علیه صحیح بخاری۱۴۲۳وصحیح مسلم ۱۰۳۱و۲۳۷۷بااندک تفاوتی درالفاظ
[2] صحیح متفق علیه:صحیح بخاری۱۴۰۹وصحیح مسلم۸۱۶

را)درراه حق خرج کند ومردی که به او علم ودانش داده واوبآن درمیان مردم قضاوت می کند وآن را به دیگران آموزش می دهد)

بهترین صدقه آن است که ازروی بی نیازی باشد.

۲۰۲- عَنْ حکیم بْنِ حَرَامٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «اليدالعليا خيرمن اليدالسفلي وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ وخيرالصدقه عَنْ ظهرغني وَمَنَّ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَمَنَّ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ الله».[1]

حکیم بن حزام می گوید،پیامبرفرمود:(دست بالا(صدقه دهنده)از دست پایین (صدقه گیرنده)بهتراست ،نخست صدقه دادن راازافراد تحت سرپرستی خود شروع کنید.بهترین صدقه آن است که ازروی بی نیازی باشدوهرکسی ازکمک گرفتن ازدیگران خودداری کند،الله هم اورااز محتاج شدن دورنگه میداری وهرکس خودش رابی نیاز بداند،خداوند هم اورا بی نیاز می گردند.

۲۰۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «خيرالصدقه ماكان عَنْ ظَهْرِ غَنِيٌّ وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ».[2]

ابوهریره می گوید، پیامبرفرمود:(بهترین صدقه آن است که ازروی بی نیازی باشد،و(درصدقه دادن)ازخانواده ی خودت شروع کن.)

۲۰٤- عَنْ جَابِرٍ قَالَ اعتقق رَجُلٌ مِنْ بَنِي عُذْرَةَ عَبْدًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَبَلَغَ ذلک رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ «ألک مَالٌ غَيْرُهُ» فَقَالَ لَا فَقَالَ «مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي »فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَدَوِيُّ بِثَمَانِمِائَةِ دِرْهَمٍ فَجَاءَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ «أَبْدَأُ بنفسک فَتَصَدَّقَ عَلَيْهَا فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ فلأهلک فَإِنْ فَضَلَ عَنْ اهلک شَيْءٍ فَلِذِي قرابتک فَإِنْ فَضَلَ عَنْ ذِي قرابتک شيءفهكذا و هكذا» يَقُولُ فَبَيِّنَ يديک وَ عَنْ يمينک وَ عَنْ شمالک.[3]

---

[1] صحیح صحیح بخاری۱۴۲۷ . احمد ۳/۴۳۴ ، ش ۱۵۶۱۶و طیرانی (۳/۱۹۲ ، ش۳۰۹۲)
[2] صحیح .صحیح بخاری/ ۱۴۲۶وابوداود (۲/۱۲۹،ش۱۶۷۶) نسائی (۵۱/۶۹ ، ش۲۵۴۴) احمد (۲/۴۰۲،ش۹۲۱۲) واین خزیمه (۴/۹۷،ش۲۴۳۹)
[3] صحیح:صحیح مسلم/۲۳٦۰،صحیح و ضعیف سنن النسائی/۲٥٤٦صحیح،الارواء(۸۳۳)،مختصرمسلم(۸۸۳)وصحیح الجامع الصغیر(۲۸)

جابر می گوید:(مردی از بنی عذره برده ای را **مدبر**[1] کرد،این خبر به رسول خدا رسید.(خطاب به آن مرد)گفت:آیا مالی غیر از این برده داری؟گفت:خیر.رسول خدا اعلان کرد؛چه کسی این برده را از من می خرد؟نعیم بن عبدالله عدوی آن را به هشت صد درهم خرید،رسول الله آن پول را آورد و به آن مرد داد.سپس خطاب به وی گفت:(در صدقه دادن)اول از خودت شروع کن،اگر از تو چیزی اضافه شد به خانواده ات بده،اگر از خانواده ات اضافه شد به خویشاوندانت بده)

۲۰۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «تَصَدَّقُوا» فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي دِينَارٌ قَالَ «تَصَدَّقْ بِهِ عَلِيُّ نفسک »قَالَ عِنْدِي آخَرُ قَالَ «تَصَدَّقْ بِهِ عَلِيُّ زوجتک» قَالَ عِنْدِي آخَرُ قَالَ «تَصَدَّقْ بِهِ عَلِيُّ ولدک» قَالَ عِنْدِي آخَرُ قَالَ «تَصَدَّقْ بِهِ عَلِيُّ خادمک» قَالَ عِنْدِي آخَرُ قَالَ «أَنْتَ أَبْصَرُ».[2]

ابو هریره می گوید:پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:(صدقه بدهید!مردی گفت:من یک دینار دارم؟فرمود:آن را برای خودت مصرف کن.گفت:دینار دیگری دارم؟گفت:آن را به همسرت خرج کن،گفت:دینار دیگری دارم؟گفت:آن را به پدرت و مادرت بده.گفت:دینار دیگری دارم؟گفت:آن را به خدمت کارت بده.گفت:دینار دیگری دارم؟گفت:تو خودت بهتر می دانی که آن را به چه کسی صدقه بدهی).

فضیلت انفاق در راه خد

۲۰۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا ملکان يَنْزِلَانِ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقاً خَلَفًا وَيَقُولُ الاخره اللَّهُمَّ أَعْطِ ممسکا تَلَفًا».[3]

---

[1] مدبر به برده ای گفته می شود که صاحبش به او می گوید تو پس از مرگ من آزادی.۳

[2] حسن:ابوداود/۲۰٤۷(و چاپی دیگر ۱٦۹۱)و در صحیح و ضعیف سنن النسائی/۲۰۳۵می نویسد:حسن صحیح،المشکاة (۱۹٤۰)،صحیح

[3] صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۱٤٤۲و صحیح مسلم(۲/۷۰۰، ش۱۰۱۰)

ابوهريره می گوید،پیامبر فرمود: (روزی نیست که بندگان صبح می کنند،مگر این که دو فرشته از آسمان فرود می آیند و یکی می گوید:خداوندا!به کسی که (در راه تو)انفاق می کند،عوض بده.و دیگری می گوید:خداوندا!به کسی که از انفاق(در راه تو)خود داری می کند،ضرر بده).

۲۰۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ اللَّهَ قَالَ لِي أَنْفِقْ أُنْفِقْ عليک» وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «يَمِينُ اللَّهِ ملاي لاَ يَغِيضُهَا نَفَقَةٌ سَحَّاءَ اللَّيْلَ وَ النَّهَارِ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُذْ خَلَقَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَغُضَّ مَا فِي يَمِينِهِ» قَالَ «وعرشه عَلَيَّ الْمَاءَ وَبِيَدِهِ الأخري الْقَبْضِ يُرْفَعُ وَ يَخْفِضُ».[1]

ابوهريره می گوید،پیامبر فرمود: (خداوند متعال به من فرمود:بر خودت انفاق کن تا بر تو انفاق شود و رسول الله فرمود:دست راست خداوند (و هر دو دست خداوند راست است)پر است و نفقه کردن شب و روز از آن چیزی کم نمی کند،به من بگویید از زمانی که آسمان و زمین را آفریده،چقدر انفاق کرده است؟(تمام آن چه در این مدت طولانی انفاق کرده است)چیزی از آن چه در دست او تعالی است کم نشده است و گفت:عرش خداوند روی آب است و با دست دیگرش می گیرد و ترازو در دست اوست (رزق را)کم و زیاد می کند .

۲۰۸-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كمثل رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اُضْطُرَّتْ أَيْدِيهِما وَ تَرَاقِيهِمَا فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقِ كلما تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حتي تَغُشِّي أَنَامِلُهُ وَ تَعْفُو أَثَرُهُ وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كلماهم بِصَدَقَةٍ قَلَّصَتْ وَأَخَذَتْ كل خُلِقَتْ بمكانها قَالَ أبوهريرة فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِإِصْبَعِهِ هكذافي جَيْبِهِ فلورأيته يوسعهاولاتَتَوسّعَ».[2]

ابوهريره می گوید:پیامبرمثال بخیل وصدقه دهنده رابه هردومردی تشبیه نمودکه زره آهنی برتن دارندوازسینه تاگلوی آن دورادربرگرفته است که هرگاه صدقه می دهند،آن زره گشاده می شودتااینکه تمام بدنش رادربرمی گیردتاجایی که

---

[1] صحیح:صحیح مسلم/۲۳۵٦و در صحیح بخاری /٤٦٨٦به همین معنا
[2] صحیح:صحیح بخاری\۵۷۹۷ومسلم/۱۰۲۱بااندک تفاوتی در الفاظ.

نه تنهاانگشتانش رامی پوشاند،بلکه ردپایش رانیزازبین میبرد(انگشتانش رامحومی کند)ولی بخیل هرگاه میخواهدچیزی صدقه بدهد،حلقه های آن زره درجای خودمحکم می چسبند!گوید:دیدم پیامبرباگذاشتن انگشتانش درجیب که هرچه سعی می کردگشاده شودوجابازکند،گشادنمی شد.این موضوح راتوضیح می داد).

۲۰۹- عَنْ أسماءقالت قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «انفحي أوالضحي أوأنفقي ولاتحصي فَيُحْصِيَ اللَّهِ عليک ولاتوعي فَيُوعِي اللَّهُ عليک».[1]

اسماءدختر ابوبکرگوید،پیامبرفرمود:انفاق کن،درراه خداهرچه میتوانی انفاق کن،هرچندکم باشدوحساب نکن که (آنچه خداوندبه تو داده)برایت حساب خواهدشدومالت رانگه ندار(یعنی :ازانفاق کردن خودداری نکن)که خداوندباتونیزچنین خواهدکرد.(یعنی:ازاعطای الهی محروم می شوی)

۲۱۰- عَنْ أَبِي موسي عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «عَلِيٌّ کل سلّم صَدَقَةَ »فقالوايانبي اللَّهُ فَمَنْ لَمْ يجد قال «يَعْمَلُ بِيَدِهِ فَيَنْفَعُ نَفْسِهِ وَيَتَصَدَّقُ» قالوافإن لَمْ يجدقال «يُعَيِّنْ ذاالحاجة الْمَلْهُوفِ»قالوافان لَمْ يجد قال «فَلْيَعْمَلْ بِالْمَعْرُوفِ وليمسک عَنْ الشرفانهاله صَدَقَةٌ».[2]

ابوموسی می گوید،پیامبرفرمود:(صدقه برهرمسلمان فرض است،گفتند:ای رسول خدا!!؛اگرکسی چیزی(برای صدقه دادن)نداشت،چه کند؟پیامبرفرمود:کارکندتاهم به خودش نفع برسدهم به دیگران صدقه دهد).

۲۱۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «کل سَلَامِي مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ کل يَوْمَ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ - قَالَ - تَعْدِلُ بَيْنَ الاِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَتَعَيَّنَ الرَّجُلُ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عليهاأوترفع لَهُ عليهامتاعه صَدَقَةٌ - قَالَ - والکلمه الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وکل خُطْوَةٍ تمشيهاالي الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وتميط الْأَذِي فِي الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ».[3]

ازابوهریره روایت است که رسول الله(صلی الله علیه وسلم)فرمود:(برهربندازاعضای بدن مردم،درهرروزی که خورشیدطلوع می

---

[1] صحیح.صحیح مسلم/۲۴۲۳ودرصحیح بخاری/۱۴۳۳بدون لفظ«لاتوعی...»البته درجاهای دیگربخاری باالفاظ شبیه روایت کرده اند.

[2] صحیح,صحیح بخاری/۱۴۴۵واین متن بخاری است ومسلم/۱۰۰۸درالزکاة واحمد۳۹۵/۴۱(۱۹۵۴)ونسایی درالکبری بااندک تفاوتی یادرالفاظ

[3] صحیح،صحیح مسلم/۱۰۰۹ودربخاری/۲۸۲۷

کند،صـــدقه ای لازم اســـت؛وفرمود:بین دونفربـــه عـــدالت رفتـــارکردن صـــدقه اســـت،کمک کـــردن بـــه فـــردی درگذاشـــتن بـــاربرروی ســـواری اش یاکمـــک کـــردن بـــه فرددربلنـــدکردن کـــالایش صـــدقه اســـت,فرمود:گفتن ســـخن نیـــک صـــدقه اســـت و هرقـــدمی کـــه بـــه ســـوی نمازمی روی صدقه است،ودورکردن مزاحم ازسرراه صدقه است).

فضيلت صدقه، زكات دادن به خويشاوندان

۲۱۲- عَـنْ زَيْنَـبَ امْـرَأَةِ عبـدالله رَضِـيَ اللَّهُ عَنْهُمَـا قَالَـتْ كنـت فِـي المسـجدفرأيت النَّبِـيّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فَقَـالَ «تَصَـدَّقْنَ ولـومن حلـيكن» وكانـت زَيْنَـبُ تُنْفِـقُ عَلَـيَّ عبـدالله وَأَيْتَـامٍ فِـي حَجْرِهَـا قَـالَ فَقَالَـتْ لعبـدالله سُـلَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أيجـزي غَنِـيٌّ أَنْ أَنْفِـقَ عليـک وَعَلِـيِّ أَيْتَـامِي فِـي حَجْـرِي مِـنْ الصَّـدَقَةِ فَقَـالَ سَـلِي أَنْـتَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فَانْطَلَقْـت إلَـيَّ النَّبِـيُّ فَوَجَـدْتُ امْـرَأَةً مِـنْ الانصـارعلي الْبَـابِ حاجتهامثـل حَـاجَتِي فمرعلينـابلال فقلناسـل النَّبِـيّ أيجـزي عَلِـيّ غَنِـيٌّ أَنْ أَنْفَـقَ عَلَـيَّ زَوْجِـي وَأَيْتَـامٍ لِـي فِـي حَجْـرِي وقلنالاتخبرنـا فَـدَخَلَ فَسَـأَلَهُ فَقَـالَ مَـنْ هُمَـا قَـالَ زَيْنَـبُ قَـالَ أَيْ الزيانـب» قَـالَ امْـرَأَةٌ عبـدالله قَـالَ نَعَـمْ لهـاأجران أجرالقرابـة وأجرالصـدقة [1] وَفِـيٌّ مُسْلِمٍ بِمَعْنَاهُ وَعِنْدَهُ أتجزي الصَّدَقَةِ عنهماعلي ازواجهاوعلي أَيْتَامٍ فِي حجورهما».[2]

اززینـــب همســـرعبدالله(ابن مســـعود)روایت اســـت کـــه درمســـجدبودم دیـــدم پیـــامبربرای زنـــان ســـخنرانی مـــی کردوفرمود:شـــمازنان صـــدقه بدهید،هرچنـــدازززیورآلات تـــان باشـــد،...این زن مخـــارج عبـــدالله وتعـــدادی ازافـــرادی کـــه تحـــت سرپرســـتی اوبودنـــد,می داد»زینـــب بـــه عبـــدالله گفت:ازرســـول الله ســـوال کن؛آیـــابرایم جایزاســـت کـــه زکـــات امـــوال رابـــه شوهروکســـانی کـــه تحـــت سرپرســـتی مـــن هســـتندبدهم!!عبدالله گفـــت:خودت ســـوال کن(زینب)گویـــد:رفتم کـــه بـــه خانـــه پیـــامبربروم زنـــی ازانصـــارراکناردرب خانـــه ی پیامبردیـــدم کـــه ســـوالی همانندســـوال مـــن داشـــت گویـــد:بلال ازآنجـــاردمی شـــدبه اوگفتیم:ازپیامبرســـوال کـــن آیـــابرای ماجایزاســـت کـــه زکـــات امـــوال خودرابـــه شوهروکســـان تحـــت سرپرســـتی خودبدهیم؟وگفتیم:بـــه پیامبرنگوکـــه مـــااین ســـوال رامطـــــرح کردیم!گویـــــد:بلال نزدپیامبررفـــــت وســـــوال کردپیامبرپرســـــید:آن دوزن

---

[1] صحيح صحيح بخاری/۱۴۶۶وصحيح مسلم/۱۰۰۰به همين معنا
[2] صحيح صحيح مسلم/۲۳۶۵

کیســــــــــتند؟گفت:زینب فرمود:همسرعبدالله!ســـــــــپس فرمــــــــــود:آری،برایش دواجـــــــــرداده خواهدشد،اجررعایت حق(خویشاوندی واجردادن زکات!)

ایـــن روایـــت بخـــاری اســـت ودرروایـــت مســـلم آمـــده:(آن دومـــی توانندبرشـــوهران وکسان تحت سرپرستی شان صدقه بدهند).

۲۱۳- عَــنْ ءأمِ سَــلَمَةَ قَالَــتْ قُلْــتُ يارســول اللَّهِ إِلَــيَّ أَجْــرَانِ أَنْفَــقَ عَلَــيَّ بَنِــي أَبِــي سَلَمَةَ انماهم بَنِي فَقَالَ أ«نْفِقِي عَلَيْهِمْ فلک اجرماأنفقت عَلَيْهِمْ».[1]

ام ســـلمه روایـــت مـــی کندکـــه بـــه رســـول خـــداگفتم:(ای رســـول خدااگربـــه فرزنـــدان ابوســـلمه کـــه فرزنـــدان کـــن نیزهســـتندانفاق کـــنم بـــه مـــن پـــاداش داده مـــی شـــود؟فرمود:به آن هاانفاق کن که پاداش انفاقی که به آن هامیکنی به توخواهدداده شد).

۲۱۴-عَــنْ ثَوْبَــانَ قَــالَ قَــالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ «أَفْضَــلُ دينارينفقــه الرَّجُــلُ دينارينفقــه عَلِــيِّ عِيَالِــهِ ودينارينققــه الرَّجُــلُ عَلَــيَّ دَابَّتِــهِ فِــي سَــبِيلِ اللَّهِ ودينارينفقــه عَلِيٍّ أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ».[2]

ثوبـــان مـــی گوید:رســـول الله(صـــلی الله علیـــه وســـلم)فرمود:(بهترین دینـــاری کـــه انســـان انفـــاق مـــی کنـــددیناری اســـت کـــه برخـــانواده اش انفـــاق مـــی کندوبعـــدازآن دینـــاری اســـت کـــه برمرکبـــی کـــه بـــرای جهـــاددرراه الله پـــرورش مـــی دهد،مصـــرف مـــی کندوبعدازآن دیناری است که برای دوستانش درراه الله انفاق می کند).

۲۱۵- عَــنْ أَبِــي هُرَيْــرَةَ قَــالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَــلَّي اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ «دينارانفقتــه فِــي سَــبِيلِ اللَّهِ ودينارأنفقتــه فِــي رَقَبَــةِ ودينارتصــدقت بِــهِ عَلَــيَّ مســكين ودينارأنفقتــه عَلِــيِّ أهلک أعظمهاأجراالذي أَنْفَقْتَهُ عَلِيِّ أهلک».[3]

ابـــو هریره مـــی گوید:رســـول الله فرمود:ازمیـــان دینارهـــایی کـــه درراه الله انفـــاق مـــی کنی،آزادکـــردن برده،انفـــاق برافرادمســـکین وخـــانواده ات،ازهمـــه همـــان دینـــاری کـــه بـــرای خانواده ات خرج می کنی اجربیشتری دارد).

---

[1] صحیح صحیح بخاری/۱۴۶۷ودرمسلم/۱۰۰۱به همین معنا.

[2] صـــحیح صـــحیح مســـلم/۹۹۴بخـــاری درالادب المفـــرد (۷۴۸)، ترمـــذی (۱۹۶۶).وابـــن ماجـــه (۲۷۶۰) واحمـــد (۲۸۴/۵)

[3] صحیح صحیح مسلم/۹۹۵واحمد/۱۰۱۲۳).

٢١٦- عَـنْ أَبِـي مسـعودالبدري عَـنْ النَّبِـيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «إِنَّ الْمُسْـلِمَ إذاأنفق عَلِيِّ أَهْلِهِ نَفَقَةَ و هويحتسبها كانت لَهُ صَدَقْة».[1]

ابومسـعودبدری مـی گويـد:پيامبرفرمود:(هرگاه شـخص مسـلمان بـه اميدكسـب ثـواب برخـانواده اش نفقـه كنـد(آن پـول ومـالی كـه خـرج كنـد)برايش صـدقه بشـمارمی رود).

٢١٧- عَـنْ مَيْمُونَـةُ بِنْـتُ الْحَـارِثِ أنهاأعتقـت وَلِيـدَةً فِـي زَمَـانِ رَسُـولِ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فـذكرت ذلـک لِرَسُـولِ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فَقَـال« لوأعطيتهاأخوالک كان أَعْظَمَ لاجرک».[2]

ميمونـه دختـر حـارث مـی گويـد:(در زمـان رسـول خـدا كنيـزی داشـتم كـه او را آزاد كـردم، ايـن خبـر بـه رسـول خـدا رسـيد. فرمـود: اگـر او را بـه يكـی از خالـه هايـت مـی دادی بيشتر ثواب داشت).

٢١٨ - عَـنْ طَـارِقِ الْمُحَـارِبِيِّ قَـالَ قَـدِمْنَا الْمَدِينَـةَ فَـإِذَا رَسُـولُ اللَّهِ قَـائِمٌ عَلِـيِّ الْمِنْبَـرَ يَخْطُـبُ النَّـاسَ وَهُـوَ يَقُـولُ «يَـدِ الْمُعْطِـي الْعُلْيَـا وَابْـدَأْ بِمَـنْ تَعُـولُ اُمَـک وأبـاک وَ أختـک وَ أخاک ثُمَّ أدناک أدناک».[3]

طـارق محـاربی مـی گويد:(بـه مدينـه آمـديم ديـديم رسـول الله روی منبـر ايسـتاده بـرای مـردم سـخنرانی مـی كنـد.و مـی فرمـود: دسـت (صـدقه) دهنـده بالاسـت و(در صـدقه دادن)اول از خـانواده ات شـروع كـن، از مـادرات، پـدرت، خـواهر و سـپس برادرات، پـس از ايـن هـا از كسـانی كـه بـه ترتيـب از نظـر خويشـاوندی بـه تـو نزديـک ترهستند).

٢١٩- عَـنْ سَـلْمَانَ بْـنِ عَـامِرٍ عَـنْ النَّبِـيِّ قَـالَ«إِنَّ الصَّـدَقَهْ عَلِـيِّ المسـكين صَـدَقَةٌ وَ عَلِيٌّ ذِي الرَّحِمِ اثْنَتَانِ صَدَقَةٌ وَ صِلَةٌ».[4]

---

[1] صحيح صحيح مسلم/١٠٠٢ودرصحيح بخاری/٥٠٣٦باندک تفاوتی

[2] صحيح صحيح مسلم/٢٣٦٤وبخاری/٢٤٥٢باندک طولانی تر

[3] صـحيع: صـحيح نسـائی / ٢٥٤٢ صـحيح و ضـعيف سـنن النسـائی / ٢٥٣٢ والا رواء (٣١٩/٣) صـحيح الجامع٠(٨٠٦٧)

[4] صـحيح: سـنن نسـائی / ٢٥٨٢، صـحيح سـنن ابـن ماجـه ش / ١٨٤٤ و سـنن ترمـذی / ٦٥٨ شـيخ البـانی در مشكات می گويد: اسناد اين حديث صحيح است.

سلمان بن عامر می گوید، رسول الله فرمود:(صدقه دادن بر مسکین یک صدقه بحساب می آید اما صدقه دادن به خویشاوندان دو صدقه بشمار می رود؛ یکی صدقه و دیگری پیوند خویشاوندی است).

۲۲۰- عَنْ أَنَسِ ابْنِ مالک رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كان أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا وَكَأَنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بيرِ حَاءٌ وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةِ الْمَسْجِدِ وَكَأَنَّ رَسُولُ اللَّهِ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طِيبٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ و أَنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَ ذُخْرَهَا عندالله فَضَعْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ، فَقَالَ «بَخْ ذلک مَالِ رَائِحٌ ذلک مَالِ رَائِحٌ قَدْ سَمِعْتَ مَا قُلْتَ فِيهَا وَ أُرِيَ أَنْ تَجْعَلَهَا فِيِّ الْأَقْرَبِينَ فَقَسَمَهَا أبوطلحة فِي أَقَارِبِهِ وَ بَنِي عَمِّهِ».[1]

انس بن مالک می گوید: ابوطلحه ی انصاری از همه ی انصار مدینه، نخل و باغ بیشتری داشت . محبوب ترین نخلستان او باغی بنام " بیرحاء " بود که روبروی مسجد پیامبر بود. گاهی پیامبر به این باغ می رفت و از آب گوارای آن می نوشید. انس خدمت پیامبر آمد و گفت : ای رسول خدا، خداوند متعال می فرماید:« تا محبوب ترین اموالتان را انفاق نکنید، به نیکی(بِرّ) دست نخواهید یافت» باغ بیرحاء محبوب ترین اموال من است ، آن را در راه خدا (وقف و) صدقه می کنم. امیدوارم خداوند ثواب آن را به من عنایت کند! ای رسول خدا، هر طور شایسته می دانی [درآمد] آن را به مصرف برسان. رسول الله فرمود: به! به! این مال سودمندی است! این مال سودمندی است! آنچه درباره ی آن گفتی شنیدم، اما نظر من این است که [درآمد] آن را بین خویشاوندانت تقسیم کنی. به این ترتیب ابوطلحه آن را بین پسرعموها و خویشاوندانش تقسیم کرد).

پاداش زن خدمت کار(خزانه دار)وبرده ای که ازمال صاحب خانه صدقه می دهند

[1] صحیح: صحیح بخاری/۲۳۱۸وصحیح مسلم /۹۹۸ در الزکاة به همین معنا

۲۲۱- عَنْ عائشه قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّهِ «إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كان لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَ لِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا كسب وَ لِلْخَازِنِ مِثْلُ ذلک لاَ يُنْقِصُ بَعْضُهُمْ أَجْرِ بَعْضٍ شَيْئاً».[1]

عائشه می گوید، رسول الله فرمود: هرگاه زنی از غذای خانه اش – به شرطی که از حد معمول تجاوز نکند – صدقه بدهد، به آن زن ثواب انفاق وبه شوهرش ثواب بدست آوردن آن داده خواهد شد و به خزانه دار نیز درصورتی که انفاق کند پاداش داده می شود و ثواب هیچ کدام از ثواب دیگری نمی کاهد.

۲۲۲- أَبِي موسي عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «الْخَازِنُ الْمُسْلِمِ الأمين الذِي يَنْفُذُ وَ رُبَّمَا قَالَ يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كاملا مُوَفَّراً طَيِّبٌ بِهِ نَفْسَهُ فَيَدْفَعُهُ إِلَيَّ الَّذِي أَمَرَ لَهُ بِهِ أَحَدٌ الْمُتَصَدِّقِينَ».[2]

ابوموسی می گوید ، رسول الله فرمود: خزانه دار مسلمان امانت داری که مأموریت خود را بطور کامل و با طیب خاطر انجام می دهد و صدقه را به کسی که مأمور شده بدهد، او نیز یکی از صدقه دهندگان بشمار می رود.

۲۲۳- عَنْ عُمَيْرٍ مولي أَبِي اللَّحْمِ قَالَ أَمَرَنِي مولاي أَنْ أُقَدِدْ لَحْمًا فَجَاءَ ني مسكين فَأَطْعَمْتُهُ مِنْهُ فَعَلِمَ بذلک مَوْلاَيَ فَضَرَبَنِي فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللّهِ فذكرت ذلک لَهُ فَدَعَاهُ فَقَالَ «لِمَ ضَرَبْتَهُ» فَقَالَ يُعْطِي طَعَامِي بقير أَنْ آمَرَهُ فَقَالَ «الْأَجْرُ بينكما».[3]

وَ فِي رِوَايَةٍ كنت مملوكا فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللّهِ أَتَصَدَّقُ مِنْ مَالِ مَوَالِي بِشَيْءٍ قَالَ «نَعَمْ وَالْأَجْرُ بينكما نِصْفَانِ».[4]

عمیر مولای ابولحم گوید: مولایم به من دستور داد گوشتی را خشک کنم، (مشغول بودم که) مسکینی آمد از آن گوشت به او دادم. مولایم خبر شد و مرا کتک زد . من هم نزد پیامبر رفتم و داستان را برایش تعریف کردم. پیامبر او را خواست و خطاب به او گفت: چرا این برده ات را کتک زدی؟ گفت : بدون اجازه از غذاهای من به دیگران داده است. فرمود: ثواب آن به هر دوی تان می رسد.

---

[1] صحیح : متفق علیه: صحیح بخاری/۱۴۲۵ و صحیح مسلم/۱۰۲۴ و أحمد/۲۶۴۱۳
[2] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری/ ۱۴۳۸ و صحیح مسلم/۱۰۲۳
[3] صحیح: ضحیح مسلم/۱۰۲۵ و مسند أحمد/۲۴۳۰۳
[4] صحیح مسلم/۲۴۱۵

در روایتی دیگر آمده : برده ای بودم که از رسو الله پرسیدم (آیا می توانم از مال مولایم صدقه بدهم؟ فرمود: آری، ثواب آن بصورت مساوی به هر دوی تان می رسد).

فرموده ی پیامبر: **هر عمل نیکی صدقه است**

۲۲٤- عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ «كل مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ».[۱] هر عمل نیکی صدقه است.

۲۲٥- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِيَ النَّبِيُّ «لاَ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئاً وَ لَوْ أَنَّ تُلْقِيَ أخاك بِوَجْهٍ طَلْقٍ».[۲]

ابوذر میگوید، پیامبر فرمود:(هیچ کار نیکی را کوچک مشمارید، هرچند برخورد با خوش رویی با برادر مسلمانت باشد).

فضیلت صدقه‌ی از کسب حلال، هرچند اندک باشد

۲۲٦- عَنْ عبدالله بْنِ حَبَشِيٍّ الْخَثْعَمِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ سُئِلَ أَيُ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ «إِيمَانٌ لاَ شك فِيهِ وَ جِهَادٌ لاَ غُلُولَ فِيهِ وَ حَجَّةٌ مَبْرُورَةٌ». قِيلَ فَأَيُّ الصَّلاَةِ أَفْضَلُ قَالَ «طُولُ الْقُنُوتِ ».قِيلَ فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ «جُهْدُ الْمُقِلّ ».قِيلَ فَأَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ قَالَ «مَنْ هَجَرَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ».قِيلَ فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ قَالَ«مَنْ جَاهَدَ المشركين بِمَالِهِ وَ نَفْسِهِ». قِيلَ فَأَيُّ الْقَتْلِ أَشْرَفُ قَالَ «مَنْ أُهْرِيقَ دَمُهُ وَ عُقِرَ جَوَادُهُ».[۳]

عبدالله بن حبشی خثعمی روایت می کند که از پیامبر پرسیدند:(چه عملی بیشتر ثواب دارد؟ فرمود: ایمانی که در آن هیچ شکی وجود نداشته باشد، و جهادی که در آن غلول (خیانتی) نباشد و حج مقبول(حجی که مورد قبول الله قرارگیرد) گفتند: چه نمازی بیشتر فضیلت دارد؟ فرمود: نمازی که قیام آن طولانی باشد. گفتند: چه صدقه ای بیشتر ثواب دارد؟ فرمود: صدقه ای که از کسب خود

[۱] صحیح: صحیح مسلم/۲۳۲٥و در صحیح بخاری/٦۰۲۱ همین حدیث با همین متن از جابر روایت کرده است.

[۲] صحیح: صحیح مسلم/۲٦۲٦، مسند احمد/۲۱٥۹۹ و صحیح الجامع/۷۱۲۲

[۳] صحیح نسائی /۲٥۳۸، ابوداودش/۱٤٤۹ و آلبانی در ضعیف ابوداود ش/۳۱٤ می گوید: این حدیث با لفظ:«ای الصلاة ...» صحیح است و مسند احمد ش/۱٥٤۰۱ محقق مسند احمد گوید: إسناد این حدیث قوی است و مشکوة ش/۳۸۳۳. بیهقی(۳/۹ و ۱۸/٤ و ٤/۱٦٤)

انسان(وحلال)باشد. گفتند: چه هجرتی بیشتر ثواب دارد؟ فرمود: هجرت از حرام های الهی.(ترک آنچه الله تعالی حرام قرار داده است). پرسیدند: چه جهادی بیشتر ثواب دارد؟ فرمود: کسی که بامشرکان با جان و مال خود جهاد کند. پرسیدند: چه مرگی ارزشمندتر است؟ فرمود: مرگ کسی که (در راه الله) غرق درخون کشته شود و اسبش نیز-درکنارش- کشته شود).

۲۲۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «سَبَقَ دِرْهَمٍ مِائَةَ أَلْفٍ» قالوابه رَسُولَ اللّهِ وَ كيف قَالَ «رَجُلٌ لَهُ دِرْهَمَانِ فاخذاحدهما فَتَصَدَّقَ بِهِ وَ رَجُلٌ لَهُ مَالٌ كثيرا فَأَخَذَ مِنْ عَرَضِ مِائَةَ أَلْفٍ فَتَصَدَّقَ بِهَا».[1]

ابوهریره روایت می کندکه رسول الله فرمود:(یک درهم ازصددرهم پیشی گرفت!گفتند:ای رسول خدا!چگونه؟فرمود:مردی دودرهم داشت،یکی آن دوراברداشت و(درراه خدا)صدقه دادومردی ثروتمندازمیان اموال خودصدهزاردرهم جداکردوصدقه داد).

(به این ترتیب آن یک درهم که درواقع نصف مال آن مردبودازنگاه ارزش واخلاصی که آن مردداشت ازصدهزاردرهمی که اخلاص فرداین قدرنبود،پیشی گرفت).

۲۲۸- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ قَالَ كنا نحامل - قَالَ - فَتَصَدَّقَ ابوعقيل بِنِصْفِ صَاعٍ – قَالَ - وَجَاءَ إِنْسَانٌ بشَيْءٍ اكثرمنه فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ إِنَّ اللّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَدَقَتِ هَذَا وَ مافعل هَذَا الْأُخَرِ إِلَّا رِيَاءً فَنَزَلَتْ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لايجدون الاجهدهم.[2]

ابومسعودمی گوید:(به مادستورداده شد؛صدقه بدهیم،لذاما(داشتیم صدقات خودرابه پشت خودحمل می کردیم ومی آوردیم.ابوعقیل نصف صاع آورد.گوید:برخی بیشترآوردند.منافقان گفتند:قطعاخداونداز این صدقه(یعنی نصف

---

[1] حسن صحيح نسائی/۲۵۲۴ابن خزیمه ش/۲۴۴۳.ابن حبان ش/۳۳۴۷ببهقی(۱۸۲-۴/۱۸۱)حاکم(۴۱۶/۱)این حدیث راصحیح دانسته وذهبی اوراتاییدکرده است.البته شایان ذکراست که این حدیث راامام بخاری۳۸/۸وامام مسلم۲۲۷/۸وابوداودتحت ش۴۸۶۲/باالفظ؛«سبق درهم درهمین...»(یک درهم ازدودرهم پیشی گرفت...)روایت کرده اند.

[2] صحیح متفق علیه،لؤلؤمرجان ش/۵۹۸وبخاری درکتاب التفسیر،سوره ی توبه تحت آیه ی:«۷۹»ومسلم/۲۴۰۲

صاع ابوعقیل)بی نیازاست وگفتند:آن یکی هم که زیادآوردریاکاراست،آن جابودکه خداوندمتعال این آیه رانازل کرد:«کسانی که صدقه دهندگان مؤمن وکسانی راکه چیزی جزمقدارانذکی ازدست رنج خودنمی یابندصدقه می دهند،مسخره می کنند....»توبه/۷۹نازل شد).

۲۲۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي مَجْهُودٌ فَأَرْسَلَ إِلَيَّ بَعْضُ نِسَائِهِ فَقَالَتْ وَالَّذِي بعثک بِالْحَقِّ ماعندي الْإِمَاءِ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ آخري فَقَالَتْ مِثْلَ ذلک حتي فَلَنْ کلهن مِثْلَ ذلک لاَ وَالَّذِي بعثک بِالْحَقّ ماعندي الْإِمَاءِ فَقَالَ «مَنْ يُضِيفُ هَذَتْ اللَّيْلَةَ رَحِمَهُ اللهُ» فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الانصارفقال أَنَا يَا رَسُولَ اللهُ فَانْطَلَقَ بِهِ إِلَيَّ رَحْلِهِ فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ هَلْ عندک شي ء قَالَتْ لاا لاَ قُوَّةَ صِبْيَانِي قَالَ فعلليهم بِشَيْءٍ فَإِذَا دَخَلَ ضَيْفَنَا فَأَطْفِئِي السِّرَاجَ وأريه أَنَا ناکل فَإِذَا أهوي لياکل فَقُومِي إِلَيَّ السِّرَاجِ حتي نطفئيه قَالَ فَقَعَدُوا وأکل الضَّيْفِ فَلَمَّا أَصْبَحَ غداعلي النَّبِيِّ فَقَالَ «قدعجب اللَّهَ مِنْ صنيعکما بضيفکما اللَّيْلَةِ» - قَالَ - فَنَزَلَتْ هَذِهِ الاية (وَيُؤْثِرُونَ عَلِيِّ أَنْفُسِهِمْ ولوکان بِهِمْ خَصَاصَةٌ).[1]

ابوهریره می گوید:(مردی خدمت رسول الله(صلی الله علیه وسلم)آمدوگفت:گرسنه ام.پیامبرفردی رابه خانه یکی ازهمسرانش فرستادکه غذایی بیاورد.همسرپیامبرگفت:سوگندبه آن ذاتی که تورابه حق مبعوث کرده است!درخانه من چیزی جزآب وجودندارد،پس ازآن به خانه ی یکی دیگرازهمسرانش فرستاد،اونیزبه همین صورت پاسخ داد(به همین ترتیب)به خانه همه ی همسران خودفرستادوپاسخ همه همین بودکه گفتند:سوگندبه آن ذاتی که تورابه حق مبعوث کرده است،چیزی جزآب درخانه مانیست!پس ازاین بودکه رسول الله فرمود:هرکس امشب ازاین مردپذیرایی نماید،خداوراورارحمت کند!مردی ازانصاربه نام ابوطلحه گفت:ای رسول خدا!من اورامهمان می کنم واورابه خانه اش برد،به زنش گفت:آیاچیزی برای خوردن داری؟گفت:چیزی جزمقدارکمی به اندازه بچه هاندارایم.ابوطلحه گفت؛آن هارابا چیزی سرگرم کن(تابخوابند)ومهمان که آمدچراغ راخاموش کن وچنان وانمودکنیم که ماهم می خوریم،گوید:نشستندوهمین

[1] صحیح متفق علیه،این لفظ مسلم/۲۰۵۴است وتحیح بخاری/۳۷۹۸باب مناقب انصارباب«ویؤثرون علی انفسهم لوکان خصاصة»وتفسیرسوره ی حشر,باآندک تفاوتی درالفاظ.

کارراکردند،مهمان غذاخورد.صبح که شد،رسول الله فرمود:(ابوطلحه)ازکاردیشب شما،الله تعجب کرد!(راوی)گوید:آن جابودکه آیه ی؛دیگران رابه خودترجیح می دهند،هرچندخودشان به آن نیازمندباشند...»نازل شد).

فضیلت(ثواب)کسی که شیرحیوان خودرابه نیازمندان می بخشد

۲۳۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يُبَلِّغُ بِهِ «إِلَّا رَجُلٌ يَمْنَحَ أَهْلُ بَيْتٍ نَاقَةٍ تَغْدُو بِعُسٍّ وَ تَرُوحُ بِعُسٍّ إِنْ أَجْرَهَا الْعَظِيمِ».[1]

ابوهریره روایت می کندکه رسول الله(صلی الله علیه وسلم)فرمود:(آیافردی هست که حیوان شیردهی(به نیازمندان)بخشدتاازآن هرصبح وشام ظرفی شیربدوشد؟!ثواب آن بسیارزیادوصدقه ای بسیارنکوست!).

۲۳۱- عَنْ أَبِي هريره عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ مَنَحَ منيحه غُدَّةٌ بِصَدَقَةٍ وَ رَاحَةً بِصَدَقَةٍ صبوحها و غبوقها».[2]

ابوهریره روایت می کندکه رسول الله فرمود:(هرکس حیوان شیردهی رابه نیازمندان ببخشدکه هرصبح وشام ازشیرآن بخورند(هرصبح وشام)برایش صدقه نوشته می شود).

۲۳۲- عَنْ عبدالله بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَرْبَعُونَ خَصْلَةً اغلاهن مَنِيحَةَ الْعَنْزِ مَأْمَنَ عَامِلٍ يَعْمَلُ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا رَجَاءَ ثَوَابِهَا وَ تَصْدِيقُ موعودها إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةُ» قَالَ حَسَّانَ فَعَدَدْنَا مَا دُوْنَ منيحه الْعَنَزِ مِنْ رَدِّ السَّلَامِ وَ تَشْمِيتَ الْعَاطِسِ وَ إِمَاطَةُ الْأَذي عَنْ الطَّرِيقِ وَ نحوه فَمَا اسْتَطَعْنَا أَنْ تَبْلُغَ خَمس عَشْرَةَ خَصْلَةً».[3]

عبدالله بن عمرروایت می کندکه رسول الله(صلی الله علیه وسلم)فرمود:چهل خصلت نیکووجودداردکه بهترین آن ها،به عاریت دادن بزشیرده است وهرکس یکی ازاین خصلت ها(اعمال نیک)رابه امیدکسب ثواب وتصدیق آن چه وعده داده شده

[1] صحیح صحیح مسلم/۱۰۱۹مؤلف حدیثی رابامتن؛«نعم المنیحه اللقحة تغدوبعساء ان اجرهاالعظیم»آورده وبه مسلم نسبت داده است امادرصحیح مسلم بااین الفاظ یافت نشدلذامتن فوق راازصحیح مسلم نقل کردم.
[2] صحیح صحیح مسلم/۱۰۲۰
[3] صحیح صحیح بخاری/۲۶۳۱وابوداود/۱۶۸۳.

انجـــام دهد،خداونداوراوادربهشـــت خواهدنمود.حســـان بـــن عطیـــه گوید:بجزصـــدقه دادن شیربزشیرده،جواب سلام،جواب کسی که عطسه می زند (والحمـــدالله مـــی گویـــد)دورکردن اشـــیای مـــزاحم ازســـرراه مامثـــال ایـــن هـــا راشمردیم،امانتوانستیم بیشترازپانزده عمل نیک بشماریم.

۲۳۳- عَـنْ ابْـنِ عَبَّـاسٍ أَنَّ النَّبِـيَّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ خَـرَجَ إِلَـيَّ أَرْضٍ تهتـزز رعـا فقال «لِمَـنْ هَـذِهِ» فَقَـالُوا اكتراهـا فُـلَانٍ فَقَـالَ «أَمَـا إِنَّـهُ لَـوْ مَنَحَهَـا إِيَّـاهُ كـان خَيْـرًا لَـهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا أَجْرًا مَعْلُومًا».[1]

وَقَالَ بَعْضُهُمْ خَرَجَا مَعْلُومًا».[2]

ابـــن عبـــاس مـــی گوید:(رســـول الله بـــه ســـمت زمینـــی رفـــت کـــه محصـــول آن سرســـــبزوخرم بود،پرســـــیداین زمـــــین ازکیســـــت؟گفتند:فلانی آن راجـــاره کـــــرده اســـت.فرمود:اگرآن رابـــه طوررایگـــان دراختیـــارش قرارمـــی داد،بـــرایش بهتربودتـــااین کـــه درازای آن محصـــول معینـــی دریافـــت کنـــدوبرخی ازروایـــان گفتنـــد:درازای آن خـــراج معینی دریافت کند).

۲۳۴- عَـنْ الْبَـرَاءِ بْـنِ عَـازِبٍ يَقُـولُ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ «مَنْ مَنَحَ منيحه لَبَنٍ أوورق اَوْ هَدَيٌ زُقَاقاً كان لَهُ مِثْلُ عُنُقِ رَقَبَةٍ».[3]

بـــراابن عـــازب روايـــت مـــی کندکـــه شنیدم،رســـول الله مـــی فرمایـــد:(هرکس حیـــوان شـــــیردهی رادراختیار(برادرمســـــلمانش)قراردهد،یاپول نقدیانان،صـــــدقه بدهـــــدبرایش پاداشی همانند؛آزادکردن برده ای داده می شود).

ترک شَر، صدقه بشمارمی رود

۲۳۵- عَـنْ أَبِـي ذَرٍّ رَضِـيَ اللَّهُ عَنْـهُ قَـالَ سَـأَلْتُ النَّبِـيَّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَيُّ الْعَمَـلِ أَفْضَـلُ قَـالَ «إِيمَـانٌ بِـاللَّهِ وَ جِهَـادٌ فِـي سَـبِيلِهِ» قُلْـتُ فَـأَيُّ الرِّقَـابِ أَفْضَـلُ قَـالَ «أَغْلَاهَـا ثَمَنـاً وَ أَنْفَسُـهَا عِنْـدَ أَهْلِهَـا» قُلْـتُ فَـإِنْ لَـمْ أَفْعَـلْ قَـالَ «تَعَـيَّنَ صَـانِعًا اَوْ تَصْـنَعُ

---

[1] صحیح صحیح بخاری/۲۶۳۴وابن ماجه/۲۴۶۲به همین معنا

[2] صحیح صحیح بخاری۸۲۱/۲۱،ش۲۲۰۵)صحیح مسلم/۱۵۵۰درالبیوع باب الارض تمنع

[3] صـــحیح صـــحیح ترمـــذی/۲۰۸۴ابوعیســـی مـــی گویـــد:این حـــدیث «حســـن صـــحیح وغریـــب اســـت ودرزوائدالســـنن ش۶۱۷۸می گویدصحیح است.

لاخرق قَالَ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تَدَعُ النَّاسَ مِنْ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَيَّ نفسک».[1]

ابوذر مى گويد ازرسول الله پرسيديم :(چه عملى بيشترفضيلت دارد؟فرموداِيمان به الله وجهاد درراه اوتعالى.گفتم :آزادكردن چه برده اى فضيلت بيشترى دارد؟فرمود:برده اى كه قيمت آن بيشترباشدوبراى صاحب خود بيشترارزش داشته باشد.گويد:پرسيدم،اگرنتوانستيم چنين كارى بكنم،فرمودكارگرى رايارى ده،ياكى راكارى رابلدنيست كمك كن گفتم :اگرنتوانستيم ؟فرمود درحق مردن بدى نكن چون اين خودصدقه ايست كه برخويشتن صدقه مى كنى).

فضيلت درخت كارى ،زراعت وهرچه ازمحصولات كشاورزى مى خورند،براى صاحب آن صدقه است

۲۳۶- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رسوالله صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَا كل مِنْهُ طَيْراً وَ إِنْسَانٍ أَوْ بهيمه إِلَّا كان لَهُ بِهِ صدقةٌ».[2]

انس بن مالك روايت مى كند كه رسول الله صل الله عليه وسلم فرمود:هيچ مسلمانى نيست كه درختى غرس نمايد يابذرى بكارد كه ازآن انسان ياحيوانى بخورد ،مگراين كه برايش صدقه بحساب مى آيد.

۲۳۷- عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْساً إِلَّا كان مَا اكل مِنْهُ صَدَّقَهُ وَ مَا سَرَقَ مِنْهُ لَهُ صَدَّقَهُ وَ مَا أكل السَّبُعُ مِنْهُ فَهُوَ لَهُ صَدَّقَهُ وَ مَا أكلت الطَّيْرُ فَهُوَ لَهُ صِدقِهِ وَ لاَ يرزوه أَحَدٌ إِلَّا كان لَهُ صَدَّقَةٌ».

وَفِيٌّ رِوَايَةٍ لاَ يَغْرِسُ مُسْلِمٌ غَرْسًا وَ لاَ يَزْرَعُ زَرْعًا فيأكل مِنْهُ إِنْسَانٌ وَ لا دَأْبَهُ وَ لاشي إِلَّا كانت لَهُ صَدَّقَةٌ».[3]

جابربن عبدالله مى گويد،رسول الله فرمود:هيچ مسلمانى نيست كه درختى مى كارد مگر اين كه آن چه ازآن خورده مى شود ،برايش صدقه است،آنچه ازآن مى دزدند برايش صدقه است،هرچه حيوانات درنده ازآن بخورند برايش صدقه است

[1] صحيح صحيح بخارى/۲۳۸۲ودرصحيح مسلم/۸۴باِاندك تفاوتى درالفاظ.
[2] صحيح متفق عليه.صحيح بخارى/۲۳۲۰وصحيح مسلم/۱۵۵۳
[3] صحيح صحيح مسلم/۱۵۵۲وعبدبن حميد(ص۳۱۱،ش۱۰۱۱)

،هرچه پرندگان بخورند برایش صدقه است و هرکس درختی بکارد برایش صدقه است.

درروایت مسلم آمده:هرمسلمانی درختی غرس کند یابذری بکارد که انسان حیوان یا چیزی دیگر ازآن بخورد برایش صدقه بحساب می آید.

فضیلت پرداخت بموقع قرض

۲۳۸- عَنْ سلمةبن الاكوع رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كنا جُلُوساً عِنْدَ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أُتِيَ بجنازه فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا فَقَالَ «هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ» قَالُو لاَ. قَالَ «فَهَلْ ترک شَيْئاً »قَالو لاَ فَصُلِّيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ بِجِنَازَةٍ أُخْرِي فَقَالُوا يارسول اللَّهِ صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ «هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ» قِيلَ فَهَلْ ترگ شَيْئاً قَالُوا ثَلاَثَةُ دَنَانِير فَصُلِّيَ عَلَيْهَا ثُمَّ أُتِيَ بالثالثه فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ «هَلْ ترک شَيْئاً» قَالُوا لا قَالَ فَهَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا ثَلاَثَةُ دَنَانِيرَ قَالَ «صَلُّوا عَلَيَّ صاحبكم» قَالَ أَبُو قَتَادَةَ صَلِّ عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ عَلِيٌّ دَيْنُهُ فَصُلِّيَ عليه».[1]

سلمه بن اکوع روایت می کند که نزد پیامبر نشسته بودیم که جنازه ای آوردندو گفتند:براین جنازه نمازبخوان، پرسیدن:آیا بدهی(قرض)دارد؟گفتند:خیر.فرمود:آیامالی ازخود بجای گذاشته؟گفتند:خیر.سپس برآن میت نماز خواند.جنازه ی دیگری اوردند وگفتند:ای رسول خدا بر او نماز بخوان .پرسید آیا بدهی (قرض) دارد . گفتند:آری . پرسید آیا مالی ازاومانده؟گفتند سه دینارمانده است. بر وی نماز خواند. سپس جنازه دیگری آوردند وگفتند بر این جنازه نماز بخوان. پرسید: آیا مالی ازخود بجای گذاشته ؟گفتند خیر گفت آیا بدهی(قرض)دارد؟گفتند سه دینار بده کار است خطاب به آن ها گفت بردوست تان نماز بخوانید ابوقتاده گفت ای رسول خدا براو نماز بخوان من تعهد می کنم که قرض اش رابدهم.

۲۳۹-عَنْ جَابِرٍ قَالَ مَاتَ رَجُلٌ فَغَسَّلْنَاهُ وكفناه وَ حَنَّطْنَاهُ وَ وَضَعْنَاهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ تُوضَعُ الجنائز عِنْدَ مَقَامِ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمَ ثُمَّ آدنا رَسُولُ اللَّهِ فِي الصَّلاَةِ عَلَيْهِ فَجَأَ مَعَنَا خَطِّي ثُمَّ قَالَ لَعَلَّ عَلِيَّ صاحبكم دَيْنًا قَالُوا نَعَمْ دِينَارَانِ

[1] صحیح صحیح بخاری /۲۲۸۹

فختلف فقَالَ رَجُلٌ مِنَّا يُقَالُ لَهُ ابوقتادة يَا رَسُولَ اللَّهِ هُمَا عَلَيَّ فَجَعَلَ رسوالله يَقُولُ «هُمَا عليک وَفِيٌّ مالک وَ حَقُّ الرَّجُلِ عليک وَ الْمَيِّتُ مِنْهُمَا بَرِيٌّ » فَقَالَ نَعَمْ فَصُلِّيَ عَلَيْهِ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا لَقِيَ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ مَا صَنَعْتَ فِي الدِّينَارَيْنِ حتي كان آخَرَ ذلک قَالَ قَدْ قَضَيْتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «أَلْآنَ حِينَ بَرَّدْتَ عَلَيْهِ جِلْدَهُ».[1]

جابربن عبدالله روایت می کند مردی فوت کرد اورا غسل دادیم کفن کردیم وخوشبویی زدیم واورا برای پیامبردرجای مخصوص جنازها درمقام جبرئیل گذاشتیم سپس پیامبر را خبر کردیم،چندقدمی باما آمدند وفرمودند آیا این دوست شما بدهی دارد گفتند آری دو دینار!پیامبر برگشت ویک نفرازما به نام ابوقتاده گفت من پرداخت آن دودینارارا برعهده می گیرم پیامبر چندمرتبه فرمود ایا آن دودینار برعهده توست ازمال توپرداخت می شود حق آن مرد طلبکار برگردن توست ومیت ازآن بری است؟ابوقتاده گفت اری پس ازآن رسول الله برآن میت نماز خواند وبعدا هرگاه ابوقتاده را می دید می فرمود باان دو دینار چه کردی؟تااینکه بلاخره ابوقتاده گفت ای رسول خدا آن دو دینار راپرداخت کردم فرمود اکنون راحت شد.

صدقه دادن از طرف میت وفضیلت وقف چاه آب اشامیدنی

۲۴۰- عَنْ عائشه أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا وَلِمَ تُوصِ أَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَمَت تَصَدَّقَتْ فَهَلْ لَهَا أَجْرَانِ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ« نَعَمْ ».[2]

عائشه روایت می کند که مردی خدمت پیامبر امد وگفت مادرم ناگهانی وفات کرده اما به دادن صدقه سفارش نکرد.گمان می کنم اگرپیش ازمرگ فرصت سخن گفتن برایش فراهم می شد صدقه می داد آیا اگر ازطرف اوصدقه بدهم ثوابش به او می رسد؟فرمود آری.

۲۴۱- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنُ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تُوُفِّيَتْ أُمُّهُ وَ هُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تُوُفِّيَتْ وَ أَنَا غَائِبٌ عَنْهَا أينفعها شَيْءٍ أَنْ

---

[1] صحيح دارقطنى/۳۱۲۹حاکم(۲/۵۸)وبيهقى(۶/۷۴)
[2] صحيح متفق عليه صحيح بخارى ۱۳۸۸ومسلم ۱۰۰۴

تَصَـــدَّقْتَ بِـــهِ عَنْهَـــا قَـــالَ « نَعَـــمْ » قَـــالَ فَـــإِنِّي أشـــهدک أَنَّ حَـــائِطِي المخـــراف صَـــدَقَةٌ عَلَيْهَا».[1]

عبـــدالله بـــن عبـــاس روايـــت مـــی كنـــد كـــه (مـــادر ســـعد وفـــات كـــرد كـــه خـــودش حضـــور نداشـــت بعـــداً خـــدمت پيـــامبر اكـــرم آمـــد گفـــت :مـــادرم در نبـــود مـــن وفـــات كـــرده ، اگـــر مـــن از طـــرف او صـــدقه دهـــم آيـــا بـــرايش نفعـــی دارد ؟ فرمـــود پيـــامبر اكـــرم : آری ، گفـــت ســـعد :بنـــابر ايـــن مـــن شـــما را گـــواه ميگيـــرم كـــه بـــاغ «مخـــراف » مـــن از طـــرف او صدقه است)

٢٤٢- عَـــنْ أَبِـــي هُرَيْـــرَةَ أَنَّ رَجُـــلًا سَـــأَلَ رَسُـــولَ اللَّهِ صَـــلَّي اللَّهُ عَلَيْـــهِ وَسَـــلَّمَ قَـــالَ إِنَّ أبب مَاتَ وَ ترک مَالًا وَ لَمْ يُوصِ فَهَلْ يكفر عَنْهُ أَنَّ تَصَدَّقْتَ عَنْهُ قَالَ « نَعَمْ ».[2]

ابـــوهريره روايـــت مـــی كنـــد كـــه مـــردی خـــدمت پيـــامبر اكـــرم آمـــد گفـــت :(پـــدرم وفـــات كـــرده ومقـــداری مـــال از خـــود بجـــای گذاشـــته اســـت ، امـــا (بـــه صـــدقه دادن)ســـفارش نكـــرده اســـت . آيـــا اگـــر از طـــرف او صـــدقه بـــدهم موجـــب كفـــاره ی گناهـــانش مـــی شـــود ؟ فرمـــود پيامبر اكرم :آری !).

٢٤٣ - عَـــنْ أَبِـــي هُرَيْـــرَةَ أَنَّ رَسُـــولَ اللَّهِ صَـــلَّي اللَّهُ عَلَيْـــهِ وَسَـــلَّمَ قَـــالَ «بَيْنَـــا رَجُـــلٌ يَمْشِـــي فَاشْـــتَدَّ عَلَيْـــهِ الْعَطَـــشُ فَنَـــزَلَ بِئْـــرًا فَشَـــرِبَ مِنْهَـــا ثُـــمَّ خَـــرَجَ فَـــإِذَا هُـــوَ بكلـــب يَلْهَـــثُ ياكـل الثـــري مِـــنْ الْعَطَـــشِ فَقَـــالَ لَقَـــدْ بَلَـــغَ هَـــذَا مَثَـــلُ الَّـــذِي بَلَـــغَ بِـــي فَمَـــلَأَ خُفَّـــهِ ثُـــمَّ أمســـكه بِفِيـــهِ ثُـــمَّ رَقِـــيَ فَسُـــقِيَ الكلـــب فشـــكرالله لَـــهُ فَغَفَـــرَ لَـــهُ» قَـــالو يَـــا رَسُـــولَ اللَّهِ وَ إِنَّ لَنَـــا فِـــي الْبَهَـــائِمِ أجـــراً قَالَ «فِي كل كبد رَطْبَةٍ أَجْرٌ».[3]

ابـــوهريره روايـــت مـــی كنـــد كـــه پيـــامبر اكـــرم صـــلی الله عليـــه وســـلم فرمـــود: مـــردی در راهـــی مـــی رفـــت كـــه شـــديداً تشـــنه شـــده بـــود، وارد چـــاهی (كـــه در آن مســـير بـــود)شـــد وآب نوشـــيد وســـپس بيـــرون آمـــد . ديـــد كنـــار چـــاه ســـگی از شـــدت تشـــنگی خـــاک ميخـــورد (باخودش)گفـــت ايـــن حيـــوان هماننـــد مـــن شـــديداً تشـــنه اســـت (دوبـــاره وارد چـــاه شـــد)و مـــوزه اش را پـــر آب كـــرد و (چـــون راهـــی نداشـــت)آن را بـــا دهـــان خـــود گرفـــت ،بـــالا آمـــد وســـگ

---

[1] صحيح: صحيح بخاری /٢٧٥٦ و مسند احمد ٣٥٠٨
[2] صحيح: صحيح مسلم /١٦٣٠ صحيح سنن ابن ماجه /٢٧١٦
[3] صحيح: صحيح بخاری / ٢٣٦٣ صحيح مسلم /٢٢٤٤ و ابوداود /٢٥٥٠

را آب داد و خداوند از او راضی شد و گناهانش را بخشید)صحابه فرمودند : ای رسول خدا !

خداوند برای نیکی به حیوانات هم به ماپاداش می دهد ؟ رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود:نیکی کردن به هر موجود جان داری ثواب دارد »

۲۴۴- عَنْ سَعْدِ بْنُ عُبَادَةَ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمَّ سَعْدٍ مَاتَتْ فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ « الْمَاءُ » قَالَ فَحَفَرَ بِئْرًا وَ قَالَ هَذِهِ لِأُمِّ سَعْدٍ».[1]

وَفِيُّ رِوَايَةِ ابْنِ ماجة « قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ سَقْيُ الْمَاءِ».[2]

از سعد بن عباده روایت است که گفت :ای رسول خدا ! مادر سعد وفات کرده است چه صدقه ای از طرف او بدهم ،بیشتر فضیلت دارد؟فرمود پیامبر اکرم :صدقه دادن (چاه) آب (آشامیدنی)(راوی)میگوید :سعد چاهی حفر کرد و گفت :ثواب این چاه مال مادر سعد است .

در ابن ماجه آمده گفتم : ای رسول خدا ، چه صدقه ای أفضل است؟ فرمود:آب دادن (به تشنگان)

۲۴۵- عَنْ سُرَّاقُهُ بْنِ جُعْشُمٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ تَغْشِّي حياضي قَدْ لطتها لإبلي فَهَلْ لِي مِنْ أَجْرٍ إِنْ سَقَيْتَهَا فَقَالَ «نَعَمْ فِي كل ذَاتَ كبد حَرِيٌّ أَجْرُ».[3]

سراقه بن جعشم می گوید از رسول خدا صلی الله علیه وسلم پرسیدم (آیا شتر گمشده ای را که به کنار حوض من می آید ،اگر آب بدهم ،برایم ثواب می رسد فرمود:آری در هر حیوان جاندار که از آن آب می خورد به تو اجر داده می شود)

آنچه پس از مرگ به میت می رسد

[1] حسن ابوداود/ ۱٦٨١

[2] حسن: صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه/ ٣٦٨٤ التعليق الرغيب ٥٣/٢ ، صحيح ابى داود/١٤٧٤

[3] صحيح: صحى ابن ماجه /٣٦٨٦ و مسند احمد /٧٧٢٤

۲۴۶- نْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إ«ذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ».[1]

از ابو هریره روایت است که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود(وقتی انسان میمیرد عملش قطع می شود،بجز از سه چیز:صدقه جاریه ،عملی که دیگران از ان استفاده ببرندو فرزندصالحی که برایش دعا کند.)

۲۴۷-عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم «إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ المومن مِنْ عَمَلِهِ وَ حَسَنَاتُهُ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْماً عَلَّمَهُ وَ نَشَرَهُ وَ وَلَداً صَالِحاً تركه وَ مُصْحَفًا وَرِثَهُ اَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ اَوْ بَيْتًا لايِن السَّبِيلِ بَنَاهُ اَوْ نَهرًا أَجْرَاهُ اَوْ صَدَّقَهُ أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَ حَيَاتِهِ يَلْحَقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ».[2]

از ابو هریره روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود آنچه از عمل و کارهای نیک مومن بعد از مرگش به او میرسد ،عبارتندازعلمی که آن را به دیگران آموزش داده و منتشر کرده است ،فرزند صالحی که بجای گذاشته است،قرآنی که ازاو به ارث برند یا مسجدی که ساخته یا خانه ای که برای استفاده ی مسافران بنا کرده است یا نهرآبی که(دراختیار نیازمندان) قرارداده وصدقه ای که آن را در زندگی و درحال سلامت از مال خود بخشیده است.

برخی از فضایل صدقات و ...

۲۴۸- عَنْ أَبِي هريره عَنْ النَّبِيّ صَلِّ اللّ ه عَلَيْهِ وَ سلّم قَالَ «قَالَ رَجُلٌ لَأَتَصَدَّقَنَّ الليله بِصِدْقِهِ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ زانيه فاصبحو يُحْدِثُون نُصَدِّقُ الليله عَلِيّ زانيه قا اللَّهُمَّ لک الْحَمْدُ عَلَيَّ زانيه لاَ تَصَدَّقَنَّ بِصِدْقِهِ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ غَنِيٍّ فاصبحو يَتَحَدَّثُونَ تُصُدِّقَ عَلِيٌّ غَنِيٌّ قَالَ اللَّهُمَّ لک الْحَمْدُ عَلَيَّ غَنِيٌّ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصِدْقِهِ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ فاصبحو يَتَحَدَّثُونَ تُصُدِّقَ عَلِيٌّ سَارِقٌ فَقَالَ اللَّهُمَّ لک الْحَمْدُ عَلَيَّ زانيه وَ عَلِيٌّ غَنِيٌّ وَ عَلِيٌّ سَارِقٌ فَإِنِّي

---

[1] صحیح: صحیح مسلم /۱۶۳۱ و ابوداود /۲۸۸۰

[2] حسن ابن ماجه/۲۴۹ صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه /۲۴۲ .ا الاروا (۲۹/۶) الروض النضیر(۱۰۱۳)

فَقُلْ لَهُ أَمَّا صدقتک فَقَدْ قَبِلْتُ أَمَّا زانیه فَلَعَلَّهَا تَسْتَعِفَّ بِهَا عَنْ زِنَاهَا وَ لَعَلَّ الْغَنِيَّ يَعْتَبِرُ فَيُنْفِقَ مِمَّا اعصا اللَّهِ وَ لَعَلَّ السَّارِقِ يَسْتَعِفُّ بِهَا عَنْ سَرِقَتِهِ».[1]

ابوهریره از پیامبر روایت میکند که:(مردی گفت امشب صدقه میدم صدقه اش را برداشت و بیرون رفت و در(تاریکی شب بدون این که بداند)آن را به زنی زناکارداد.صبح رپزبعد،مردم می گفتند:دیشب به زناکاری صدقه داده. اند، آن مردم گفت:خداوندا!!توراسپاس می گویم که صدقه ام بدست فاحشه ای افتاد.دوباره گفت صدقه ای میدهم صدقه اش را برداشت و بیرون رفت آن را به دزدی داد!صبح روزبعد مردم به هم دیگرمی گفتند؛دیشب به دزدی صدقه داده اند.گفت؛خداوندا!!توراسپاس میگویم که صدقه ام بدست دزدی افتاد باز گفت امشب صدقه ،میدهم.صدقه اش را برداشت و بیرون رفت و ان را به ثروتمندی داد،صبح روز بعد مردم گفتند به ثروتمندی صدقه داده اند.گفت خداوندا تو راسپاس میگویم که صدقه ام به دست فاحشه،ثروتمند و دزدافتاد.سرانجام شخصی (در خواب دید)که نزد او امد و گفت؛صدقه اش مورد قبول درگاه خداوند واقع شده است،اما صدقه ای که به فاحشه دادی موجب شد ازعمل زشت زنادست بردارد و پاکدامنی پیشه کند.صدقه ای که به دزد دادی باعث شد،ازدزدی دست بردارد و امید است صدقات صدقه ات برای مرد ثروتمند موجب عبرت شود پ او نیز درراه خدا صدقه بدهد.)

۲۴۹- عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ أَصْبَحَ منكم الْيَوْمَ صَائِمًا» قَالَ ابوبکر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّا قَالَ «فَمَنْ تَبِعَ منكم الْيَوْمَ جنازه »قَالَ ابوبکر أَنَا قَالَ «فَمَنْ أَطْعَمَ منكم الْيَوْمَ مسكينا» قَالَ ابوبکر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّا قَالَ «فَمَنْ عَادَ منكم الْيَوْمَ مَرِيضًا» قَالَ ابوبکر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا اجْتَمَعْنَ فِي أَمْرِي إِلَّا دَخَلَ الجنته».[2]

ابوهزیره روایت میکند که رسول الله فرمود؛امروز چه کسی از شما روزه گرفته است؟ابوبکرگفت ؛من.پرسیدچه کسی ازشما امروز جنازه تشییع کرده

---

[1] صحیح.مافق علیه.صحیح بخاری (۵۱۶/۲،ش۱۲۵۵) .صحیح مسلم /۱۰۲۲و این متن روایت مسلم استاحمد(۳۲۲/۲ش.۷۲۶۵)و نسایی(۵۵/۵۱.ش۲۵۲۳)

[2] صحیح مسلم/ ۱۰۲۸ و بخاری در ادب المفرد(۵۱۵) نسایی در الکبری/۸۰۵۳ و ابن خزیمه /۱۲۳۱

است؟ابوبکرگفت؛من.پرسید چه کسی از شما امروز مسکینی را طعام داده است؟ابوبکرگفت؛من.پرسیدچه کسی از شما بیماری عیادت کرده است؟ ابوبکر گفت من. رسول الله فرمود: این خصلت ها در هیچ کس جمع نخواهد شد، مگر این که وارد بهشت می شود).

۲۵۰- عَنْ جَرِيرِ عبدالله قَالَ كنا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَدْرِ النَّهَارِ قَالَ فَجَاءَهُ قَوْمٌ حُفَاةً عُرَاةً مُجْتَابِي النِّمَارِ اَوْ الْعَبَاءِ مُتَقَلِّدِي السُّيُوفِ عَامَّتُهُمْ مِنَ مُضَرَ بَلْ كلهم مِنْ مُضَرَ فَتَمَعَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ لَمَّا رَأي بِهِمْ مِنْ الْفَاقَةِ فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَذَّنَ وَ أَقَامَ فَصَلِّيَ ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا ربكم الَّذِي خلقكم مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) إِلَيَّ آخِرِ الْآيَةِ (إِنَّ اللَّهَ كان عليكم رَقِيباً)وَالْآيَةُ الَّتِي فِي الْحَشْرِ اتَّقُوا اللَّهَ ولتنظر نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ تَصَدَّقَ رَجُلٌ مِنْ دِينَارِهِ مِنْ دِرْهَمِهِ مِنْ ثَوْبِهِ مِنْ صَاعِ بِرِّهِ مِنْ تَمْرِهِ - حتي قَالَ - ولو بِشِقِّ تَمْرَةٍ قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِصُرَّةٍ كادت كفه تَعْجِزُ عَنْهَا بَلْ قَدْ عَجَزَتْ – قَالَ - ثُمَّ تَتَابَعَ النَّاسُ حتي رَأَيْتُ كومين مِنْ طَعَامٍ وَ ثِيَابٍ حتي رَأَيْتُ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ يَتَهَلَّلُ كأنه مُذْهَبَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَ مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كان عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَ وِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ».[۱]

جریر بن عبدالله می گوید: (در اول روز خدمت پیامبر بودیم که گروهی پای لخت و عریان در حالی که پوست حیوان یا عبا به تن کرده بودند و شمشیرهای شان به شانه های شان بود، آمدند. عموم آن ها و حتی تمام آن ها از قبیله مضر بودند، با دیدن آن ها و حالت فقیرانه و گرسنگی شان، چهره مبارک رسول الله تغییر کرد، به خانه اش رفت و دوباره آمد. سپس دستور داد بلال اذان گفت: و نماز خواند. سپس سخنرانی نمود و خطاب به مردم گفت: ای مردم! از پروردگارتان که شما را از یک نفس آفرید بترسید... قطعا خداوند متعال مراقب شماست! و آیه ی سوره ی حشر را که می فرماید:(از خداوند بترسید و هر کس باید مراقب فردایش باشد که

[۱] صحیح مسلم / ۱۰۱۷، ابن ماجه / ۲۰۳ و مسند احمد / ۱۹۲۰۶

برای فردایش چه می فرستد، از الله بترسید). گوید: بعد از این (دستور به صدقه داد) و گفت: هر کس از شما دینار، درهم، لباس، گندم و
خرمایی که دارد، صدقه بدهد تا جایی که گفت: صدقه بدهید حتی اگر نیمی خرما باشد.

گوید: مردی از انصار کیسه ای پر آورد که از آوردن آن ناتوان بود حتی به خوبی نمی توانست آن را بیاورد. سپس مردم پیاپی می آوردندتا این که دیدم دو مجموعه ی بزرگ از غذا و لباس جمع شد. دیدم چهره ی مبارک رسول الله هم چون تکه ای طلا می درخشید. و فرمود: هر کس در اسلام سنت و روش نیکویی رواج دهد، پاداش آن عمل و پاداش تمام کسانی که به آن عمل کنند، به او می رسد، بدون این که از پاداش آنها چیزی کم شود. و هر کس در اسلام راه و روش ناپسندی رواج دهد، بدون این که از گناه عمل کنندگان چیزی کم شود).

۲۵۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «بَيْنَا رَجُلٌ بِفَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ فَسَمِعَ صَوْتاً فِي سَحَابَةٌ اسْقِ حَدِيقَةِ فُلَانٍ فَتَنَحَّيْ ذلک السَّحَابِ فَأَفْرَغَ مَاءَهُ فِي حَرَّةٍ فَإِذَا شرجة مِنْ تلک الشِّرَاجُ قَدْ اسْتَوْعَبَتْ ذلک الْمَاءِ كله فَتَتْبَعُ الْمَاءِ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي حَدِيقَتَهُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ بِمِسَاحَتِهِ فَقَالَ لَهُ يَا عبدالله مَا اسمک قَالَ فُلَانٌ لِلاسْمِ الَّذِي سَمِعَ فِي السَّحَابَةِ فَقَالَ لَهُ يَا عبدالله لَمْ تَسْأَلْنِي عَنِ اسْمِي فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ صَوْتاً فِي السَّحَابِ الَّذِي هَذَا مَاؤُهُ يَقُولُ اسْقِ حَدِيقَةِ فُلَانٍ لاسمک فَمَا تَصْنَعُ فِيهَا قَالَ أَمَّا إِذَا قُلْتَ هَذَا فَإِنِّي أَنْظُرُ إِلَيَّ مايخرج مِنْهَا فَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِهِ وَ آكل أَنَا وَ عِيَالِي ثُلُثَا وَارِدٍ فِيهَا ثُلُثِهِ».[۱]

فِي رِوَايَةٍ «وَاجْعَلْ ثُلُثِهِ فِي المساكين وَ السَّائِلِينَ وَ ابْنِ السَّبِيلِ».[۲]

ابو هریره روایت می کند پیامبر فرمود: مردی در دشتی بود که از ابری صدایی به گوشش رسید که می گوید: باغ فلانی را آب بده! آن ابر به سویی رفت آبش را در زمینی که پوشیده از سنگ های سیاه بود، بارید و آن آب به رودی از رودهای آن زمین رفت و تمام آن آب باران (همانند: سیلی) براه افتاد و من آن

---

[۱] صحیح: صحیح مسلم /۲۹۸٤ و مسند احمد / ۷۹۲۸
[۲] صحیح مسلم / ۲۹۸۵

آب را دنبال کردم و رفتم تا این که دیدم مردی بیلی به دست دارد و با همان آب در باغ خود آبیاری می کند، (مردی که آن صدا را از آسمان شنیده بود، گفت: آهای بنده خدا!اسمت چیه؟ گفت: فلانی، همان اسمی که از آسمان شنیده بود) گفت: چرا نامم را می پرسی؟ گفت: صدایی از ابری شنیدم که این آب از همان ابر است، که میگفت:باغ فلانی را آب بده! نام تو را گرفت، تو در این باغ چه کار می کنی؟ گفت: حال که این را گفتی، من منتظر می مانم تا محصول این باغ بدست می آید، یک سوم آن را (به نیازمندان) صدقه می دهم، یک سوم آن را به مصرف خود و خانواده‌ام می رسانم،یک سوم دیگر آن را دوباره بذر می کنم).

و در روایتی دیگر آمده: (یک سوم آن را به مساکین و نیازمندان و مسافران صدقه می دهم).

فضیلت خود داری از گدایی

۲۵۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ نَاساً مِنْ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلّ اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ حتي نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ «مَا يكون عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ ادَّخِرَهُ عنكم وَ مَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللّهُ وَمَنَّ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللّهُ وَمَنَّ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللّهُ وَ مَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْراً وَ أَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ».[1]

ابوسعید خدری روایت می کند که رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود: (گروهی از انصار، از پیامبر درخواست کمک کردند، پیامبر خواسته های شان را برآورده کرد. دوباره خواستند به آن ها داد تا اموالی که نزد پیامبر بود، تمام شد. آن گاه فرمود: (هر چه نزد من باشد بین شما تقسیم می کنم) هرگز آن را ذخیره نمی کنم. ولی هرکس از سوال کردن خودداری کند، خداوند نیازش را برآورده می کند و هرکس خودش را بی نیعز بداند، خداوند او را بی‌نیاز میگرداند، و هرکس صبر پیشه سازد، خداوند صبر و شکیبایی نصیبش می کند و به هیچ کس نعمتی بهتر وبزرگتر از صبر داده نشده است).

[1] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری /۱٤٦۹ و صحیح مسلم /۱۰۵۳ و ابوداود /۱٦٤٤

۲۵۳- عن أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِأَنَّ يَأْخُذَ احدكم حَبْلَهُ فيحطب عَلِيِّ ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَ رَجُلًا فَيَسْأَلُهُ أَعْطَاهُ اَوْ مَنَعَهُ».[1]

ابوهريره روايت می کندکه پيامبرفرمود:(سوگندبه ذاتی که جانم دردست اوست،اگريکی ازشماطلبش رابرداردوبه جايش هيزم بياورد(وآن رابفروشدوازاين راه(امرارمعاش کند)برايش بهترازاين است که پيش کسی برودودست نيازدرازکند،آن هم معلوم نيست بدهدياندهد).

۲۵۴- وَفِيٌّ رِوَايَةُ مُسْلِمِ «لِأَنَّ يَغْدُو احدكم فيحطب عَلِيِّ ظَهْرِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ وَ يَسْتَغْنِي بِهِ مِنَ النَّاسِ خيرله مِنْ أَنْ يُسْأَلَ رَجُلًا أَعْطَاهُ اَوْ مَنَعَهُ».[2]

ودرروايت مسلم آمده:(اگريکی ازشمابرودوبرپشت خودهيزم حمل کندوازاين راه صدقه بدهدوخودراازمردم بی نيازگرداندبرايش ازاين که دست نيازبه سوی کسی درازکند،بهتراست؛آن هم معلوم نيست که بدهدياندهد!).

۲۵۵- عَنْ الزبيربن الْعَوَّامِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ل«أَنَّ يَأْخُذَ احدكم حَبْلَهُ فَيَأْتِيَ بِحُزْمَةِ الْحَطَبِ عَلِيِّ ظَهْرِهِ فَيَبِيعُهَا فيكف اللَّهُ بِهَا وَجْهَهُ خيرله مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أَعْطَوْهُ اَوْ مَنَعُوهُ».[3]

زبيربن عوام روايت می کندکه پيامبرفرمود:اگريکی ازشماطلبش رابرداردو(برودوباآن)بارهيزمی رابرپشت خودحمل کندو(دربازار)بفروشدکه خداوندبدينوسيله آن آبروی اوراحفظ کند،برايش ازاينکه ازمردم چيزی بخواهد،که بدهند،ياندهندبهتراست).

۲۵۶- عَنْ عبدالله بْنِ عِمْرَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَ هُوَ عَلِيُّ الْمِنْبَرَ وَ ذكر الصَّدَقَةِ وَ التَّعَفُّفِ وَا لمساله «الْيَدِ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلِيِّ فَالْيَدُ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ وَالسُّفْلِيِّ هِيَ السَّائِلَةُ».[4]

---

[1] صحيح صحيح بخاری/۱۴۷۰،ومالک(۹۹۸/۴،ش۱۸۱۵)،نسائی(۹۴/۵،ش۲۶۸۹)والبيهقی درشعب الايمان(۲۶۹/۳،ش۳۵۰۸)

[2] صحيح. صحيح مسلم/۱۰۴۲وترمذی/۶۸۰به همين معنا

[3] صحيح صحيح بخاری/۱۴۷۱وابن ماجه/۱۸۳۶

[4] صحيح متفق عليه صحيح بخاری/۱۴۲۹مسلم/۲۳۴۹،مالک/۲۸۵۱،احمد/۵۳۴۴عبدبن حميد/۷۷۵دارمی/۱۶۵۲ابوداود/۲۶۴۸نسائی الکبری/۲۳۲۴

عبـــدالله بـــن عمرروایـــت مـــی کندکـــه رســـول الله روی منبردربـــاره ی صـــدقه دادن،خـــودداری کـــردن ازدرخواســـت کمـــک وســـوال کـــردن ازدیگـــران ســـخنرانی مـــی کردوفرمود:دســـت بالاازدســـت پـــایین بهتراست،دســـت بالا،دســـت انفـــاق کننـــده اســـت ودســـت پایین دست سوال کننده است(که صدقه وخیرات میگیرد).

فضیلت خودداری ازسوال کردن(گدایی)

۲۵۷- عَـنْ حكـيم بْـنِ حَـزَامٍ قَـالَ سَـأَلْتُ النَّبِـيَّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فَأَعْطَـانِي ثُـمَّ سَـأَلْتُهُ فَأَعْطَـانِي ثُـمَّ سَـأَلْتُهُ فَأَعْطَـانِي ثُـمَّ قَـالَ «هَـذَا الْمَـالُ - وربماقـال سُـفْيَانَ قَـالَ لِـي يـاحكيم - أَنَّ هَـذَا الْمَـالَ خَضِـرَةٌ حُلْـوَةٌ فَمَـنْ أَخَـذَهُ بِطِيـبِ نَفْـسٍ بـورک لَـهُ فِيـهِ وَ مَـنْ أَخَـذَهُ بِإِشْـرَافِ نَفْـسٍ لَـمْ يبـارک لَـهُ فِيـهِ وَ كـان كالـذي ياكـل وَ لَأَيِّ شَـبِعَ وَ الْيَـدُ الْعُلْيَـا خَيْـرٌ مِـنَ الْيَدِ السُّفْلِيِّ».[1]

حکـــیم بـــن حـــزام روایـــت مـــی کندکـــه ازپیامبردرخواست(صـــدقه)کردم،به مـــن داد،دوبـــاره درخواســـت کردم،بـــه مـــن داد،بارســـوم کـــه درخواســـت کـــردم وبـــه مـــن (صـــــدقه)داد،گفت:ای حکیم!مـــال دنیا،جـــذاب وشـــیرین اســـت،هرکس آن راباخشـــنودی بگیرد،بـــرایش بابرکـــت مـــی گردد،وهـــرکس آن رابـــاحرص وطمـــع جمـــع کنـــد،درآن برکتـــی نیســـت ومانند:کســـی اســـت کـــه مـــی خوردوســـیرنمی شودودســـت بالاازدســـت پـــایین بهتراست.

۲۵۸- عَـنْ عَـوْفِ بْـنِ مالـک الْأَشْـجَعِيِّ قَـالَ كنـا عِنْـدَ رَسُـولِ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ تَسْـعُهُ أَوْ ثمانيـه أَوْ سُـبْعِهِ فَقَـالَ «أَلَا تُبَـايِعُونَ رَسُـولَ اللَّهِ »وَ كنـا حَـدِيثُ عَهْـدٍ بِبَيْعِـهِ فَقُلْنَـا قَـدْ بايعنـاک يَـا رَسُـولَ اللَّهِ ثُـمَّ قَـالَ «أَلَا تُبَـايِعُونَ رَسُـولَ اللَّهِ »فَقُلْنَـا قَـدْ بايعنـاک يَـا رَسُـولَ اللَّهِ ثُـمَّ قَـالَ «أَلَا تُبَـايِعُونَ يَـا رَسُـولَ اللَّهِ» قَـالَ فَبَسَـطْنَا أَيْـدِينَا وَ قُلْنَـا قَـدْ بايعنـاک يَـا رَسُـولَ اللَّهِ فَعَـلَامَ نبايعـک قَـالَ «عَلَـيَّ أَنْ تعبـدو الله وَ لَا تشـركوا بِـهِ شَـيْئاً وَ لِصَـلَوَاتِ الْخَمْـسِ وَ تُطِيعُـوا - وَأَسِـرَ كلمـه خَفِيَّـةً - وَ لَا تَسْـأَلُوا النَّـاسَ شَـيْئاً»فَلَقَـدْ رَأَيْـتُ بَعْـضَ اولئک النفريسقط سَوْطِ احدكم فَمَا يَسْأَلُ أَحَداً يُنَاوِلُهُ إِيَّاهُ.[2]

---

[1] صحیح متفق علیه،صحیح بخاری/۱۴۷۲وصحیح مسلم/۱۰۳۵

[2] صحیح صحیح مسلم/۲۴۵۰وابوداود/۱۶۴۲ونسائی/۴۵۹

عوف بن مالک أشجعی می گوید:(نه، هشت و یا هفت نفر پیش پیامبر بودیم که خطاب به ما گفت: آیا با رسول خدا بیعت نمی کنید؟ گفتیم: ای رسول خدا ما با شما بیعت کردیم. دوباره گفت: آیا با رسول خدا بیعت نمی کنید؟ گفتیم: ای رسول خدا ما (قبلا) با شما بیعت کردیم، بر چه چیز با شما بیعت کنیم؟ فرمود: (بامن بیعت کنید که) الله رت عبادت کنید و هیچ چیز را شریک او نسازید، نمازهای پنج گانه را ادا کنید، از حاکمان (مسلمان تان) اطاعت نمایید - یک جمله ی آهسته گفت - و از مردم چیزی نخواهید. (راوی گوید) یکی از همان افراد را دیدم که (سوار بر مرکب بود و) شلاق از دستش افتاد و از کسی نخواست شلاقش را بدهد.

۲۵۹- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم «مَنْ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تَسُدُّ فَاقَتَهُ وَ مَنْ أَنْزَلَهَا بِاللَّهِ أوشک اللَّهُ لَهُ بِالْغَنِيِّ أَمَّا بِمَوْتِ عَاجِلٍ اَوْ غَنِيٍّ عَاجِلٍ».[1]

از ابن مسعود روایت است که رسول الله فرمود:(هر کس مبتلا به دست تنگی و فقر شدید شود، اما از مردم کمک بخواهد، نیازمندی اش برطرف نخواهد شد اما هر کس (در صورت مبتلا شدن به فقر و تنگدستی) از الله بخواهد کمکش کند (و نیازش را طرف نماید) بزودی الله او را بی نیاز خواهد کرد، چه با مرگ زود هنگام(در صورتی که مرگش فرارسیده باشد) یا بزودی او را (با کمک و یاری خود) بی نیاز می گرداند).

۲۶۰- عَنْ ثَوْبَانَ مولي رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ تكفل لِي أَنْ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئاً وَ أتكفل لَهُ بِالْجَنَّةِ» فَقَالَ ثَوْبَا أَنَا فكان لَا يَسْأَلُ أَحداً شَيْئاً .[2]

ثوبان مولای رسول الله روایت می کند که پیامبر فرمود:(هر کس به من تضمین دهد که از مردم چیزی نخواهد (گدایی نکند) من ضمانت می کنم (که خداوند) بهشت را به او عطا کند. ثوبان گوید، من گفتم: من تعهد میکنم(که از کسی چیزی نخواهم) لذا او هیچ گاه از مردم چیزی درخواست نمی کرد).

---

[1] صحیح: صحیح ابو داود/ ۱٦٤٧، ترمذی ش / ۲۳۲٦ و می گوید: حسن، صحیح غریب و الصحیحة / ۲۷۸۷

[2] صحیح: صحیح ابو داود / ۱٦٤٧، طبرانی (۲/۹۸، ش ۱٤۳۳) ، حاکم (۱/۵۷۱، ش ۱۵۰۰) و مسند احمد(۵/۲۷۵، ش ۲۲٤۲۰).

۲٦۱- عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ الْمَسْأَلَةَ كد يكد بِهَا الرَّجُلُ وَجْهَهُ إِلَّا أَنْ يُسْأَلَ الرَّجُلُ سُلْطَاناً اَوْ فِي أَمْرٍ لأَبَدٍ مِنْهُ».[1]

سمره بن جندب می گوید، پیامبر فرمود: گدایی کردن مانند: این است که شخص (با هر بار سوال نمودن) در چهره اش زخمی (خراشی) ایجاد می کند، بجز آن شخصی که از حاکم و یا از روی ناچاری چیزی طلب می کند.

۲٦۲- عَنْ عَائِذِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا أُتِيَ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم فَسَأَلَهُ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ عَلِيّ أسكفة الْبَابَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم «لَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِي الْمَسْأَلَةِ مَا مُشِيَ أَحَدٍ إِلَيَّ أَحَدٌ يَسْأَلُهُ شَيْئاً».[2]

عائذ بن عامر می گوید: (مردی خدمت پیامبر آمد و درخواست کمک کرد، پیامبر به او(مقداری از مال صدقه) داد. (آن مرد خواست برود) همین که پایش را روی چارچوبه در گذاشت (که خارج شود) فرمود: اگر می دانستید سوال کردن چقدر بد است، هرگز کسی نزد کسی دیگر برای خواستن چیزی (به عنوان گدایی نمی رفت).

فضیلت نیکی به پدر و مادر

۲٦۳- عَنْ عبدالله قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهِ قَالَ «الصَّلَاةُ عَلَيَّ وَقْتِهَا». قَالَ «ثُمَّ أَيُّ قَالَ ثُمَّ بُرُّ الْوَالِدَيْنِ» قَالَ ثُمَّ أَيُّ قَالَ «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَ لَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي.[3]

عبدالله ابن مسعود می گویث، از رسول الله صلی الله علیه وسلم پرسیدم:(چه عملی نزد خداوند متعال محبوب تر است؟ فرمود: ادا کردن نماز در وقتش، گفتم: بعد از آن چه عملی محبوب تر است؟ فرمود نیکی کردن به پدر و مادر. گفتم: بعد از آن؟ فرمود: جهاد

[1] صحیح: صحیح ترمذی / ٦٨١) و می گوید: حسن صحیح نسائی (٥/١٠٠، ش ٢٦٠٠)، و ابن حبان (٨/١٨١، ش ٣٣٨٦)

[2] حسن: صحیح و ضعیف سنن النسائی / ٢٥٨٦ و التعلیق الرغیب ٣/٣)

[3] صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری / ٥٩٧١ و کتاب مواقیت الصلاة: باب فضل الصلاة لوقتها، اللؤلؤ و المرجان فیما اتفق الشیخان /٥٢ و مسلم / ٨٥

٢٦٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَقُّ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ « أُمّکَ » قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ « أُمّکَ » قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ أُمّکَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ « ثُمَّ ابوک ».[1]

ابوهریره ،می گوید مردی پیش پیامبر (صلی الله و علیه وسلم)امد وگفت:ای رسول خدا چه کسی از همه سزاوارتر است که به او خوبی کنم ؟فرمود:«مادرت»گفت:بعداز او؟«مادرت».گفت:«مادرت».گفت :بعد از او ؟ فرمود؟ «پدرت!».

٢٦٥- و فِي لَفْظِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ قَالَ «أُمُّكَ ثُمَّ أُمُّكَ ثُمَّ أُمُّكَ ثُمَّ أَبُوكَ ثُمَّ أَدْنَاكَ أَدْنَاكَ».[2]

و در روایت مسلم امده :از ابوهریره روایت است که مردی پیش پیامبر صلی الله علیه وسلم امد وگفت:(ای رسول خدا!چه کسی از همه سزاوارتر است که به او خوبی کنم ؟)فرمود:مادرت ،سپس مادرت ،سپس مادرت،بعد از او پدرت.و بعد از این دو به ترتیب هرکس در خویشاوندی به تو نزدیک تر است) .

٢٦٦- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ جا رَجُلٌ[3] إِلَيَّ لِلنَّبِيِّ صَلَّي اللَّهِ و عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُجَاهِدُ قَالَ «ألکَ أَبَوَانِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا وَ فَجَاهِدْ».[4]

عبدالله بن عمرو روایت می کندکه :(مردی به رسول الله و الله علیه وسلم گفت: ایا می توانم به جهاد بروم ؟فرمود :ایا پدر و مادر داری؟ گفت: اری.فرمود:در خدمت کردن به ان دو جهاد کن .

٢٦٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «رَغِمَ أَنْفَهُ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفَهُ» ثُمَّ رَغِمَ أَنْفَهُ قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مَنْ أدرکَ وَالِدَيْهِ عِنْدَ الكِبَرِ أَحَدُهُمَا اَوْ کلیهما ثُمَّ لَمْ يَدْخُلْ الْجَنَّةَ».[5]

ابو هریره روایت می کند که پیامبر فرمود : (بینی اش خاک آلود باد ! بینی اش خاک آلود باد ! پرسیدند بینی چه کسی (خاک آلود باد) ای رسول خدا ؟ فرمود

---

[1] صحیح :صحیح بخاری/ ٥٩٧١ و صحیح مسلم /٢٥٤٨ و این متن روایت بخاری است .
[2] صحیح: صحیح مسلم /٦٦٦٥
[3] در بخاری ومسلم به این صورت است :«جا رجل الی النبی ».
[4] صحیح: صحیح بخاری/٣٠٠٤،ابوداود/٢٥٣١ودرصحیح مسلم/٢٥٤٩باانک تفاوتی درالفاظ
[5] صحیح : صحیح مسلم/ ٢٥٥١ و ترمذی / ٣٥٤٥

: کسی که پدر یا مادر یا هر دو آن ها را در پیری در یابد و به خاطر نیکی به آن ها) وارد بهشت نشود) .

۲۶۸- عَنْ عبدالله ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ «إِنَّ مِنْ أَبَرِّ الْبِرِّ صِلَةُ الرَّجُلِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ».[1]

عبدالله بن عمر می گوید ٬ شنیدم رسول الله می فرماید : (یکی از بهترین نوع پیوند خویشاوندی این است که بعد از وفات پدر ٬ رابطه دوستی با دوستان پدرش را حفظ کنند) .

۲۶۹- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ الْقُشَيْرِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبَرُّ قَالَ « أُمُک » قَالَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ « أُمُک » قَالَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ « أُمُک » قَالَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ «ثُمَّ أَبَا ثُمَّ الْأَقْرَبُ فَالْأَقْرَبُ».[2]

معاویه بن حیده قشیری روایت می کند که گفتم : (ای رسول خدا به چه کسی نیکی کنم ؟ فرمود : مادرت . گوید : گفتم : بعد از او ؟ فرمود : مادرت . گوید گفتم بعد از او ؟ فرمود : مادرت. گوید : گفتم : بعد از او ؟ فرمود : پدرت و بعد از او به ترتیب به کسانی که در خویشاوندی به تو نزدیک ترند) .

۲۷۰- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدِ وَ سَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ ».[3]

از عبدالله بن عمرو روایت است که پیامبر فرمود : (خوشنودی پروردگار به خشنودی پدر و مادر بستگی دارد و ناراضی خداوند به عدم رضایت پدر و مادر بستگی دارد).

---

[1] صحیح : صحیح مسلم / ۲۵۵۲ و ابوداود /۵۱۴۳

[2] حسن : صحيح و ضعيف الترمذی /۱۸۹۹ مختصر کتاب (تراجع العلامة الألبانی فیما نص علیه تصحیحا و تضعیفا) می گوید : با مجموع طرق به درجه ی حسن می رسد. نگا : صحیح الترغیب / ۲۵۰۱ و الادب المفرد / ۲ و صحیح الجامع /۳۵۰۶

[3] حسن : سنن ترمذی /۲۰۱۸ و أبوداود (۴ / ۳۳۶ ش ۵۱۳۹) و ترمذی (۴ /۳۰۹ , ش ۱۸۹۷/ و می گوید : حسن است و المشکاة (۴۹۲۹)

۲۷۱- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَجُلًا أَتَاهُ فَقَالَ إِنَّ لِي امْرَأَةٌ وَ إِنَّ أُمِّي تَأْمُرُنِي بِطَلَاقِهَا قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ الْوَالِدُ أَوْسَطُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَإِنْ شِئْتَ فَأَضِعْ ذالک الْبَابَ اَوْ احْفَظْهُ»:[1]

از ابودردا روايت است كه مردى پيش او آمد و گفت : (من همسرى دارم كه مادرم . ازمن خواسته او را طلاق دهم . ابو دردا گفت شنيدم پيامبر مى فرمود : پدر (ومادر) دروازه‌ى وسطى بهشت است (با توست كه) آن را ضايع يا حفظ كنى) .

فضيلت نيكى به خاله

۲۷۲- عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ »[2]

از براء بن عازب روايت است كه پيامبر فرمود : خاله بمنزله ى مادر است .

۲۷۳- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا أُتِيَ النَّبِيَّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ ذَنْبًا عَظِيمًا فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ قَالَ هَلْ لک مِنْ أُمٍّ قَالَ لَا قَالَ هَلْ لک مِنْ خَالَةٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَبِرَّهَا »[3]

ابن عمر روايت مى كند كه مردى نزد پيامبر آمد و گفت :(اى رسول خدا ! من مرتكب گناه بزرگى شده ام ’ آيا مى توانم توبه كنم ؟ فرمود : آيا مادر دارى ؟ گفت : خير . دوباره گفت : آيا خاله دارى ؟ گفت : آرى ’ فرمود : پس به او نيكى كن) .

فضيلت رعايت پيوند خويشاوندى (نيكى به خويشاوندان)

۲۷۴- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ رِزْقِهِ اَوْ يُنَسَّأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ »[4]

انس بن مالک روايت مى كند كه رسول الله (ص) فرمود : هر كس مى خواهد روزى اش زياد شود و عمرش طولانى گردد ’ بايد صله ى رحم (پيوند خويشاوندى) را رعايت كند .

[1] صحيح : صحيح و ضعيف الترمذى / ۱۹۰۰ , الصحيحة (۹۱۰) و المشكاة(۴۹۲۸ / التحقيق الثانى)

[2] صحيح : بخارى (۲ /۹۶۰ , ش ۲۵۵۲) در بخارى در دو جا ضمن روايت طولانى به روايت براءب عارب آمده است . صحيح ترمذى /۲۰۲۶ , و الترمذى (۴ / ۳۱۳ , ش ۱۹۰۴) و مى گويد : صحيح . ابن حبان (۱۱ / ۲۲۹ , ش ۴۸۷۳) , نسائى در الكبرى (۵ / ۱۶۸ , ش ۸۵۷۸) , و بيهقى (۸) ۵ , ش ۱۵۵۴۶)

[3] صحيح : صحيح ترمذى / ۲۰۲۷ و صحيح الترغيب و الترهيب / ۲۵۰۴

[4] صحيح : متفق عليه : صحيح بخارى / ۲۰۶۷ و صحيح مسلم / ۲۵۵۶.

۲۷۵ - عَنْ جُبَيْرِبْنِ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ يَقُولُ لَا « يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ »[۱]

از جبیر بن مطعم روایت است که پیامبر فرمود : هر کس رابطه ی خویشاوندی (صله ی رحم) را قطع کند ' وارد بهشت نمی شود .

۲۷۶- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ «قَالَ اللَّهُ أَنَا الرَّحْمَنُ وَهِيَ الرَّحِمُ شَقَقْتُ لَهَا اسْماً مِنِ اسْمِي مَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَ مَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ »[۲]

عبدالرحمن بن عوف می گوید ' شنیدم رسول الله می فرماید : الله تعالی فرموده است ' من رحمان هستم و این رحم است که برای آن نامی از نام خودم گرفتم ' لذا هر کس پیوند خویشاوندی (صله ی رحم) را برقرار کند ' من با وی رابطه بر قرار می کنم و هر کس قطع صله ی رحم کند ' من با او قطع رابطه می کنم) .

۲۷۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ , وَ أَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ »[۳]

ابو هریره روایت می کند که شنیدم پیامبر فرمود : هر کس می خواهد : روزی اش زیاد و نسلش با برکت شود ' صله ی رحم (پیوند خویشاوندی را رعایت کند).

۲۷۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ص قَالَ «إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حتي إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ , قَالَتْ الرَّحِمِ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِک مِنْ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وصلک وَأَقْطَعَ مَنْ قطعک قَالَتْ بَلَي يَا رب قَالَ فَهُوَ لک» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ « فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ (فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَ تُقَطِّعُوا أرحامكم)[٤]

ابو هریره روایت می کند که رسول الله فرمود : خداوند مخلوقات را آفرید تا این که از آفرینش آن ها فارغ شد ' رحم گفت : این مقام پناه آورنده به تو از قطع

---

[۱] صحیح : متفق علیه : صحیح بخاری / ۵۶۳۸ , و مسلم (۴ / ۱۹۸۱ , ش ۲۵۵۶) , و الترمذی (۴ /۳۱۶ , ش ۱۹۰۹)

[۲] صحیح : صحیح ابوداود / ۱۶۹۶ و السلسلة الصحیحة مختصرة / ۵۲۰

[۳] صحیح : صحیح بخاری / ۵۶۳۹ و صحیح الترغیب / ۲۵۲۰

٤ صحیح : صحیح بخاری /۵۹۸۷ و مسلم /۱۵۵۴ به همین معنا

صـله ی رحـم اسـت ' خداونـد فرمـود : آری (همـين طـور اسـت) آيـا بـه ايـن راضـی نيستی کـه هـرکس تـو را وصـل کنـد بـا او رابطـه برقـرار کـنم و هـرکس تـو را قطـع کنـد ' بـا او قطـع رابطـه کـنم ؟ گفـت : آری (راضـی هسـتم) خداونـد فرمـود : ايـن برايـت محفوظ خواهد ماند).

پيـامبر فرمـود : اگـر خواسـتيد ايـن آيـه را تـلاوت کنيـد : « فهـل عسـيتم إن تـوليتم أن تفسـدوا فـی الأرض و تقطعـوا أرحـامکم »: (آيـا اگـر روی گـردان شـويد ' جـز ايـن انتظار داريد که در زمين ' فساد و قطع صله ی رحم کنيد .) « سوره ی محمد٢٢»

٢٧٩- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ رُضَّ عَـنْ النَّبِـيِّ ص قَـالَ «إِنَّ الـرَّحِمَ شِـجْنَةٌ مِـنْ الـرَّحْمَنِ فَقَالَ اللَّهُ مِنْ وصلک وَ صلتهُ , وَ مَنْ قطعک قَطَعْتُهُ »[١]

ابـو هريـره روايـت مـی کندکـه پيـامبر (ص) فرمـود : رحـم از رحمـان گرفتـه شـده اسـت ' لـذا خداونـد متعـال فرمـود : هـر کـس تـو را وصـل کنـد بـا او رابطـه بـر قـرار می کنم و هر کس تو را قطع نکند با او قطع رابطه می کنم .

٢٨٠- عَـنْ عائشـه رَضِـيَ اللَّهُ عَنْهَـا زَوْجِ النَّبِـيِّ عَـنْ النَّبِـيِّ قَـالَ «الـرَّحِمُ شُـجْنَةٌ , فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ , وَ مَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ »[٢]

عائشـه روايـت مـی کنـد کـه پيـامبر فرمـود: رحـم از رحمـان گرفتـه شـده اسـت، هـرکس آن را وصـل کنـد بـا او رابطـه برقـرار مـی کـنم و هـرکس آن (صـله ی رحـم) را قطع کند، با او قطع رابطه می کنم.

٢٨١- عَـنْ عبـدالله بْـنِ عَمْـرٍو عَـنْ النَّبِـيِّ قَـالَ «لَـيْسَ الْوَاصِـلُ بالمكـافي ولكـن الْوَاصِلَ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمَهُ وَصَلَهَا»[٣]

عبـدالله بـن عمـرو روايـت مـی کنـد کـه رسـول الله فرمود(وصـل کننـده ی ، صـله ی رحـم) آن کسـی نيسـت کـه فقـط جبـران کنـد (يعنـی: اگـر خويشـاوندان بـا او رابطـه برقـرار

---

[١] صحيح : صحيح بخاری /٥٩٨٨ و مشکاة المصابيح /٤٩٢٠
[٢] صحيح : صحيح بخاری /٥٩٨٩
[٣] صـحيح: صـحيح بخـاری/٥٩٩١، أبـوداود(١٣٣/٢، ش ١٦٩٧٠). ترمـذی(٣١٦/٤، ش ١٩٠٨) و مسـند أحمد(١٩٣/٢،ش٦٨١٧).

کنند او نیز متقابلاً با آنها رابطه بگیرد) بلکه وصل کننده کسیی است که هرگاه پیوند خویشاوندی قطع شود آن را وصل کند).

۲۸۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصِلُهُمْ وَ يَقْطَعُونِي وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَ يُسِيئُونَ إِلَيَّ وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ فَقَالَ «لَئِنْ كنت كما قُلْتُ فكأنما تُسِفُّهُمْ الْمَلَّ وَ لَا يَزَالُ معك مِنْ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْت عَلِيِّ ذلک »[1]

ابوهریره روایت میکند، که مردی به رسول الله گفت:(ای رسول خدا من خویشاوندانی دارم که با آنها رابطه می گیرم، انها بامن قطع رابطه میکنند، به آنها خوبی می کنم آنهابه من بدی می کنند. من بردباری می کنم و آنها نسبت به من جهالت و بی احترامی می کنند. فرمود: اگرآنها این گونه اند که توگفتی، چنان به نظرمی رسد که أنها افراد بی خردی هستند و همواره تا این گونه باشی، یاری و کمک الله با توست).

۲۸۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ، ارْحَمُوا مَنْ فِي الأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ، الرَّحِمُ شُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ»[2] **قال أبُوعيسى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.**

عبدالله بن عمر گوید، رسول الله فرمود(خداوند رحمن به افراد مهربان و دل سوز، ترحم می کند، پس به کسانی که در زمین هستند، رحم کنید، آن ذاتی که در آسمان است ، به شما رحم می کند، و رحم از رحمن گرفته شده است، هرکس آن را وصل کند خداوند با او رابطه برقرار می کند و هرکس آن را قطع کند خداوند با او قطع رابطه می کند).

۲۸٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ« تَعَلَّمُوا مِنَ أنسابكم مَا تَصِلُونَ بِهِ أرحامكم فَإِنَّ صِلَةَ الرّحم مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ مَثْرَاةٌ فِي الْمَالِ

---

۱ صحیح: صحیح مسلم/۲۵۵۸ و ابن حبان(۲/۱۹۵ ، ش ٤٥٠).

۲ صحیح: صحیح ترمذی/۲۰٤۹ ، صحیح و ضعیف سنن أبی داود/٤٩٤١ ، صحیح الترمذی(۲۰۰٦)و صحیح الجامع(۳٥۲۲)

مَنْسَأَةٌ فِي الْأَثَرِ» [1] قَالَ أَبُو عيسي هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَ معني قَوْلِه «مَنْسَأَةٌ فِي الْأَثَرِ». يَعْنِي زِيَادَةٌ فِي الْعُمُرِ.

ابوهریره روایت میکند که پیامبر فرمود: (نسب شناسی را که بوسیله آن پیوند خویشاوندی تان را برقرار می کنید، بیاموزید، چون صله ی رحم موجب می شود پیوند دوستی در خانواده ایجاد شود و مال تان نیز افزون خواهد شد و عمرتان طولانی می گردد).

فضیلت تلاش برای کمک به بیوه زنان، یتیمان، دختران و خواهران

۲۸۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ الله عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ« السَّاعِي عَلِيِّ الْأَرْمَلَةِ والمسكين كالمجاهد فِي سَبِيلِ اللَّهِ - وَأَحْسَبُهُ قَالَ - كالقائم لَا يَفْتُرُ وَ كالصائم لَا يُفْطِرُ» [2] وَ فِي لَفْظِ الخاري «اَوْ كالذي يَصُومُ النَّهَارَ وَ يَقُومُ اللَّيْلَ» [3]

ازابوهریره روایت است که پیامبر فرمود:(کسی که تلاش می کند به بیوه زنان و مساکین کمک کند، همانند کسی است که در راه خدا جهاد میکند، گمان می کنم فرمود: و مانند کسی است که شب ها تا صبح بدون خستگی عبادت می کند و روزها روزه است).

و در روایتی در بخاری آمده: (یامانند: کسی که روزها روزه می گیرد و شبها عبادت می کند)

۲۸۶- عن أَبي هريرة رضي اللَّه عنه قال: قال رسول الله صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: «كَافِلُ الْيتِيمِ لَهُ أَوْ لِغيرِهِ. أَنَا وهُوَ كهَاتَيْنِ في الجَنَّةِ» وَأَشَارَ [مَالِكُ] بِالسَّبَّابَةِ والْوُسْطى» [4]

---

[1] صحیح: سنن ترمذی/۲۱۰۷، صحیح و ضعیف سنن الترمذی ۱۹۷۹والصحیحة(۲۷۶)
[2] صحیح: صحیح بخاری/۶۰۰۷ و صحیح مسلم/۲۹۸۲
[3] صحیح بخاری/۵۵۴۷ باب الساعی علی الأرمله و صحیح و ضعیف سنن ترمذی/۱۹۶۹ البته راوی این قسمت از روایت صفوان بن سلیم است.
[4] صحیح: صحیح مسلم/۷۵۷۸ و مسند أحمد ۳۷۵/۲ (۸۸۶۸)

ابوهريره روايت ميكند كه رسول الله فرمود: (سرپرست يتيم ؛ چه يتيم از خودش باشد و يا از كسى ديگر، با من در بهشت همانند اين دو انگشت – نزديک – است).

٢٨٧- عَنْ سَهْلٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ«أَنَا وَ كافلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هكذا وَ أَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ والوسطي» [1]

سهل بن سعد گويد، رسول الله فرمود: من وسرپرست يتيم در بهشت اين گونه هستيم: با دو انگشت: سبابه و وسطى اشاره كرد.

٢٨٨- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حدّثته قَالَتْ جَاءَتْنِي امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ تَسْأَلُنِي فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَأَعْطَيْتها فقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ «مَنْ بُلِي مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ شَيْئاً فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْراً مِنَ النَّارِ» [2]

عائشه روايت مى كند كه: (زنى با دو دختر به خانه من آمد و درخواست چيزى كرد، بجز يک دانه خرما چيزى در خانه من نبود، آن را به او دادم. آن زن خرما را بين دو دخترش تقسيم كرد و خودش چيزى نخورد و رفت. پيامبر كه آمد ماجرا را برايش تعريف كردم، فرمود هركس به وسيله چند دختر مورد آزمايش قرارگيرد و به آنها خوبى كند (و به خوبى آنهارا تربيت نمايد) آنها برايش مانعى در برابر آتش جهنم مى شوند).

٢٨٩-عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا وَهُوَ». وَضَمَّ أَصَابِعَهُ. [3]

انس بن مالک روايت ميكند كه رسول الله فرمود:(هركس دو رختر را تا سن بلوغ سرپرستى و مراقبت كند، در روز قيامت در حالى حشر مى شود كه بامن اين گونه است و هردو انگشتش را بهم چسباند).

---

١ صحيح: صحيح بخارى/٦٠٠٥ . مسند أحمد(٥/٢٢٨٧١،٣٣٣)
٢ صحيح: صحيح بخارى/٥٩٩٥ در بخارى بدون «إيّاها» و بالفظ «يَلى» به جاى«بُلى» و صحيح مسلم/٢٦٢٩ با اندك تفاوتى در الفاظ
٣ صحيح: صحيح مسلم/٢٦٣١ و ترمذى (٤/٣١٩ ، ش ١٩١٤) و مى گويد:«حسن غريب»

وَ فِي التِّرْمِذِيِّ «مِنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ دَخَلْتُ أَنَا وَهُوَ الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ ». وَ أَشَارَ بِأُصْبُعَيْهِ.[1]

ودر ترمذی آمده: («هرکس دو دختر را سرپرستی کند، من با او همانند این دو انگشت [درکنارهم] وارد بهشت می شویم». بادو انگشت خود اشاره کرد).

۲۹۰- عن عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ :«مَنْ كَانَ لَهُ ثَلاثُ بَنَاتٍ فَصَبَرَ عَلَيْهِنَّ وَأَطْعَمَهُنَّ وَسَقَاهُنَّ وَكَسَاهُنَّ مِنْ جِدَتِهِ كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنْ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».[2]

عقبة بن عامر گويد، شنيدم رسول الله فرمود: (هركس سه دختر داشته باشد و – در تربيتشان – صبر كند و از دست رنج خود به آنها غذا و آب دهد و لباس بپوشاند، در روز قيامت مانعی برايش از رفتن به جهنم خواهد شد).

۲۹۱- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «مَا مِنْ رَجُلٍ تُدْرِكُ لَهُ ابْنَتَانِ فَيُحْسِنُ إِلَيْهِمَا مَا صَحِبَتَاهُ أَوْ صَحِبَهُمَا إِلا أَدْخَلَتَاهُ الْجَنَّةَ».[3]

ابن عباس روايت می كند كه رسول الله می فرمايد: (هرمردی كه دو دختر نصيبش شود و تابا او هستند يا او را همراهی كنند، به آنها خوبی كند، او را وارد بهشت می گردانند).

فضيلت قرض دادن به مؤمنان

۲۹۲- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُقْرِضُ مُسْلِمًا قَرْضًا مَرَّتَيْنِ إِلَّا كان كصدقتها مَرَّةً».[4]

ابن مسعود روايت می كند كه رسول الله فرمود:هيچ مسلمانی نيست كه به (برادر) مسلمانش قرض بدهد ،مگر اين كه برايش ثواب صدقه دادن يک بار نوشته خواهد شد).

---

۱ صحيح: سنن ترمذی/۲۰۳۸ و می گويد: «حسن غريب»
۲ صحيح: صحيح ابن ماجه/۳۸۰۰و صحيح الجامع ٦٣٦٤و الصحية/۲۹۳و۱۰۲۷
۳ حسن: مختصر كتاب (الإعلام بآخر أحكام الألبانی الإمام)ش۲۰۸ می نويسد: ابتدا در ضعيف الجامع/۲۵۱٦ ضعيف دانسته وسپس در الصحيحة/۲۷۷٦ حسن دانسته است.
٤ صحيح :سنن ابن ماجه/۳٦٦۹شيخ آلبانی در صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه /۲٤۳۰می نويسد قسمت مرفوع اين روايت حسن است. الإرواء/۱۳۸۹)و در صحيح الجامع /۵۷٦۹می نويسد :صحيح است .

فضيلت کسی که بدهکاری رامهلت بدهد،یا طلب خود را ببخشد

۲۹۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «كان الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسِ فكان يَقُولُ لِفَتَاهُ إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهِ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ».[1]

ابو هريره روايت می كند كه پيامبر فرمود :(مردی (ثروتمند)به مردم قرض می داد و به خدمت كارانش می گفت :هر گاه فردی آمد و قرض گرفت ،قرضش را به او ببخش ، اميد است خداوند از ما در گذرد و گناهان ما را ببخشد ،(آن مرد)درحالی خداوند را ملاقات كرد كه گناهانش عفو كرده بود)

۲۹۴- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّهُ طَلَبَ غَرِيمًا لَهُ فَتَوَارِي عَنْهُ ثُمَّ وَجَدَهُ فَقَالَ إِنِّي مُعْسِرٌ فَقَالَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ قَالَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ وَسَلَّمَ يَقُول« مَنْ قَالَ سَرَّهُ أَنْ يُنَجِّيَهُ اللَّهُ مِنَ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فلينفس عَنْ مُعْسِرٌ اَوْ يَضَعَ عَنْهُ».[2]

ابو قتاده روايت مي كند كه (از شخصي طلبكار بودم رفتم طلبم را بگيرم ،خودش را از من پنهان كرد ،بعدا او را ديدم گفت :به خدا سوگند! دست تنگم و ندارم .من گفتم :تو را به خدا سوگند!؟ گفت :به خدا سوگند ! گويد :گفتم :(حال كه چنين است)من از رسول الله شنيدم مي فرمايد :هر كس دوست دارد ،خداوند او

را از گرفتاری های روز نجات دهد ،به افراد بده كار خود مهلت دهد و يا قرضش را ببخشد)٠

۲۹۵- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «حُوسِبَ رِجَالٌ مِمَّنْ كان قبلكم فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ إِلَّا أَنَّهُ كان يُخَالِطُ النَّاسَ وَ كان مُوسِرًا فكان يَأْمُرُ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنْ الْمُعْسِرِ قَالَ قَالَ اللَّهَ عزوجل نَحْنُ أَحَقُّ بدلک مِنْهُ تَجَاوَزُوا عَنْهُ ».[3]

---

۱ صحيح :متفق عليه :صحيح بخاری /۲۰۷۸ و صحيح مسلم /۹۳۷۴
۲ صحيح: صحيح مسلم/۱۵۶۱،صحيح كنوز السنة/۲۰۰ و صحيح الترغيب ۹۰۳
۳ صحيح:صحيح مسلم (۳/۱۱۹۵ش ۱۵۶۱ ،ترمذی (۳/۵۹۹ش۱۳۰۷) و می گويد :حسن صحيح احمد(۴/۱۲۰.ش ۱۷۱۲۴،بخاری در أدب المقره (۱/۱۱۰.ش ۲۹۳.

ابن مسعود روایت می کند که پیامبر فرمود :(خداوند مردی از امت های پیشین را محاسبه کرد که هیچ گونه خبری در نامه اعمالش نیافتند ،جز این که او با مردم داد و ستد می کرد و چون فردی توانگر (ثروتمند)بود ،به خدمت کارانش دستور می داد که از افراد تنگ دست درگذرند (قرض شان را ببخشند)بنابراین خداوند فرمود :ما از او به عفو و ببخشش سزاوارتریم و او را بخشید)٠

٢٩٦- عَنْ حُذَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَنَّ رَجُلًا مَاتَ فَدَخَلَ الجنه فَقِيلَ لَهُ مَا كنت تَعْمَلَ قَالَ فَأَمَّا ذكر وَ أَمَّا ذكر فَقَالَ إِنِّي كنت أُبَايِعُ النَّاسِ فكنت انْظَرَ الْمُعْسِرَ وأتجوز فِي السكة اَوْ فِي التقد فَغَفَرَ لَهُ» [1] فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ وَ أَنَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ وَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از حذیفه روایت است که رسول الله صلی الله وعلیه وسلم فرمود :(مردی وفات کرد و وارد بهشت شد ،به گفتند :(در دنیا)چه عملی انجام دادی ؟-از او سوال کردند یاد آور شد -و گفت :من با مردم معامله می کردم و به افراد تنگ دست مهلت می دادم و در کالا یا پول نقد از آن ها چشم پوشی می کردم .لذا خداوند او را بخشید .ابو مسعود (یکی دیگر از اصحاب پیامبر)گوید :من خودم این حدیث پیامبر را شنیدم).

٢٩٧- عَنْ أَبِي الْيُسْرِ فَاشْهَدْ بَصُرَ عَيْنِي هَاتَيْنِ - وَوَضَعَ إِصْبَعَيْهِ عَلِيّ عَيْنَيْهِ - وَ سَمِعَ إِذْنِي هَاتَيْنِ وَ وِعَاءُ قَلْبِي هَذَا - وَ أَشَارَ إِلَيَّ مَنَاطَ قَلْبِهِ - رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ هُوَ«يَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا اَوْ وَضَعَ عَنْهُ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ ».[2]

ابویسر در حالی که به چشمانش اشاره می کرد ،گفت :(با این چشمانم گواهی می دهم که این گوش هایم شنیده و با اشاره به قلبش گفت :با این قلبم فهمیدم که رسول الله صلی الله وعلیه وسلم فرمود :هر کسی تنگ دستی را مهلت دهد یا از او در گذرد خدا او را (در روز قیامت)زیر سایه اش قرار می دهد)

---

١ صحیح: صحیح مسلم٣٩٧١و در بخاری/٢٠٧٧ به همین معناوابن ماجه٢٤٢٠
٢ صحیح :صحیح مسلم/٣٠٠٦ و ابن ماجه /

۲۹۸- عَنْ بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَال «مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً كان لَهُ بكل يَوْمٍ صَدَقَةٌ و مَنْ أَنْظَرَهُ بَعْدَ حَلِّهِ كَانَ لَهُ مِثْلَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ ».[1]

از بريده اي اسلمي روايت است كه پيامبر فرمودند :هر كس تنگ دستي را مهلت دهد ،در برابر هر روزي كه به او مهلت مي دهد صدقه اي برايش ثبت خواهد شد و هركس تنگ دستي را بعد از فرا رسيدن زمان و پرداخت باز هم مهلت دهد ،برايش به اندازه (پول يا كالايش)در هر روز صدقه اي نوشته مي شود .

۲۹۹- و لَفْظُ الْإِمَامِ أَحْمَدُ:« مِنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا فَلَهُ بكل يَوْمٍ مِثْلِهِ صَدَقَةٌ قَالَ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا فَلَهُ بكل يَوْمٍ مِثْلَيْهِ صَدَقَةٌ قُلْتُ سمعتک يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا فَلَهُ بكل يَوْمٍ مِثْلِهِ صَدَقَةٌ قَبْلَ أَنْ يَحِلَّ الدَّيْنُ فَإِذَا حَلَّ الدَّيْنُ فَأَنْظَرَهُ فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلَيْهِ صَدَقَةٌ ».[2]

متن روايت امام احمد به اين صورت است :(هر كس تنگ دستى را مهلت دهد برايش در برابر هر روز به همان اندازه صدقه محسوب مى شود .گويد :سپس شنيدم مى فرمايد :هر كس تنگ دستى را مهلت دهد برايش در مقابل هر روز دو برابر صدقه محسوب مى شود.گويد:گفتم:اى رسول خدا قبلا از شما شنيده بودم كه در برابر هر روز به همان اندازه صدقه محسوب مى شود و باز شنيدم كه مى فرماييد:هر كس تنگ دستى را مهلت دهد برايش در مقابل هر روز دو برابر صدقه محسوب مى شود؟!فرمود:برايش تا زمانى كه موعد پرداخت نرسد در برابر هرروز به اندازه آن صدقه محسوب مى شود اما بعد از فرا رسيدن موعد پرداخت در هر روز دو برابر صدقه محسوب مى شود).

۱ صحيح :صحيح ابن ماجه /۲۴۱۸و مستد احمد /۲۳۳۵۸ زوائد السنن /۶۰۳۷ و مى گويد :صحيح است و الصحيحة(۸۶)

۲ صحيح :متفق عليه :صحيح بخارى /۲۶ و ۱۵۱۹ و صحيح مسلم / ۸۳.صحيح مسند احمد /۲۳۷۴۸ و الصحيحة /۸۶

کتاب فضایل حج

فضایل حج

٣٠٠- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ فَقَالَ «إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ حَجٌّ مَبْرُورٌ ».[1]

ابوهریره روایت میکند ک ازرسول الله پرسیدند کدام یک ازاعمال فضیلت بیشتری دارد؟فرمود ایمان ب خدا وپیامبرش.گفتند بعدازاین؟فرمود جهاد درراه خدا.گفتند بعدازاین؟فرمود حجی ک مورد قبول خداوندمتعال واقع شود

٣٠١ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَمَنْ يَرْفُثْ وَ لَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ ».[2]

ابوهریره روایت میکند ک شنیدم رسول الله میفرماید هرکس بخاطر خدا حج کند و(هنگام احرام) از آمیزش جنسی ومقدمات آن پرهیز نمایدو مرتکب گناه نشود.از(حج)چنان(بدون گناه) برمی گرددک ازمادر متولد شده است.

٣٠٢ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبِ كَمَا يُنْفَى الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ ».[3]

ازابن عباس روایت است ک پیامبرفرمود(پی در پی)حج وعمره کنید زیرا آن دوگناهان راازبین می برن؛همانطور که دم اهن گر مواد ناخالصی و زاید را ازبین می برد)

٣٠٣-عَنْ عبداللہ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «تابعوبين الْحَجِّ والعمره فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَ الذُّنُوبَ كما يَنْفِي الكير خَبَثَ الْحَدِيدِ وَ أَلذَّ هَبْ وَ الْفِضَّةِ وَ لَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ ».[4]

---

١ صحیح؛متفق علیه : صحیح بخاری/٢٦و١٥٢١وصحیح مسلم/٨٣
٢ صحیح؛صحیح بخاری/١۴۴٩.صحیح مسلم/١٣٥٠بالفظ (من اتی البیت)
٣ صحیح سنن نسائی/٢۶۴٢صحیح وضعیف سنن النسائي/٢۶٣٠؛الصحیفه(١٢٠٠) وصحیح الجامع(٢٩٠٠)
٤ حسن صحیح؛سنن ترمذی/٨١٥.صحیح وضعیف سنن الترمذی/٨١٠ماجة(٢٨٨٧)

عبـــدالله بـــن مســـعود روايـــت ميكنـــد ک رســـول الله(صـــل الله عليـــه وســـلم)فرمود(پيـــاپی حـــج وعمـــره كنيـــد ک ايـــن دوفقروگناهـــان را ازبـــين ميبرنـــد؛همانطور كـــه دم اهنگـــر مـــواد ناخالصـــی وزايـــد آهن؛طـــلا ونقـــره راازبـــين ميبرنـــدوحج مقبـــول پاداشـــی جزبهشت ندارد).

۳۰۴- عَـنْ ابْـنِ عُمَـرَ عَـنْ نَبِـيِّ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «الغـازی فـی سَـبِيلِ اللَّهِ وَ الْحَاجُّ وَ الْعُمُرِ وَفْدُ اللَّهِ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ وَسَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ ».[1]

ابـــن عمرروايـــت ميكندكـــه پيـــامبرفرمود : مجاهـــد در راه خـــدا وكســـی ک حـــج وعمـــره مـــی رودمهمـــان خداوندهســـتند ک خداونـــد آنهـــارا دعـــوت كـــرده وآنهـــا اجابـــت كردنـــد وآنها اگرازخداوندبخواهند(دعا كنند)؛خداوند(دعای شان را)اجابت ميكند).

۳۰۵- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «الْعُمْـرَةُ إِلَـيَّ الْعُمْـرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَ الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الجنه ».[2]

ابـــوهريره روايـــت مـــی كنـــد كـــه پيـــامبرفرمود : عمـــره تـــاعمره كفـــاره (ی گناهان)بين آن دو است وحج مقبول؛پاداشی جزبهشت ندارد

۳۰۶- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ يَقُـولُ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «وَفْـدُ اللَّهِ ثَلَاثَـةُ الْغَازِي وَ الْحَاجُّ وَ الْمُعْتَمِرُ».[3]

ابـــو هريـــره روايـــت مـــیكنـــد كـــه رســـول الله فرمود:(مهمـــان هـــای خداونـــد ســـه گـــروه هستند:مجاهدان در راه خدا و كسانی گه به حج و عمره می روند)۰

۳۰۷- عَـنْ عُمَـرُ النَّبِـيَّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «تَـابِعُوا بَـيْنَ الْحَـجِّ وَ الْعُمْـرَةِ فَإِنَّ المتابعه بَيْنَهُمَا تَنْفِي الْفَقْرَ وَ الذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ ».[4]

---

۱ حسن صحيح وضعيف سنن ابن ماجة/۲۸۹۳.التعليق الرغيب(۲/۱۰۸)وصحيفة(۱۸۲۰)
۲ صحيح متفق عليه؛صحيح بخاري/۱۷۷۳وصحيح مسلم۱۳٤۹
۳ صـــــحيح ســـــــنن نســـــائي)(۵/۱۱۳ش۲۶۲۵) المشـــــــكاة(۲۵۳۷التحقيـــــــق الثـــــــانی)_وابن حبـــــان (۹/۴۴۷ش۳۶۹۲)حاكم(۱/۶۰۸ش۱۶۱۱) وميگويد برشرط مسلم صحيح است

٤ صـــحيح: صـــحيح و ضـــعيف ســـنن ابـــن ماجـــة/۲۸۸۷.المشـــكاه(۲۵۲۵و۲۵۲٤), الصـــحية(۱۲۰۰), و ابـــو يعلي(۱/۱۷٦ش۱۹۸), و الضياء(۲۵۲,ش۱٤۳)

عمـــربن خطـــاب رضـــی الله عنـــه روایـــت می‌کنـــد کـــه پیـــامبر فرمـــود:(حج و عمـــره را(درصــــورت تــــوان) پیــــاپی انجــــام دهیــــد مــــه پیــــاپی ادا کــــردن ایــــن دو فقــــر وگناهــــان را طوری از بین می‌برد که دم آهنگر ناخالصی آهن را ازبین می برد).

فضیلت لبیک گفتن

۳۰۸- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «جَاءَ نِي جَبْرَئِيلُ فَقَالَ يا محمد مَرَّ أَصْحَابَكَ فَلْيُرَ فَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بالتلبيه فَإِنَّهَا مِنْ شِعَارِ الْحَجِّ ».[1]

زیـــد بـــن خالـــد مـــی گوید،رســـول الله فرمود:(جبرییـــل نـــزد مـــن آمـــد و گفـــت:ای محمـــد به یارانت دستور بده باصدای بلند لبیک بگویند، چون لبیک از شعار حج است).

۳۰۹- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُلَبِّي إِلَّا لُبِّي مَنْ عَنْ يَمِينِهِ أَو عَنْ شِمَالِهِ مِنْ حَجَرٍ أَو شَجَرٍ أَو مَدَرٍ حتي تَنْقَطِعَ الْأَرْضُ مِنْ هَا هُنَا وَهَا هُنَا ».[2]

ســـــهل بـــــن ســـــعد گوید،رســـــول الله فرمـــــود:(هیچ مســـــلمانی نیســـــت کـــــه لبیـــــک گویـــد،مگراین کـــه تمـــام مخلوقـــات ســـمت راســـت و چـــپش از ســـنگ،درخت وکلـــوخ تـــا تمـــام شدن زمین از این طرف و آن طرف،لبیک می گویند).

۳۱۰- عَنْ أَبي بَكْرٍ الصِدِّيقُ إِنَّ النبی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ ای الْحَجِّ أَفْضَلُ قَالَ «الْعَجُّ وَ الثَّجُّ ».[3]

ابـــوبکر صـــدیق روایـــت مـــی‌کنـــد کـــه از رســـول الله پرســـیدند:(کدام یـــک از اعمـــال فضـــیلت بیشـــتری دارد؟ فرمـــود: بـــا آواز بلنـــد لبیـــک گفـــتن در حـــج و عمـــره و قربـــانی کردن در حج).

---

[1] صحیح: سنن ابن ماجة/۳۰۳۵وصحیح و ضعیف سنن ابن ماجة/۲۹۲۳و الصحیحه(۸۳۰)

[2] صحیح:سنن ترمذي/۸۳٦ و المشكاه (۲۵۵۰)

[3] صـــحیح: صـــحیح ترمـــذي/۸۲۷ صـــحیح و ضـــعیف ســـنن ابـــن ماجـــة/۲۹۲٤, الصـــحیحة (۱۵۰۰), تخـــریج المحتاره(٦۱)

فضیلت وقوف در عرفه

۳۱۱- عَنْ عائشه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتِقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْداً مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَّفَهُ وَ أَنَّهُ لَيَدْنُو ثُمَّ يُبَاهِي بِهِمْ الملائكه فَيَقُولُ مَا أَرَادَ هولاء».[1]

از عائشه روایت است که رسول الله از عائشه روایت است که رسول الله فرمود:در هیچ روزی خداوند به اندازه روز غرفه بندگانش را از آتش جهنم آزاد نمی کند،در این روز خداوند به بندگانش نزدیک می‌شود،سپس به وسیله ی بندگانش(که در آن روز برای عبادتش گرد آمده اند)به فرشتگان فخر می فروشد و می فرماید این ها چه می خواهند؟!

فضیلت استلام دو رکن

۳۱۲- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَيَأْتِيَنَّ هَذَا الْحَجَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ يَشْهَدُ عَلَى مَنْ يَسْتَلِمُهُ بحَق».[2]

ابن عبای می گوید،پیامبر فرمود:(قطعا این سنگ در روز قیامت در حالی می آید که دو چشم دارد که با آن می بیند و زبانی دارد که با آن حرف می‌زند و در حق کسانی که آن را استلام کرده اند،به حق گواهی می‌دهد).

۳۱۳- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «نَزَلَ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ مِنَ الجنه وَهُوَ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ فَسَوَّدَتْهُ خَطَايَا بَنِي آدَمَ».[3]

---

۱ صحیح: صحیح مسلم/۱۳٤۸,نسائي(۵/۲۵۱ش۳۰۰۳),ابن ماجه(۲/۱۰۰۳,ش۳۰۱۴).ونیز ابن خزیمه(۴/۲۵۹ش۲۸۲۷). دار قطنی(۲/۳۰۱), طبرانی در الاوسط(۹/۶۴ش۹۱۳۴). بیهقی در السنن اکبری(۵/۱۱۸ش۹۲۶۳).و در شعب الایمان(۳/۴۶۱ش۴۰۶۸).

۲ صحیح: صحیح ابن ماجه۳۰۵۷ صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه ۲۹۴۴,المشکاه(۲۵۷۸) و التعلیق علی ابن خزیمه(۲۷۳۵و۲۷۳۶)

۳ صحیح: صحیح و ضعیف سنن الترمذی/۸۷۷.الصحیحه/۲۶۱۸والمشکاه(۲۵۷۷)

ابـــن عبـــاس روايـــت مـــی كندكـــه رســـول الله(صـــلی الله عليـــه وسلم)فرمود:(حجرالاسودازبهشـــت آمـــده درحـــالی كـــه ازشيرســـفيدتربوده اماگناهـــان انســـان هاآن راسياه كرده است).

۳۱۴- عَـنْ ابْـنِ عِمْـرَانَ رَجُـلًا قَـالَ يَـا أَبَـا عبـدالرحمن مَـا أراك تَسْـتَلِمُ إِلَّا هَـذَيْنِ الـركنين قَـالَ إِنِّـي سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ «إِنَّ مَسْـحَهُمَا يحطـان الْخَطِيئَةَ ». [1]

ازابـن عمرروايـت اسـت كـه مـردی بـه اوگفـت:(ای ابوعبـدالرحمان)توراميی بيـنم كـه فقـط ايـن دوركـن رااسـتلام مـی كنی؟گفت:(علـت ايـن اسـت كه)شـنيدم رسـول الله مـی فرمايد:لمس كردن اين دوموجب بخشش گناهان شود).

۳۱۵- عَـنْ عبـدالله بْـنَ عَمْـرٍو يَقُـولُ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ «إِنَّ الـركن وَ الْمَقَـامَ يَاقُوتَتَـانِ مِـنْ يَـاقُوتِ الْجَنَّـةِ طَمَـسَ اللَّهُ نُورَهُمَـا ولـو لَـمْ يَطْمِـسْ نُورُهُمَـا لَأَضَـاءَتَا مَـا بَـيْنَ الْمَشْـرِقِ وَ الْمَغْـرِبِ». [2] **قَـالَ ابوعيسـي هَـذَا يَـرْوِي عَـنْ عبـدالله بْنِ عَمْرٍو مَوْقُوفًا قَوْلُهُ وَ فِيهِ أَنَّ أَنَسَ أَيْضاً وَ هُوَ حَدِيثٌ غَرِيبٌ.**

عبـدالله بـن عمرومـی گويد:شـنيدم رسـول الله مـی فرمايـد:(ركن ومقام،دويـاقوت ازيـاقوت هـای بهشـت هسـتندكه خداوندنورشـان راگرفتـه اسـت،اگرنوراين دورانمـی گرفت،بين مغرب ومشرق راروشن می كردند).

فضيلت طواف بيت الله(كعبه)

۳۱۶- عَـنْ عبـدالله بْـنِ عَمْـرٍو قَـالَ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ يَقُـولُ مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ وَ صَلِّي ركعتين كان كعتق رَقَبَةٍ ». [3]

عبـدالله بـن عمرروايـت مـی كندكـه شـنيدم رسـول الله مـی فرمايـد:(هركس خانـه كعبه راطواف كندودوركعت نمازبخواند،ثوابش،برابرباآزادكردن يک برده است).

---

[1] صحيح صحيح وضعيف سنن النسائی/۲۹۱۹والتعليق علی ابن خزيمه(۲۷۹۹)

[2] صحيح سنن ترمذی/۸۸۷وصحيح الجامع/۱۶۳۳

[3] صحيح وضعيف سنن ابن ماجه/۲۹۵۶والصحيحه(۲۷۲۵)

۳۱۷- عَنْ عبیدبن عُمَیْرٍ أَنَّ ابْنَ عمرکان یُزَاحِمُ عَلِيِّ الرکنین زِحَاماً مَا رَأَیْتُ أَحَداً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ یَفْعَلُهُ فَقُلْتُ یَا أَبَا عبدالرحمن انک تَزَاحِمُ عَلِيِّ الرکنین زِحَاماً مَا رَأَیْتُ أَحَداً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ یُزَاحِمُ عَلَیْهِ فَقَالَ إِنْ أَفْعَلَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ یَقُولُ «إِنَّ مسحهماکفارة لِلْخَطَایَا» و سَمِعْتُهُ یَقُولُ «مَنْ طَافَ بِهَذِهِ الْبَیْتِ أُسْبُوعاً فاحصاه کان کعتق رَقَبَةٍ» و سَمِعْتُهُ یَقُولُ «لَا یَضَعُ قَدَمًا و لایرفع أَخّرِي الْأَحَطِّ اللّهُ عَنْهُ بِهَا خَطِیئَةٌ و کتب لَهُ بِهَا حَسَنَةً ».[1]

عبیدبن عمیرگوید:(ابن عمرتلاش می کرد)درهرشوط طواف)خودش رابه دورکن برساندوآن دورکن رالمس کندبه اوگفتم شمابقدری این دورکن رالمس می کنی که کسی دیگرازاصحاب راندیدم این کارراابکند؟گفت:من شنیدم رسول الله(صلی الله علیه وسلم)می فرماید:لمس کردن این دوموجب کفاره گناهان می شود.وشنیدم که می گوید:هرکس این خانه(کعبه)راهفت بارطواف کندوبشماردثوابش همانندآزادکردن برده است،ومی گوید:شنیدم رسول الله می فرماید:(طواف کننده)هیچ قدمی نمی گذاردوقدم دیگرش رابرنمیداردمگراین که خداوندبدآن هاگناهی ازگناهانش رامی بخشدوبرایش حسنه ای نوشته می شود.

۳۱۸- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللّهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الطَّوَافَ حَوْلَ الْبَیْتِ مِثْلُ الصَّلَاةِ إِلَّا انکم تتکلمون فِیهِ فَمَنْ تکلم فِیهِ فَلَا یتکلمن إِلَّا بِخَیْرٍ».[2]

ازابن عباس روایت است که رسول الله فرمود:(طواف دورخانه (کعبه)مانندنمازاست،بااین تفاوت که درطواف صحبت می کنید،لذاهرکس درهنگام طواف صحبت کرد،بجزخیرچیزی نگوید).

فضیلت عمره ی دررمضان

۳۱۹-عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللّهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِامْرَأَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ یُقَالُ لَهَا أُمُّ سِنَانٍ «مَا منعک أَنْ تکوني حَجَجْتُ مَعَنَا» قَالَتْ نَاضِحَانِ کانا لِأَبِي فُلَانٍ

[1] .صحیح صحیح وضعیف سنن الترمذی /۹۵۹.المشکاة (۲۵۸۰) ، التعلیق الرغیب(۲/۱۲۰)

[2] صحیح صحیح و ضعیف سنن الترمذی / ۹۶۰، الارواء (۱۲۱) ، المشکاة (۲۵۷۶)، التعلیق الرغیب۲۱/۱۲۱) التعلیق علی ابن خزیمه (۲۷۳۹)

– زَوَّجَهَا - حجّ هُوَ وَ ابْنِهِ عَلِيّ أَحَدُهُمَا وَ كان الْأُخَرِ يَسْقِي عَلَيْهِ غُلَامُنَا قَالَ «فَعَمَّرَهُ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حجّة أَوْ حجّة مَعِي».[1]

ابن عباس روایت می کند که:(رسول الله به یکی از زنان انصار بنام ام سنان گفت:چه چیز مانع می شود که با ما به حج بیایی؟آن زن گفت:ابوفلان (شوهر آن زن) دوشتر دارد که با یکی خودش با پسرش به حج می رود وبا شتر دیگر برای نخل ها آب می کشیم .فرمود :پس (بدان)که عمره ای در رمضان حج به حساب می آید یا حجی به همراه من به حساب می آید)

فضیلت تراشیدن سر در حج

۳۲۰- عَنْ عبدالله بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «اللَّهُمَّ ارْحَمِ الْمُحَلِّقِينَ» قَالُوا وَ الْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «اللَّهُمَّ ارْحَمِ الْمُحَلِّقِينَ» قَالُوا وَ الْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «وَالْمُقَصِّرِينَ ».[2]

عبدالله بن عمر روایت می کند که رسول الله فرمود:(پروردگارا!به کسانی که (در حج)موهای سرشان را می تراشند ،رحم فرما.پرسیدند :ای رسول خدا! کسانی که کوتاه می کنند،چی؟رسول الله دوباره فرمود :پروردگارا!به کسانی سرشان را می تراشند ،رحم فرما.دوباره پرسیدند :ای رسول خدا !کسانی که کوتاه می کنند ،چی؟فرمود :(برکوتاه کنندگان نیز رحم فرما).

مالک (والمقصرین) رادر بار سوم ذکر کرده است ،اما عبدالله در بار چهارم ذکر کرده است که بخاری ومسلم حدیث مالک را تخریج کرده اند . مسلم روایت عبدالله را تخریج کرده است ودر بخاری هم به آن اشاره شده است.

۳۲۱-عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ» قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ قَالَ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ» قَالُوا يَا

---

[1] صحیح صحیح مسلم/۱۲۵۶).

[2] صحیح :متلق علیه: صحیح بخاری (۲/۶۱۶ش۱۶۴۰) مسلم (۲/۹۴۵ش۱۳۰۱) وموطا/۸۹۲

رَسُولَ اللَّهِ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ قَالَ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ» قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ قَالَ «وَ لِلْمُقَصِّرِينَ».[1]

ابوهريره روايت می كند كه رسول الله فرمود :خداوندا!كسانی كه سرهايشان را (درحج)می تراشند،مغفرت كن.گفتند :ای رسول خدا!كسانی كه مو های شان را كوتاه می كنند،چی؟فرمود:خداوندا!كسانی كه موهای شان را می تراشند ،مغفرت

كن. گفتند :ای رسول خدا كسانی كه مو های شان را كوتاه می كنند ،چی؟ فرمود :خداوندا ! كسانی را كه مک های شان را كوتاه می كنند ، مغفرت كن)

٣٢٢- عَنْ أُمِّ الْحُصَيْنِ أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ دَعَا لِلْمُحَلِّقِينَ ثَلَاثًا وَ لِلْمُقَصِّرِينَ مَرَّةً ».[2]

از ام حصين روايت است كه:(شنيدم پيامبر در حجه الوداع برای كسانی كه موی شان را می تراشيدن سه بار و برای كسانی كه كوتاه می كنند يک بار دعا كرد).

٣٢٣- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «حَلَقَ رَأْسَهُ فى حَجَّةِ الْوَدَاعِ ».[3]

ابن عمر روايت می كند كه :(رسول الله در حجه الوداع سرش را تراشيد)

فضيلت آب زمزم

٣٢٤- عَنْ جابربن عبدالله يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ ».[4]

---

١ صحيح:متلق عليه : صحيح بخاری/١٧٢٨وصحيح مسلم /١٣٠٢

٢ صحيح :صحيح مسلم /١٣٠٣

٣ صحيح :متلق عليه:صحيح بخاری/١٤٤٨وصحيح مسلم /١٣٠٤

٤ صحيح:صحيح وضعيف سنن ابن ماجه/٣٠٦٢والا رواء(١١٢٣)

جابر ابن عبد الله می گوید ،شنیدم رسول الله می فرماید : (آب زمزم برای هر نیتی نوشیده شود ،برآورده می شود).

فضیلت درود وسلام فرستادن به رسول الله صلی الله علیه وسلم

۳۲۵- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَى إِلَّا رَدَّ الله عَلَى روحى حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلاَمَ ».[1]

ابو هریره روایت می کند که رسول الله فرمود:(هیچ کس بر من سلام نمی فرستد ،مگر این که خداوند متعال روحم را به بدنم بر می گرداند ،تا جواب سلامش را بدهم).

فضیلت نماز در مکه

۳۲۶- عَنْ الْأَرْقَمِ أَنَّهُ جَاءَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ «أَيْنَ تُرِيدُ» قَالَ أَرَدْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَا هُنَا وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَيَّ خيز بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ «مَا يخرجک إِلَيْهِ أتجارة» قَالَ قُلْتُ لَا ولكن أَرَدْتَ الصَّلَاةُ فِيهِ قَالَ «فَالصَّلَاةُ هَا هُنَا - وَ أَوْمَأَ إِلَيَّ مكة بِيَدِهِ - خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ »وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَيَّ الشَّامِ.[2]

ارقم می گوید:(نزد پیامبر آمدم [که از ایشان خداحافظی کنم] سلام کردم ، پرسید: میخواهی کجا بروی ؟ گفتم :ای رسول خدا می خواهم آن جا بروم (دستش به سمت بیت المقدس اشاره کرد) پرسید:به چه هدفی آن جا می روی ؟آیا به تجارت می روی ؟گوید:گفتم خیر می خواهم بروم در آن(مسجدالاقصی)نماز بخوانم فرمود:نماز در آن جا - با اشاره به مکه - بهتر از هزار نماز در آن جا - با اشاره به طرف شام -است)

---

۱ حسن:صحیح وضعیف سنن ابی داود / ۲۰۴۱، وبیهقی(۵/۲۴۵،ش۱۰۰۵۰)

۲ الاحادیث الساقطةمن مسند الامام أحمد بن حنبل /۲۴۲۱۸و الآحاد والمثانی لابن أبی عاصم /۶۳۹هیئمی در مجمع الزوائد (۴۱/۵)درباره این روایت می نویسد:رجال طبرانی ثقه هستند اما در بین رجال احمد یحیی بن عمران است که أبو حاتم می گوید :مجهول است . و شیخ آلبانی در الصحیحة تحت حدیث ش /۲۹۰۲روایاتی آورده که همین معنا را تایید می کند.

فضيلت درود بر رسول الله صلى الله عليه وسلم [1]

٣٢٧- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حتي أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ».[2]

ابو هريره روايت ميكند كه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: هيچ كسى نيست كه بر من سلام بفرستد مگر اينكه خداوند متعال روحم را بر من ميگرداند تا جواب سلام او را بدهم

فضيلت نماز در مسجد النبى صلى الله عليه وسلم

٣٢٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رسوالله صُلِّيَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِي غَيْرِهِ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ ».[3]

ابوهريره مى گويد،پيامبر فرمود:(خواندن يک نماز در مسجد من بهتر از هزار نماز در مساجد ديگر بجز مسجدالحرام است).

٣٢٩- عَنْ أَبِي عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال «صلاة فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاءٌ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ ».[4]

ابن عمر روايت مى كند كه پيامبر فرمود:(خواندن يک نماز در اين مسجد من بهتر از هزار نماز در ساير مساجد است،بجز در مسجدالحرام).

٣٣٠- عَنْ مَيْمُونَةَ وذكرت مسجدالرسول صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «صَلَاةٌ فِيهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاءٌ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا مَسْجِدَ الكعبة ».[5]

ميمونه درباره ى مسجد پيامبر حرف مى زد وگفت،شنيدم رسول الله مى فرمايد:(نماز در آن مسجد بهتر از هزار نماز در مساجد ديگر است،بجز كعبه).

---

[1] لازم به ذكر است كه اين عنوان از مترجم است، وعنوانى كه مؤلف گذاشته بود «فضيلت زيارت قبر مصطفى » بود چون رواياتى كه آورده بود همه ضعيف و يا جعلى بود لذا پس از حذف آن روايات فقط همين حديث ماند كه به عنوان هم خوانى نداشت بنابراين عنوان فوق را گذاشتم

[2] حسن:صحيح و ضعيف ابو داود (٢١٨/ ٢، ش ٢٠٤١) و بيهقى (٥/٢٤٥ ، ش ١٠٠٥٠

[3] صحيح:صحيح مسلم /١٣٩٤ومعجم الكبير طبرانى /١٥٣٧

[4] صحيح:صحيح مسلم /١٣٩٥

[5] صحيح:صحيح مسلم/١٣٩٦وصحيح وضعيف نسائى/٦٩١

٣٣١- عَـنْ أَبِـي سَـعِيدٍ الْخُـدْرِيِّ قَـالَ دَخَلَـتْ عَلَـيَّ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ فِـي بَيْـتِ بَعْـضِ نِسَـائِهِ فَقُلْـتُ يَـا رَسُـولَ اللَّهِ أَيُّ الْمَسْـجِدَيْنِ الَّـذِي أُسِّسَ عَلِـيّ التَّقْـوِي قَـالَ فَأَخَذَ كفا مِنْ حصياء فَضَرَبَ بِهِ الْأَرْضَ ثُمَّ قَالَ هُوَ مسجدكم هَذَا لمسجدالمدينة ».[1]

از ابوسـعيد خـدری روايـت اسـت کـه: نـزد رسـول الله در حـالی رفـتم کـه در خانـه ی يکـی از همسـرانش بـود.گفتم:ای رسـول خدا!کـدام مسـجد بـر اسـاس تقـوا بنـا شـده است؟گويد:مشـتی شـن برداشـت وبـه زمـين زد وفرمود:(مسـجدی کـه براسـاس تقـوا بنـا شده است،همين مسجد شماست،مسجدی که در مدينه است).

فضيلت مساجد سه گانه(مسجدالحرام،مسجدالنبی و مسجدالاقصی)

٣٣٢- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْجَبْنِي وآنقنني أَنْ لاَ تُسَافِرُ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ لَيْسَ مَعَهَا زَوْجُهَا اَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلاَ صَوْمِ يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ والاضحي وَلاَ صَلاَةَ بَعْدَ صَلاَتَيْنِ بعدالعصر حتي تَغْرُبُالشَّمْسِ وَ بَعْدَ الصُّبْحِ حتي تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَ لاَ تُشَدُّ الرِّحَالُ إلَّا إِلَيَّ ثَلاَثَةَ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِي وَ مسجدالاقصي ».[2]

ابوسـعيد خـدری مـی گويـد:(چهارچيز شـگفت انگيـز از پيـامبر شـنيدم وبـه آنهـا يقـين دارم:زن بـدون شـوهر ومحـرم مسـير دو روز راه،را بـه مسـافرت نـرود،روزه گـرفتن دو روز عيـد فطـر وقربـانی جـايز نيسـت،بعد از خوانـدن نمـاز عصـر تـاغروب وبعدازخوانـدن نمازصـبح تـا طلـوع خورشـيد،نماز [مسـتحبی]خواندن جـايز نيسـت وبـار سـفر بسـته نشـود مگر،بـرای رفـتن بـه سـه مسجد،مسـجدالحرام وايـن مسـجد مـن ومسجدالاقصی).

٣٣٣- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ قَـالَ قَـالَ النَّبِـيُّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ لاَ تُشَـدُّ الرِّحَـالُ إِلَّا إِلَيَّ ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِي هَذَا وَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِ الاقصي ».[3]

ابـوهريره مـی گويد،رسـول الله فرمود:(بارسـفر(زيـارتی وعبادی)بسـته نشود،مگر به سه مسجد،اين مسجدمن،مسجدالحرام ومسجدالاقصی).

---

١ صحيح:صحيح مسلم/١٣٩٨وترمذی/٣٠٩٩

٢ صحيح:صحيح بخاری/١١٩٧ومسلم/٨٢٧و٤١٥به همين معنا وترمذی/٣٢٦

٣ صحيح:متفق عليه:صحيح بخاری/١١٨٩وصحيح مسلم/٣٣٧٠

فضیلت مسجدالاقصی ونمازخواندن درآن

٣٣٤-عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامَ قُلْت ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدِ الاقصي قُلْتُ كم بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ حِينَمَا ادركت الصَّلَاةِ فَصَلّ فكلها مَسْجِدٌ».[1]

ابوذر می گوید:(از رسول خدا سوال کردم که کدام مسجد اولین بار در زمین ساخته شده است،فرمود:مسجدالحرام.گفتم:بعد از آن(کدام مسجد ساخته شده است؟)فرمود:مسجدالاقصی.گفتم:فاصله ی ساخت بین این دو مسجد چند سال

بوده است؟فرمودچهل سال .گفتم بعداز این دو؟فرمود هرجا بودی وقت نماز فرارسید نماز بخوان که تمام زمین مسجد است

٣٣٥-عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بُنِيَ بَيْتَ الْمَقْدِسِ سَأَلَ اللَّهَ عزوجل خِلَالًا ثَلَاثَةً سَأَلَ اللَّهَ عزوجل حكمه يُصَادِفُ حكمه فَأُوتِيَهُ وَ سَأَلَ اللَّهَ عزوجل ملكا لِمَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ فَأُوتِيَهُ وَ سَأَلَ اللَّهَ عزوجل حِينَ فَرَغَ مِنْ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ أَنْ لايأتيه أَحَدٌ لاَ يَنْهَزُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ فِيهِ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ خَطِيئَتِهِ كيوم وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.»[2]

عبدالله بن عمرو روایت میکند که رسول الله فرمود(بعد از این که سلیمان بن داود مسجدالقصی راساخت از خداوند متعال خواست سه خصلت به او عطا کند:

١- قضاوتی که با قضاوت خداوند متعال مطابق باشد؛خداوند این را به او عنایت کرد

---

١ صحیح:صحیح مسند احمد٢٠٣٧٠ و٢١٣٧١شعیب ارناؤوط می گوید:اسناد این حدیث مطابق شرط شیخین صحیح است.مؤلف می گوید:بخاری ومسلم به همین معنا روایت کرده اند.شایان ذکر است که متن صحیحین تفاوت اندکی با متنی که مولف آورده دارد.نگا:بخاری/٣٣٦٦ومسلم/٥٢٠

٢ صحیح :صحیح سنن نسائی/٦٨۶،أحمد٢/١٧۶،ش۶۶۴۴ ،و نسائی (۶٩٣ش٢/٣۴).حافظ درالفتح ۶/۴٠۴میگوید نسائی بإسنادصحیح روایت کرده است وابن ماجه (١/۴۵٢ش۶٩٣) و حاکم می١/٢٢۴ش٨٣) و بیهقی در شعب الایمان (٣/۴٩۴ش۴١٧۵) و ابن خزیمه (٢/٢٨٨ش١٢٣۴) آالبانی این حدیث را صحیح دانسته است.

۲-ازخداوند خواست به او حاکمیت و سلطنتی بدهد که بعد از او شایسته هیچ کس نباشد،خداوند این را نیز به او عنایت کرد

۳-بعد از ساخت مسجدالقصی از خداوند خواست که هرکس فقط به نیت نماز خواندن دراین مسجد بیاید(بعدازنمازخواندن دراین مسجد)او را از گناهانش چنام پاک کن که درروز تولد ازمادر بوده است)

فضیلت مسجدقباء

۳۳٦- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «كان يَزُورُ قُبَاءَ راكبا وَ مَاشِياً ».[1]

ازابن عمر روایت است که رسول الل صلی الله صلی الله علیه وسلم (همواره پیاده و سواره،به زیارت مسجدقبامی رفت)

۳۳۷- وَ فِي رِوَايَةٍ قَالَ كان النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءَ كل سئت مَاشِياً وَ راكبا ».[2]

عبدالله ابن عمر میگوید(رسول الله در هرشنبه سواره و پیاده به مسجد قبا می آمد)وعبدالله خودش همین کارراميكرد

۳۳۸- عَنْ سَهْلِ بْنُ حَنِيفٍ قَالَ قَالَ أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ «مَنْ خَرَجَ حتي يَأْتِي هَذَا الْمَسْجِدِ مَسْجِدِ قُبَا فَصُلِّيَ فِيهِ كان لَهُ عَدْلُ عُمُرِه ».[3]

سهل بن حنیف گوید رسول الله فرمود (هرکس ازخانه اش (به نیت) مسجد قباء بیرون شود و به این مسجد بیایید نماز بخواند ثواب آن بایک عمره برابر(در ثواب) مانند ؛ادای یک عمره است)

---

[1] صحیح صحیح مسلم/۳۴۵۵ودر صحیح بخاری با لفظ «یأتی »ببجای«یزور»امده است

[2] صحیح بخاری /۱۱۹۳

[3] صحیح صحیح و ضعیف سنن النسائی/۶۹۹و ابن ماجه(۱۴۱۲)صحیح

۳۳۹- عَـنْ أُسَـيْدِ بْـنِ ظُهَيْـرٍ الأَنْصَـارِيِّ عَـنِ النَّبِـيِّ قَـالَ «الصَّـلاَةُ فِـي مَسْـجِدِ الْقُبَـا كَعُمرَة»وَ قَالَ وَ لاَ تُعْرَفُ لاَ سَيِّدَ بْنُ ظُهَيْرٍ سئا يَصِحُّ غَيْر هَذَا الْحَدِيثِ ».[1]

اسـيد بـن ظهيـر انصـارى از پيـامبر روايـت ميكنـد كـه (نمـاز خوانـدن در مسـجد قبـا (درثواب) مانند:اداى يكعمره است)

وترمذى ميگويد ؛ازاسيد بن ظهير حديث صحيحى غيرازاين سراغ نداريم.

فضيلت قربانى

۳۴۰- عَـنْ أَنَـسٍ قَـالَ ضُـحِّي النَّبِـيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «بِكَبْشَـين أَمْلَحَـيْنِ أَقْرِبين ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَ سُمِّيَ وَ كبر وَ وَضَعَ رِجْلَهُ عَلِيِّ صَفًّا حِهِمَا ».[2]

انـس بـن مالـك ميگويـد :رسـول الله دوقـوچ (بارنگ)سـياه مايـل بـه سـفيدى و شـاخ داربادسـتش درحـالى كـه پـايش را روى گـردن آن هـا ميگذاشـت ،بـاگفتن بسـم الله و الله اكبر ،ذبح(قربانى) كرد.

۳۴۱- عَـنْ عَائِشَـةَ أَنَّ رَسُـولَ اللهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ أَمَـرَ بكـبش أَقْـرَن يَطَـأَ فِـي سَـوَادٍ وَ يبـرك فِـي سـواد وَ يَنْظُـرُ فِـي سَـوَادٍ فَـأُتِيَ بِـهِ لِيُضَـحِّيَ بِـهِ فَقَـالَ يَـا عَائِشَـةُ هَلُمِّـي الْمَدِينَـةِ ثُـمَّ قَـالَ اشـحديها بِحَجَـرٍ فَفَعَلْـتُ ثُـمَّ أَخَـذَهَا وَ أَخَـذَ الكـبش فَأَضْـجَعَهُ ثُـمَّ ذَبَحَـهُ ثُـمَّ قَالَ «بِاسْمِ اللَّهِ أُلْهِمَ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ»: ثُمَّ ضَحّاً بِهِ.[3]

عائشـه روايـت ميكنـد كـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم دسـتورداد(قوچى كـه در علـف زار راه ميرفـت و ميخوابيـد و درعلـف زار بـود (كنايـه ازقـوچ چـاق هسـت) آوردنـد تـا قربـانى كـردم وآن را گرفـت و قـوچ را بـه پهلـو خواباند و سـپس ضـبح كـرد و(درهنگـام ضـبح) گفت:بسـم الله خداونـدا ايـن را از محمـد و آل محمـد و امـت محمـد قبول كن !وسپس آن را ذبح كرد).

---

۱ صحيح وضعيف سنن الترمذى /۳۲۴واين ماجه (۱۴۱۱)
۲ صحيح متفق عليه صحيح بخارى /۵۵۶۵وصحيح مسلم/۱۹۶۶

۳ صحيح:صحيح مسلم۱۹۶۷ ابو داود ۲۷۹۲

کتاب(بخش) فضایل جهاد

فضیلت رفتن یک صبح یا شام در راه الله (حضور در جبهه جنگ علیه کفار)

۳۴۲- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا ».[۱]

وَ لَهُمَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ[۲] **بِنَحْوِهِ**

انس بی مالک روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:(صبح و شامی در راه خدا (به جهاد) رفتن از دنیا و آنچه در دنیا وجود دارد، بهتر است).

و بخاری و مسلم حدیثی به همین معنا از ابو هریره روایت کرده اند.

۳۴۳- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الْغَدْوَةِ يغدوها الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا ».[۳]

سهل بن سعد روایت می کند که پیامبر فرمود:(یک رور صبح که بنده در راه خدا (به جهاد) می رود از دنیا و آنچه در دنیا وجود دارد، بهتر است).

۳۴۴- عَنْ أَبِي أَيُّوبَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «غَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَ غَرَبَتْ ».[۴]

ابو ایوب می گوید، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (یک صبح یا یک شام در راه خدا(به جهاد) رفتن از آنچه خورشید برآن طلوع و از آن غروب کرده، بهتر است).

۱- صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری/۲۶۳۹ و صحیح مسلم /۱۸۸۰

۲ - صحیح بخاری/۲۶۱۴ و صحیح مسلم / ۱۸۸۲

۳ - صحیح: صحیح مسلم/۱۸۸۱ و مسند احمد /۱۵۶۰۵

۴ - صحیح: صحیح مسلم (۳/۱۵۵۰،ش ۱۸۸۳)، مسند احمد (۵/۴۲۲، ش ۲۳۶۳۴)، عبد بن حمید(ص ۱۰۴، ش ۲۲۵) ، ابن ابی شیبة (۴/۲۰۱، ش ۱۹۳۰۵)، طبرانی(۴/۱۸۲، ش ۴۰۷۹) و طبرانی در الأوسط (۸/۲۹۱، ش ۸۶۶۷)

فضيلت جهاد در راه خداوند متعال

٣٤٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «انْتَدَبَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ[1] فِي سَبِيلِهِ لاَ يُخْرِجُهُ إِلاَّ أَيْمَانَ بِي وَ تَصْدِيقُ بِرُسُلِي أَنْ أَرْجِعْهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ اَوْ غَنِيمَةٍ اَوْ أَدْخَلَتْ الْجَنَّةَ وَ لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي مَا قَعَدْت خَلْفَ سَرِيَّةٍ وَلَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ».[2]

از ابو هريره روايت است كه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمود: (خداوند براى كسى كه در راه او خارج شود(يعنى به جهاد رود) و تنها به خاطر ايمان به (الله) و تصديق پيامبرانم خارج شود، ضمانت كرده است كه او را با پاداش يا مال غنيمت (به خانه) برگرداند يا او را وارد بهشت گرداند، و اگر بر امتم دشوار نبود به تمام سريه ها شركت مى كردم و من دوست دارم كه در راه الله كشته شوم و زنده شوم و كشته شوم).

٣٤٦- و فِي رِوَايَةٍ لَهُمَا «وَلكنِي لاَ أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ وَ لاَ يَجِدُونَ مَا يَتَحَمَّلُونَ عَلَيْهِ فَيُخْرِجُونَ وَ يَشُقُّ عَلَيْهِمْ أَنْ يَخْتَلِفُوا بَعْدِي فَوَدِدْتُ أَنِّي أُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَحْيَا فَأُقْتَلُ ثُمَّ أَحْيَا فَأُقْتَلُ».[3]

و در روايتى ديگر در بخارى و مسلم آمده: (اما وسايل جنگى (مانند: مركب و اسلحه) در اختيار ندارم (كه همه ى شما را) با خود به جهاد ببرم و آن ها هم چنين وسايلى در اختيار ندارند كه به جهاد بروند، لذا براى آنان(مسلمانان) مشكل خواهد بود كه پس از(شركت) من (به جهاد) در خانه بمانند. و من دوست دارم در راه خدا بجنگم و كشته شوم و زنده شوم و كشته شوم).

٣٤٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَعْدِلُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عزوجل قَالَ «لاَ تستطيعونه». قَالَ فَأَعَادُوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثاً كل ذلك «يَقُولُ لاَ تستطيعونه» وَ قَالَ فِي الثَّلاَثَةِ مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كمثل الصَّائِمِ

---

١ - واژه ى خرج،اخرجت و خروج در قرآن از اصطلاحات جنگى و نظامى است كه متاسفانه امروزه آن را تحريف مى كنند.(مترجم)

٢ - صحيح: صحيح بخارى / ٣٦ باب الجهاد من الايمان و ش ٧٢٢٦ و مسلم / ١٠٦ و مؤطا ص ٣٩٦

٣ - صحيح: موطأ مالک /٨٨٣ و در بخارى / ٦٧٩٩و مسلم

الْقَائِمِ القائت بِآيَاتِ اللَّهِ لاَ يَفْتُرُ مِنْ صِيَامٍ وَ لَا صَلَاةَ حتي يَرْجِعَ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَيْ».[1]

از ابو هريره روايت است كه گفتند: (اى رسول الله! به ما عملى معرفى كن (كه ثوابش) با جهاد در راه خدا برابر باشد. فرمود: نمى توانيد آن را انجام دهيد. گفتند ميتوانيم. راوى گويد: نمى دانم بار سوم يا چهارم فرمود: مثال جهاد در راه خدا مانند كسى است كه همواره بدون خستگى در حال روزه است، افطار نمى كند و هميشه در نماز است، تا مجاهد در راه خدا (از جهاد) برگردد).

٣٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دُلَّنِي عَلَيَّ عَمَلٍ يَعْدِلُ الْجِهَادَ قَالَ «لَا أَجِدُهُ هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ الْمُجَاهِدُ أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِداً فَتَقُومَ وَ لاَ تَفْتُرَ وَ تَصُومَ وَ لاَ تُفْطِرَ قَالَ وَ مَنْ يَسْتَطِيعُ ذلک».[2]

از ابو هريره روايت است كه مردى نزد پيامبر آمد و گفت:(انجام عملى به من معرفى كن كه (ثوابش) با جهاد برابر باشد. فرمود: چنين عملى سراغ ندارم. آيا ميتوانى هنگامى كه مجاهد، به جهاد مى رود، تو به مسجد بروى و همواره بدون خستگى نماز بخوانى و روزه بگيرى، گفت: چه كسى مى تواند اين گونه (عبادت) كند؟!).

٣٤٩- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أيّ النَّاسِ أَفْضَلُ فَقَالَ «رَجُلٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِمَالِهِ وَ نَفْسِهِ» قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ «مُؤْمِنٌ فِي شِعْبٍ مِنْ الشِّعَابِ يَعْبُدُ اللَّهَ رَبَّهُ وَ يَدَعَ النّاس مِنْ شَرِّهِ ».[3]

ابو سعيد خدرى روايت مى كند كه مردى نزد پيامبر آمد و گفت:(چه كسى از همه مردم بهتر است؟ فرمود: كسى كه در راه خدا با مال و جانش جهاد كند و

---

١ - صحيح: صحيح مسلم /١٨٧٨ و سنن ترمذى ١٦١٩ البته با الفاظى كه مولف نقل كرده و به مسلم نسبت داده فقط در شعب الايمان بيهقى وجودداشت. اما متن فوق در صحيح مسلم و ترمذى است

٢ - صحيح: صحيح و ضعيف سنن النسائى /٣١٢٨ و در صحيح بخارى/ ٢٦٣٣ با اندک تفاوتى در الفاظ
٣ - صحيح: متفق عليه: صحيح بخارى/ ٢٧٨٦ و صحيح مسلم /١٨٨٨

فرمود: بعد از او (مجاهد)، مومنی که در یکی از دره ها خداوند را عبادت می کند و مردم از او آزاری نمی بینند، از همه بهتر است).

۳۵۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «مِنْ خَيْرِ مَعَاشِ النَّاسِ لَهُمْ رَجُلٌ ممسک عِنَانَ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَطِيرُ عَلِيّ مَتْنِهِ كلما سَمِعَ هَيْعَةً اَوْ فَزْعَةً طَارَ عَلَيْهِ يَبْتَغِي الْقَتْلَ وَ الْمَوْتَ مَظَانَّهِ اَوْ رَجُلٌ فِي غُنَيْمَةٍ فِي رَأْسِ شَعَفَةٍ مِنْ هَذِهِ الشَّعَفِ اَوْ بَطْنِ وَادٍ مِنْ هَذِهِ الْأَوْلَادِيَّةِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتِي الزكاة وَ يَعْبُدُ رَبَّهُ حتي يَأْتِيَهُ الْيَقِينُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ إِلَّا فِي خَيْرٍ».[1]

ابو هريره از رسول الله روايت می کند که فرمود: (بهترين زندگی را کسی دارد که لگام اسبش را در دست دارد و در راه خدا (جهاد) است و هرگاه خبری از جنگ بشنود، بسرعت خودش را به آنجا می رساند و در پی جنگ و مرگ (به خاطر خداست) و ديگر کسی که با گوسفندانش در دامنه کوهی داخل دره ای نماز ميخواند، زکات می دهد و در ميان مردم بجز برای کار خير نمی رود، و تا مرگ الله را عبادت می کند).

۳۵۱- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِيمَا سِوَاهُ».[2]

عثمان بن عفان روايت می کند که شنيدم رسول الله صلی الله عليه وسلم می فرمايد:(يک روز در راه الله (جهاد) از هزار روز در ديگر (عبادت ها) بهتر است).

الله تعالی برای مجاهدان در بهشت صد طبقه آماده کرده است.

۳۵۲- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ صَامَ رَمَضَانَ كان حَقّاً عَلَيَّ اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ اَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا

---

۱ - صحيح: صحيح مسلم /۱۸۸۹ و ابن ماجه /۳۹۷۷ و بيهقی / ۱۸۹۹۷

۲ صحيح: صحيح نسائی/ ۳۱۸۳، طيالسی (ص ۱۵، ش ۸۷)، حاکم (۲/۷۷ ش ۲۳۸۱) و می گويد: بر شرط بخاری صحيح است. و بيهقی (۹/۱۶۶، ش ۱۸۲۸۶). و نيز بخاری در التاريخ (۲/۱۴۸))، و نسائی (۶/۴۰، ۳۱۷۰)، ابن حبان (۱۰/۴۶۹، ش ۴۶۰۹) و ضياء (۱/۴۵۲، ش ۳۲۷).

نبشر النَّاسُ قَالَ إنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كما بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ فَإِذَا سَأَلْتُمْ اللَّه فَاسْأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطِ الْجَنَّةِ وَ أُعْلِي الجنه أَرَاهُ فَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَ مِنْهُ تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ». قَالَ مُحَمَّدُ بْنِ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ «وَ فَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَ مِنْهُ تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ».[1]

ابوهريره روايت ميكند ک رسول الله فرمود (هرکس ب الله ورسولش ايمان بياورد,نمازرااقامه کند,وماه رمضان راروزه گيرد,شايسته است خداوند اوراواردبهشت نمايد,برابراست ک درراه خدا جهاد کنديادرسرزميني ک متولد شده است بماند.گفتند.اى رسول خدا!ايابه مردم مژده ندهيم؟فرمود دربهشت صدطبقه وجودداردک خداوندانها رابراى مجاهدان درراه الله اماده کرده است وفاصله هرطبقه تاطبقه ديگر ب اندازه فاصله بين اسمان وزمين است پس هرگاه ازخداوند(چيزى)خواستيد,فردوس رابخواهيد زيرا دروسط بهشت و بهترين طبقه ان است.(راوى ميگويد)فکرميکنم رسول خدا صل الله عليه وسلم)فرمود : عرش خداوندروى ان است ونهرهاى بهشت ازانجاسرچشمه ميگيرد.

۳۵۳- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخدريأن رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «ياابا سَعِيدٍ مَنْ رَضِيَ بِاَللَّهِ رَبًّا بِالْإِسْلَامِ دِيناً وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيّاً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ» فَعجِبَ لَهَا ابوسعيد فَقَالَ أَعِدْهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَفَعَلَ ثُمَّ قَالَ «وأُخرَي يَرْفَعُ بِهَا الْعَبْدَ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ مابين كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السماءوالارض قَالَ وَ ماهي يارسول اللَّهِ قَالَ «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ».[2]

ازابوسعيدخدرى رضى الله عنه روايت است ک رسول الله صل الله عليه وسلم فرمود : اى ابوسعيد هرکس ب اين خوشنود باشد ک الله پروردگارش,اسلام دينش و محمدپيامبرش است,(رفتن) ب بهشت براوواجب ميگردد؛ابوسعيد شگفت زده شد وگفت اى رسول خداوباره تکرارکن پيامبرتکرارکرد وسپس فرمود : وعبادت ديگرى نيزوجود دارد که خداوند بانها بنده اش راصددرجه بالاميبرد ک

---

[1] - صحيح_صحيح بخارى۳/۱۰۲۸.ش۲۶۳۷)ومسنداحمد/۸۴۵۵و ابن حيان ۴۷۱/۱۰ش۴۶۱۱
[2] -صحيح.صحيح مسلم/۱۸۸۴ونسائي۳۱۳۱

فاصله هردرجه بادرجه ديگر ب اندازه ی فاصله بين اسمانهاوزمين است.گفت ای رسول خدا آن چيست ؟فرمود جهاد درراه الله).

جهاد ازافضل اعمال است.

٣٥٤- عنْ عبدالله بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ أَفْضَلُ قَالَ «الصَّلَاةُ أَوَّلَ وَقْتِهَا» قُلْت ثُمَّ مَاذَا قَالَ «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قُلْتَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ «بِرُّ الْوَالِدَيْنِ».[1]

عبدالله بن مسعود مي گويد(ازرسول الله پرسيدم كدام يک ازاعمال افضل است؟فرمودنماز در اول وقت,گفتم بعد ان؟فرمود جهاددراه الله,گفتم بعد ازان؟ فرمود نيکی کردن به پدرومادر).

٣٥٥-عَنْ أَبِي هريره قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ «إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ» قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ «جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ «حَجٌّ مَبْرُورٌ».[2]

ابوهريره روايت ميكند كه ازرسول الله صل الله عليه وسلم سوال شد : چ عملی افضل است فرمود ايمان بخداوند متعال.پرسيدند,بعدازان چ عملی؟فرمود جهاد در راه الله.پرسيدند بعدازان؟فرمود حج مقبول.

٣٥٦عَنْ نُعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ كنت عِنْدَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ مَا أُبَالِي أَنْ لاَ أَعْمَلَ عَمَلًا بَعْدَ الْإِسْلَامِ إِلَّا أَنْ أَسْقِيَ الْحَاجَّ وَ قَالَ آخَرُ مَا أُبَالِي أَنْ لاَ أَعْمَلَ عَمَلًا بَعْدَ الْإِسْلَامِ إِلَّا أَنْ أَعْمُرَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامِ وَ قَالَ آخَرُ الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلَ مِمَّا قُلْتُمْ فَزَجَرَهُمْ عُمَرُ وَ قَالَ لاَ تَرْفَعُوا أصواتكم عِنْدَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ وَ هُوَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَ لَكِنْ إِذَا صَلَّيْت الْجُمُعَةَ دَخَلْتُ فاستفتينه فِيمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عزوجل (أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْأُخِرِ[3] **وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ...).**[4]

---

١ - صحيح دارقطني /٩٧٩ودرصحيحين ب همين معنا وجود دارد نگا : بخارى/٥٢٧الصلاه على ميقاتها /٢٧٨٢والصلاة لوقتها/٥٠٤ومسلم /٨٥الصلاة لوقتها وتخريج اين روايت قبلا ذكرشده.

٢ - صحيح متفق عليه :صحيح بخاري /٢٦و١٥٢١وصحيح مسلم /٨٣ودراول فضايل حج ذكرشده است

٣ -درصحيح مسلم ايه را تا (و اليوم الاخر) اورده ولي مؤلف تاجايي ك درمتن ذكركردم اورده بود

٤ - صحيح.صحيح مسلم /١٨٧٩

نعمان بن بسير مي گويد (نزديک منبررسول الله نشسته بودم ک مردی گفت بعدازاينکه مسلمان شدم ديگر پروايی ندارم جزاينکه حاجيان (زائران خانه ي))

كعبه)را آب بدهم (ينی ازنظر ان شخصی اين عمل را بعدازايمان ب خداوپيامبر بهترين بود).يکی ديگرگفت (ازنظرمن) آبادانی وساخت مسجدالحرام افضل است.سومی گفت : جهاد درراه خدا ازهرچيزی ک شماگفتيد افضل است.گويد عمر انهارا توبيخ كرد وگفت : صداهايتان كنارمنبر رسول الله ؛بلندنكنيد وان روزجمعه بود(وتوافق كردند وگفت :) بعدازنماز جمعه خدمت پيامبررفتيم وسؤال كرديم : ايه(ايا اب دادن (پذيرايی) حاجيان وابادانی مسجدالحرام را مانند عمل كسی قرارمی دهيد ک ب الله وروز اخرت ايمان اورده ودرراه خدا جهادنموده است...تاجايی ک می فرمايد : نزد خداوند برابرنيستند نازل شد).

٣٥٧-عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فَوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ».[١]

معادبن جبل روايت ميكند ك پيامبرصل الله عليه وسلم فرمود : (هركس باردوشيدن شتر تاباردیگردرراه خداجهادكند بهشت براوواجب ميگردد.)

فضيلت مرزبانی درراه الله وثواب مرگ درحال مرزبانی

٣٥٨-عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «رِبَاطُ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَ قِيَامِهُ وَ إِنْ مَاتَ جُرِيَ عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُهُ وَ أُجْرِيَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ وَ أَمِنَ الْفَتَّانَ».[٢]

سلمان فارسي روايت ميكند ك پيامبر صل الله عليه وسلم فرمود : (يک شبانه روز نگهبانی (مرزبانی) درراه خدا ازروزه گرفتن وشب زنده داری يک ماه بهتراست واگر درحال نگهبانی بميرد ثواب ان عملی ک انجام می داده برايش نوشته ميشود ورزقش را به اوميدهند وازفتنهای (قبر) درامان ميماند.)

---

١ - صحيح ترمذی /١٦٥٧؛صحيحوضعيف سنن ابن ماجه/٢٧٩٢وصحيح ابی دارد (٢٢٩١)
٢ -صحيح.صحيح مسلم(١٥٢٠/٣.ش١٩١٣)؛ابن حيان (٤٨٥/١٠.ش٤٦٢٦) ونيزأبو عوانه(٤٩٧/٤).ش(٧٤٦٨)

۳۵۹- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا عَلَيْهَا وَ مَوْضِعُ سَوْطِ أحدكم مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا عَلَيْهَا وَ الرَّوْحَةُ يَرُوحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْغَدْوَةَ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا عَلَيْهَا».[۱]

سهل بن سعد ساعدی روایت می کند که رسول الله (ص) فرمود: (یک روز نگهبانی در راه خدا از دنیا و آنچه در آن وجود دارد، بهتر است و اندازه جای شلاق یک از شما (که در راه خدا می زنید) در بهشت از دنیا و آنچه در دنیا وجود دارد، بهتر است، و هر گامی که هر یک از شما شام گاهان یا بامدادان در راه خدا بر می دارد، از دنیا و آنچه در دنیاست، بهتر است).

۳۶۰- عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ »مَا مِنْ مَيِّتٍ يَمُوتُ إِلَّا خَتَمَ عَلِيِّ عَمَلُهُ إِلَّا مَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَنْمُو لَهُ عَمَلُهُ وَ أَمِنَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ».[۲]

فضاله بن عبید می گوید: (هیچ کس نیست که بمیرد و پرونده ی اعمالش بسته نشود بجز کسی که در حال مرزبانی در راه الله می میرد، چون [هر کس در حال نگهبانی بمیرد] عملش تا روز قیامت اضافه می شود، و از فتنه ی (عذاب) قبر در امان است).

۳۶۱- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ «مَنْ رَابَطَ لَيْلَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ كانت كألف لَيْلَةَ صِيَامِهَا وَ قِيَامِهَا».[۳] عثمان بن عفان (رضی الله عنه) می گوید، شنیدم رسول الله (صل الله علیه و سلم) می فرماید: (هر کس یک شب در راه خدا نگهبانی دهد، برایش همانند: هزار شب عبادت که روزها را هم روزه باشد، محسوب می شود).

---

۱ - صحیح: صحیح بخاری (۱۰۵۹/۳، ش۲۷۳۵)، ترمذی (۱۸۸/٤، ش١٦٦٤) و أحمد (۳۳۹/۵، ش۲۲۹۲۳)

۲ - المعجم الكبير طبرانی / ۱۵۱۶۷ و الجهاد ابن أبی عاصم / ۲۷۲ اما روایت ابوداود که مؤلف پس از ذکر روایت به ابوداود و ترمذی به معنای آن نسبت داده است به این شرح است: « كل الْمَيِّتِ يَخْتِمُ عَلِيِّ عَمَلِهِ إِلَّا الْمَرَابِطَ فَإِنَّهُ يَنْمُو لَهُ عَمَلُهُ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يُؤْمَنُ مِنَ فَتَّانِ الْقَبْرِ »: (رسول الله فرمود: هر کس بمیرد، عملش تمام می شود. بجز کسی که در حال نگهبانی می میرد، چون (هر کس در حال نگهبانی بمیرد) عملش تا روز قیامت اضافه می شود، و از فتنه (عذاب) قبر در امان است). و صحیح است: نگا: صحیح و ضعیف ابوداود/۲۵۰۰ و صحیح الجامع/٤٥٦٢

۳ - حسن: صحیح ابن ماجه/۲۷٦٦، در مختصر کتاب (الإمام بآخر أحكام و الألبانی الإمام/۲۲۳ می نویسد: در ضعیف الجامع (٥٦٠٤) چاپ اول ضعیف جدا و سپس در صحیح الترغیب و الترهیب (۱۲۲٤) حسن دانسته است.

٣٦٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلّ اللّه عَلَيْهِ و سلّم قال« مَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُجْرِيَ عَلَيْهِ أَجْرُ عَمَلِهِ الصَّالِحُ الَّذِي كان يَعْمَلُ و أُجْرِيَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ و أَمِنَ مِنْ الْفَتَّانِ و بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ آمِناً مِنْ الْفَزَعِ».[١]

ابوهريره روايت مى كند كه رسول الله فرمود: (هر كس در حال نگهبانى در راه خدا بميرد، عمل صالحى كه در زندگى انجام مى دادى برايش ثبت مى شود و رزقش را هم مى دهند و از فتنه ها(ى قبر) در امان مى ماند و در روز قيامت خداوند او را در حالى بر مى انگيزد، كه از وحشت آن روز در امان است).

فضيلت انفاق در راه الله

٣٦٣- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ بِنَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ فَقَالَ هَذِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلّ اللّه عَلَيْهِ و سلّم «لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُ مِائَةِ نَاقَةٍ كلها مَخْطُومَةً».[٢]

ابومسعود انصارى مى گويد: (مردى شتر جهاز شده اى را آورد و گفت: اين [وقف] در راه الله است. پيامبر (صل الله عليه و سلم) فرمود: در برابر اين شتر جهاز شده، هفت صد شتر جهاز شده به او داده خواهد شد).

٣٦٤- عَنْ خُرَيْمِ بْنِ فاتک قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ و سلّم «مَنْ أَنْفَقَ نَفَقَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كتبت لَهُ بِسَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ»[٣]

خريم بن فاتک مى گويد، رسول الله (صل الله عليه و سلم) فرمود: (هر كس در راه الله نفقه اى كند برايش هفت صد برابر [پاداش] نوشته مى شود).

٣٦٥- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلّ اللّه عَلَيْهِ و سلّم« أَفْضَلُ الصَّدَقَاتِ ضَلَّ فُسْطَاطٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ و مَنِيحَةَ خَادِمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ طَرُوقَةِ فَحْلٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ».[٤]

١- صحيح: صحيح ابن ماجه /٢٨٧٢ صحيح و ضعيف سنن ابن ماجة/٢٧٦٧، الروض النضير (١٠١٣)، التعليق الرغيب (١٥١/٢)

٢- صحيح: صحيح مسلم (١٥٠٥/٣، ش١٨٩٢)، نسائى (٤٩/٦، ش٣١٨٧)، احمد (١٢١/٤، ش١٧١٣٥) و ابن حيان (٥٠٦/١٠، ش٤٦٤٩)

٣- صحيح: و النسائى (٤٩/٦ ش٣١٨٦)، ترمذى (١٦٧/٤ ش١٦٢٥) و مى گويد: حسن. و أحمد (٣٤٥/٤، ش١٩٠٥٧).

٤ - حسن ترمذى (١٦٨/٤، ش١٦٢٧) مى گويد: حسن صحيح غريب. و طبرانى (٢٣٤/٨، ش٧٩١٦) أحمد (٢٦٩/٥، ش٢٢٣٧٥) در نسخه ى تحقيق دكتر مصطفى محمدحسين ذهبى ش/١٦٢٧ كتاب الجهاد باب ما جاء فى فضل الخدمة فى سبيل الله

ابوامامه می گويد: رسول الله فرمود: (بافضليت ترين صدقات، سايه ی خيمه ای است كه در راه الله می دهند و بخشيدن غلام و اهدا كردن شتری در راه الله می باشد).

[منظور اين است كه هر كس خيمه ای در راه الله اهدا كند يا غلام خود را به جهاد بفرستد تا بجای او جهاد كند يا به مجاهدی وسيله ی سواری برای جهاد بدهد كه بوسيله ی آن جهاد كند، عمل بسيار با ارزش و حتی بهترين عمل نيک را انجام داده است]. مترجم

فضيلت گرد و غبار در راه الله و ثواب كسی كه پاهايش در راه الله غبارآلود شود

٣٦٦- عَنْ أَبِي عَبَسَ عبدالرحمن بْنُ جَبْرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلّ اللَّه عَلَيْهِ وَ سلّم مَنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَهُمَا اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيَّ النَّارَ ».[١]

ابوعبس، عبدالرحمان بن جبر می گويد: رسول الله (صل الله عليه و سلم) فرمود: (پاهای هر كس در راه الله غبارآلود شود، الله سوزاندن آنها را بر دوزخ حرام می گرداند).

٣٦٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ «لاَ يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ دُخَانُ جهنّم فِي وَجْهِ رَجُلٍ أَبَداً وَ لاَ يَجْتَمِعُ الشُّحُّ وَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِ عَبْدٍ أَبَداً ».[٢]

ابوهريره می گويد پيامبر (صل الله عليه و سلم) فرمود: (هرگز غباری كه در راه الله بر بدن انسان می نشيند با دود دوزخ در چهره ی كسی جمع نخواهد شد و هرگز بخل و ايمان يک جا در قلب كسی جمع نمی شود).

---

١ - صحيح: مسند احمد/١٦٣٥٦ و بيهقی از جابر ش/١٨٩٨٦ متن فوق را مؤلف به بخاری نسبت داده است اما متن حديث بخاری به اين شرح است: «من اغبرَّت قدماه فی سبيل الله حرَّمَه اللهُ علی النَّارِ»: (پاهای هر كس در راه الله غبارآلود شود، الله سوزاندن آن را بر دوزخ حرام می گرداند) بخاری (٣٠٨/١ ش٨٦٥) و ترمذی (١٧٠/٤ ش١٦٣٢)

٢ - صحيح: صحيح و ضعيف سنن النسائی/٣١١٠ و المشكاة (٣٨٢٨)

۳۶۸- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ النَّبِيَّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سلّم قَالَ «لاَ يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ دُخَانُ جهنّم فِي جَوْفِ عَبْدٍ مُسْلِمٍ ».[۱]

ابوهریره میگوید،پیامبر صل الله علیه و سلم فرمود:(هرگز غبار در راه الله با دود دوزخ در درون فرد مسلمان جمع نخواهد شد).

۳۶۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سلّم« مَنْ رَاحَ رُوحَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كان لَهُ بِمِثْلِ مَا أَصَابَهُ مِنْ الْغُبَارِ مِسكا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ».[۲]

انس بن مالک میگوید،رسول الله صل الله علیه و سلم فرمود: هرکس یک شامگاه در راه الله برود به همان اندازه که از غبار روی بدنش بنشیند،در روز قیامت مشک عنبر به اوداده خواهد شد.

فضیلت نگهبانی در راه الله(جهاد)

۳۷۰- عَنْ أَبِي رَيْحَانَهُ يَقُولُ «سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سلّم يَقُولُ حَرَّمْتُ عَيْنٍ عَلِيٍّ النَّارَ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ».[۳]

ابو ریحانه روایت میکند که شنیدم رسول الله صل الله علیه و سلم میفرماید:(چشمی که در راه الله (در جهاد)بیداری کشیده بر دوزخ سوزاندن ان حرام شده است).

فضیلت روزه‌ی جهاد

۳۷۱- عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سلّم «مَنْ صَامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَاعَدَهُ اللَّهُ مِنْ جَهَنَّمَ مَسِيرِهِ سَبْعِينَ خَرِيفاً».[۴] ابوهریره میگوید، پیامبر صل الله علیه و سلم فرمود:(هرکس یک روز در راه الله روزه گیرد،الله او را از دوزخ به اندازه ی فاصله هفتاد سال راه دور میگرداند).

۱- صحیح : صحیح و ضعیف سننابن ماجه/۲۷۷۴ و المشکاه(۳۸۲۸)
۲- حسن:الصحیحه(۲۳۳۸)؛ابن ماجه(۹۲۷/۲،ش۲۷۷۵)،طبرانی در الاوسط(۹۳/۲،ش۱۳۵۹)، والضیاء(۱۸۳/۶،ش۲۱۹۲)
۳- صحیح:صحیح و ضعیف سنن النسائی/۳۱۱۷ والتعلیق الرغیب(۱۵۵/۲)
۴- صحیح:مسند احمد/۸۹۲۴ و در صحیح مسلم/۱۱۵۳ با لفظ:«من صام یوما فی سبیل الله باعد الله وجهه عن النار سبعین خریفا» که تقریبا به همین معناست، روایت کرده است. و در بخاری نیز به همین معنا وجود دارد.

٣٧٢- عَـنْ أَبِـي إِمَامِـهِ الْبَـاهِلِيِّ عَـنْ النَّبِـيِّ صَـلِّ اللَّه عَلَيْـهِ و سـلّم قَـالَ«مَـنْ صَـامَ يَوْماً فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ خَنْدَقاً كما بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ».[١]

ابـو امامـه بـاهلی میگویـد، پیـامبر صـل الله علیـه و سـلم فرمـود:(هرکس یـک روز در راه الله روزه گیـرد الله بـین او و دوزخ خنـدقی بـه انـدازه ی فاصـله ی آسـمانها تـا زمین قرار میدهد).

فضیلت تیراندازی در راه الله

٣٧٣- عَنْ أَبِي نَجِيحِ السُّلَمِيُّ وَ هُوَ عَمْرُو بْنُ عبسه قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّه عَلَيْهِ وَ سلّم يَقُولُ «مَنْ رُمِيَ بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ الله فَبَلَغَ فَهُوَ عَدْلٌ مُحَرَّر»[٢] وَ رُوِيَ التِّرْمِذِيُّ طَرَفًا مِنْهُ وَ صَحَّحَهُ وَ روايه للنسايي وَ ابْنُ مَاجَهْ «فَبَلَغَ الْعَدُوّ أَخْطَأَ اَوْ أَصَابَ كان لَهُ كعدل رَقَبَهُ»[٣] وَ فِي روايه لِلنَّسَائِيِّ «بَلَغَ العدوّ اَوْ لَمْ يَبْلُغْ كان لَهُ كعتق رَقَبَهُ».[٤]

ابـو نجـیح سـلمی-کـه همـان عمـرو بـن عبسـه اسـت-میگویـد : شـنیدم رسـول الله صـل الله علیـه و سـلم میفرمایـد:(هرکس در راه الله تیـری شـلیک کنـد کـه بـه دشـمن برسـد،برایش بـه انـدازه ی ثـواب ازاد کـردن یـک بـرده پـاداش داده خواهـد شـد).ترمزی قسـمتی از ایـن را روایـت کـرده اسـت. در روایـت نسـائی و ابـن ماجـه چنـین امـده اسـت:(... بـه میـدان دشـمن برسـد،برابر اسـت کـه بـه انهـا اصـابت کنـد یـا بـه خطـا رود، برایش به اندازه ی آزاد کردن یک برده پاداش داده خواهد شد).

و در روایتـی دیگـر در نسـائی آمـده:(بـه میـدان دشـمن برسـد یـا نرسـد بـرایش بـه اندازه آزاد کردن یک برده پاداش داده خواهد شد).

٣٧٤- عَـنْ كعـب بْـنِ مُـرَّةَ عَـنْ رَسُـولِ اللَّهِ صَـلِّ اللَّه عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ سَـمِعْتُهُ يَقُـولُ «ارْمُـوا مِـنْ بَلَـغَ العـدوّ بِسَـهْمٍ رَفَعَـهُ اللَّهُ بِـهِ دَرْجِـهِ» قَـالَ ابْـنُ النحـام يَـا رَسُـولَ اللَّهِ وَ مَـا الدرجه قَالَ «أَمَا إِنَّهَا لَيْسَتْ بعتبه امک وَ لكن مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مَائهِ عَامٍ».[٥]

---

١ - صحیح:صحیح و ضعیف سنن الترمذی/١٦٣٨ و ابن ماجه (٢٨١٢)
٢ - صحیح:صحیح نسائی/٣١٥٦ و صحیح الجامع/٦١٤٣
٣ - صحیح:صحیح نسائی/٣١٥٨
٤ - صحیح:صحیح و ضعیف سنن النسائی/٣١٤٢ ،صحیح الترمذی(١٧٠٠) و المشکاه(٤٤٥٩)
٥ - صحیح.صحیح وضعیف سنن النسائی/٣١٤٤وصحیح الجامع(٦٣٠٧)

کعب بن مره می گوید شنیدم رسول الله می فرماید شلیک کنید که هرکس تیرش به دشمن برسد الله اورا یک درجه بالا می برد ابن نحام گفت ای رسول خدا آن درجه چقدر است؟فرمود آن درجه همانند :پلکان خانه ی مادرت نیست بلکه ازهر پله تاپله ی دیگر صدسال راه است.

فضیلت زخمی شدن درراه الله

وفضیلت کسی که درراه الله به اندازه ی فاصله دوشیدن یک بار حیوان تا باردیگر(صبح تاشب)درراه الله باشد.

۳۷۵- عَنْ أَبِي هريره عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لاَ يكلم أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ - وَاَللَّهِ أَعْلَمُ بِمَنْ يكلم فِي سَبِيلِهِ - إلَّا جاء يَوْمَ القيامه وَ جَرَحَهُ يَثْعَبُ اللَّوْنُ لَوْنُ دَمِ وَ الرِّيحُ رِيحُ مِسك».[1]

ابوهریره می گوید پیامبر صل الله علیه وسلم فرمود:هیچ کس درراه الله زخمی نمی شود وخدا می داند که چه کسی درراه الله زخمی می شود!مگر این که روز قیامت در حالی می آید که از زخم اش خون جاری است امارنگ رنگ خون است وبو،بوی مشک.

۳۷۶- عَنْ أَبِي إمَامِهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لَيْسَ شي أَحَبُّ إلَيَّ اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ وَ اثرتين قَطْرَةٍ مِنْ دُمُوعِ فِي خَشْيَةِ اللَّهِ وَ قَطْرَةُ دَمٍ تُهْرَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ أَمَّا الْأَثَرَانِ فَأَثَرٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ أَثَرِ فِي فَرِيضَةٍ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ».[2]

ابوامامه می گوید،پیامبرصل الله علیه وسلم فرمود:هیچ چیز ازدوقطره ودونشانه درنزد الله محبوب ترنیست، آن دوقطره عبارتند از قطره ی اشکی که از ترس الله می ریزد و قطره ی خونی که در راه الله ریخته می شود .وان دو نشانه عبارتند از نشانه ای که درراه الله روی بدن می ماند ونشانه ای که درانجام یکی ازفرایض الهی روی بدن می ماند.

---

۱ - صحیح صحیح مسلم/۱۸۷۶ودرصحیح بخاری/۲۸۰۳باالفاظ متفاوت

۲ - حسن .صحیح وضعیف سنن‌الترمذی/۱۶۶۹ ، المشکاة ۳۸۷۳ ، التعلیق الرغیب۲/۱۸۰

۳۷۷- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فَوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الجنته وَ مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ مِنْ عِنْدِ نَفْسِهِ صَادِقًا ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَلَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ وَ مَنْ جَرَحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اَوْ نکب نکبة فَإِنَّهَا تجي يَوْمَ القيامه کاعزر ماکانت لَوْنُهَا کالزعفران وَ رِيحُهَا کالمسک وَ مَنْ جَرَحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَعَلَيْهِ طَابِعٌ الشهدا»[1] و فِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ «وَ مَنْ خَرَجَ بِهِ خُرَّاجٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ عَلَيْهِ طَابِعٌ الشهداء»[2]

وَ رُوِيَ مِنْهُ التِّرْمِذِيُّ إِلَيَّ قَوْلُهُ کالمسک وَ قَالَ هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ وَ فِي رِوَايَةٍ «وَ مَنْ خَرَجَ بِهِ خُرَّاجٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ عَلِيًا طَابِعٌ الشهداء».[3]

معاذ بن جبل می گوید: شنیدم پیامبر می فرماید هرمسلمانی که به اندازه ی فاصله یک بار دوشیدن حیوان تابارديگر ینی ازصبح تاغروب درراه الله بجنگد،بهشت براوواجب می گردد وهرکس صادقانه ازصمیم قلب ازالله بخواهد که درراه الله کشته شود،سپس بمیرد یاکشته شود به او پاداش شهید داده می شود وهرکس درراه الله زخمی بردارد یاتیری بت اواصابت کند روزقیامت درحالی اورده می شود که ازاول تازا تراست ورنگ آن رنگ زعفران وبوی ان بوی مشک وهرکس درراه الله ینی درجنگ مسلحانه بادشمن زخمی شود وبروی مهرشهدارو میزنند وترمذی تا بوی مشک روایت کرده است ومی گوید صحیح است.

درروایتی دیگر اومده:(هرکس درجهاد باشد وبدنش زخمی شود یادانه ای ازبدنش بیرون شود بروی مهرشهدازده می شود.

۳۷۸- عَنْ أَبِي هريره قَالَ مررجل مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلِّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِعْبٍ فِيهِ عُيَيْنَةٌ مِنْ مَا عُذِّبَتْ فَأَعْجَبَتْهُ لِطِيبِهَا فَقَالَ لَوْ اعْتَزَلْتُ النَّاسَ فَأَقَمْتُ فِي هَذَا الشِّعْبِ وَلَنْ أَفْعَلَ حتي اسْتَأْذَنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فذکر ذلک لِرَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ مَقَامَ احدکم فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ عَامًا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لکم وَ يدخلکم الجنه أُغْزُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَاقَ نَاقِةٌ وَجَبَتْ لَهُ الجنه[4]

---

۱ - صحيح:صحیح وضعیف ابوداود/۲۵۴۱وصحیح نسائی/۳۱۵۴
۲ - صحيح ،صحیح ترمذی /۲۵۴۳وابوداود ش/۲۵۴۱
۳ - صحيح ،صحیح ووضعیف سنن ابی داود/۲۵۴۱
٤ - حسن صحیح ترمذی/۲۶۵۰وترمذی هم می گوید:حسن است

ابوهریره می گوید:مردی ازاصحاب پیامبر ازدره ای می گذشت ،به چشمه ی آب بسیارشیرین وگوارا برخورد که ازخوبی آن شگفت زده شد،لذا باخود گفت چه خوب است!که اززندگی درجمع مردم کناره گیری کنم به این جا بیایم اماتاازپیامبر اجازه نگیرم هرگز این کار را نخواهم کرد.بنابراین خدمت پیامبرامدوماجرا را به ایشان بازگو کرد.پیامبرفرمودداینکاررا نمن چراکه مقام هریک ازشما درراه الله ازنماز هفتادسال درخانه اش بهتراست.مگر دوست ندارید که الله گناهان تان رامغفرت کندوشما راوارد بهشت گرداند؟!در راه الله جهادکنید که هرکس درراه الله یااندازه ی فاصله یک باردوشیدن حیوان تابار دیگر جهادکند بهشت براو واجب می گردد.

فضیلت جنگ دریایی

۳۷۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان يَدْخُلُ علب أَمْ حَرَامٌ بنت مِلْحَانَ فَتُطْعِمَهُ وَ كانت أَمْ حَرَامٌ تَحْتَ عِبَادِهِ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَأَطْعَمْتُهُ ثُمَّ جَلَسْتُ تفلي رَأْسَهُ فَنَّانٌ رَسُولِ اللَّهِ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَ هُوَ يضحک قَالَتْ فَقُلْتُ مايضحکک يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يرمبون ثَبَجَ هَذَا البحرملوکاعلي الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الملوک عَلِيِّ الْأَسِرَّةِ يشک أَيّهِمَا قَالَ قَالَتْ فَقُلْتُ يارسول اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَ هُوَ يضحک قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يضحکک يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كما قَالَ فِي الْأَوَّلِيِّ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتَ مِنَ الْأَوَّلِينَ». فر مِلَّةِ أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مامان الْبَحْرِ فِي زَمَنِ مُعَاوِيَةَ فَقرَأْتُ عَنْ دَابَّتَهَا حُسَيْنِ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فهلکت.[1]

انس بن مالک می گوید:(رسول خدا{گاهی}به خانه ي ام حرام دختر ملحان می رفت.ام حرام که همسر عباده بن صامت بود،به ایشان غذا می داد.روزی رسول

---

۱ - صحیح : صحیح بخاری ۲۷۸۸ ، مسلم / ۱۹۱۲، ابن ماجه به همین معنا ۲۷۷۶ ، نسائی ۳۱۶۸ و موطاء ۴۰۱

الله بـــه خانـــه ي وی رفت،بـــه ايشـــان غـــذا داد.ســـپس نشســـت کـــه ســـر مبـــارک را از شـــپش{اگر داشـــته باشـــد}تميز کنـــد درهمـــين حـــال رســـول الله را خـــواب برد.ســـپس بيـــدار شـــد درحـــالی کـــه تبســـم مـــی کـــرد{ام حرام}گويد:پرســـيدم ای رســـول خـــدا،چرا مـــی خنديـــد؟!فرمود:گروهي از امـــت مـــن بـــه مـــن نشـــان داده شـــدند کـــه در راه الله درحـــالی بـــه جهـــاد مـــی رونـــد کـــه هماننـــد پادشـــاهان روی تخـــت {ســـلطنتی خـــود}می نشـــينند يـــا مثـــل ايـــن کـــه پادشـــاهان روی تخت{ســـلطنتی خود}نشســـته انـــد.(راوی شـــک دارد کـــه کـــدام يـــک را گفـــت)آن هـــا روی ايـــن دريـــا حرکـــت مـــی کننـــد.ام حـــرام گويـــد:گفتم:ای رســـول خـــدا،دعا کـــن کـــه الله مـــن را از آنهـــا قـــرار دهـــد!پيامبر بـــرايش دعـــا کرد.ســـپس ســـرخود را گذاشـــت و خوابيـــد،باز در حـــالی بيـــدلر شـــد کـــه تبســـم مـــی کـــرد!{ام حرام}گويد:پرســـيدم:ای رســـول خـــدا،چرا مـــی خنديـــد؟!فرمود:گروهی از امـــام بـــه مـــن نشـــان داده شـــدند کـــه در راه الله درحـــالی جهـــاد مـــی کننـــد....و همـــان جملـــه ی اول راتکـــرار فرمـــود،ام حـــرام گويـــد:گفتم ای رســـول خـــدا،دعا کـــن کـــه الله مـــن را از آنهـــا قـــرار دهـــد!پيامبر فرمود:تـــو از اولـــين نفرهـــای آن گروه هستی).

راوی گويـــد:(ام حـــرام در زمـــان معاويـــه ســـوار برکشـــتي شـــد ودرهنگـــام خـــارج شدن از دريا ازسواري خود افتاد و وفات کرد).

فضيلت کسی که مجاهدی را برای جهاد مجهز کند يا مخارج خانواده اش را به عهده گيرد

۳۸۰- عَـنْ زَيْـدِ بْـنِ خَالِـدٍ الْجُهَنِـيِّ قَـالَ قَـالَ نَبِـيُّ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَ سـلّم «مَـنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا».[1]

زيـــدبن خالـــد جهنـــی مـــی گويـــد،پيامبر خـــدا فرمـــود:(هرکس مجاهـــدی را مجهـــز کنـــد بيقـــين کـــه جهـــاد کـــرده اســـت وهـــر کـــس خـــانواده ي مجاهـــدی را بـــه خـــوبی سرپرســـتی کنـــد،قطعا جهـــاد کـــرده اســـت). **يـــاری رســـيدن بـــه مســـلمانان از برکـــت وجـــود افـــراد ضعيف(از نظر مالی و...)است**

[1] - صحيح: صحيح مسلم / ۱۸۹۵ به همين معنا دربخاری و ديگر کتابها آورده اند.

۳۸۱- عَـنْ سَـعْدِ بْـنِ أَبِـي وَقَّـاصٍ أَنَّـهُ رَأْيٌ أَنْ لَـهُ فَضْـلًا عَلَـيَّ مِـنَ دُونِـهِ فَقَـالَ النَّبِـيُّ «هَلْ تُنْصَرُونَ وَ تُرْزَقُونَ إِلَّا بِضعفائكم».[1]

وَ زَادَ النَّسَائِيُّ «بِدَعْوَتِهِمْ وَ صَلَاتُهُمْ وَ إِخْلَاصِهِمْ».[2]

سـعد بـن ابـی وقـاص گويـد:من تصـور مـی کـردم کـه از افـراد پـايين تـر از خـود بـرآرم تـا ايـن کـه رسـول الله(صـلى الله عليـه و سـلم)فرمود:مگر غيـر از ايـن اسـت کـه شما بخاطر ضعفاء و مساکين تان،ياری می شويد و روزی می خوريد».

و در روايـت نسـائی ايـن افـزوده آمـده اسـت:«دعاها،نمازهـا واخـلاص آن هـا موجب پيروزی و خير و برکت در رزق و روزی شما می شود».

۳۸۲- عَـنْ أَبِـي الـدَّرْدَاءِ يَقُـولُ سَـمِعْتُ رَسُـولَ اللَّهِ ص يَقُـولُ «ابْغُـونِي الضُّـعَفَاءِ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَ تُنْصَرُونَ بِضعفائكم ».[3]

قَالَ أَبُو عيسي هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

وَقَالَ التِّرمِذِيُّ «فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَ تُنْصَرُونَ بضعفائكم ».[4]

((مـرا در ميـان ضـعيفان تـان جسـتجو کنيـد کـه شـما بخـاطر ضـعفاء و مسـاکين تـان ياری می شويد و روزی می خوريد)).

در روايـت ترمـذی آمـده«شـمابخاطر ضـعفاء و مسـاکين تـان يـاری مـی شـويد و روزی می خوريد».

فضيلت کشته شدن در راه الله

۳۸۳- عـن أبِـي قتـادة فالجَـاءَ رَجُـلٌ إِلَـى النَّبِـيِّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ، فَقَـالَ: يَـا رَسُـولَ اللَّهِ إِنْ قُتِلْـتُ فِـي سَـبِيلِ اللَّهِ صَـابِرًا مُحْتَسِـبًا مُقْـبِلاً غَيْـرَ مُـدْبِرٍ كَفَّـرَ اللَّهُ بِـهِ خَطَايَـايَ،

---

۱ - صحيح: صحيح بخاری/۲۷۳۹
۲ صحيح: صحيح نسائی /۳۱۷۸
۳ - صحيح: صحيح ابوداود/۲۵۹۶
٤ - صحيح: صحيح ترمذی /۱۸۰۳

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:» إِنْ قُتِلْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلاً غَيْرَ مُدْبِرٍ كَفَّرَ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاكَ إلا الدَّيْنَ كَذَلِكَ قَالَ لِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلام».[1]

أبوقتاده مى گويد مردى خدمتپيامبر آمد و گفت:(اى رسول خدا اگر من در راه الله صابرانه وبه نيت ثواب روبه دشمن نه پشت به آن كشته شوم، الله گناهانم را مى بخشد؟فرمود: اگر در راه الله صابرانه و به نيت ثواب رو به دشمن نه پشت به آن كشته شوى الله گناهانت را مى بخشد، بجز قرض! جبرئيل اين گونه به من گفت).

٣٨٤-عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يكفر كل شَيْءٍ إِلَّا الدَّيْنَ».[2]

عبدالله بن عمرو مى گويد پيامبر فرمود: كشته شدن در راه الله موجب مى شود تمام گناهان جز قرض بخشيده شود.

٣٨٥- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ النبى صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم قال« مَا أَحَدٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَيَّ الدُّنْيَا وَلَهُ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَهِيدَ فإنه يتمني أَنْ يَرْجِعَ فَيُقْتَلَ عَشْرَمَرَّاتٍ لِمَا يُرِيَ مِنْ الكرامة».[3]

انس بن مالك مى گويد پيامبر فرمود: (هيچ كس نيست ك[پس از مردن وارد بهشت شود و در روى زمين چيزى داشته باشد و دوست داشته باشد كه به زمين برگردد، جز شهيد كه آرزو مى كند به دنيا برگردد و ده ها بار كشته شود[اى» به سبب] آن همه احترامى است كه مى بيند).

٣٨٦- عَنْ الْمَقَامِ بْنِ معديكرب قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «شَهِيدٌ عِنْدَ الله سِتُّ خِصَالٍ يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ وَيُرِي مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيَأْمَنُ مِنْ الْفَزَعِ الاكبر وَيُوضَعُ عَلِيِّ رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الياقوته مِنْهَا

---

١ - صحيح: مسند احمد/٢٣٢٩٥ اصل اين روايت در صحيح مسلم/١٨٨٥ است اما متنى كه مؤلف نقل كرده فقط در الآحاد و المثانى ابن أبى عاصم/١٦٦٧ بود.

٢ - صحيح: صحيح مسلم/١٨٨٦.

٣ - صحيح: صحيح مسلم/٤٩٧٦ و در صحيح بخارى/٢٨١٧«كتاب الجهاد والسير: باب تمنى المجاهد أن يرجع إلى الدنيا» با اندك تفاوتى در الفاظ

خيرمن الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَيُزَوَّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُشَفَّعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَقَارِبِهِ».[1] قال صَحيح ٌغريبٌ.

مقدام بن معديكرب مى گويد رسول خدا فرمود: (شهيد در نزد الله شش امتياز دارد در همان اولين لحظه ى شهادت گناهانش بخشيده مى شود ،جايگاه خود را در بهشت مى بيند، از عذاب قبر پناه داده مى شود، از آن هراس بزرگ در امان مى ماند، بر سرش تاج وقارى نهاده مى شود كه يک دانه از ياقوت هاى آن ازدنيا و آنچه در آن است بهتر است. هفتادو دو تن از حوريان بهشتى به عقد او درمى آيند وبه او اجازه داده مى شود كه هفتاد تن از خويشاوندانش را شفاعت كند).

٣٨٧- عَنْ أَبِي الدردا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَ«لَّمَ يَشْفَعُ الشَّهِيدُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ».[2]

ابودردا مى گويد رسول خدا فرمود: (شهيد[به اذن الهى] مى تواند هفتاد تن از خويشاوندانش را شفاعت كند).

٣٨٨- عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْنَا عَبْدَ اللهِ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ (وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ) قَالَ أَمَا إِنَّا قَدْ سَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ «أَرْوَاحُهُمْ فِي جَوْفِ طَيْرٍ خُضْرٍ لَهَا قَنَادِيلُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ تَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ثُمَّ تَأْوِي إِلَى تِلْكَ الْقَنَادِيلِ فَاطَّلَعَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمُ اطِّلَاعَةً فَقَالَ هَلْ تَشْتَهُونَ شَيْئًا قَالُوا أَيَّ شَيْءٍ نَشْتَهِي وَنَحْنُ نَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْنَا فَفَعَلَ ذَلِكَ بِهِمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا رَأَوْا أَنَّهُمْ لَنْ يُتْرَكُوا مِنْ أَنْ يُسْأَلُوا قَالُوا يَا رَبِّ نُرِيدُ أَنْ تَرُدَّ أَرْوَاحَنَا فِي أَجْسَادِنَا حَتَّى نُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ مَرَّةً أُخْرَى فَلَمَّا رَأَى أَنْ لَيْسَ لَهُمْ حَاجَةٌ تُرِكُوا».[3]

مسروق مى گويد: (ازعبدالله بن مسعود در باره ى تفسير آيه ى « لاتَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ» سوال كرديم گفت: ما هم تفسير اين را سوال كرديم[رسول خدا فرمودند: ارواح آنان در شكم پرندگان سبز

---

١ - صحيح: صحيح ترمذى/١٦٦٣، ابن ماجه/٢٧٩٩ و صحيح الترغيب و الترهيب/١٣٧٥

٢ - صحيح: صحيح الجامع الصغير ش/٧٩٤٩، تخريج ترغيب ٢/١٩٢ و ابوداود ش/٢٥٢٢ و بيهقى در سنن كبرى٢/١٦٤

٣ - صحيح: صحيح مسلم/١٨٨٧ و ترمذى/٣٠١١

ریگی قرار دارد که چلچراغهای آویزان به عرش دارند و به هرجای بهشت که بخواهند می روند، سپس به همان چلچراغها بر می گردند. در همین حال پروردگارشان به آنها رو می کند و می گوید: آیا چیزی می خواهید؟ می گویند: چه چیز بخواهیم حال آن که به هرجای بهشت که بخواهیم می رویم؟! الله تعالی سه بار این را تکرار می کند. وقتی می بینند ناگزیر باید چیزی بخواهند. می گویند: پروردگارا می خواهیم که ارواح مارا به بدن مان برگردانی تابار دیگر در راه تو کشته شویم! آنگاه که پروردگار می بیند به هیچ چیز نیاز ندارند آنها را رها می کند).

۳۸۹- عَنْ کعب بْنِ مالک أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ أَرْوَاحَ الشُّهَدَاءِ فِي طَيْرٌ خُضْرٌ تَعَلَّقُ مِنْ ثَمَرَةِ الْجَنَّةِ أوشجر الْجَنَّةِ».[۱]

کعب بن مالک می گوید، پیامبر فرمود: (ارواح شهدا در شکم پرندگان سبزرنگی قرار دارد که به میوه های بهشت یادرختان بهشت آویزانند).

۳۹۰- عَنْ أَبِي هريره أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الشَّهِيدُ لاَ يَجِدُ مَسَّ الْقَتْلِ إِلَّا كما يُجَدُّ أحدكم الْقُرْصَةُ يقرصها».[۲]

ابوهریره می گوید پیامبر فرمود: (شهید[از ضربات سرنیزه، تیر و ... در] هنگام کشته شدن جز به اندازه ی درد نیشگونی که از وی بگیرند احساس نمی کند).

۳۹۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سلّم «مَا تعدّون الشّهيد فيكم» قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ قَالَ «إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذًا لَقَلِيلٌ» قَالُوا فَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ مَاتَ فِي الطَّاعُونِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ مَاتَ فِي الْبَطْنِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ الْغَرِيقِ شَهِيدٌ»[۳] وَ فِي روايه «صَاحِبُ الْهَدْمِ شَهِيدٌ»[۴]

---

۱ - صحیح: صحیح و ضعیف سنن الترمذی/۱۶۴۱ و ابن ماجه (۴۲۷۱)
۲ - صحیح: نسائی (۳۶/۶ ، ش ۳۱۶۱)، و البیهقی (۱۶۴/۹ ، ش ۱۸۳۰۶)
۳ - صحیح: صحیح مسلم/۱۹۱۵ و ترمذی/۱۰۶۳
۴ - صحیح: صحیح مسلم/۱۹۱۴

ابوهریره می گوید پیامبر فرمود: شما چه کسانی را شهید می دانید؟ گفتند: ای رسول خدا ماکسانی که در راه الله کشته می شوند راشهید می دانیم. فرمود: عر این صورت شهدای امت من کم خواهند بود. گفتند: ای رسول خدا پس شهدا چه کسانی هستند؟ فرمود: هرکس در راه الله کشته شود شهید است : هرکس در راه الله [به مرگ طبیعی] بمیرد شهید است، هر کس در بیماری طاعو (وبا) بمیرد شهید است، هرکس به بیماری شکم بمیرد شهید است ، هرکس غرق شود و بمیرد شهید است. در روایتی دیگر آمده: هرکس زیر آوار بمیرد شهید است.

۳۹۲-عن بن جابر بن عتیک. قال رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود : «الشَّهَادَةُ سَبْعٌ سِوَى الْقَتْلِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ الْمَطْعُونُ شَهِيدٌ وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ ذَاتِ الْجَنْبِ شَهِيدٌ وَالْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَصَاحِبُ الْحَرِيقِ شَهِيدٌ وَالذى يَمُوت تحت الْهَدَمِ شَهِيدٌ وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ بِجُمْعٍ شَهِيدَةٌ»[1]

جابربن عتیک می گوید پیامبر فرمود:جز کشته شدن در راه الله (درمیدان جنگ بادشمن)، هفت نوع شهید دیگر نیز داریم: هر کس که در بیماری طاعون(وبا) بمیرد، شهید است، کسی که در آب غرق شود، شهید است. کسی که در اثر بیماریذات الجنب [پهلودرد]بمیرد، شهید است. کسی که در اثر درد شکم بمیرد، شهید است. کسی که در اثر آتش سوزی بمیرد، شهید است. کسی که زیر آوار بمیرد، شهید است، هر زنی که برسر زا[تولد بچه]بمیرد، شهید است.

۳۹۳- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ».[2]

عبدالله بن عمرو می گوید،شنیدم پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرمود:(هر کس در در دفاع از مال خود کشته،شودشهید است).

---

[1] صحیح: أبوداود (۱۸۸/۳ ، ش ۳۱۱۱) ، نسائی (۱۳/٤ ، ش ۱۸٤٦) و ابن ماجه (۹۳۷/۲ ، ش۲۸۰۳) قسمتی را روایت کرده است

[2] - صحیح:متفق علیه:صحیح بخاری/۲٤۸۰ وصحیح مسلم/

٣٩٤- عَـنْ سَـعِيدِ بْـنِ زَيْـدٍ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «مَـنْ قُتِـلَ دُونَ مَالِـهِ فَهُـوَ شَـهِيدٌ وَ مَـنْ قُتِـلَ دُوْنَ أَهْلِـهِ فَهُـوَ شَـهِيدٌ وَ مَـنْ قُتِـلَ دُوْنَ دِينِـهِ فَهُـوَ شَـهِيدٌ وَ مَنْ قُتِلَ دُوْنَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ».[1]

سعيد بن زيد مى گويد،پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (هر كس در دفاع از مال خود كشته شود شهيد است،هر كس در دفاع از خانواده اش كشته شود شهيد است،هر كس در دفاع از دين خود كشته شود شهيد است،هر كس در دفاع از جان خود كشته شود،شهيد است).

٣٩٥- عَـنْ سُـوَيْدِ بْـنِ مقـرّن قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «مَـنْ قُتِـلَ دُونَ مَظْلِمَتِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ».[2]

سويد بن مقرن مى گويد،پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (هر كس در دفاع از حق خود كشته شود شهيد است).

بهشت زير سايه‌ى شمشيرهاست

٣٩٦- عَـنْ أَبِـي موسـي قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «إنَّ أَبْـوَابَ الجنةتحت ظِلَالِ السُّيُوفِ».[3]

ابوموسى مى گويد،پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (دروازه هاى بهشت زير سايه ى شمشيرهاست).

٣٩٧عَـنْ عبـدالله بْـنِ أَبِـي أُوفِـي رَضِـيَ اللَّهُ عَنْـهُ أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ كَـانَ فِـي بَعْضِ أَيَّامِـهِ الَّتِـي لَقِـيَ فِيهَـا الْعَـدُوِّ انْتَظَـرَ حتـي مَالَـتْ الشَّـمْسُ ثُـمَّ قَـامَ فِـي النَّـاسِ فَقَـالَ «يَـا أَيُّهَـا النَّـاسُ لَا تَتَمَنَّـوْا لِقَـاءَ الْعَـدُوِّ وَ سَـلُوا اللَّهَ الْعَافِيَـةَ فَـإِذَا لقيتمـو هُـمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُـوا أَنَّ الْجَنَّـةَ تَحْـتَ ظِـلَالِ السُّـيُوفِ ». ثُـمَّ قَـالَ «اللَّهُـمَّ مُنْـزِلَ الكتـاب وَ مُجْرِي السَّحَابِ وهارم الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ».[4]

---

١ - صحيح:نسائى/٤٠٩٥و مسنداحمد/١٦٥٢

٢ - صحيح:صحيح و ضعيف سنن النسائى/٤٠٩٦و صحيح الجامع الصغير(٦٤٤٧)

٣ - صحيح:مسلم(٣/١٥١١ ،ش١٩٠٢) ، والترمذى (٤/١٨٦، ش١٦٥٩) و مى گويد:صحيح غريب

٤ - صحيح:متفق عليه:صحيح بخارى٣٠٢٤-٣٣٠٢،صحيح مسلم/١٧٤٢واين متن روايت مسلم است.

عبدالله بن ابی اوفا می گوید:(رسول خدا در یکی از روزهایی که در برابر دشمن قرار داشت[در یکی از جنگها]تا زوال خورشید صبر نمود،سپس در میان مردم برخواست و گفت:ای مردم!هرگز آرزوی رویا رویی با دشمن را نکنیدو از الله عافیت را بخواهید اما هرگاه با آنان روبرو شدید پایداری کنید و یقین بدانید که بهشت زیر سایه ی شمشیرهاست.سپس این گونه دعا کرد:خداوندا!ای نازل کننده ی کتاب[قرآن]و به حرکت در آورنده ی ابرها و ای شکست دهنده ی احزاب آنان را شکست بده و ما را علیه آنان یاری ده).

کافر با قاتل خود یک جا(در دوزخ)جمع نخواهند شد،مشروط به آن که قاتلش بر ایمان استوار بماند

۳۹۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَال« لاَ يَجْتَمِعُ كافر وَ قَاتِلُهُ فِي النارابدا». [۱]
وَ فِي رِوَايَةٍ «لاَ يَجْتَمِعَانِ فِي النَّارِ اجْتِمَاعًا يَضُرُّ أَحَدُهُمَا الْأُخَرِ» قِيلَ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «مومن قَتَلَ كافرا ثُمَّ سَدَّدَ». [۲]

ابوهریره رضی الله عنه می گوید،رسول الله فرمود:(هرگز کافر با قاتل خود یک جا در دوزخ جمع نخواهد شد).و در روایتی دیگر می گوید:(هرگز در دوزخ یک جا جمع نمی شوند که به یک دیگر ضرر داشته باشتد).پرسیدند:ای رسول خدا آنها چه کسانی هستند؟فرمود:(آن مومنی که کافری را بکشد و سپس بر ایمان خوداستوار مانده باشد).

ثواب کسی که صادقانه از الله شهادت را بخواهد

۳۹۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا ولو لَمْ تُصِبْهُ». [۳] انس بن مالک می گوید رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود (هر کس صادقانه از الله شهادت را بخواهد به او می دهد،هر چند به شهادت نرسد).

---

۱ - صحیح صحیح مسلم(۳/۱۵۰۵،ش۱۸۹۱)،وابو داود(۳/۷،ش۲۴۹۵)،و ابن حبان(۱۰/۵۲۱،ش۴۶۶۵)
۲ - صحیح:صحیح مسلم۳/۱۵۰۵،ش۱۸۹۲)احمد۲/۳۵۳،ش۸۶۲۲)،.و نیز ابو عوانة(۴/۴۷۶،ش۷۳۹۴).
۳ - صحیح:صحیح مسلم(۳/۱۵۱۷،ش۱۹۰۸)ابو یعلی(۶/۱۰۶،ش۳۳۷۲.و نیز ابن ابی عاصم در الجهاد(۲/۴۹۱ش۱۸۳)وابو عوانة (۴/۴۹۱،ش۷۴۴۹).

٤٠٠- عَنْ سُهَيْلِ بْنِ حُنَيْفٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ إِنْ مَاتَ عَلِيٌّ فِرَاشِهِ.[١]

سهل بن حنیف می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:(هرکس صادقانه از الله شهادت را بخواهد،الله او را به درجات شهدا می رساند،حتی اگر در خانه اش بمیرد).

٤٠١- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْقَتْلَ مِنْ عِنْدِ نَفْسِهِ صَادِقًا ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَلَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ».[٢]

معاذ بن جبل می گوید:شنیده است رسول خدا می فرماید: (هر کس از صمیم قلب از الله بخواهد که در راه الله کشته شود سپس [به مرگ طبیعی]بمیرد یا کشته شود،به او پاداش شهید داده خواهدشد).

فضیلت پرورش اسب برای جهاد در راه الله

٤٠٢عَنْ أَبَي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ احْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيمَانًا بِاللَّهِ وَ تَصْدِيقاً لِوَعْدِ اللَّهِ كان شِبَعِهِ وَرِيَّهُ وَبَوْلُهُ وَرَوْثُهُ حَسَنَاتٍ فِي مِيزَانِهِ».[٣]

ابو هریره رضی الله عنه می گوید رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: (هر کس در راه الله با ایمان به او تعالی و تصدیق به وعده اش اسبی پرورش دهد. علف، آب و ادرار و سرگین آن (به عنوان) نیکی هایی در ترازوی اعمالش خواهد بود).

٤٠٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الْخَيْلُ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَ لِرَجُلٍ سِتْرٌ وَ عَلِيٌّ رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ بِهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذلک مِنْ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كانت

---

١ - صحیح:صحیح مسلم (٣/١٥١٧، ش١٩٠٩)،ابو داود٢/٨٥،ش١٥٢٠)،ترمذی(٤/١٨٣،ش١٦٥٣). والنسائی(٦/٣٦،ش٣١٦٢)

٢ - صحیح:صحیح وضعیف سنن النسائی/٣١٤١و ابن ماجة(٢٧٩٢)

٣ - صحیح:صحیح بخاری/٢٨٥٣و نسائی/٣٥٩٧لازم به ذکر است که در صحیح بخاری فقط کلمه ی(حسنات)نیست.و در روایت نسائی آمده است.

لَـهُ حَسَـنَاتٌ ولـو أَنَّـهُ انْقَطَـعَ طِيَلُهَـا فَاسْـتَنَّتْ شَـرَفًا أَوْ شَـرَفَيْنِ كانـت آثَارُهَـا وَ أَرْوَاثُهَـا حَسَنَاتٍ لَـهُ ولـو أَنَّهَـا مَـرَّتْ بِنَهَـرٍ فَشَرِبَتْ مِنْـهُ وَلِـمَ يُـرِدْ أَنْ يَسْـقِيَ كـان ذلـک حَسَـنَاتٍ لَـهُ فَهِـيَ لـذلک أَجْـرٌ وَ رَجُـلٌ رَبَطَهَـا تَغَنِّيًـا وَ تَعَفُّفـاً ثُـمَّ لَـمْ يَـنْسَ حَـقَّ اللهِ فِـي رِقَابِهَـا وَ لاَ ظُهُورِهَـا فَهِـيَ لـذلک سِـتْرٌ وَ رَجُـلٌ رَبَطَهَـا فَخْـراً وَ رِيَـاءٍ وَ نـواء لِأَهْـلِ الْإِسْـلَامِ فَهِـيَ عَلَـيَّ ذلک وِزْرَ».[1]

الْبُخَارِيُّ[2] وَ الْمُسْلِمُ بِمَعْنَاهُ

از ابـو هريـره رضـى الله عنـه روايـت اسـت كـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم فرمـود:(نگهـدارى اسـب بـراى بعضـى باعـث ثـواب، بـراى برخـى باعـث نجـات و بـراى بعضى باعث گناه مى شود:

بـــراى كســـى كـــه آن رابخـــاطر جهـــاد در راه الله نگهـــدارى نمايـــد و آن را در چراگـاه بـزرگ يـا باغچـه اى بـا طنـابى بلنـد ببنـدد، تـا جـايي كـه آن اسـب ميچـرد، بـراى صـاحبش اجـر محسـوب مـىگـردد. اگـر طنـابش كنـده شـود و آن اسـب يـک يـا دو تپـه را پشـت سـر بگـذارد در برابـر هـر قـدم و هـر گـين بـه صـاحبش اجـر مـىرسـد. اگـر از نهـرى بگـذرد و آب بخـورد هـر چنـد صـاحبش قصـد آب دادن آن را نداشـته باشـد، بـاز هـم بـرايش اجـر بحسـاب مـى آيـد زيـرا ايـن كـار هـم بـرايش اجـردارد. بـراى كسـى كـه اسـب را بخـاطر بـى نيـاز شـدن و عـم سـوال ازديگـران نگهـدارى كنـد و حـق الله را در آن فرامـوش ننمايـد باعـث نجـات او مـىشـود. وكسـى كـه اسـب را بخـاطر فخـر ، ريـا و

---

١ - صحيح: صحيح بخارى/٢٣٧١

٢ ٢٨٨٩٤- نص روايت بخارى به اين شرح است:
عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ الْخَيْـلُ لثلاثـه فَهِـيَ لِرَجُـلٍ أَجْـرٌ وَ لِرَجُـلٍ سِـتْرٌ وَ عَلِـيٌّ رَجُـلٍ وِزْرٌ فَأَمَّـا الَّـذِي هِـيَ لَـهُ أَجْـرٌ فَالرَّجُـلُ يَتَّخِـذُهَا فِـي سَـبِيلِ اللَّهِ وَ يَعُـدُّهَا لَـهُ فَـلاَ تَغِيـبَ شَـيْئاً فِـي بُطُونِهَـا إِلَّا كتـب لَـهُ أَجْـرُ ولـو رَعَاهَـا فِـي مَـرْجِ مَـا أكلـت شَـيْئاً إِلَّا كتـب لَـهُ بِهَـا أَجْـرَ ولـو سَـقَاهَا مِـنْ نَهْـرٍ جَـارٍ كـان لَـهُ بكـل قَطْـرَةٍ تَغَيُّبُهَـا فِـي بُطُونِهَـا أَجْـرُ حتـي ذكـرَ الْأَجْـرُ فِـي أَبْوَالْهَـا وَ أَرْوَاثُهَـا ولـو اسْـتَنَّتْ شَـرَفًا أَوْ شَـرَفَيْنِ كتـب لَـهُ بكـل خُطْـوَةٍ تَخْطُوهَـا أَجْـرٌ وَ أَمَّـا الَّـذِي هِـيَ لَـهُ سَـتْرُ فَالرَّجُـلُ يَتَّخِـذُهَا تكرمـا وَ تَجَمُّـلًا وَلَا يُنْسِـي حَـقِّ ظُهُورِهَـا وَ بُطُونُهَـا فِـي عُسْـرَهَا وَ يُسِـرُّهَا وَ أَمَّـا الَّذِي هِيَ عَلَيْهِ وِزْرٌ فَالَّذِي يتخذهت أَشَراً وَبَطَرًا وَ بذخا وَ رِيَاءٍ لِلنَّاسِ فذلک الَّذِي هِيَ عَلَيْهِ وِزْرٌ
از ابـو هريـره رضـى الله عنـه روايـت اسـت كـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم فرمـود: سـه نفـر اسـب نگهـدارى مـى كننـد كـه بـراى يكـى باعـث ثـواب بـراى ديگـرى باعـث نجـات و بـراى سـومى باعـث گنـاه مـى شـود: بـراى كسـى كـه آن را بخـاطر جهـاد در راه الله نگهـدارى نمايـد و آن را در چراگـاه بـزرگ يـا باغچـه اى بـه طنـابى بلنـد ببنـدد، تـا جـايى كـه آن اسـب مـى چـرد، بـراى صـاحبش اجـر محسـوب مـى گـردد. و اگـر طنـابش كنـده شـود وآن اسـب يـک يـا دو تپـه را پشـت سـر بگـذارد، در برابـر هـر قـدم و هـر سـرگين، بـه صـاحبش اجـر مـى رسـد. و اگـر از نهـرى بگـذرد و آب بخـورد، هـر چنـد صـاحبش قصـد آب دادن آن را نداشـته باشـد بـاز هـم بـرايش اجـر بـه حسـاب مـى آيـد؛ زيـرا ايـن كـار هـم بـرايش اجـر دارد. و بـراى كسـى كـه اسـب را بخـاطر بـى نيـاز شـدن و عـدم سـوال از ديگـران، و حـق الله را در آن، فرامـوش ننمايـد، باعـث نجـات مـى شـد. و كسـى كـه اسـب را بخـاطر فخـر و ريـا و دشـمنى بـا مسـلمانان، نگهدارى كند، براى او باعث گناه خواهد شد. ابن ماجه

دشمنی با مسلمانان نگهداری کند برای او باعث گناه خواهد شد). معنای این روایت در بخاری و مسلم آمده است).

گفتن سخن حق جهاد بشمار می‌رود

٤٠٤- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلِّ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْجِهَادِ كلمة عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ».[١]

ابوسعید خدری می گوید پیامبر صل الله علیه وسلم فرمود (همانا ازبزرگترین انواع جهاد گفتن حق در برابر حاکم ستمگر است).

[١] - صحیح: صحیح و ضعیف سنن الترمذی /٢١٧٤ و ابن ماجة(٤٠١٠)

کتاب نکاح(ازدواج)و...

فضايل نکاح(ازدواج)

۴۰۵- عَنْ عبدالله بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ متكم الْبَاءِ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغضُّ لِلْبصَرِ وَ أَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَ مَنْ لَمْ يَسْتَطِيعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ».[1]

عبدالله بن مسعود (رضى الله عنه)ميگويد،رسول خدا(صلى الله عليه وسلم)فرمودند : اى جوانان هرکسى از شما توان دارد،بايد ازدواج کند،چرا که ازدواج چشم را (از نگاه به حرام)بهتر حفاظت ميکند.وبهترين راه براى حفظ شرم گاه است،اما هرکس توان ازدواج را ندارد،روزه بگيرد که روزه در کم نمودن نيروى جنسى،تأثير خاصى دارد.

۴۰۶- عَنْ عايشه قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «النكاح مِنْ سُنَّتِي فَمَن لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي وَ تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مكاثر بكم الْأُمَمِ وَ مَنْ كان ذَا طُولِ فلينكح وَ مَنْ لَمْ يَجِدْ فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وِجَاءٌ».[2]

عايشه روايت ميکند ک رسول خدا(صلى الله عليه وسلم)فرمودند : (نکاح از سنت(دين)من است لذا هر کس به سنت(قوانين دين)من عمل نکند از (امت)من نيست).وازدواج کنيدک من با کثرت شما در برابر ديگر امت ها افتخار مى کنم،و هرکس توانايى مالى دارد بايد ازدواج کند اما هرکس چنين توانايى ندارد،بايد روزه گيرد،که روزه در کنترل قواى جنسى مؤثر است.

---

۱ - صحيح : متفق عليه : صحيح بخارى/۱۹۰۵،صحيح مسلم/۱۴۰۰،أبو داود(۲/۲۱۹ش۲۰۴۶)ترمذى(۳/۳۹۲ش۱۰۸۱)نسايى(۴/۱۷۰ش۲۲۴۲)،ابن ماجه(۱/۵۹۲ش۱۸۴۵)،و ابن حيان(۹/۲۳۵،ش۴۰۲۶)

۲ - حسن : صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه/۱۸۴۶والحيحه(۲۳۸۳)

۴۰۷-عَن ثَوبانَ قَالَ لَمَّا نَزَلَ فِي الفِضَةِ وَالذهَبِ مَا نَزَلَ قَالُوا فَاىَّ الْمَالِ نَتَخِذُ قَالَ «لِيَتَخَذُ احَدُكُمْ قَلْبًا شَاكِرًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تُعِينُ أحَدَكُمْ عَلَي أُمَرِ الآخِرَةِ».[1]

ثوبان ميگويد : (آنگاه كه درباره ى نقره و طلا آنچه قرار بود نازل شود،نازل شد.(صحابه)گفتند : پس چه نوع مالى براى خود پس انداز كنيم؟فرمود : هريك شما بايد قلبى شاكر و زبانى ذكر گويان داشته باشد و همسرى مؤمن براى خود پيدا كند تا اورا در امور آخرت يارى نمايد).

۴۰۸-عَنْ عَبْدِاللهَ بْنِ عَمْرو أنَ رَسُولَ الله صلي الله عليه وسلم قَالَ«إنمَا الدُّنيَا مَتَاعُ وَلَيْسَ مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا أفْضَلَ مِنَ المَرأةِ الصَّالِحَةِ».[2]

عبدالله بن عمرو روايت ميكند كه رسول خدا(صلى الله عليه وسلم)فرمودند : (دنيا چيزى جز كالا نيست و از كالاى دنيا چيزى بهتر از زن نيكوكار نيست).

۴۰۹-عَنْ أبِي هُرَيْرَة(رضي الله عنه)عَنِ النَبِي صلي الله عليه وسلم قَالَ«تُنكَحُ الْمَرْأَةُ الأَرْبَعِ لِمَالِهَا وَلِحَسْبِهَا وَجَمَالِهَاوَلِدِينِها، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّين تَرِبَت يَدَاكَ».[3]

از ابو هريره روايت است كه پيامبر فرمود : (زن بخاطر چهار چيز براى ازدواج انتخاب مى شود : مال و دارايى,اصل و نسب,زيبايى و ديانت,دستهايت خاك آلود باد!زن دين دار انتخاب كن).

---

۱ - صحيح : صحيح و ضعيف سنن ابن ماجة/۱۸۵۶،الروض التضير(۱۷۹)و الصحيحة(۲۱۷۶)
۲ - صحيح:صحيح مسلم/۱۴۶۷با متن(الدُّنيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنيَا المَرَأَةُ الصَّالِحَةُ)و صحيح و ضعيف ابن ماجة/۱۸۵۵با افزوده ي كلمه(شئ)و نسائي/۳۲۳۲
۳ - صحيح:متفق عليه:صحيح بخاري۵۱/۱۹۵۸ش۴۸۰۲،مسلم (۲/۱۰۸۶،ش۱۴۶۶)،و أبو داود(۲/۲۱۹ش۲۰۴۷)

۴۱۰-عَـنْ مَعقِـلِ بْـنِ يَسَـار قَـالَ رَجُـلٌ إلَـي رَسُـولَ الله (صـلي الله عليـه وسـلم)فَقَالَ إنَـي أصَـبْتُ اَمْـرأةُ ذَاتَ حَسَـب وَ مَنْصَـبَ إلا أنَـهُ لاَ تَلـدُ أفَأتَزَوَّجُهَـا فَتَهَـاهُ ثُـمَّ اتَـاهُ الثَانِيَـةَ فَنَهَّاهُ ثُمَّ أتَاهُ الثَالِثَةَ فَنَهَاهُ فَقَالَ«تَزَوَّجُوا الوَلُودَ الوَدُودَ فَإنَي مُكَاثِرٌ بِكُمْ».[1]

معقـل بـن يسـارميگويد،مردی خـدمت پيامبر(صـلی الله عليـه والـه وسـلم) آمـد وگفـت:من زنـی پيـداكردم كـه دارای منصـب ونسـب بالاسـت،امابچه نمـی آورد آيابـاازدواج كنم؟پيامبر(صـلی الله عليـه والـه وسـلم)واورامنع فرمود.بازدوبـاره امـد وهمـين خواسـته اش راتكراركرد.پيـامبر اورامنـع فرمـود.برای بارسـوم امـد وايـن موضـوع رامطـرح كرد!فرمود:بازنـان شوهردوسـتی كـه بسـيار بچـه مـی اورنـد،ازدواج كنيدكه درميان امت ها به كثرت شماافتخارميكنم.

خداوند متعال فردی راكه به خاطر پاک دامنی ازدواج كند،ياری می دهد

٤١١- أَبِـي هريـره قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ «ثَلَاثَـةٌ حَـقٌّ عَلَـيَّ اللَّهِ عَـوْنُهُمْ المجهـاد فِـي سَـبِيلِ اللَّهِ والكاتـب الَّـذِي يُرِيـدُ الْأَدَاءَ والنـاكح الَّـذِي يُرِيـدُ الْعَفَافَ».[2]

ازابـوهريره روايـت اسـت كـه پيـامبر فرمود:شايسـته اسـت كـه الله سـه گـروه رايـاری دهد؛مجاهـد درراه خـدا،برده ی مكـاتبی كـه قصـددارد آنچـه بـامولای خـود دربرابر آزادی اش تعيين كرده،اداكند وفردی كه ب قصد پاكدامنی ازدواج ميكند.

ثواب كسی كه كنيز خودرآزاد وسپس باوی ازدواج می كند

٤١٢عَـنْ أَبِـي موسـي أَنَّ رَسُـولَ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «ثَلَاثَـةٌ يوتـون أَجْـرَهُمْ مَـرَّتَيْنِ رَجُـلٌ مِـنْ أَهْـلِ الكتـاب آمَـنَ بِنَبِيِّـهِ وَ أدرک النَّبِـيِّ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ فَـآمَنَ بِـهِ وَاتَّبَعَـتُ وَ صَـدَّقَهُ فَلَـهُ أَجْـرَانِ وَعَبْـدُ مملـوک أُدِّيَ حَـقِّ اللَّهِ تَعَـالَيْ وَ

---

[1] - حسـن صحيح:صـحيح وضـعيف سـنن انسـائی/۳۲۲۷،الارواء(۱۷۸۴)آداب الزفـاف(۱۶)،صـحيح أبـی داوود(۱۷۸۹)

[2] - حسن:سـنن ترمـذی(۴۱/۱۸۴،ش ۱۶۵۵)،وقـال حسن.وانسـائی(۶/۱۵،ش۳۱۲۰)،وابـن ماجـه(۲/۸۴۱،ش ۲۵۱۸)،احمد(۹۶۲۹ ش،۲/۴۳۷)

حَـقٌ سَـيِّدِهِ فَلَـهُ أَجْـرَانِ وَ رَجُـلٌ كانـت لَـهُ أَمَـةٌ فغـذاها فَأَحْسَـنَ غِـذَاءَهَا ثُـمَّ أَدَّبَهَـا فَأَحْسَـنَ أَدَّبَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا تَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ».[1]

ابوموسی می گوید رسول الله(صل الله علیه وسلم)فرمود:(به سه گروه دوبارپاداش کامل داده می شود؛فردی ازاهل کتاب که به پیامبر خود آورده ودوران بعثت این

پیامبر راهم دریافته است وبه ایشان هم ایمان آورده، ازوی پیروی وایشان را تصدیق کند،چنین فردی دوبارپاداش داده خواهدشد. برده ای که حق الله ومولای خودرا اداکند،دوپاداش دارد.ومردی که کنیزی داشته که به نحو احسن به او غداداده شده است وسپس نحو احسن اوراتربیت نماید وبعداوراازاد کرده وباوی ازدواج کرده است،دوبارپاداش دارد.)

پاداش برده ای که الله وصاحب خودرا اطاعت کند

٤١٣- عَـنْ أَبِـي هريـره قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ «للعبـد المملوک الْمُصْلِحِ اجران».[2]

ابوهريره(صلی الله علیه وآله وسلم)میگوید:رسول خدا(صلی الله علیه وآله وسلم)فرمود:برده ی خوب وفرمان بردار پاداش دارد).

ارزش وفضیلت کار

٤١٤- عَـنْ الْمِقْـدَامِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ عَـنْ رَسُـولِ اللَّهِ صَـلَّي اللَّهُ عَلَيْـهِ وَآلِـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «مَـا اكـل أَحَـدٌ طَعَامـاً خَيْـرًا مِـنْ أَنْ ياكـل مِـنْ عَمَـلِ يَـدِهِ وَ إِنَّ نَبِـيَّ اللَّهِ دَاوُد عَلَيْهِ السَّلَامُ كان ياكل مِنْ عَمَلِ يَدِهِ».[3]

---

[1] - صحیح:صحیح بخاری/۴۰۴ودر صحیح مسلم/۱۵۴به همین معنا لازم به ذکراست که مؤلف متنی راکه به بخاری نسبت داده بود بامتن بخاری متفاوت بود لذامتن بخاری دراین جاآورده است.

[2] - صحیح:صحیح مسلم بخاری/۱۶۶۵ودرصحیح بخاری/۲۴۱۰بالفظ«الصالح»بجای«مصلح»است.

[3] - صحیح:صحیح بخاری/۲۰۷۲وبیهقی درشعب الایمان/۱۲۳۸

مقدام میگوید،رسول خدا(صل الله علیه وآله وسلم)فرمود:هیچ کس هرگز غذایی پاک تر ازحاصل دست رنج خود نخورده است و[بدانید که]پیامبرخدا داود علیه السلام ازدست رنج خود میخورد.

۴۱۵- عَنْ عائشه قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ «إنَّ أَطْيَبَ مَا اكل الرَّجُلُ مِنْ كسبه يَدِهِ وَإِنَّ وَلَدَهُ مِنْ كسبه».[1]

عایشه میگوید:رسول خدا)صلی الله علیه وآله وسلم)فرمود:حلالترین رزقی که انسان میخورد؛همان است که ازدست رنج خودش باشد،و فرزند فرد ازدست رنج خودش است.

خرید و فروش زمانی برکت دارد که خریدار و فروشنده صداقت داشته باشند.

۴۱۶- عَنْ حكيم بْنِ حِزَامٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَ بَيَّنَا بورک لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَ إِنْ كذبا وَ كتما مُحِقَّةً بركة بَيْعُهُمَا».[2]

حکیم بن حزام می گوید، رسول الله (صل الله علیه وسلم) فرمود: (خریدار و فروشنده تا زمانی که از یک دیگر جدا نشده اند، اختیار (حق پشیمانی) دارند معامله را فسخ کنند، اگر در معامله راست بگویند و حقیقت را توضیح دهند، در آن معامله ی شان برکت داده خواهد شد. اما اگر دروغ بگویند برکت از معامله ی شان برداشته خواهد شد).

پاداشی کسی که قرض خود را به نحو احسن ادا کند

۴۱۷- عَنْ أَبِي رَافِعٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَسْلَفَ مِنْ رَجُلٍ بكرا فَقَدِمَتْ عَلَيْهِ إِبِلٌ مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ فَأَمَرَ أَبَا رَافِعٍ إنَّ يَقْضِيَ الرَّجُلُ بكره فَرَجَعَ

---

۱ - صحیح:نسائی(۷/۲۴۱،ش۴۴۵۲)وابن ماجه(۲/۷۲۳،ش۲۱۳۷)
۲ - صحیح: صحیح بخاری/۲۱۱۰ و مسلم/۱۵۳۲

إِلَيْهِ أبورافع فَقَالَ لَمْ أَجِدْ فِيهَا إِلَّا خِيَارًا رُبَاعِيًّا فَقَالَ «أَعْطِهِ إِيَّاهُ أَنْ خِيَارَ النَّاسِ أَحْسَنُهُمْ قَضَاءً».[1]

ابورافع مى گويد: (رسول خدا (صل الله عليه وسلم) از مردى شترى را به قرض گرفت [بعد از مدتى] شتران صدقه را آوردند. ايشان به ابورافع دستور دادند كه شترى همانند شتر آن مرد را به او بدهد، [ابورافع رفت اما شترى همانند شتر آن مرد نبود لذا به خدمت پيامبر] برگشت و گفت: جز شترى بهتر از آن نيافتم فرمود: بهتر از شترش را به او بده، كه بهترين مردم كسى است كه قرض خود را به نحو احسن ادا كند).

٤١٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ اسْتَقْرَضَ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِنّاً فَأُعْطِيَ سِنّاً فَوْقَهُ وَ قَالَ «خياركم محاسنكم قَضاءِ».[2]

ابوهريره مى گويد: (پيامبر شترى را به قرض گرفت هنگام پرداخت شتر بهترى داد و فرمود: بهترين شما كسى است كه قرض خود را به نحو احسن ادا كند).

٤١٩- عن ٌعِرِبَاضَ بْنَ سَارِيَةَ يَقُولُ كُنْتُ عِنْدَ النَبِي (صَل الله وعليه وسلم) فَقَالَ أعْرَابِيٌّ اقْضِي بَكْرِيَّ فَأعْطَاهُ بَعِيراً مُسنًا فقَالَ الاَعْرَابِيُ يارَسُولَ اللهِ هَذَا أَسَنُ مِنٌ بَعِيرِي فَقَالَ رَسُولَ الله صَل الله وعليه وسلم «خَيْرُالنَاسِ خَيْرُهُم قَضَاءُ».[3]

عرياض بن ساريه (رضيَ الله تَعالاعنه) مي گويد خدمت پيامبر (صَل الله وعليه وسلم) بودم كه صحرا نشيني گفت آن شتري كه به توقرض داده بودم بده پيامبر صَل الله وعليه وسلم شتر بهتري به اوداد صحرانشين گفت اي رسول خدا اين ازشترمن بهتراست فرمود بهترين مردم كسي است كه قرض خود را به نحو احسن ادا كند

---

١ -صحيح: صحيح مسلم/٤١٩٢، صحيح و ضعيف سنن ابن ماجة/٢٢٨٥ و الإرواء (١٣٧١)،
٢ - صحيح: صحيح مسلم/١٦٠١
٣ - صحيح.صحيح وضعيف سنن اين ماجة ٢٢٨٦ و الارواء (٥/ ٢٢٤ -٢٢٥

ثواب قبول فسخ معامله

٤٢٠- عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ الله صَل الله وعليه وسلم «مَنْ اَقَّالَ مُسْلِمًا اَقَالَهُ الله عَثرتَهُ ».[١]

ابوهريره رضي الله تعالى عنه مي گويد رسول خدا صل الله وعليه وسلم فرمود هركس ازمسلماني پشيماني درمعامله راپذيرد الله پشيماني او را ازگناهانش مي پذيرد وتوبه اش راقبول مي كند

فضيلت گذشت درخريد وفروش

٤٢١-عَن عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ قَالَ رَسُولُ الله صَل وعليه وسلم «اَدْخَلَ الله عَزَوَجَل رَجُلَ اَلْجَنَةَ كَانَ سَهْلاً مُشْتَرِيًاوَبَائعًا».[٢]

عثمان بن عفان رضي الله تعالي عنه مي گويد رسول خدا صل الله وعليه وسلم فرمود الله مردي را كه درخريد وفروش آسان گير بود وارد بهشت گردانيد

٤٢٢-عَنْ جَابِرْ بِنِ عَبْدالله قَالَ رَسُولُ الله صَل وعليه وسلم «رَحِمَ الله عَبْدًا سَمْحًا اِذَا بَاعَ سَمْحًا اِذَا اَشْتَرَيَ سَمْحًا اِذَا اَقْتَضَي».[٣]

جابربن عبدالله(رضى الله عنه)مى گويدرسول خدا(صلى الله عليه وسلم)فرمود:(الله به آن بنده رحم كندكه وقتى مى فروشدويامى خردياقرض خودراپرداخت مى كند،باگذشت است).

٤٢٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمَحَ الْبَيْعِ سَمَحَ الشِّرَاءِ سَمَحَ الْقَضَاءِ»[٤]

ابوهريره مى گويد:رسول خدافرمود:(الله گذشت درخريد،فروش وپرداخت قرض رادوست دارد).

---

١ - صحيح صحيح أبوداود/ ٣٤٦٢ صحيح ضعيف سنن ابن ماجة ٢١٩٩،الآراء ١٣٣٤ المشكاة ٢٨٨١؛ الصحيحه ٢٦١٤ أحاديث بيوع

٢ - الصحيح نشاني :٤٧١٣ صحيح وضعيف سنن النشاني/ ٤٦٩٦ ابن ماجة(٢٢٠٢) وصحيح الجامع (٢٤٣)

٣ - صحيح صحيح بخارى/٢٠٧٦بامتن«رحم الله رَجُلاًسَمحًا.»وابن ماجه (٧٤٢/٢،ش٢٢٠٣)وابن حبان٢٦٧/١١،ش٤٩٠٣)

٤ - صحيح صحيح وضعيف سنن الترمذى/١٣١٩والصحيحه(٨٩٠٩)

فضیلت وزن کردن موادخوراکی که به یکدیگرقرض می دهی

۴۲۴- عن مقدام بن معدیکرب عن النبی صلی الله علیه وسلم قال «كِيلُوا طعامَكُم يُبَارک لَكُم فِيهِ».[1]

مقدام بن معدیکرب می گوید:پیامبرفرمود:(درقرض دادن به یکدیگر)موادغذایی تان راکیل(وزن)کنیدتابرای تان برکت داشته باشد).

۴۲۵- عَنْ عبدالله بْنِ یسرالمازني قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «كِيلُوا طعامَكُم يُبَارک لَكُم فِيهِ».[2]

عبدالله بن بسرمازنی می گوید:شنیدم رسول الله می فرماید:(درقرض دادن به یکدیگر)موادغذایی تان راکیل{وزن}کنیدکه برای شمابرکت می کند).

فضیلت صبح زودرفتن به سرکار

۴۲۶- عَنْ صخرالغامدي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اللَّهُمَّ بارک لِأُمَّتِي فِي بكورها».[3]

صخرعامدی می گویدرسول الله فرمود:(خداوندادرصبح زود[به سرکاررفتن]برای امت من برکت بده).

فضیلت خریدن گوسفند

۴۲۷- عَنْ أُمِّ هَانِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ« لَهَا اتَّخِذِي غَنَماً فَإِنَّ فِيهَا بركة».[4]

---

[1] - صحیح صحیح بخاری/۲۱۲۸وابن ماجه/۲۲۳۱

[2] - صحیح سنن ابن ماجه(۲۲۳۱ش۲/۷۵۰)والضیا(۴۴ش۹/۶۱)ونیزطبرانی درمسندالشامیین(۱۱۳۵ش۴/۱۷۴)

۳ - صحیح صحیح والضعیف سنن ترمذی/۱۲۱۴ابوداود(۲۶۰۶ش۳/۳۵)ومی گویندحسن است واحمد (۱۵۵۹۵ش۳/۴۳۱) والدارمی (۲۴۳۵ش۲/۲۸۳) ابن حبان (۴۷۵۴ش۱۱/۶۲) ونیزالطیالسی (ص۱۷۵.ش۱۲۴۶)، والبیهقی (۹/۱۵۱.ش۱۸۲۳۷)

٤ - صحیح صحیح وضعیف سنن ابن ماجه/۲۳۰۴والصحیحه(۷۷۴)احادیث بیوع

ام هانی می گوید،پیامبربه من فرمود«(گوسفندی بخرکه برکت دارد).

۴۲۸- عَنْ ابْنِ عمرقال قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «الشَّاةُ مِنْ دَوَابِّ الْجَنَّةِ».[1]

ابن عمرمی گویدپیامبرفرمود:(گوسفندازحیوانات بهشتی است).

۴۲۹- عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ يَرْفَعُهُ قَالَ «الْإِبِلِ عزلاهلها وَ الْغَنَمِ برکة وَالْخَيْرُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».[2]

عروه بارقی[3] می گویدرسول خدافرمود:شترموجب عزت برای صاحب خودمی شودگوسفندبرای صاحب خودبرکت داردودرپیشانی اسب تاقیامت خیروجوددارد.

فضیلت آزادکردن برده

۴۳۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً أَعْتَقَ اللَّهُ بکل عُضْوٍ مِنْهُ عُضْواً مِنَ النَّارِ حتي يُعْتَقُ فَرْجَهُ بِفَرْجِهِ ».[4]

ابوهریره رضی الله عنه می گوید شنیدم رسول خدا صل الله علیه و اله و سلم میفرمود:(هرکس مرد یا زن مومنی را آزاد کند، الله تعالی در برابر هر عضو او، عضوی را از آتش دوزخ ازاد می گرداند، تا جایی که در برابر شرم گاه او شرم گاهش را آزاد می گرداند).

---

۱ - صحیح صحیح وضعیف سنن ابن ماجه/۲۳۰۶والصحیحه(۱۱۲۸)

۲ - صحیح صحیح وضعیف سنن ابن ماجه/۲۳۰۵والصحیحه ۱۷۶۳

۳ - مؤلف می گوید:عروه ی بارقی عروه بن جعدبن ابی الجعد،صحابی ودرکوفه ساکنت داشته است.

۴ - صحیح صحیح مسلم/۳۷۵۴وایـن متن مسلم است ودرصحیح البخاری/۶۳۳۷باللفظ«اعتق رقبة مسلمة اعتق...»

۴۳۱- عَـنْ أَبِـي أُمَامَـةَ عَـنِ النَّبِـيِّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «أَيُّمَـا امْـرِئٍ مُسْـلِمٍ أَعْتَـقَ امْـرَأً مُسْـلِمًا كَـانَ فِكَاكُـهُ مِـنْ النَّـارِ يُجْـزِئُ كُـلُّ عُضْـوٍ مِنْـهُ عُضْـوًا مِنْـهُ وَ أَيُّمَـا امْـرِئٍ مُسْـلِمٍ أَعْتَـقَ امْـرَأَتَيْنِ مُسْـلِمَتَيْنِ كَانَتَـا فَكَاكَـهُ مِـنْ النَّـارِ يُجْـزِئُ كُـلُّ عُضْـوٍ مِنْهُمَـا عُضْـوًا مِنْـهُ وَ أَيُّمَـا امْـرَأَةٍ مُسْـلِمَةٍ أَعْتَقَـتْ امْـرَأَةً مُسْـلِمَةً كَانَـتْ فَكَاكَهَـا مِـنْ النَّـارِ يُجْـزِئُ كُـلُّ عُضْـوٍ مِنْهَا عُضْوًا مِنْهَا».[1]

ابوامامه رضی الله عنه می گوید رسول خدا صل الله علیه و سلم فرمود: هر مسلمانی که مسلمان دیگری را از بند آزاد گرداند[موجب] آزادی او از آتش دوزخ خواهد شد و دربرابر هر عضوی آن، عضوی از فرد ازاد کننده از آتش آزاد خواهد شد، و هر مسلمانی که دو زن مسلمان را آزاد کند در برابر هر عضو از آنها، عضوی از این فرد از آتش دوزخ آزاد می شود، و هر زن مسلمانی که یک زن مسلمانی را آزاد کند در برابر هر عضو آن عضوی از اعضای بدنش آزاد خواهد شد.

فضیلت حاکم عادل

۴۳۲- عَـنْ عَمْـرِو بْـنِ الْعَـاصِ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَ إِلَـهِ وَ سـلّم» إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَ إِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ».[2]

عمروبن عاص میگوید رسول خدا صل الله علیه و اله و سلم فرمود:(هر گاه حاکم از روی اجتهاد حکمی را صادر کند و حکمش درست باشد، دوپاداش دارد.اما هر گاه از روی اجتهاد حکمی صادر کند که اشتباه کند به او یک پاداش داده می شود).

۴۳۳- عَـنْ أَبِـي هريـره قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَ آلِـهِ وَ سـلّم» إِذَا حَكَـمَ الْحَـاكِمُ فَاجْتَهَدْ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَ إِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ فَأَخطأَ فَلَهُ أَجْر».[3]

---

[1] - صحیح: صحیح و ضعیف ترمذی/۱۵۴۷ و گوید«حسن صحیح غریب» و صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه/۲۵۲۲ و الروض النضير(۳۵۳)

[2] - صحیح؛ صحیح بخاری/۶۹۱۹ و این متن بخاری است و در مسلم / ۱۷۱۶با اندک تفاوتی در الفاظ و صحیح ابوداود /۳۵۷۶

[3] - صحیح : سنن ابی داود/۲۵۷۴ ،سنن نسائی/۵۳۹۸ و ترمذی/ ۱۳۲۶

ابوهریره رضی الله عنه می گوید رسول خدا صل الله علیه و اله و سلم فرمود:(هرگاه حاکم از روی اجتهاد حکمی را صادر کند و حکمش درست باشد، دوپاداش دارد.اما هرگاه از روی اجتهاد حکمی صادر کند که اشتباه کند به او یک پاداش داده می شود).

۴۳۴- عَنْ عبدالله بِنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ الله عَلَيْهِ وَ إِلَهَ وَ سلّم قَالَ «إِنّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ وَ كِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَ أَهْلِيهِمْ وَ مَا وُلُّوا».[1]

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه می گوید پیامبر صل الله علیه و اله و سلم فرمود:(عدالت کنندگان[در قیامت] روی منبرهایی از نور سمت راست خداوند رحمان هستند و هر دو دست الله تعالی راست است، این ها همان کسانی هستند که در محدوده ی حاکمیت و در خانواده ی خود و هرجا که مسئولیتی راپذیرند عدالت می کنند).

خداوند متعال با قاضی عادل است

۴۳۵- عَنْ عبدالله بْنِ ابب أُوفِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ الله عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سلّم «إنّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُرْ فَإِذَا جَارَ تَخَلَّى عَنْهُ وَ لَزِمَهُ الشَّيْطَانِ».[2]

عبدالله بن ابی اوفا می گوید، رسول الله صل الله علیه و اله و سلم فرمود: الله با قاضی است تا زمانی که ظلم نکند هر گاه ظلم کند الله اورا رها می کند و شیطان با او همراه می شود.

---

۱ صحیح: صحیح مسلم(۱۵۴۸/۳،ش۱۸۲۷) و نسائی(۲۲۱/۸ ، ش ۵۳۷۹)
۲ - حسن: سنن ترمذی (۶۱۸/۳ ، ش ۱۳۳۰) و می گوید: 《حسن غریب》 و بیهقی(۱۳۴/۰ ، ش ۲۰۲۳۸) و ابن حبان (۴۴۸/۱۱ ش ۵۰۶۲)

کتاب فضایل قران

فضیلت یادگیری و یاد دادن قران

٤٣٦- عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «خيركم مِنْ تَعَلَّمَ الْقِرَانِ وَ عَلَّمَهُ».[1]

عثمان رضی الله عنه روایت میکند که پیامبر صل الله علیه وسلم فرمود:(بهترین شما کسی است که قران را یاد بگیرد و به دیگران یاد بدهد).

٤٣٧- عَنْ عقبِهِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ خَرَجَ الرَّسُولُ اللَّهُ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ نَحْنُ فِي الصفه فَقَالَ «أيكم يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ كل يَوْمٍ إِلَيَّ بُطْلَانِ اَوْ إِلَيَّ الْعَقِيقِ فَيَأْتِي مِنْهُ بِنَاقَتَيْنِ كوماوين فِي غَيْرِ إِثْمٍ وَلَا قَطَعَ رَحِمَ». فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ نُحِبُّ ذلک قَالَ أَفَلا يَغْدُو احدكم إِلَيَّ الْمَسْجِدِ فَيُعَلَّمُ اَوْ يَقْرَأُ ايتين مِنْ كتاب اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرُ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ وَثَلَاثُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ وَ أَرْبَعَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعِ وَ مِنْ اعدادهن مِنْ الْإِبِلِ».[2]

عقبه من عامر میگوید:(رسول الله صل الله علیه وسلم در حالی به نزد ما امد که ما در صفه بودیم.فرمود:کدام یک از شما دوست دارد که هر روز صبح به بطحان یا عقیق برود و بدون انکه مرتکب گناهی یا قطع روابط خویشاوندی شود،دو شتر چاق بیاورد؟گفتیم:ای رسول خدا!همه ما دوست داریم.فرمود:پش چرا هریک از شما به مسجدی نمیرود که در ان یک یا دو ایه از کتاب الله را بخواند یا یاد بگیرد تا برایش از دو شتر بهتر باشد،اگر سه ایه یاد بگیرد از سه شتر بهتر است و چهار ایه از چهارتا بهتر است.به همین ترتیب به تعداد ایاتی که یاد بگیرد از شتر ها بهتر است.

فضیلت مهارت در قران

٤٣٨- عَنْ عائشه قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «الْمَاهِرَ بِالْقِرَانِ مَعَ السفره الكرام البرره وَ الَّذِي يَقْرَأُ الْقِرَانِ وَ يَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَ هُوَ عَلَيْهِ شَاقٌ لَهُ أَجْرَانِ».[3]

---

[1] - صحیح:صحیح بخاری/٥٠٢٧و سنن دارمی/٣٣٨١
[2] - صحیح:صحیح مسلم /٨٠٣،احمد(١٥٤/٤،ش١٧٤٤٤)وابن ابی شبیه(١٣٣/٦،ش٣٠٠٧٤
[3] - صحیح:صحیح مسلم /١٨٩٨و در صحیح بخاری/٤٦٥٣با تفاوت اندک در متن

عائشه میگوید رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود:کسی که در قران مهارت داشته باشد یا فرشته های سفید روی با کرامت نیکوکار همراه خواهد بود.اما ان کسی که قرات میخواند و خواندن برایش سخت است و ((تَ تَ))میکند (یعنی:زبانش گیر میکند)دو پاداش دارد.

ثواب کسی که قران تلاوت میکند و نزول ارامش به تلاوت کنندگان قران

٤٣٩- عَنْ أَبِي هريره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كتاب اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمْ السكينه وَ غَشَّيْتَهُمْ الرحمه وَ حَفَّتْهُمُ الملائكه وَ ذكرهم اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ».[١]

ابوهریره رضی الله عنه میگوید رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود:(هیچ قومی نیست که در یکی از خانه های الله [مساجد]جمع شوند و با هم قران تلاوت کنند،مگر این که سکینه[ارامشی از جانب خدا]برایشان فرود می اید و رحمت الهی ان هارا فرا میگیرد و فرشتگان انها را پوشش میدهند و الله ان ها را در میان کسانی که نزد او هستند،یاد میکند)

٤٤٠- عَنْ أَبِي هربره قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُحِبُّ احدكم إِذَا رَجَعَ إِلَيَّ أَهْلِهِ أَنْ يَجِدَ فِيهِ ثَلَاثُ خَلِفَاتٌ عِظَامِ سِمَانٍ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ «فَثَلَاثُ إِيَاةٌ يَقْرَأُ بِهِنَّ احدكم فِي صَلَاتِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ خَلِفَاتٌ عِظَامِ سِمَانٍ».[٢]

ابوهریره رضی الله عنه میگوید رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود:(ایا دوست دارید که وقتی به خانه ی تان میروید ،سه تکه گوشت چاق انجا باشد؟گفتیم:اری.فرمود :هرگاه کسی از شما سه ایه در نماز خود بخواند ،برایش از سه تکه گوشت چاق بهتر است).

---

١ - صحیح:صحیح مسلم /٢٦٩٩و ابوداود /١٤٥٥

٢ - صحیح:صحیح مسلم(١/٥٥٢،ش٨٠٢)،و ابن ماجه (٢/١٢٤٣،ش٣٧٨٢

کسانی که همواره با قران انس دارند،دوستان و محبوبان خصوصی الله هستند

۴۴۱- عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَهْلَيْنِ مِنَ النَّاسِ قَالَ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَهْلُ الْقِرَانِ هُمْ أَهْلُ الله وَ خَاصَّتُهُ».[1]

انس بن مالک رضی الله عنه میکند که رسول الله صل الله علیه وسلم فرمود:(بدانید که الله برای خود از میان مردمان دوستانی دارد).گوید:گفته شد:ای رسول خدا!ان ها چه کسانی هستند؟فرمود:(کسانی که همواره با قران انس دارند ،دوستان و خاصان الله هستند)

فضایل قرآن

فضیلت تلاوت قران

۴۴۲- عَنْ عبدالله بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كتاب اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لاَ أَقُولُ أَلَمْ حَرْفٌ وَ لكن أَلْفٌ حَرْفٍ وَ لاَمٌ حَرْفٍ وَ مِيمٌ حَرْفٍ».[2] **قَالَ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ**

عبدالله بن مسعود روایت می کند که رسول الله فرمود: هر کس یک آیه از قران بخواند و در برابر آن برایش یک نیکی داده می شود و آن نیکی ده برابر می شود، من نمی گویم << الم >> یک حرف است، بلکه الف یک حرف، لام یک حرف و میم یک حرف است.

۴۴۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «يَجِيءُ الْقِرَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ حِلِّهِ فَيَلْبَسَ تَاجُ الكرامة ثُمَّ يَقُولَ يَا رَبِّ زِدْهُ فَيَلْبَسَ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ يَا رَبِّ أَرْضِ عَنْهُ فَيَرْضَى عَنْهُ فَيُقَالُ لَهُ اقْرَأْ وَأَرَقِّ وَ تُزَادُ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةً».[3]

---

۱ - صحیح:صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه (۱/۷۸،ش۲۱۵)مسند احمد(۳/۱۲۷ش۱۲۳۰۱)نسائی در الکبری(۵/۱۷ش۸۰۳۱)و الدارمی (۲/۵۲۵،ش۳۳۲۶)

۲ - صحیح: صحیح و ضعیف سنن ترمذی/۲۹۱۰، تخریج الطحاویة (۱۳۹) و المشکاة (۲۱۳۷)

۳ - حسن: صحیح و ضعیف سنن ترمذی/۲۹۱۵ قال حسن صحیح و سنن دارمی ش/۲۳۱۱ و صحیح الترغیب و الترهیب/۱۴۲۵

ابو هريره رضی الله عنه روايت می كند كه رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمود: روز قيامت قرآن می آيد و می گويد: پرودگارا! اين فردی كه همواره با قرآن مأنوس بوده است را لباس زينت بپوشان، به آن فرد تاجی از كرامت پوشانده می شود، سپس می گويد: پرودگارا برايش بيشتر بده، لباس كرامت بر او پوشانده می شود. سپس می گويد:

پرودگارا! از او راضی شو، آنگاه به او می گويند: بخوان و بالا برو و با تلاوت هر آيه برايش حسنه ای افزوده می شود.

٤٤٤- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ي«ُقَالُ لِصَاحِبِ الْقرَانِ اقْرَأْ وَرَتِّقِ وَرَتِّلْ كما كنت تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ منزلتك عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَأُ بِهَا».[1]

عبدالله بن عمرو روايت می كند كه رسول الله فرمود: (در قيامت) به صاحب قرآن گفته می شود؛ بخوان و بالا برو و با ترتيل بخوان، همان طور كه در دنيا با ترتيل می خواندی كه مقام تو در همان جايي است كه آخرين آيه آن را بخوانی).

فضيلت سوره فاتحه

٤٤٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «هِيَ أُمُّ الْقرَانِ هِيَ أُمُّ الْقرَانِ وَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَ هِيَ الْقرَانُ الْعَظِيمِ».[2]

ابو هريره رضی الله عنه روايت می كند كه رسول الله صلی الله عليه وسلم درباره ی سوره فاتحه فرمود: اين [سوره] ام القران، هفت ايه ی تكرار شونده و قرآن عظيم است.

٤٤٦- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَفَراً مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُّوا بِمَاءٍ فِيهِمْ لَدِيغٌ - أَوْ سُلَيْمٌ - فَعَرَضَ لَهُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَاءِ فَقَالَ هَلْ فيكم مِنْ رَاقٍ إِنَّ فِي الْمَاءِ رَجُلًا لَدِيغاً أَوْ سَلِيمًا فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الكتاب عَلَيِّ شَاءَ

---

١ - حسن صحيح: صحيح و ضعيف سنن الترمذی/٢٩١٤ ، المشكاة (٢١٣٤) و ابو داود (٧٣/٢ ، ش ١٤٦٤)

٢ - صحيح: مسند احمد/٩٧٨٧ و در صحيح بخاری/٤٧٠٤ با اندک تفاوتی در الفاظ، امام بخاری در جزء القراءة خلف الامام/١٤٩ ، ابو داود/١٤٥٧ و ترمذی/٣١٢٤

فَبَرَأَ فَجَاءَ بِالشَّاءِ إِلَيَّ أَصْحَابِهِ فكرهو ذلک و قَالَوَ أَخَذْتَ عَلَيَّ كتاب اللَّهِ أَجْرًا حتي قَدِمُوا الْمَدَنِيَّةِ فقالو يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ عَلِيٌّ كتاب اللَّهِ أَجْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كتاب اللَّهِ».[1]

ابن عباس می گوید: گروهی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم از کنار آبادی گذر کردند که در میان شان فردی را حشره ای [عقرب یا مار] گزیده بود. لذا یکی از اهالی آن آبادی به نزد آنان امد و گفت: آیا در میان شما کسی هست که دم کردن بلد باشد، چون در آبادی ما مردی حشره ای را نیش زده است؟ یکی از آن ها رفت و سوره فاتحه را در برابر تعدادی گوسفند خواند و بر آن فرد دم کرد، آن مرد بهبود یافت و آن صحابی گوسفندان را به نزد یاران خود آورد. یارانش آن عمل وی را ناپسند دانستند و گفتند: در برابر [تلاوت] قرآن مزد گرفتی؟! به مدینه بازگشتند و گفتند: ای رسول خدا در برابر کتاب خدا مزد گرفته است!؟ فرمود: این شایسته ترین مزدی است که در برابر کتاب خدا گرفته اید).

٤٤٧- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ نَاساً مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كانو فِي سَفَرٍ فَمَرُّوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَلَمْ يُضَيِّفُوهُمْ فَقَالُوا لَهُمْ هَلْ فيكم رَاقٍ فَإِنْ سَيِّدَ الْحَيِّ لَدِيغٍ أَوْ مُصَابٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ نَعَمْ فَأَتَاهُ فَرَقَاهُ بِفَاتِحَةِ الكتاب فَبَرَأَ الرَّجُلُ فَأُعْطِيَ قَطِيعًا مِنْ غَنَمٍ فَأَبِي أَنْ يَقْبَلَهَا وَ قَالَ حتي اذكر ذلک لِلنَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتِيَ النَّبِيُّ فذكر ذلک لَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاَللَّهِ مَا رُقَيةَ إِلَّا بِفَاتِحَةِ الكتاب فَتَبَسَّمَ وَ قَالَ «وَ مَا ادراک أَنَّهَا رُقْيَةٌ». ثُمَّ قَالَ «خُذُوا مِنْهُمْ وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ معكم».[2]

ابو سعید خدری می گوید: (گروهی از اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم در سفری از کنار آبادی یکی از قبایل عرب می گذشتند که از آن ها خواستند، پذیرایی شان کنند. اما پذیرایی شان نکردند. لیکن به آین ها گفتند: آیا در میان شما کسی هست که دم کند، که سردار قبیله ی ما را حشره ای [عقرب یا مار نیش زده است؟ یکی از اصحاب گفت: آری، به این ترتیب به نزد آن [فردی که نیش زده

[1] - صحیح: صحیح بخاری/٥٧٣٧
[2] - صحیح: صحیح مسلم/٢٢٠١ و این متن روایت مسلم است و صحیح بخاری/٥٧٣٦

شده بود] رفت و او را با خواندن سوره ی فاتحه دم کرد و بهبود یافت لذا تعدادی گوسفند به او داد. لیکن آن صحابه از قبول گوسفندان خود داری کرد و گفت تا به پیامبر اطلاع دهم [و اجازه ندهد نمی پذیرم] لذا به نزد پیامبر آمد، ماجرا را به اطلاع ایشان رساند و گفت: ای رسول خدا فقط با سوره فاتحه او را دم کردم. پیامبر صلی الله علیه وسلم تبسمی کرد و فرمود: از کجا فهمیدی که این سوره برای دم کردن موثر است؟ سپس فرمود: از آن ها بگیرید و برای من هم سهمی جدا کنید).

فضیلت سوره ی بقره وآیه‌ی کرسی

۴۴۸- عَنْ أَبِي هُرَيرَ ت أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لاَ تَجْعَلُوا بیوتکم قُبُورًا وَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ البقره لاَ يَدْخُلُهُ الشَّيْطَانِ».[1]

ابوهریره می گوید پیامبر فرمود : (خانه هایتان رابه قبرستان تبدیل نکنید و در خانه ای که سوره بقره خوانده می شود؛ شیطان وارد نمی شود).

فضیلت دو آیه ی آخر سوره ی بقره

۴۴۹- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «الْآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ».[2]

ابومسعو بدری روایت می کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود : (هر کس دو آیه ی آخر سوره بقره رادر شبی بخواند,اورا کفایت می کند).

فضیلت سوره ی بقره و آل عمران

۴۵۰- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «أقْرَءُوا الْقِرَانَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ القیامه شَفِيعاً لِأَصْحَابِهِ اقْرَءُوا الزهراوين الْبَقَرَةِ وَ سُورِهِ آلِ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ القیامه كأنهما غَمَامَتَانِ أَوْ كأنهما غیایتان أَوْ

---

۱ - صحیح وضعیف سنن ترمذی /۲۸۷۷،با لفظ <<مقابر>>در صحیح مسلم /۱۸۵۱به همین معنا با اندک تفاوتی در الفاظ فقط در ابن أبی شیبه ۲/ ۲۵۶(۶۴۵۸)<<لا تجعلوا بیوتکم قبورا >>است و مسند احمد ۹۱۵۰/

۲ - صحیح : متفق علیه : صحیح بخاری /۵۰۰۹و صحیح مسلم /۸۰۸

كأنهما فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافَّ تحاجان عَنْ أَصْحَابِهِمَا اقْرَءُوا سُوَرِهِ البقره فَإِنْ أَخْذَهَا بركه وَ تركها حَسْرَةٌ وَلَا تستطيعها الْبَطَلَةُ».[1]

وَ قَالَ مُعَاوِيَةُ ابْنِ سَلَامٍ: ب«بَلَغَنِي أَنَّ الْبَطَلَةُ السَّحَرَةِ ».

ابو امامه باهلی روایت می کند که شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید : قرآن بخوانید که در روز قیامت در حالی می آید که طرف داران خود را شفاعت می کند ؛آن دو نور درخشان،بقره و آل عمران را بخوانید که این دو ، روز قیامت همانند دو تکه ی ابر یا دو سایه یا همانند دو دسته از پرندگان می آیندوازطرف داران خود (کسانی که این سوره را بخواننددوب آن عمل کنند)دفاع می کنند.سوره ی بقره را بخوانید ک عمل ب آن برکت است؛ ترک آن حسرت و افسوس در پی خواهد داشت و جادوگران توان این را ندارند ک تلاوت کنندگان این دو سوره را جادو کنند)..

و معاویه بن سلام (راوی) می گوید:(ب من گفته اند:منظور از **بطله**،جادوگران است).

٤٥١- عَنْ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الكلابي يَقُولُ سَمِعْتُ النلي صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَالِي وصحبي وَسَلَّمَ يَقُولُ «يُوتي بِالْقُرْآنِ يَوْمَ القيامه وَ أَهْلِهِ الَّذِينَ كانوا يَعْلَمُونَ بِهِ تَقَدَّمَهُ سُوَرِهِ البقره وَآل عِمْرَانَ وَضَرَبَ لَهُمَا رسوال اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثُهُ أَمْثَالِ مَا نسيتهن بَعْدَ قَالَ كانهما غَمَامَتَانِ اَوْ ظلتان سَوْدَاوَانِ بَيْنَهُمَا شَرَقٍ اَوْ كانهما حزقان مِنْ طَيْرِ تحاجان عَنْ صَاحِبِهِمَا».[2]

نواس بن سعمان کلابی می گوید ، شنیدم رسوال الله صلی الله علیه وسلم می فرمایند : در قیامت قرآن و کسانی ک را که همواره ب قرآن عمل می کنند می آورند، در حالیکع دو سوره ی بقره وآل عمران پیشاپیش آن ها حرکت می کنند .رسول الله صلی الله علیه وسلم برای آن ها ۳ مثال زد ک تا بحال فراموش نکردم.فرمود:آن دو سوره چنان هستند ک گویا دو تکه ی ابر یا دوسایه ی سیاهی

---

۱ - صحیح : صحیح مسلم/ ۸۰۴و مسند أحمد(۵/ ۲۴۹،ش۲۲۲۰۰)
۲ - صحیح:صحیح مسلم/ ۸۰۵وسنن ترمذی /۲۸۸۳

ک بین شان فاصله است یا گویادو دسته از پرندگان هستند ک از صاحب خود دفاع میکنند).

فضیلت سوره کهف

٤٥٢- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ حَفِظَ عَشَرَ إيَاهْ مِنْ أَوَّلِ سُوَرِهِ الكهف عُصِمَ مِنْ الدَّجَّالِ».[1]

ابودردا روایت میکند ک پیامبر صلی الله علیع ووسلم فرمود :(هر کس ۱۰ آیه ی اول سوره ی کهف را حفظ کند از(فتنه ی) دجال محفوظ می ماند).

٤٥٣- عَنْ أَبِي هريره عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إنَّ سُوَرِهِ مِنْ الْقُرْآنِ ثَلَاثُونَ آيهِ شُفْعَةَ لِرَجُلٍ حتي غُفِرَ لَهُ وَ هِيَ سُوَرِهِ تبارک الَّذِي بِيَدِهِ الملک».[2]

ابوهریره می گوید پیامبر صلی الله هلیه وسلم فرمود: از قرآن سوره ای است ک ۳۰ آیه دارد (این سوره) برای فردی (که آن رت حفظ کند وبخدانند وبه آن عمل کند)آن قدر شفاعت می کند تا گناهانش مغفرت می شود ؛ آن سوره ، سوره ی ملک ((تبارک الذی بیده الملک))است..

فضیلت سوره ی کافرون

٤٥٤- عَنْ فروه بْنِ نَوْفَلٍ أَنَّهُ أُتِيَ النَّبِيُّ صِلْهُ اللَّهِ عَلِيِعِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رسوال اللَّهِ عَلِّمْنِي شَيْئاً أَقُولُهُ إذَا أَوَيْتَ إلَيَّ فِرَاشِي قَالَ «إقرأ (قُلْ يَا أَيُّهَا الكافرون) فَإِنَّهَا يَرَاهُ مِنْ اشرک».[3]

از فروه بن نوفل روایت است ک نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده وگفت:ب من چیزی بیاموز ک هرگاه ب بستر خواب رفتم آن رابخانم ؟فرمود :((قل یاایها الکافرون "را بخوان ک اعلان بیزاری از شرک است ..

---

[1] - صحیح :صحیح مسلم /۸۰۹و مسند احمد /۲۱۷۶۰

۲ - حسن :صحیح وضعیف سنن الترمذی ۵۱/۱٦٤.ش۲۸۹۱).احمد (۲۹۹/۲.ش۷۹٦۲ونسائیدر الکبری(۱۷۸/٦.ش۱۰۵٤٦)ابن ماجه(۱۲٤٤/۲.ش۳۷۸٦ابن حیان(۳/.ش۷۸۷).وابن السنی در عمل یوم ولیله (ص۲۵۳.ش٦۸۸).

۳ - صحیح :صحیح وضعیف سنن الترمذی /۳٤۰۳والتعلیق الرغیب (۱/۲۰۹)

فضيلت سوره ی اخلاص

٤٥٥- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلّهُ اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ«أَيَعْجِزُ احدكم أَنْ يَقْرَأَ ثُلُثَ آلقران فِي لَيْلِهِ». فَشَقَّ ذلك عَلَيْهِمْ وَقَالُوا أَيُّنَا يُطِيقُ ذلك يَا رسوال اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ ووسلم فَقَالَ« قُلْ هُوَ اللّهُ أَحَدٌ ثُلُثُ آلقران».[1]

ابوسعد خدری رضی الله عنه میگوید پیامبرصلی الله علیه وسلم خطاب به اصحاب فرمود :آیا هریک از شما توان این را ندارد که یک سوم قرآن را در شب تلاوت کند؟ این برای اصحاب گران تمام شد وگفتند:ای رسول خدا! کدام یک از ما چنین توانی دارد؟ فرمود قل هو الله احد معادل یک سوم قران است.

٤٥٦-عَنْ قتاده بْنِ النُّعْمَانِ أَنَّ رَجُلًا قَامَ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) السوره كلها يُرَدِّدُهَا لايزيد عَلَيْهَا قَالَ فَلَمَّا أَصْبَحْنَا قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّ رَجُلًا قَامَ لَيْلَهُ يَقْرَأُ مِنْ السِّحْرِ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَلَمَ يكن لَهُ كفوا أَحَدٌ)يُرَدِّدُهَا لَا يَزِيدُ عَلَيْهَا قَالَ كان الرَّجُلُ يَتَقَالُّهَا قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ».[2]

قتاده بن نعنان میگوید:مردی در زمان رسول الله برخواست و (قل هو الله احد) را {تا سحر} می خواند هیچ چیز بر ان اضافه نمی کرد !؟ صبح که شد مردی به رسول الله گفت:ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم دیشب یک نفر تا سحر (قل هو الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد ولم يكن له كفوا احد) را بدون آنکه به آن چیزی اضافه کند تکرار میکرد!؟ گویا این عمل را کم میشمارد . رسول خدا فرمود: سوگند به آن ذاتی که جانم در دست اوست ! این سوره معادل یک سوم قران است .

٤٥٧- عَنْ أَبِي هريره قَالَ خَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ «اقْرَأْ عليكم ثُلُثَ الْقُرْآنِ فَقَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ حتي خَتَمَهَا».[3]

---

١ - صحيح :صحيح بخارى /٥٠١٥به همين معنا ودر صحيح مسلم /١٨٨٣با لفظ :((قل هوالله احد تعدل ثلث القرآن)).از ابودردا و در سنن النسايى ٩٦٦فقط ((قل هوالله احد تعدل ثلث صحيح است.نگا :التعليق الر غيب(٢/٢٢٥

٢ - صحيح :صحيح بخارى /٥٠١٤ تا ((اصبحنا اتى الرجل النبى صلى الله عليه وسلم نحوه))بيهقى شعب الايمان /٤٩٥٤ در نيز درالسنن الكبرى/١٠٥٣٥

٣ - صحيح:صحيح مسلم/٨١٢

ابوهريره رضى الله عنه ميگويد پيامبر صلى الله عليه وسلم به نزد ما امد و گفت اكنون برايتان يک سوم قرآن را تلاوت ميكنم . سپس سوره ى قل هوالله را تا آخر خواند.)

٤٥٨- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «أَيَعْجِزُ احدكم أَنْ يَقْرَأَ فِي لَيْلِهِ ثُلُثَ الْقُرْآنِ قَالُوا وَ كيف يقراثلث الْقُرْآنِ قَالَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يَعْدِلُ ثُلُثَ الْقِرَانِ».[1]

ابودردا مى گويد پيامبر صلى الله عليه وسلم فرمود: (آيا هر يک از شما نمى تواند هر شب يک سوم قرآن را تلاوت كند ؟گفتند: چگونه مى تواندهر شب يک سوم قرآن را بخواند؟ فرمود: ((قل هو الله احد)) معادل يک سوم قرآن است).

٤٥٩- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا كان يَلْزَمُ قُرَّاءِ ه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فِي الصلوه مَعَ كل سُورُهُ وَ هُوَ يَوْمُ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ مَا يلزمک هَذِهِ السوره قَالَ إِنِّي أُحِبُّهَا قَالَ «حُبُکُ إِيَّاهَا أدخَلَکَ الجَنَةَ».[2]

انس بن مالک مى گويد: (مردى همواره (قل هوالله احد) را در نماز درحال امامت به مقتدايان خود با يک سوره ى ديگر مى خواند. رسول الله صلى الله عليه وسلم پرسيد: چه چيز باعث شد ه كه همواره اين سوره را در نماز بخوانى ؟ گفت من اين سوره را دوست دارم . فرمود : دوست داشتن اين سوره موجب ميشود وارد بهشت شوى).

٤٦٠- عَنْ عايشه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ رَجُلًا عَلِيِّ سريه وَ كان يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِ فَيَخْتِمُ ب (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) فَلَمَّا رَجَعُوا ذكرا ذلک النَّبِيِّ فَقَالَ سَلُوهُ لِأَيِّ شيء يَصْنَعُ ذلک فَسَأَلُوهُ فَقَالَ لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ وَ أَنَا أُحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ «أَخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ».[3]

---

١ - صحيح:صحيح مسلم/٨١١

٢ - حسن صحيح : صحيح و ضعيف الترمذى/٢٩٠١ به صورت طولانى و بخارى به صورت معلق/٧٧٤و التعليق الرغيب (٢/٢٢٤) و صفه الصلاه (٨٥)

٣ - صحيح: متفق عليه : صحيح بخارى/٧٣٧٥و صحيح مسلم /١٨٨٧ وسنن نسائى/٩٩٣

عایشه رضی الله عنه میگوید: (پیامبر صلی الله علیه وسلم مردی را به عنوان امیر سریه ای {به ماموریت جهادی} فرستاد او که برای یاران خود پیشنمازی می داد همواره علاوه بر {حمد} وسوره ای که می خواند سوره ی قل هوالله احد را نیز میخواند . پس از بازگشتن این ماجرا را به اطلاع رسول الله صلی الله علیه وسلم رساانند فرمودند: از او بپرسید چرا این کار را میکند ؟ از وی سوال کردند گفت چون در این سوره الله توصیف شده است من دوست دارم این سوره را بخوانم . پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود : به او خبر دهید که الله تعالی او را دوست دارد).

فضیلت معوذتین

٤٦١- عَنْ أَبِي عبدالله بْنِ خُبَيْبٍ أَنَّهُ قَالَ خَرَجْنَا فِي لَيْلَةِ مَطَرٍ وَظُلْمَةٍ شَدِيدَةً نَطْلُبُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ لَنَا فادركناه فَقَالَ «أصليتم» فَلَمْ أَقُلْ شَيْئاً فَقَالَ «قُلْ» فَلَمْ أَقُلْ شَيْئاً ثُمَّ قَالَ «قُلْ» فَلَمْ أَقُلْ شَيْئاً ثُمَّ قَالَ «قُلْ» فَقُلْتُ يارسول اللَّهِ مَا أَقُولُ قَالَ «قُلْ هوالله أَحَدٌ» وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ حِينَ تُمْسِي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تكفيك مِنْ كل شَيْءٍ».[1]

عبدالله بن خبیب رضی الله عنه می گوید:در شبی بارانی وبسیار تاریک دنبال رسول الله صلی الله علیه وسلم رفتیم که بیاید وبرای ما نماز بخواند،ایشان راپیدا کردیم،فرمود:بگو!چیزی نگفتم.باز گفت:بگو!چیزی نگفتم.سپس گفت:بگو!گفتم:ای رسول خداچه بگم؟ فرمود: در هر صبح وشام قل هوالله و دو سوره ی فلق وناس راسه بار بخوان تو را از همه چیز کفایت می کند.

٤٦٢- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَلَمْ تَرَ آيَاتٍ أُنْزِلَتْ اللَّيْلَةِ لَمْ يَرَ مِثْلَهُنَّ قَطُّ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ)وَ ق(لْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ)».[2]

---

۱ - حسن ترمذی/۳۵۷۵،ابوداود/۵۰۸۲،نسائی۵۴۳۸و زوائدالسنن/۸۵۱
۲ - صحیح:صحیح مسلم /۱۸۸۸وترمذی/۲۹۰۲ونسائی/۹۵۳

عقبة بن عامر رضی الله عنه می گوید رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود:(ندیدی که دیشب برمن آیاتی نازل شد که هرگز مثل آنها دیده نشده است؛دو سوره ی فلق وناس است).

٤٦٣- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ كنت أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ «يَا عُقْبَةُ قُلْ» فَقُلْتُ مَاذَا أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فسكت عَنِّي ثُمَّ قَالَ «يَا عُقْبَةُ قُلْ» قُلْتُ مَاذَا أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فسكت عَنِّي فَقُلْتُ اللَّهُمَّ ارْدُدْهُ عَلَيَّ فَقَالَ «ياعقبة قُلْ» قُلْتُ مَاذَا أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» فَقَرَأْتُهَا حتي أَتَيْتُ عَلِيَّ آخِرِهَا ثُمَّ قَالَ «قُلْ» قُلْتُ مَاذَا أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» فَقَرَأْتُهَا حتي آتِيَةٌ عَلِيِّ آخرهاثم قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذلك «مَا سَأَلَ سَائِلٌ بِمِثْلِهَا وَلَا اسْتَعَاذَ مُسْتَعِيذٌ بِمِثْلِهَا».[1]

عقبة بن عامر رضی الله عنه می گوید،داشتم با رسول الله صلی الله علیه وسلم می رفتم که فرمود:ای عقبه بگو!گفتم ای رسول خدا چه بگم؟سکوت فرمود.سپس گفت:ای عقبه بگو:گفتم:ای رسول خدا چه بگم؟باز سکوت کرد!با خودم گفتم:خداوندا!کاری کن که باز تکرار کند!سپس گفت:ای عقبه بگو!گفتم:ای رسول خدا چه بگم؟فرمود:بگو به پروردگار سپیده دم پناه می برم...این سوره را تاآخر تلاوت کردم.سپس گفت:ای عقبه بگو!گفتم:ای رسول خداچه بگم؟فرمود:بگو به پروردگار مردمان پناه می برم...این سوره را تا آخر هم خواندم.سپس گفت:هیچ سوال کننده ای همانند این سوال نکرده وهیچ پناه برنده ای همانند این پناه برنده نیست.

---

١ - صحيح:صحيح وضعيف سنن النسائى/٥٤٣٨وصحيح ابى داود(١٣١٦)وسنن دارمى٣٤٤٠

بخش فضایل علم

فضیلت کسی که در طلب علم میرود

۴۶۴-عَن أبِي هُرَيْرَةُ قَالَ رَسولُ اللَّه صلي الله عليه وسلم «مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سهَّلَ اللَّه لَهُ بِه طَرِيقًا إِلَي الْجَنَةِ».[1]

ابوهریره(رضی الله عنه)میگوید پیامبر(صلی الله علیه وسلم)فرمودند : هرکسی راهی را ب قصد یادگیری علمی برود،الله برایش مسیر رفتن به بهشت را آسان می گرداند

۴۶۵-عَن أَنَس بْن مَالِك قَالَ:قَالَ رَسُولُ الله صَلَي اللهُ عَلَيْهَ وَسَلَمَ:«مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللهِ حَتَي يَرْجِعَ».[2]

انس بن مالک روایت می کند ک رسول الله فرمودند : (هرکسی برای طلب و یادگیری علم برود تا برگردد،در راه الله است.)

٤٦٦-عَنْ زِرّ بْنِ حُبَيْشِ قَالَ:جِئْتُ صَفْوَانَ بْنَ عَسَّال الْمُرَادِيَّ فَقَالَ:مَا جَاءَ بِكَ؟ فَقُلْتُ:جِئتُ أطْلُبُ الْعِلْمَ.قَالَ:فَإنِيِّ سَمِعْتُ رسُولَ اللَّه صلي الله عليه وسلم قُولُ«(مَا مِنْ خَارجِ يَخْرُجُ مَنْ بَيْتِهِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ إلا وَضَعَتْ لَهُ الْمَلاْئِكَةُ أجْنِحَتَهَا رِضًا بِمَا يَصْنَعُ».[3]

زربن حبیش میگوید،به نزد صفوان بن عسال مرادی رفتم و گفت : چه چیز تو را به این جا آورد؟گفتم : آمدم علم بیاموزم.گفت : (حال که چنین است بدان که)من از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیده ام میفرمایند : هیچ کس نیست که از

---

۱ - صحیح:صحیح مسلم/۲۶۹۹و ابو داود/۳٦٤۳

۲ - حسن:مختصر کتاب (الإعلام بآخر أحكام الألباني الإمام/۲۲۰شیخ آلباني در الضعيفة(۲۰۳۷)میگوید : ضعیف و سپس در صحيح الترغيب و التزهيب(۸۸)می نویسد : حسن است و ترمذی(۵/۲۹،ش۲۶۴۷)ومیگوید : حسن غریب.ضیاء(۶/۱۲۴،ش۲۱۱۹)و میگوید : إسناد آن حسن است.ونیز طبرانی در الصغیر(۱/۲۳۴،ش۳۸۰).

۳ - حسن : صحيح الترغيب و الترهيب ش /۶۹ در ابن ماجهش/۲۲۶(أَنْبِطُ الْعِلْمَ)بجاي(أطْلُبُ الْعِلْم)و مسند احمد(۴/۲۴۰)

خانه اش به هدف طلب علم خارج شود مگر این که ملائکه بال های خود را بخاطر رضایت از کار طلبه ی علم،برایش فرش می کند.

۴۶۷. عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا مِنْ طُرُقِ الْجَنَّةِ وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ».[۱]

ابو دردا میگوید،شنیدم رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرمایند : هر کسی راهی را به نیت طلب علم برود،الله او را به راهی از راههای بهشت می برد.و ملائکه بال های خود را بخاطر رضایت از طلبه ی علم(شریعت زیر پاهایش)فرش میکنند.

حدیث : **(مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ)** : **(به هرکس الله اراده ی خیر کند او را فقیه در دین میگرداند)**

٤٦٨-من مُعَاوِيَةَ قَالَ قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صلي الله عليه وسلم «مَنْ يُرِدَاللّهُ بِه خَيرأيُفَقَّهُهُ في الدِّين وَ إِنَمَا أنَا قاسِمُ وَاللَّهُ يُعْطِي وَلَنْ نَزَالَ هَذِهِ الأُمَّةُ قَائِمَةُ عَلَي أمرِ اللَّهِ لا يَضُرُهُم مَن خَالَفَهُمْ حتّي يَأتِيَ أَمْرُاللّه».[۲]

معاویه (رضی الله عنه)میگوید،پیامبرصلی الله علیه وسلم فرمودند : (به هرکس الله اراده ی خیر کند او را فقیه در دین می گرداند،دهنده الله است و من تقسیم کننده ام و همواره گروهی از امت من بر مخالفان خود پیروز هستند تا فرمان الهی(قیامت)فرا رسد،هم چنان پیروز هستند).

٤٦٩-عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُول اللّهِصلي الله عليه وسلم«مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقّهُهُ فِي الّدِينِ».[۳]

ابو هریره می گوید،پیامبرصلی الله علیه وسلم فرمود:(به هرکس الله اراده خیر کند او را فقیه در دین می گرداند).

---

۱ - صحیح:صحیح و ضعیف سنن/۳۹٤۱ و ترمذي/۲٦۹۱و میگوید : (و فی روایة:طریقاً إلي الجنةِ) ابن ماجه/۲۲۳و میگوید/(سهل الله له به طریقاً)
۲ - صحیح : صحیح بخاری/۷۱و در صحیح مسلم/۱۰۳۷بدون لفظ : (ولن تزال هذه)
۳ - صحیح : صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه/۲۲۰و الصحیحة(۱۱۹٤-۱۱۹٥).الروض النضیر(۱۱٦۰)

۴۷۰-عَـنِ ابْـنِ عَبَّـاس أن النَبـي صـلي الله عليـه وسـلم قـال«مَـنْ يُـرِدِ الله بـهَ خَيـراً يُفَقِّهْهُ فِي الِّدِين».[۱]

ابـن عبـاس ميگويـد ،پيـامبر صـلى الله عليـه وسـلم فرمودنـد : (بـه هـركس الله اراده ى خير كند او را فقيه در دين مى گرداند).

فضيلت كسى كه علم دين را به ديگران مى آموزد

۴۷۱- عَـنْ سَـهْلِ بْـنُ سَـعد أنَ رَسُـولَ الله صـلي الله عليـه وسـلم قـال لعَلِـيُّ بْـنُ أبـي طَالِبٍ«وَالله لَأنْ يَهدِي اللهُ بِكَ رَجُلاً وَاحِدًا خَيرَ لَكَ مِن أنَ يَكُونَ لَكَ حُمْرٌ النَّعَم».[۲]

سـهل بـن سـعد ميگويـد : رسـول خـدا ب علـى بـن ابـى طالـب گفـت : بـه خـدا سـوگند ! اگر الله بوسيله ى تو يک نفر را هدايت كند،برايت از شتران سرخ مو بهتر است.

۴۷۲- عَـن أبِـي مُوسَـي عَـنِ النَبِـي صـلي الله عليـه وسـلم قَـالَ«إنَ مَثَـلَ مَـا بَعَثَنـي الله بِـه عَـز وَجَـل مِـنَ الْهُـدَي وَالْعِلْـمِ كَمَثَـلِ غيـثُ أصَـابَ أَرضًـا فَكَانَـتَ مِنهَـا طائِفَـةُ طَيبَـةُ قَبِلَـت الْمَـاءَ فَأنبَتَـتِ الكَـلأ وَالْعُشْـبَ الكَثِيـر وَ كَـانَ منهَـا أجَـادِبُ أمْسَـكَت الْمَـاءَ فَنَفَـعَ اللهُ بِهَـا النَّـاسَ فَشَـرِبُوا منهَـا وسَـقَوْا وَ رَعـوْا وَ أصَـابَ طَائِفَـةٌ مِنْهَـا أُخْـرَي إنَمَـا هِـيَ قِيعَـانُ لاَ تُمْسِـكُ مَـاءَ وَلاَ تُنبِـتُ كَـلأ فَـذَلَك مَثَـلُ مَـنْ فَقُـهَ فـي دِيـنِ الله وَنَفَعَـهُ بمَـا بَعَثَنـي اللهُ بِـهَ فَعَلِـمَ وَ عَلَمَ وَ مَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعُ بِذَلِكَ وَأسًا وَلَم يُقبَلْ هُدَي اللهِ الَذِي أرسِلَتُ بِهِ».[۳]

ابـو موسـى روايـت مـى كنـد كـه پيـامبر فرمـود : مثـال هـدايت و علمـى كـه خداونـد مـرا بـا آن مبعـوث كرده،ماننـد بـارانى اسـت كـه بـه زمينـى مـى بارد.قسـمتى از آن كـه مرغـوب اسـت آب را در خـود جـذب مـى كند.سـپس در آن گياهـان و دانـه ى فـراوان مـى رويـد.و قسـمتى از آن كـه سـخت اسـت بـاران را روى خـود نگـه مـى دارد.والله بوسـيله آن آب بـه بنـدگانش نفـع مـى رسـانند؛از آن مـى نوشـد،به ديگـران هـم ميدهنـد و كشـت و زرع خـود را نيـز ابيـارى مـى كنند.قسـمت ديگـرى از زمـين هسـت كـه شـوره زار اسـت

۱ - صحيح:صحيح و ضعيف سنن الترمذي/۲۶۴۵و مسند احمد/۲۸۴۳
۲ - صحيح:صـحيح مسـلم/۳۴۰۶و ايـن حـديث بصـورت طـولاني در صـحيح بخـاري در شـماره هاي۳۰۰۹،۲۹۴۲،۳۷۰۱،۴۲۱۰تكرار شده است.
۳ - صحيح:صحيح متفق عليه:بخاري ش/۷۹مسلم/۶۰۹۳ و مسند احمد ش/۲۸۰۰

،وقتی باران ببارد نه آب را در خود نگه می دارد و نه از آن گیاهی می روید. زمین او مثال کسی است که احکام الهی را فرا گیرد و الله او را بوسیله آنچه مرا بخاطر آن مبعوث کرده است،هدایت میکند و دین را یاد می گیرد و به دیگران یاد می دهد. و زمین شوره زار همانند کسی است که به احکام الهی توجه نکند و آنچه من بخاطر آن فرستاده شده ام نمی پذیرد.

٤٧٣-عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللهِ عَلَيْهِ وَ إِلَهَ وَ سلّم يَقُولُ« إنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ وَ الْحِيتَانُ فِي جَوْفِ الْمَاءِ وَ إِنْ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ وَ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَ لاَ دِرْهَمًا إِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ».[1]

ابودردا می گوید شنیدم که رسول الله صل الله علیه و اله و سلم می فرماید :(برای عالم [به معنای واقعی و صحیح کلمه]تمام آسمانیان و زمینیان حتی ماهیان دریا طلب مغفرت می کنند. و بدانید فضیلت عالم بر عابد همانند برتری ماه شب چهارده بر دیگر ستارگان است. وعلما ورثه ی انبیا هستند. انبیا درهم و دینار به ارث نمی گذارند بلکه علم را به ارث می گذارند. لذا هر کس بهره اش علم باشد به بهره کاملی دست یافته است.

٤٧٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ جَاءَ مَسْجِدِي هَذَا لَمْ يَأْتِهِ إِلَّا لِخَيْرٍ يَتَعَلَّمُهُ أَوْ يَعْلَمُهُ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَنَّ جَاءَ لِغَيْرِ ذَلِكَ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى مَتَاعُ غَيْرِهِ».[2]

ابوهریره می گوید شنیدم رسول الله صل الله علیه و اله و سلم می فرمود :(هر کس به این مسجد من فقط به هدف یادگیری و یاد دهی خیر [علم]بیاید،همانند کسی است که در راه الله جهاد میکند.اما هر کس به هدفی غیر از این بیاید، بمنزله ی کسی است که به کالای کسی دیگر نگاه میکند).

---

١ - صحیح و ضعیف سنن ابی داود/٣٦۴١ و صحیح ترغیب ش ۶٨

٢ - صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه/٢٢٧،صحیح الترغیب و الترهیب(٨٣) و احمد(٢/۴١٨ ، ش ٩۴٠٩)، ابن ماجه(٨٢/١،ش ٢٢٧)، و ابو یعلی (٣۵٩/١١،ش ۶۴٧٢)

۲۷۵- عَـنْ أَبِـي أُمَامَـةَ عَـنِ النَّبِـيِّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «مَـنْ غَـدَا إِلَـى الْمَسْجِدِ لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يَتَعَلَّمَ خَيْراً أَوْ يَعْلَمُهُ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ حَاجٍّ تَامًّا حُجَّتُهُ».[1]

ابوامامه روايت ميكند كه رسول الله صل الله عليه و اله و سلم فرمود :(هر كس به مسجد برود و هدفی جز اين نداشته باشد كه خير(علم)بياموزد ،برايش پاداشی همانند ثواب حاجی كه حج اش كامل است،داده می شود).

فضيلت كسی كه به هدايت(قرآن و سنت صحيح) دعوت می دهد

۴۷۶- نْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ يَتْبَعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ يَتْبَعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئاً».[2]

ابوهريره می گويد پيامبر صل الله عليه و اله و سلم فرمود: هر كس به خيری دعوت دهد برايش ثوابی همانند ثواب كسانی كه از وی پيروی می كنند، داده ميشود بدون انكه از ثواب ان ها كم شود. و هر كس به گناهی و انحرافی دعوت دهد،برايش گناهی همانند گناه مرتكب شوندگان نوشته می شود آن هم بدون آن كه از گناه شان چيزی كاسته شود.

۴۷۷- عَنْ ابْنِ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ سَنَّ سُنَّةَ خَيْرٍ فَاتُّبِعَ عَلَيْهَا فَلَهُ أَجْرُهُ وَمِثْلُ أُجُورِ مَنِ اتَّبَعَهُ غَيْرَ مَنْقُوصٍ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً وَمَنْ سَنَّ سُنَّةَ شَرٍّ فَاتُّبِعَ عَلَيْهَا كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهُ وَمِثْلُ أَوْزَارِ مَنِ اتَّبَعَهُ غَيْرَ مَنْقُوصٍ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئاً».[3]

جرير بن عبدالله روايت ميكند كه رسول الله صل الله عليه و اله و سلم فرمود:(هر كس سنت خيری را پايه گذاری كند و مردم از وی پيروی كنند،ثواب آن عمل و بمانند:

---

۱ - حسن صحيح : صحيح الترغيب والترهيب/ ۸۶، طبرانی (۹۴/۸، ش ۷۴۷۳)هيثمی(۱۲۳/۱) و ميويد: همه رجال آن ثقه هستند. حاكم(۱۶۹/۱، ش ۳۱۱) و ابونعيم در الحليه(۹۷/۶) و ابن عساكر(۴۵۶/۱۶)...

۲ - صحيح : صحيح مسلم (۲۰۶۰/۴ ، رقم ۲۶۷۴) ، و ابوداود (۲۰۱/۴ ، ش ۴۶۰۹)، الترمذی(۴۳/۵، ش ۲۶۷۴) و می گويد : حسن صحيح

۳ - صحيح : صحيح و ضعيف سنن الترمذی/ ۲۶۷۵، ابن ماجه(۲۰۳) و در صحيح مسلم / ۱۰۱۷ به همين معنا

پاداش کسانی که به پیروی از او عمل کرده اند،بدون آن که چیزی از پاداش شان کم شود به او داده خواد‌شد،و هر کسی راه و رسم بدی رت پدسند آورد که دیگران از وی پیروی کنند گناه آن و بمانند آن گناه عز کسانی که به آن عمل کنند بدون آن که چیزی از گناهشان کم شود،برایش نوشته می شود).

دعای پیامبر صل علی وعلیه سلم برای کسی که از ایشان حدیثی به مردم برساند

٤٧٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثاً فَحفِظَهُ حتي يَبْلُغَهُ فُرُبَ حَامِلِ فِقْهٍ إِلَيَّ مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ وَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ لَيْسَ بِفَقِيهٍ».[1]

زیدبن ثابت می گوید، شنیدم رسول الله صل الله علیه و سلم می فرماید: (الله شاداب و خرم بدارد کسی را که از ما خدیثی بشنود و حفظ کند و به دیگران ابلاغ کند و چه بسا کسانی که یک مسئله ی دینی را به کسی که عز وی فهم بیشتری برخوردار است،نقل میکند).

٤٧٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئاً فَبَلَغَهُ كما سَمِعَ فُرُبِ مَبْلَغٍ اوعي مِنْ سَامِعٍ».[2]

عبدالله بن مسعود می گوید،شنیدم رسول الله صل الله علیه وسلم می فرماید:(اللهرشاداب و خرم بدارد کسی را که از ما چیزی بشنود و آن را همان گونه که شنیده یه دیگران ابلاغ کند و چه بسا مخاطبانی از [عموم] شنوندگان از فهم بیشتری برخوردارند).

٤٨٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحُ لِلْخَيْرِ مَغَالِيقِ لِلشَّرِّ وَ إِنَّ النَّاسَ مَفَاتِيحُ لِلشَّرِّ مَغَالِيقِ لِلْخَيْرِ فطوبي

---

١ - صحیح: صحیح و ضعیف سنن ابوداود /٣٦٦٠،الترمذی (٥١/،ش ٢٦٥٦) و می گوید: حسن و نسائی (٣/٤٣١،ش٥٨٤٧)

٢ - صحیح: صحیح و ضعیف سنن الترمذی/٢٦٧٥ ابو عیسی می گوید: این حدیث حسن صحیح و ابن ماجه(٢٣٢).

لِلْخَيْرِ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلِيُّ بديه وَ وَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلِيٌّ يَدَيْهِ». [1]

انس بن مالک می گوید، رسول خدا صل الله علیه وسلم فرمود: (برخی از مردم کلیدها خیر و مسدود کنندگان مسیر شر هستند، اما برخی دیگر از مردم کلید باز کننده ی شرارت ها هستند و مسدود کنندگان راه های خیر، خوشا به حال کسانی که الله کلیدهای خیر را در دستانشان قرار داده است! و وای بر کسی که در دستانش کلیدهای شر قرار دارد!)

باب فضیلت ذکر

خداوند متعال می فرماید: «**فاذکرونی أذکرکم**» (مرا [با عبادت،ذکر،دعا] یاد کنید تا شما را یاد کنم)«بقره/١٥٢»

٤٨١- عَنْ أَبِي هريره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ي«قُولُ اللَّهُ تَعَالَيْ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَ أَنَا مَعَهُ إِذَا ذكرني فَإِنْ ذكرني فِي نَفْسِهِ ذكرته فِي نَفْسِي وَأَنَّ ذكرني فِي مَلَإٍ ذكرته فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَ إِنْ تَقْرُبَ إِلَيَّ بِشِبْرٍ تَقَرَّبَ إِلَيْهِ زَرَّاعاً وَ إِنْ تَقْرُبَ إِلَيَّ زَرَّاعاً تَقَرَّبْت إِلَيْهِ بَاعًا وَ إِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً». [2]

ابوهریرة می گوید، پیامبر صل الله علیه وسلم فرمود، الله تعالی می فرماید: (من با بنده ام بر اساس گمانی که نسبت به من دارد رفتار می کنم، هنگامی که مرا یاد کند من با او هستم، اگر مرا در تنهایی یاد کند، من او را تنهایی یاد می کنم، و اگر مرا در میان جمع یاد کند، من او را در میان جمعی بهتر از آن یاد خواهم کرد، اگر به اندازه یک وجب به من نزدیک شود من به اندازه یک زراع به اون نزدیک خواهم شد و اگر به اندازه یک زراع به من نزدیک شود، من به فاصله ی باز کردن دو دست به او نزدیک می شوم، اگر قدم زنان به سوی من بیاید من دوان دوان به سوی او خواهم آمد).

---

١ حسن: صحیح و ضعیف سنن ابن ماجه /٢٣٧،الصحیحه (١٣٣٢)

٢ - صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری (٦/٢٦٩٤ ،ش٦٩٧٠) و مسلم (٤/٢٠٦١ ،ش٢٦٧٥)

٤٨٢-عَـنْ أَبِــي هُرَيْـرَةَ قَـالَ قَـالَ رَسُــولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْــهِ وَسَــلَّمَ «إِنَّ لِلَّهِ ملائكــة يَطُوفُــونَ فِــي الطُّـرُقِ يَلْتَمِسُــونَ أَهْـلِ الـذكر فَـإِذَا وَجَـدُوا قَوْمـاً يــذكرون اللَّهِ تَنَـادَوْا هَلُمُّــوا إِلَــيَّ حـاجتكم قَـالَ فيحفـونم بِـأَجْنِحَتِهِمْ إِلَــيَّ السَّـمَاءِ الـدُّنْيَا قَـالَ فَيَسْـأَلُهُمْ رَبُّهُـمْ وَ هُـوَ أَعْلَـمُ مِــنْهُمْ مَــا يَقُــولُ عِبَــادِي قَــالُوا يَقُولُــونَ يســبحونک وَ يکبرونــک وَ يحمــدونک وَ يمجـدونک قَـالَ فَيَقُـولُ هَـلْ روانـي قَـالَ فَيَقُولُـونَ لاَ وَاللَّهِ مـاروا‌ک قَـالَ فَيَقُـولُ وَ کيـف لَـوْ روانـي قَـالَ يَقُولُـونَ لَـوْ رواک کـانوا أَشَـدُّ لـک عِبَـادَةً وَ أَشَـدُّ لـک تَمْجِيـداً وَ اکثـر لـک تَسْـبِيحاً قَـالَ يَقُـولُ فَمَـا يَسْـأَلُونِي قَـالَ يسـالونک الْجَنَّـةِ قَـالَ يَقُـولُ وَ هَـلْ رَوَاهَـا قَـالَ يَقُولُـونَ لاَ وَ اللَّهِ يَـأَرْبُ مَـا رَأَوْهَـا قَـالَ يَقُـولُ فکيـف لَـوْ أَنَّهُـمْ رَأَوْهَـا قَـالَ يَقُولُـونَ لَـوْ أَنَّهُـمْ رَأَوْهَـا کـانوا أَشَـدَّ عَلَيْهَـا حِرْصًـا وَ أَشَـدَّ لَهَـا طَلَبـاً وَ أَعْظَـمُ فِيهَـا رَغْبَـةً قَـالَ فَمِـمَّ يتعـوذون قَـالَ يَقُولُـونَ مِـنَ النَّـارِ قَـالَ يَقُـولُ وَ هَـلْ رَأَوْهَـا قَـالَ يَقُولُـونَ لاَ وَ اللَّهِ مَـا رَأَوْهَـا قَـالَ يَقُـولُ فکيـف لَـوْ رَأَوْهَـا قَـالَ يَقُولُـونَ لَـوْ رَأَوْهَـا کـانوا أَشَـدُّ مِنْهَـا فِـرَارًا وَ أَشَـدَّ لَهَـا مَخَافَـةً قَـالَ فَيَقُـولُ فاشـهدکم أَنِّـي قَـدْ غَفَـرْتُ لَهُـمْ قَـالَ يَقُـولُ ملـک مِـنْ الملائکـة فِـيهِمْ فُـلاَنٌ لَـيْسَ مِـنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ قَالَ هُمْ الْجُلَسَاءِ لاَ يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ».[١]

ابــو هريره روايــت مــی کنــد کــه پيــامبر صــلی الله عليــه وســلم فرمــود:الله تعــالی فرشـــتگانی دارد کـــه همـــواره راه هـــا را گشـــت مـــی زننـــد ودر پـــی ذکـــر کننـــدگان هســـتند.هرجاگروهی رابيابندکـــه مشـــغول ذکـــر باشـــند يکـــديگر راصـــدا مـــی کننـــد ومـــی گويند:بياييـد کـه آنچـه در پـی آن هسـتيد ايـن جاسـت.فرمود:پس از ايـن فرشـتگان مـی آينـد وبــا بالهــای خــود آنهــا را تــا آســمان دنيــا احاطــه مــی کننــد وفرمود:پروردگارشــان از آنهــا ســوال مــی کنــد کــه بنــدگان مــن چــه مــی گويند؟فرشــتگان در پاســخ مــی گوينــد:آنها تسبيح،تکبير،ســتايش وبزرگــی تــو را مــی گوينــد.الله تعــالی مــی گويــد:مگر مــرا ديــده انــد؟می گوينــد:خير!می پرســد:اگر مــرا مــی ديدند[چــه کــار مــی کردنــد؟]می گوينــد:اگر شـــما را مـــی ديدنـــد بيشـــتر عبـــادت مـــی کردنـــد وبيشـــتر حمـــد،ثناوپاکی ات را مـــی گفتنـــد.آنگاه الله تعـــالی مـــی فرمايـــد:از مـــن چـــه مـــی خواهند؟فرشـــتگان مـــی گويند:بهشـــت را مـــی خواهنـــد.می فرمايـــد:آيا آن را ديـــده انـــد؟می گويند:پروردگارا،نه!ســـوگند بـــه خـــدا کـــه آن را نديـــده انـــد.می فرمايـــد:اگر آن را مـــی ديدنـــد چـــه کـــار مـــی کردنـــد؟می گوينـــد:اگر آن

١ - صحيح:صحيح بخاری/٦٤٠٨ومسلم/٦٧٨٠به همين معنا

را مـی دیدند بیشتر بـه آن علاقـه مند مـی شدند، بیشتر بـه دنبال آن مـی رفتند و بیشتر بـه آن تمایل نشان مـی دادند. خداوند از آن هـا مـی پرسد از چه چیز پناه مـی جویند؟ مـی گویند: از دوزخ. خداوند مـی فرماید:آیا آن را دیده اند؟ مـی گویند: سوگند بـه خدا کـه آن را ندیده اند. مـی فرماید : اگر آن را مـی دیدند،بیشتر از آن دوری مـی جستندوبیشتر مـی ترسیدند.سرانجام،خداوند مـی فرماید:شماگواه باشید کـه مـن آنان را بخشیدم.یکی از فرشتگان مـی گوید:در میان آنها فلانـی هست کـه جزو آنان نیست بلکه برای انجام کاری آمده؟خداوند متعال مـی فرماید:آنها کسانی هستندکه هم نشینشان [به برکت کارشان]بد بخت نمی شود).

٤٨٣ـ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيرُ فِي طَرِيقِ مكة فَمَرَّ عَلَيَّ جَبَلٌ يُقَالُ لَهُ جمدان فَقَالَ سِيرُوا هَذَا جمدان سَبَقَ الْمُفْرِدُون قَالُوا وَ مَا الْمُفْرِدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «الذاكرون اللَّهِ كثيرا وَ الذاكرات».[1]

ابوهریره مـی گوید:(پیامبر صلی الله علیه وسلم داشت در راه مکه مـی رفت کـه گذرش بر کوهی افتاد کـه بـه آن جمدان مـی گفتند،فرمود:بروید کـه این جمدان است ومفردون سبقت گرفتند.گفتند:ای رسول خدا!مفردون چـه کسانی هستند؟فرمود:مردان وزنانی که الله را به کثرت ذکر می کنند).

٤٨٤ـ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُمَا شَهِدَا عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يذكرون اللَّهِ عزوجل إلَّا حَفَّتْهُمُ الملائكة وَ غَشِيَهُمْ الرَّحْمَةِ وَ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السكينة وَ ذكرهم اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ».[2]

ابوهریره وابی سعید خدری مـی گویند:(مادو نفر گواهی مـی دهیم کـه پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:هیچ گروهی نیست کـه برای ذکر الله بنشینند مگر این کـه ملائکه آنها را احاطه مـی کنندورحمت الهی آنها را فرا مـی گیرد وبر آنان سکینه نازل می شود والله تعالی آنان را در میان کسان نزد خود [فرشتگان]یاد می کند).

---

١ - صحیح.صحیح مسلم(٤/٢٠٦٢،ش٢٦٧٦)احمد (٢/٤١١،ش٩٣٢١)و ابن حبان(٣/١٤٠،ش٨٥٨).وطبرانی در الاوسط(٣/١٥٥،ش٢٧٧٣)

٢ - صحیح.صحیح سالم (٤/٢٠٧٤،ش٢٧٠٠)ابو داود طیالسی(ص٢٩٦،ش٢٢٣٣)،واحمد(٣/٩٢،ش١١٨٩٣)،عبدبن حمید(ص٢٧٢،ش٨٦١)،ابویعلی(٢/٤٤٤،ش١٢٥٢)وابن حبان (٣/١٣٦،ش٨٥٥).

٤٨٥- عَـنْ معاويـه أَنَّ رَسُـولَ اللّهِ صَـلِّ اللّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ خَـرَجَ عَلِـيٍّ حَلْقِـهِ مِـنْ أَصْـحَابِهِ فَقَـالَ مَـا اجلسـكم قَـالُوا جَلَسْـنَا نـذكرالله وَ نَحْمَـدُهُ عَلَـيَّ مَـا هَـدَانَا لِلْإِسْـلَامِ وَ مَـنْ بِـهِ عَلَيْنَـا قَـالَ «اللّهُ مَـا اجلسـكم إِلَّا ذاک قَـالُوا وَ اللّهِ مَـا أُجْلِسْـنَا إِلَّا ذاک قَـالَ أَمَـا إِنِّـي لَـمْ اسـتحلقكم تُهِمَّهُ لكم وَ لكنه أَتَانِي جِبْرِيلُ فاخبرتي إِنَّ اللّهَ عزوجل يُبَاهِي بكم الملائكه».[۱]

معاويـه رضـى الله عنـه مـى گويد:رسـول خـدا صـل الله وعليـه وسـلم بـه مجلسـى ازاصـحاب آمدندوفرمودنـد:براى چـه نشسـته ايد؟گفتند:نشسـته ايـم الله را ذكروسـپاس مـى گـوييم كـه مـارا بـه اسـلام هـدايت كـرده وبـر مـا منـت نهـاده است.فرمود:شـما رابخـدافقط بـه همـين نيـت نشسـته ايد؟گفتنـد:فقط بـه همـين خاطرنشسـته ايم،فرمـود:من شـما را بـه خـاطراين كـه درصـداقت تـان مـتهم بـدانم سـوگندندادم بلكـه جبرئيـل بـه نـزد مـن آمدوگفت:الله بخاطر[اين نشست]شما،برملائكه افتخارمى كند.

٤٨٦- عَـنْ عبـدالله بْـنِ بُسْـرٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّـا قَـالَ لِرَسُـولِ اللّهِ صَـلِّ اللّهُ وَعَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ إِنَّ شَـرَائِعَ الْإِسْـلَامِ قَـدْ كثـرت عَلِـيِّ فَـأَنْبِئْنِي مِنْهَـا بِشَـيْءٍ أَتَشَـبَّثُ بِـهِ قَـالَ «لايـزال لسـانک رَطْبًا مِنْ ذكرالله عزوجل».[۲]

عبـدالله بـن بسـرمى گويد:صحرانشـينى بـه رسـول الله صـل الله عليـه وسـلم گفت:برنامـه هـاى عبـادى اسـلام بـرمن زيادشـده اسـت پـس بـه مـن چيـزى بيـاموز كـه همواره به آن پايبندباشم؟

فرمود:همواره زبانت مشغول ذكرالله تعالى باشد.

٤٨٧- عَـنْ بريـده الْأَسْـلَمِيِّ عَـنِ النَّبِـيِّ صَـلِّ اللّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ قَـالَ «مَـنْ قَـالَ حِـينَ يُصْـبِحُ اوحـين يُمْسِـي اللَّهُـمَّ أَنْـتَ رَبِّـي لاالـه إِلَّا أَنْـتَ خَلَقْتَنِـي وَ أَنَـا عبـدک وَ أَنَـا عَلِـيٌّ عهـدک وَ وعـدک مَـا اسْـتَطَعْتُ أَعُـوذُ بِـک مِـنْ شَـرِّ مَـا صَـنَعْتُ أَبُـوءُ بنعمتـک وَ أَبُـوءُ بِذَنْبِي فاغفرلي أَنَّهُ لَا يغفرالذنوب إِلَّا أَنْتَ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ أَوْ مِنْ لَيْلَتِهِ دَخَلَ الجنه».[۳]

---

۱ - صحيح:صحيح مسلم/۲۷۰۱وترمذى۳۳۷۹ومى گويد: 《حسن غريب》

۲ - صحيح:ابن ماجه/۳۹۲۵وترمذى/۳۳۷۲،نگا:الاذكارنووى باتحقيق محمدبشيرعيون تحت ش/۳۲
اين روايت قبلاذكرشدوازمحدود روايات تكرارى است.

۳ - صحيح:ابوداود(٤/۳۱۷،ش۵۰۷۰)،الصحيحه(۱۷٤۷)،مسند احمد(۵/۳۵٦،ش۲۳۰٦۳)،نسائى درالكبرى(٦/۱٤۹،ش۱۰٤۱۵)،ابن ماجه(۲/۱۲۷٤ش۳۸۷۲)،ابن حبان(۳/۳۰۸،ش۱۰۳۵)،حاكم(۱/٦۹٦،ش۱۸۹٦)ومى گويد:صحيح الاسناد

بریده ی اسلمی روایت میکند که پیامبرصل الله علیه وسلم فرمود:هرکس صبح گاهان یا شام گاهان بگوید: 《خداوندا!توپروردگارمنی،معبود برحقی جزتونیست،مرا آفریدی ومن بنده ی تویم وبرعهد و وعده ی تو پایبندم،ازشرآنچه انجام داده ام به تو پناه می برم،با اعتراف به نعمتت وبااعتراف به گناهانم به نزد توآمده ام پس مرا مغفرت کن که جزتو گناهان را نمی بخشد》 . اگردرآن روز یا شبی که این دعا را خوانده است بمیرد،وارد بهشت می شود.

٤٨٨- عَنْ أَبِي هريره قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ دَعُوهُ يدعوبها الْعَبْدُ أَفْضَلُ مِنْ اللَّهُمَّ إِنِّي اسالك المعافاه فِي الدُّنْيَا وَ الاخره».[1]

ابوهریره می گوید،پیامبرصل الله علیه وسلم فرمود:(هیچ دعایی بهترازاین نیست که فرد بگوید: 《خداوندا!من ازتو در دنیا وآخرت عافیت وسلامتی را می خواهم》 .

٤٨٩- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئاً أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ العافيه».[2]

ابن عمر رضی الله عنه می گوید،پیامبرصل الله علیه وسلم فرمود:(چیزی محبوب تر از طلب عافیت نزدخداوند،از او تعالی درخواست نشده است).

٤٩٠- عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عبدالمطلب قَالَ قُلْتُ يارسول اللَّهِ عَلِّمْنِي شَيْئاً أَسْأَلُهُ اللَّهِ عزوجل قَالَ «سَلْ اللَّهَ العافيه» فمكثت أَيَّاماً ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي شيئا أَسْأَلُهُ اللَّهِ فَقَالَ لِي «يَا عَبَّاسُ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ سَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَ الاخره».[3]

عباس بن عبدالمطلب گوید:(گفتم ای رسول خدا!به من چیزی بیاموز که آن را ازالله بخواهم؟فرمود: 《ازالله عافیت را بخواه》. چندروزی صبرکردم،سپس نزد ایشان رفتم وگفتم:به من چیزی بیاموز که آن را ازالله بخواهم؟خطاب به من

[1] - صحیح:صحیح ابن ماجه(٢/١٢٦٦ش٣٨٥١).بوصیری(٤/١٤٣)می گوید:این اسنادصحیح رجال آن ثقه هستند.الصحیحه(١١٣٨)ونیزالدیلمی(٤/٤٦ش٦١٤٥).
[2] - صحیح:صحیح ترمذی/٣٨٩٤.
[3] - صحیح:صحیح وضعیف سنن الترمذی/٣٥١٤ابوعیسی می گوید:این حدیث صحیح است ،المشکاه(٢٤٩٠/التحقیق الثانی) والصحیحه(١٥٢٣)

فرمود:ای عباس،ای عموی رسول خدا!از الله بخواه که تو را در دنيا وآخرت عافيت دهد).

۴۹۱- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا عَلَيَّ الْأَرْضِ أَحَدٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ اكبر وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِلَّا كفرت عَنْهُ خَطَايَاهُ وَ لَوْ كانت مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ».[1]

عبدالله بن عمرو می گويد،رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمود:(هيچ کس روی زمين نيست که بگويد:معبود بر حقی جز الله نيست،خدا از همه بزرگ تر است،هيچ گونه تغيير و نيروی نيست مگر بوسيله ی الله،مگر اين که گناهانش بخشيده می شود؛هر چند به اندازه ی کف دريا باشد).

۴۹۲-عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَي مِنْ الكلام أَرْبَعًا سُبْحَانَ اللَّهِ والحمدلله وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهِ اكبر فَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ كتب اللَّهُ لَهُ عِشْرِينَ حَسَنَةً اَوْ حَطَّ عَنْهُ عِشْرِينَ سَيِّئَةٌ وَ مَنْ قَالَ اللَّهُ اكبر فَمِثْلُ ذلك وَمَنَّ قَالَ لااله إِلَّا اللَّهُ فَمِثْلُ ذلك وَمَنَّ قَالَ الحمدلله رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ قِبَلِ نَفْسِهِ كتبت لَهُ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ ثَلَاثُونَ سَيِّئَةً».[2]

ابوسعيد خدری و ابوهريره می گويند،رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمود:(الله تعالی از بين حرف ها چهارتا را انتخاب کرده است [که عبارتند: (سبحان الله والحمدلله ولا إله إلا الله والله اكبر)لذا هرکس بگويد:(سبحان الله)،الله برايش بيست نيکی می نويسد يا بيست گناه از او می بخشد و هرکس بگويد: (الله اكبر)،الله همانند اين به او می دهد. و هر کس بگويد: (لاإله إلا الله)الله همانند اين به او می دهد.و هر کس از صميم قلب بگويد: (الحمدلله رب العالمين)برايش سی نيکی نوشته می شود و سی گناه از او بخشيده می شود).

۴۹۳- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ».[3]

---

[1] - صحيح:صحيح وضعيف سنن الترمذى /۳۴۶۰و التعليق الرغيب(۲/۲۴۹)
[2] - صحيح وضعيف الجامع الصغير/۲۵۹۸،صحيح الجامع/۱۷۱۸و مسنداحمد/۸۲۳۳
[3] - صحيح:صحيح وضعيف سنن الترمذى/۳۴۶۴،الروض النضير(۲۴۳)،الصحيحة(۶۴)

جابر می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود،هر کس بگوید: (سبحان الله العظیم وبحمده)برایش در بهشت درختی کاشته می شود).

۴۹۴-عَنْ بُرَيدَةُ الْأَسْلَمِيّ قَالَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَدْعُو وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي اسئالک بِأَنِّي أَشْهَدُ انک أَنْتَ اللَّهُ لاالاه إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلِمَ يُولَدُ وَلِمَ يکن لَهُ کفوا أَحَدٌ قَالَ فَقَالَ وَلِذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ سَأَلَ اللَّهَ بِاسْمِهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَاذَا سُئِلَ بِهِ اعطي».[1]

بریده ی اسلمی روایت میکند که ازپیامبر(صلی الله علیه وآله وسلم)شنید مردی دعامیکند ومیگوید:(خداوندا!من ازتو میخواهم که من گواهی میدهم؛الله تویی،معبود برحقی جزتونیست،تویکتای بی نیازی هستی که نزادی وزاده نشدی وبرای تو همتایی نیست،گوید:فرمود سوگند به آن ذاتی که جانم دردست تواوست!که از الله بوسیله اسم اعظم اوتعالی درخواست نمود،همان اسمی است که هرگاه باآن از وی خواسته شود اجابت میکند وهرگاه ازاو سوال کنند میدهد.).

۴۹۵عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ «دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذْ دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الحوث لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سبحانک إِنِّي کنت مِنَ الظَّالِمِينَ فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شي قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ».[2]

سعد بن ابی وقاص میگوید:رسول خدا(صلی الله علیه وآله وسلم)فرمود:دعایی که ذی النون[یونس]درشکم ماهی میخواند این بود که میگفت:معبود برحقی جزتونیست؛توپاک ومنزهی ومن ازستم کارانم.هیچ مسلمانی نیست که این دعارا بخواند مگر این که الله تعالی دعایش راجابت میکند).

۴۹۶-عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ کان مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَرَجُلٌ يُصَلِّي ثُمَّ دَعَا اللَّهُمَّ إِنِّي اسئالک بِأَنَّ لک الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ والاکرام ياحي ياقيوم فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

---

[1] - صحیح:صحیح وضعیف سنن ابوداود/۱۴۹۳؛صحیح وضعیف سنن الترمذی ۳۴۷۵/وابن ماجه(۳۸۵۷)

[2] - صحیح:صحیح وضعیف سنن الترمذی/۳۵۰۵؛صحیح الکلم الطیب(۱۲۲،۷۹)،التعلیق الرغیب(۲/۲۷۵و۳/۴۳)والمشکاه(۲۲۹۲/التحقیق الثانی)

«لَقَدْ دَعَا اللَّهَ بِاسْمِهِ الْعَظِيمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أُعطي»[1] وَابْنِ مَاجَهْ وَزَادَ «لااله إِلَّا أَنْتَ وحدک شريک لک الْمَنَّانُ»[2] فَلَمْ يذكر« ياحي ياقيوم».

انس می گوید:با رسول الله صلی الله علیه وسلم نشسته بودم که مردی داشت نماز می خواند.سپس چنین دعا کرد:خداوندا!من از تو می خواهم که سپاس تو را سزاست،معبودبر حقی جز تو نیست،تو آن ذات منانی هستی که پدید آورنده ی آسمان ها و زمین است،ای صاحب جلال و بزرگواری و ای زنده ی پایدار [نیاز مرا بر آورده کن و...]پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود:به یقین الله را با نام اعظمش دعا کرد که هر گاه با آن دعا شود اجابت می کند و هر گاه با این نام از او بخواهند می دهد. وابن ماجه روایت کرده و در آن این آمده:(معبود بر حقی جز تو نیست،یکتایی شریکی برای تو وجود ندارد ای خداوند منان)و یا (حی یا قیوم)در روایت ابن ماجه نیست.

٤٩٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مالک قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتْ الْجَنَّةُ اللَّهُمَّ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَ مَنِ اسْتَجَارَ مِنَ النَّارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتْ النَّارُ اللَّهُمَّ أَجِرْهُ مِنَ النَّارِ».[3]

انس بن مالک می گوید،رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود:هرکس سه بار[پیاپی]از الله بهشت را بخواهد،بهشت می گوید:خداوندا!او را وارد بهشت گردان!وهرکس سه بار از آتش دوزخ به الله پناه برد،دوزخ می گوید:خداوندا!او را از آتش پناه ده!

ذکر هنگام دیدن فرد مصیبت زده

٤٩٨- عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ« مَنْ فَجِئَهُ صَاحِبِ بَلَاءٍ فَقَالَ الحمدلله الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابتلاک بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلِيَّ كثيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا -عُوفِيَ مِنْ ذلک الْبَلَاءِ کانتا مَا کان».[4] و فِي التِّرْمِذِيِّ زَادَ «مَا عَاشَ ...

---

[1] - صحیح:صحیح وضعیف سنن ابوداود/١٤٩٥

[2] - حسن صحیح:صحیح وضعیف سنن ابن ماجه /٣٨٥٨،الروض(١٣٣)والصحیحه(١٣٤٢)

[3] - صحیح :صحیح وضعیف سنن الترمذی /٢٥٧٢،المشکاة(٢٤٧٨/التحقیق الثانی)،التعلیق الرغیب(٤/٢٢٢)و صحیح نسائی/٥٥٣٨

[4] - حسن:صحیح وضعیف سنن ابن ماجة ٣٨٩٢،الصحیحة(٦٠٢)والروض النضیر(١٠٦١)

وَعِنْدَهُ مِنْ رَأْيِ صَاحِبِ بَلَاءٍ».[1] وَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ هكذا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ وَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ عُمَرَ وَ قَالَ غَرِيبٌ.

ابن عمر رضى الله عنه مى گويد، رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمود: هر كس با فرد مصيبت زده اى روبرو شود و بگويد: سپاس خدايى را كه مرا از آن چه به آن مبتلا شده اى عافيت داد و بر بسيارى از بندگانش برترى داد، برترى بسيار زياد! از آن مصيبت هر چه كه باشد، سالم خواهد ماند. و در روايت ترمذى آمده: تا زنده باشد... و در ترمذى آمده: هر كس مصيبت زده اى را ببيند... ابن ماجه نيز به همين صورت از ابن عمر روايت كرده است. اما ترمذى از عمر رضى الله عنه روايت كرده و مى گويدغريب است).

٤٩٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ رَأْيِ مُبْتَلِيَ فَقَالَ الحمدلله الَّذِي عافاتي مِمَّا ابتلاک بِهِ وَ فَضَّلَنِي عَلِيّ كثير مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا ثُمَّ يُصِبْهُ ذلک الْبَلَاءِ».[2]

ابوهريره مى گويد، پيامبر فرمود: هر كس فرد مصيبت زده اى را ببيند و بگويد: سپاس خدايى را كه مرا از آنچه به آن مبتلا شده اى عافيت داد و بر بسيارى از بندگانش برترى داد، برترى بسيار زياد! به آن مصيبت گرفتار نخواهد شد).

وَ قَالَ التِّرْمِذِيُّ قَدْ رُوِيَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنُ عَلِيّ أَنَّهُ قَالَ إِذَا رَأْيِ صَاحِبِ بَلَاءٍ فَتَعَوَّذْ مِنْهُ يَقُولُ ذلک فِي نَفْسِهِ وَ لَا يَسْمَعُ صَاحِبِ الْبَلَاءِ».[3]

ترمذى مى گويد: از ابو جعفر، محمد بن على رضى الله عنه روايت شده كه مى گفت: هر گاه كسى فرد مصيبت زده اى را ديد از آن مصيبت به الله پناه ببرد. البته آهسته بگويد بگونه اى كه فرد مصيبت زده نشنود.

---

[1] - حسن:صحيح و ضعيف سنن ترمذى/٣٤٣١،در ابحاث غير مكتملة فى التراجعات /٣٥شيخ آلبانى در ضعيف الجامع٥٥٨٩:مى گويد:ضعيف است و سپس در صحيح سنن الترمذى:مى گويد:حسن است.

[2] - صحيح: صحيح وضعيف سنن الترمذى /٣٤٣٢ الصحيحة (٢٧٣٧) وزوائد السنن /٤٢٨٩

[3] - حسن: صحيح ترمذى /٣٤٣١ و الاذكار نووى /٩٤٣ با تحقيق بشير محمد عيون

دعای هنگام بيدار شدن از ترس

۵۰۰- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إذَا فَزِعَ أحدكم فِي النَّوْمِ فَلْيَقُلْ أَعُوذُ بكلمات اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ غَضَبِهِ وَ عِقَابِهِ وَ شرّ عِبَادِهِ وَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ أَنْ يَحْضُرُونِ فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ».[1]

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه می گويد، رسول خدا صلی الله عليه وسلم فرمود: هر گاه کسی از شما در خواب ترسيد، بايد بگويد: از خشم، عذاب و شر بندگان و از وسوسه های شياطين و اين که به نزد من بيايند؛ به کلمات تامه ی الله پناه می برم.(هر کس چنين بگويد) هرگز هيچ چيز به او ضرر نمی رساند.

دعای برای برادر مسلمان در غياب او

۵۰۱- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا مِنْ عبد[2] مُسْلِمٍ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلَّا قَالَ الملک وَ لک بِمِثْلٍ».[3]

ابو دردا می گويد پيامبر صلی الله عليه وسلم فرمود: هيچ مسلمانی نيست که برای برادر مسلمان خود در غياب وی دعا کند مگر اين که فرشته ای می گويد: برای تو نيز همانند اين داده شود.

فضيلت انجام اعمال نيک پس از گناه

خداوند متعال می فرمايد:« إنّ الحَسَنات يُذهِبنَ السّيئات »: (قطعا نيکی ها گناهان را از بين می برد).«هود ۱۱٤»

۵۰۲- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كنت وَ أَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَ خَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ».[4]

---

[1] - حسن: صحيح و ضعيف سنن الترمذی /۳۵۲۸ و می گويد: حسن غريب.

[2] - لازم به ذکر است که: در صحيح مسلم / ۲۷۳۲ با لفظ:(ما من عبد مسلم) است که نقل کريم اما مولف با لفظ: (ما من مسلم) بدون لفظ (عبد) حديث را آورده و به مسلم نسبت داده بود

[3] - صحيح: صحيح مسلم (٤/۲۰۹٤ ش ۲۷۳۲) ، أبو داود (۲/۸۹، ش ۱۵۳٤). و ابن حبان (۳/۲٦۸، ش ۹۸۹).

[4] - حسن: صحيح و ضعيف سنن ترمذی / ۱۹۸۷، مشکاة (۵۰۸۳)، الروض النضير (۸۵۵) مسند احمد(۵/۱۵۳، ش ۲۱۳۹۲) و دارمی (۲/٤۱۵، ش ۲۷۹۱)

ابوذر می گوید، پیامبر صلی الله علیه وسلم به من گفت: هر جا بودی از الله بترس و در پی هر گناهی که مرتکب شدی عمل نیکی انجام بده که آن را محو می کند و با مردم با اخلاق نیکو رفتار کن.

عملی که با انجام آن فرد به عنوان صابر وشاکر ثبت می شود

۵۰۳ - عَنْ أَبِي هريرة قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اُنْظُرُوا إِلَيَّ مِنْ هُوَ اسْتَقْبَلَ منكم ولاتنظروا إِلَيَّ مِنْ هُوَ فوقكم فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لاَ تَزْدَرُوا نِعْمَتِهِ اللَّهِ عليكم».[۱]

ابوهريره می گوید'پیامبر فرمود: همواره به کسانی[که از نظر مالی] از شما پایین ترند نگاه نکنید وبه کسانی که از شما بالاترند نگاه نکنید که این شایسته ترین راه کم نشمردن نعمت های الهی است.

۵۰۴ - عَنْ أَبِي هريرة عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِذَا نَظَرَ أحدكم إِلَيَّ مِنْ فَضُلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَ الخَلق' فَلْيَنْظُرْ إِلَيَّ مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْهُ».[۲]

ابوهريره می گوید پیامبر فرمودند: هر گاه برتری مالی وظاهری فردی نظر کسی را جلب کرد لازم است به فردی که از خودش پایین تر است' توجه کند).

فضیلت اخلاق نیک

۵۰۵ - عَنْ عائشه رَضِيَ اللَّهُ عنن قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «إِنَّ المومنون ليدرک بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ».[۳]

عایشه می گوید, شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید: مؤمن با اخلاق نیکو خود به درجه ی فرد روزه دار شب زنده دار' دست می یابد).

---

[۱] - صحیح: ترمذی (۴ ,۶۶۵ ش ۲۵۱۳) میگوید: صحیح است ودر صحیح مسلم (۴, ۲۲۷۵ ش ۲۹۶۳). بدون کلمه:« علیکم». مسند احمد (۲ ۲۵۴ ش ۷۴۴۲). ابن ماجه (۲ ۱۳۸۷ ش ۴۱۴۲). و طبرانی در الوسط (۳ ۲۲ ش ۲۳۴۳).

[۲] - صحیح: متفق علیه: صحیح بخاری (۵۱ ۲۳۸۰ ش ۶۱۲۵). مسلم (۴ ۲۲۷۵ ش ۲۹۶۳). و مسند أحمد (۲ ۳۱۴ ش ۲۳۴۳).

[۳] - صحیح: صحیح وضعیف سنن أبی داود '۴۷۹۸ زوايد السنين ۶۷۸۹و المشكاة ۵۰۸۲

۵۰۶- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَا شيء أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خُلُقٍ حَسَنٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيءَ».[۱]

ابود دا رضی الله عنه می گوید' پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: روز قیامت در ترازوی اعمال مؤمن هیچ چیز از اخلاق نیکو سنگین تر نیست و الله از فرد دشنام دهنده ی زشت گو متنفر است).

وَ زَادَ التِّرْمِذِيُّ فِي رِوَايَةٍ لَهُ وَإِنَّ صَاحِبَ حُسْنِ الْخُلُقِ ليبغ بِهِ دَرَجَةَ صَاحِبِ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ».[۲]

و ترمذی در روایتی دیگر افزوده: (فرد خوش اخلاق به درجه فرد روزه دار شب زنده دار دست می یابد).

۵۰۷- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اكثر مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ تُقَوّي اللَّهِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ سُئِلَ عَنْ أكثر مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ «الْفَمُ وَالْفَرْجُ».[۳]

ابوهریره می گوید از پیامبر صلی الله علیه وسلم پرسیدند بیشترین چیزی که موجب می شود مردم به بهشت داخل شوند' چیست؟ فرمود: «تقوی واخلاق نیک». و پرسیدند: بیشترین چیزی که سبب می شود مردم به دوزخ انداخته شوند چیست؟فرمود «دهان وشرمگاه»

توصيف افراد باهوش

۵۰۸- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ كنت مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ ه رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ النَّبِيّ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُ قَالَ

---

[۱] - صحيح: صحيح وضعيف سنن الترمذى ۲۰۰۲ الصحيحة ۸۷۶ والروض النضير ۹۴۱
[۲] - صحيح, صحيح و ضعيف سنن ترمذى ۲۰۰۳ الصحطحة ۸۷۶ والاروا ۹۴۱
[۳] - حسن: زوائد السن ۷۹۰ وآلبانى در صحيح و ضعيف سنن التمرذى ۲۰۰۴ ميگويد, حسن الاسناد وابن ماجه ۴۲۲۶

«أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً» قَالَ فَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أكيس قَالَ «أكثرهم لِلْمَوْتِ ذكرا وَأَحْسَنَهُمْ لِمَا بَعْدَهُ اسْتِعْدَاداً اولئک الأكياس».[1]

ابن عمر رضی الله عنه می گوید: با رسول الله صلی الله علیه وسلم بودم که مردی از انصار به نزد ایشان آمد وسلام عرض کرد سپس گفت: ای رسول اللع صلی الله علیه وسلم چه مؤمنی از همه بیشتر فضیلت دارد؟ فرمود: خوش اخلاق ترین شان! گفت: کدام مؤمن از همه زرنگ تراست؟فرمود : آن مؤمنی که از همه بیشتر مرگ را یاد می کند و از همه برای پس از مرگ آمادگی بهتری دارد ؛اینان افراد زرنگ و باهوش هستند.

فضيلت سكوت

۵۰۹- عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الخراعي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ كان يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْأُخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا اَوْ لِيَصْمُتْ».[2]

ابو شریح خزاعی می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود :هرکس به الله و روز آخرت ایمان دارد ،باید خیر بگوید یا سکوت کند .

۵۱۰- عَنْ أَبِي موسي قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ قَالَ «مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ».[3]

ابو موسی می گوید :پرسیدند ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم کدام اسلام افضل است؟ فرمود :[اسلام] کسی که مسلمانان از دست و زبانش آسوده باشند .

۵۱۱- عَنْ عبدالله بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ صَمَتَ نَجَا».[4]

---

[1] - حسن: صحيح وضعيف سنن ابن ماجه ۴۲۵۱ الصحطحة ۱۳۸۴ وحاكم ۴ ۵۸۳ ش ۸۶۲۳ و می گوید صحيح الاسناد ابو نعيم درالحاية ۱ ۳۱۳ طبرانی درالاوسط ۵. ۶۱ ش ۴۶۷۱ بيهقی در شعب الايمان ۷. ۳۵۱ ش ۱۰۵۵۰ و بيهقی در الزهد ۲. ۱۹۰ ش ۴۵۶

[2] - صحيح:متفق عليه: صحيح بخاری /۶۴۷۶و صحيح مسلم /۴۷

[3] - صحيح:متفق عليه: صحيح بخاری /۱۱ و صحيح مسلم/۴۲

[4] - صحيح: صحيح و ضعيف سنن(ترمذی/۲۵۰۱،الصحيحة(۵۳۵)ومسند احمد(۲/۱۵۹،ش ۶۴۸۱)بيهقی در شعب الايمان (۴/۲۵۴،ش ۴۹۸۳)عبدبن حميد (ص ۱۳۷ ،ش ۳۴۵)و دارمی (۲/۳۸۷ ،ش ۲۷۱۳))

عبدالله بن عمرو می گوید ،رسول الله صل الله علیه وسلم می فرماید :(هرکس سکوت اختیار کند ،نجات می یابد.)

فضیلت صبر

۵۱۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ أُنَاساً مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَسْأَلْهُ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلَّا أَعْطَاهُ حتي نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُمْ حِينَ نَفِدَ كل شي ء أَنْفَقَ بِيَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا يكن عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ لَا ادَّخَرَهُ عنكم وَ إِنَّهُ مَنْ يستعفّ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَ مَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ وَ مَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ وَلَنْ تُعْطُوا عَطَاءٍ خَيْراً وَ أَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ».[1]

أبوسعید رضی الله عنه می گوید :گروهی انصار از پیامبر صلی الله علیه وسلم درخواست کمک کردند ،هر یک که هر چه می خواست به او می داد ،[پیامبر هم همچنان به همه داد]تا این که آنچه در اختیار داشت ،تمام شد.سپس فرمود :هر چه از خیردر نزد من باشد ذخیره نمی کنم .اما هرکس از درخواست کمک خودداری کند ،الله او را بی نیاز می گرداند.و هرکس صبر پیشه نماید الله به او صبر می دهد وهرکس خود را از مردم بی نیاز بگرداند ،الله او را بی نیاز می گرداند . [و بدانید که]هر گز بخششی بهتر و وسیع تر از صبر به شما داده نخواهد شد .

فضیلت بردباری

۵۱۳- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَشَجِّ عَبْدِ الْقَيْسِ «أَنْ فيک خَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ الْحِلْمُ وَ الْأَنَاةُ».[2]

[1] - صحیح:متفق علیه: صحیح بخاری/ ۱۴۶۹و صحیح مسلم/ ۱۰۵۳و ابو داود/ ۱۶۴۴/ ایمن روایت تکراری است .

[2] - صحیح:صحیح مسلم/ ۱۷لازم به ذکر است که مؤلف می گوید :اخرجاه یعنی :بخاری و مسلم این حدیث را روایت کرده اند.گر چه در صحیح بخاری اصل ماجرای آمدن و قد عبد القیس وجود دارد و حداقل در چهار جای صحیح بخاری با شماره های :۱۳۹۸،۵۲۳، ۳۰۹۵، ۳۵۱۰تکرار شده اما خبری از این حدیث در آن نیست .

ابن عباس روایت می کند که پیامبر صلی الله علیه وسلم خطاب به اشج عبدالقیس فرمود :در تو دو خوبی است که الله آن ها را دوست می دارد :بردباری و آرامش .،،

۵۱۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ الْمُزَنِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «السَّمْتُ الْحَسَنِ وَ التُّؤَدَةِ وَالِاقْتِصَادَ جُزْءٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ وَ عِشْرِينَ جُزْءاً مِنَ النُّبُوَّةِ».[1]

عبدالله بن سرجس مزنی می گوید :پیامبر فرمود :سکوت به نیکی ،آرامش و میانه روی ،یکی از بیست و چهارمین شعبه ی نبوت است.

فضلیت نرمی در امور

۵۱۵- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ يُعْطِي عَلَيِّ الرِّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَيِّ الْعُنْفِ وَ مَا لَا يُعْطِي عَلَيَّ مَا سَوَاءٌ لَا يكون فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَ لَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ».[2]

عایشه همسر پیامبر صلی الله علیه وسلم می گوید :رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود :ای عایشه الله نرم خو است.و نرم خویی را دوست دارد .و با نرمی چیزی را می دهد که هرگز با تندی و غیر آن نرمی نمی دهد ،نرم خویی در هیچ کسی نیست مگر این که آن را زینت می دهد و از هیچ کسی گرفته نمی شود ،مگر این که آن را بی ارزش می گرداند)۰

۵۱۶- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عبدالله عَنْ النَّبِيِّ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ يُحْرَمْ الرِّفْقَ يُحْرَمْ الْخَيْرَ».[3]

جریر بن عبدالله می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود :«هرکس از اخلاق و رفتار نرم محروم شود ،از خیر محروم شده است.

---

[1] - حسن : صحیح و ضعیف سنن ترمذی /۲۰۱۰) وترمذی می گوید :حسن غریب و ابن أبی عاصم درالآحاد و المثانی (۲/۳۳۶ ،ش۱۱۰۵)و ضیاء از طریق طبرانی (۹/۴۰۴ ،ش ۳۷۸)و دیلمی(۲/۳۴۶ ،ش ۳۵۶۷)

[2] - صحیح :این حدیث را امام مسلم در دوحدیث پشت سرهم با شماره های ۲۵۹۴و ۲۵۹۳روایت کرده است .در هیچ منبعی دریک حدیث یافت نشد.

[3] - صحیح:صحیح مسلم /۲۵۹۲و ابو داود /۴۸۰۸و ابن ماجه/۳۶۸۷

فضیلت اجرای حدود الهی

۵۱۷- عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِقَامَةُ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ مَطَرِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فِي بِلَاءِ اللَّهِ عزوجل».[1]

ابن عمر رضی الله عنه می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود :اجرای یکی از حدود الهی از بارش چهل روز باران در شهرهای الله بهتر است.

۵۱۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «حَدٌّ يَعْمَلُ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ الْأَهْلِ الْأَرْضُ مِنْ أَنْ يَنْظُرُوا ثَلَاثِينَ صَبَاحاً».[2]

ابوهریره رضی الله عنه روایت می کند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود :اجرای یک حد در زمین ،برای اهالی آن از بارش سی روز باران بهتر است .

۵۱۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَ سَيَعُودُ كما بَدَأَ غَرِيباً فطوبي لِلْغُرَبَاءِ».[3]

ابوهریره(رض) روایت میکند که پیامبر صل الله علیه و سلم فرمود : اسلام با غربت آغاز شده است و بزودی غریب خواهد شد،همانطور که با غربت شروع شده است، خوشا بحال غریبان!).

۵۲۰- عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلِّ اللَّه عَلَيْهِ وَ سلّم قَالَ« إِنَّ الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيباً وَ سَيَعُودُ غَرِيباً كما بَدَا».[4]

ابن عمر(رض) روایت میکند که پیامبر صل الله علیه و سلم فرمود: اسلام با غربت آغاز شده است و بزودی غریب خواهد شد، همانطور که با غربت شروع شده است.

[1] - حسن:صحيح و ضعيف سنن ابن ماجة/۲۵۳۸،صحيحة(۲۳۱) ،مشكاة(۳۵۵۸)،والروض النضير(۱۰۶۸).
[2] - صحيح :صحيح وضعيف سنن نسائی/۴۹۰۴،ابن ماجة(۲/۸۴۸ ،ش ۲۵۳۸)البته در روايت ابن ماجه لفظ «اربعين صياحا»است ومسند احمد (۲/۴۰۲ش۹۲۱۴) و ابن الجارود ص ۲۰۳ ش ۸۰۱.
[3] - صحيح : صحيح مسلم(۱/۱۳۰ش ۱۴۵)،ابن ماجه (۲/۱۳۱۹،ش ۳۹۸۶)وأبو يعلى (۱۱/۵۲،ش ۶۱۹۰).
[4] - صحيح:صحيح مسلم/۳۷۱ والصحيفه(۱۲۷۳)

٥٢١- عَـنْ عبـدالله بْـنِ مَسْـعُودٍ قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّه عَلَيْـهِ وَ سـلّم «إِنَّ الْإِسْلَامَ بَدَأَ غَرِيباً وَ سَيَعُودُ غَرِيباً كما بَدَا فطوبي لِلْغُرَبَاءِ».[1]

عبـدالله بـن مسـعود (رض)ميگويـد پيـامبر صـل الله عليـه و سـلم فرمـود: اسـلام بـا غربـت آغـاز شـده اسـت و بـزودی غريـب خواهـد شـد، همـانطور كـه بـا غربـت شـروع شده است، خوشا بحال غريبان!).

فضيلت زهد در دنيا و...

٥٢٢- عَـنْ أَبِـي هريـره عَـنْ النَّبِـيِّ صَـلِّ اللَّه عَلَيْـهِ وَ سـلّم قَـالَ «إِنَّ اللَّهَ تَعَـالَيْ يَقُـولُ يَـا ابْـنَ آدَمَ تَفَـرَّغْ لِعِبَـادَتِي أَمْـلأْ صـدرک غَنِـيٌّ وَ أَسَـدُ فقـرک وَ إِلاَّ تَفْعَـلْ مَـلَأْتُ يـديک شُـغُلَا وَ لَمْ أَسُدَّ فقرک».[2]

ابـوهريره (رض)روايـت ميكنـد كـه پيـامبر صـل الله عليـه و سـلم فرمـود: الله تعـالى ميگويـد: ای آدمـی زاد! تـو وقـت خـود را بـرای عبـادت مـن خـالی كـن سـينه ات را سرشـار از بـی نيـازی ميگـردانم و راه دسـت تنگـی را بـر تـو ميبنـدم. اگـر چنـين نكنـی دسـتانت را پـر از كـار ميكنم[يعنـی: آن قـدر كـار بـه سـرت ميريـزم كـه اصـلا وقـت نداشته باشی] و راه تنگدستی ات را هم نمی بندم.

٥٢٣- عَـنْ أَنَـسِ بْـنِ مالـک قَـالَ قَـالَ رَسُـولُ اللَّهِ صَـلِّ اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «مَـنْ كانـت الاخـره هَمّـهِ جَعَـلَ اللَّهُ غِنَـاهُ فِـي قَلْبِـي وَ جَمَـعَ لَـهُ شَـمْلَهُ وَأَتَتْـهُ الـدُّنْيا وَ هِـيَ رَاغِمَـهُ وَمَـنَّ كانـت الـدُّنْيا هَمَّـهُ جَعَـلَ اللَّهُ فَقْـرَهُ بَـيْنَ عَيْنَيْـهِ وَ فَـرَّقَ عَلَيْـهِ شَـمْلَهُ وَ لَـمْ يَأْتِـهِ مِـنَ الـدُّنْيَا إِلَّا مَـا قُـدِّرَ لَهُ».[3]

انـس بـن مالـک (رض) ميگويـد، رسـول الله صـل الله عليـه وسـلم فرمـود: هـركس تمـام هـم و غمـش آخـرت باشـد الله بـی نيـازی را در دلـش قـرار ميدهـد و توانـايی هـايش

[1] صحيح:صحيح و ضعيف سنن ترمذی/٢٦٢٩)و ميگويد:حسن صحيح غريب،ابن ماجه(١٣٢٠/٢،ش٣٩٨٨)و مسند احمد(٣٩٨/١،ش٣٧٨٤)،ابن ابی شيبه(٨٣/٧،ش٣٤٣٦٦)،دارمی(٤٠٢/٢،ش٢٧٥٥)،والبزار(٤٣٣/٥،ش٢٠٦٩)و ابو يعلی(٣٨٨/٨،ش٣٤٣،ش٤٩٧٥).

[2] - صحيح:صحيح و ضعيف سنن الترمذی/٢٤٦٦ و ميگويد:«حسن غريب» و ابن ماجه(٤١٠٧) و صحيح الجامع/١٩١٠

[3] - صحيح:صحيح وضعيف سنن ترمذی/٢٤٦٥و صحيح الجامع/٦٣٨٤

را متمركز ميگرداند و دنيا در حالى برايش داده ميشود كه او تمايل چندانى به آن ندارد. اما هركس هم و غمش جمع آورى مال دنيا باشد،الله تعالى فقرش را در برابر چشمانش قرار ميدهد و توانايى هايش را پراكنده ميگرداند و از مال دنيا به همان اندازه به وى داده ميشود كه برايش مقدر شده است.

٥٢٤- عَنْ أَيُّوبَ رضَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي وَ أَوْجَزَ قَالَ «إِذَا قُمْتَ فِي صلاتک فَصَلْ صَلَّاةُ مُودَعٍ وَ لاَ تكلم بكلام تَعْتَذِرُ مِنْهُ وَ اجْمَعْ الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ».[1]

ابو ايوب انصارى ميگويد ،مردى خدمت پيامبر صل الله عليه وسلم امد و گفت : اى رسول خدا! (اسلام را بمن بياموز و خلاصه كن ! فرمود:هرگاه براى نماز بلند شدى چنان نماز بخوان كه گويا نماز خداحافظى است ، و حرفى نزن كه از آن معذرت خواهى كنى و بكلى از آنچه مردم دارند نااميد باش).

٥٢٥- عَنْ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دُلَّنِي عَلِيٌّ عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ وَ أَحَبَّنِيَ النَّاسُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يحبک اللَّه «ازْهَدْ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ يحبک النَّاسِ».[2]

سهل بن سعد ساعدى ميگويد: مردى خدمت پيامبر آمد و گفت : مرا به انجام عملى راهنمايى كن كه چون آن را انجام دهم ، الله و مردم مرا دوست داشته باشند،رسول الله صل الله عليه وسلم فرمود: در دنيا پارسا باش الله تورا دوست مى دارد و نسبت به آنچه مردم دارند بى توجه باش،مردم تو را دوست مى دارند.

٥٢٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّه صَل الله وعليه وسلم «يَا أَبَا هُرَيْرَةَ كُنْ وَرِعًا تَكُنْ أَعْبَدَ النَاسِ وَكُنْ قَنْعًاتَكُنْ أَشْكَرَ النَاسِ وَأُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لنَفْسِكَ تَكُنْ مُؤمِنًا وَأَحَسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا وَأَقِلِ الضَحِكَ فَإِنَ كَثْرَةَ الضَحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ».[3]

---

[1] - حسن:صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه/٤١٧١ و زوائد السنن/٦٥٩٢ و الصحيفه(٤٠٠)
[2] - صحيح:صحيح و ضعيف سنن ابن ماجه/٤١٠٢، زوائد السنن/٦٦٣٤، الصحيفه(٩٤٤)
[3] - حسن صحيح وضعيف سنن ابن ماجة /٤٢١٧ صحيحة ٥٠٦و٩٢٧و٢٠٤٦ بيهقي درشعب الإيمان ٥؛ ٥٣ش ٥٧٥٠ يوصيري ٤ ،٢٤٠ مي گويد اين إسناد حسن است ابويعلي ،١٠ ؛٢٦٠ش ٥٨٦٥ والقضاعي ١ ، ٢١٥ ش ٣٨٥

ابـوهريره مـی گويـد پيـامبر صـل الله وعليـه و سـلم خطـاب بـه مـن فرمـود ای ابـوهريره پرهيـز كـار بـاش عابـدترين مـردم خـواهی شـد قـانع بـاش شـاكر تـرين مـردم خـواهی بـود وبـرای مـردم همـان را دوسـت بـدار كـه بـرای خـود دوسـت داری مـؤمن خـواهي بـود وباهمسـايه ات هـركس كـه باشـد خـوبي كـن مسـلمان خـواهي بـود وكـم بخنـد كه كثرت خنده دل را مي ميراند).

رحمت إلهي گسترده است

٥٢٧- عَـنْ أَبِـي هُرَيْـرَةَ عَـنْ النَّبْـي صَـل الله وعليـه وسـلم قَـالَ «إنَ الله مَائـةَ رَحْمَـةٍ أنْـزَلَ مِنْهَـا رَحْمَـةُ وَاحِـدَةُ بَـيْنَ الجِـنَ وَالإنْـسَ وَالبَهَـائمِ وَالهَـوَامَ فَبِهَـا يَتَعَـاطَفُونَ وَبَهَـا يَتَرَاحَمُـوْنَ وَبِهَـا تَعْطِـفُ الْـوَحْشُ عَلَـي وَلَـدِهَا وَأخَـرَالله تِسْـعًا وَتِسْـعِنَ رَحْمَـةً يَـرْحَمُ بِهَا عِبَادَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».[1]

ابـوهريره رضـي الله تعـالي عنـه مـي گويـد پيـامبر صـل الله وعليـه وسـلم فرمـود الله تعـالي صـد رحمـت دارد كـه يكـي از آنهـا بـين جـن أنـس چهارپايـان وحشـرات نـازل كـرده اسـت كـه بوسـيله آن نسـبت بـه يـك ديگـر عاطفـه دارنـد وتـرحم مـي كننـد حتـی حيوانـات وحشـي بوسـيله همـين نسـبت بـه بچـه هـاي خـود عاطفـه دارنـد امـا نـود ونـه تـاي ديگر رحمت خود را گذاشته تا باآن در قيامت به بندگان خود ترحم كند).

٥٢٨- عَـنْ سَـلْمَانَ قَـالَ رَسُـولُ اللّهِ صَـلَّي اللّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ «خُلِـقَ يَـوْمَ خَلَـقَ السَّـمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِائَـةَ رَحْمَـةٍ كـل رَحْمَـتُ طِبَـاقُ مَـا بَـيْنَ السـماءوالارض فَجَعَـلَ مِنْهَـا فِـي الْأَرْضِ رَحْمَـتُ فِيهَـا تَعَطُّـفٌ الْوَالِـدَةُ عَلِـيِّ وَلَـدِهَا وَالْـوَحْشِ وَالطَّيْـرُ بَعْضُـهَا عَلَـيَّ بَعْـضَ فَـإِذَا كَـان يَوْمَ الْقِيَامَةِ أكملها بِهَذِهِ الرَّحْمَةِ».[2]

سـلمان مـی گويد،رسـول خـدا صـلی الله عليـه وسـلم فرمـود:(الله تعـالی در روزی كـه آسـمان هـا و زمـين را آفريد،صـدرحمت آفريدكـه هـر يـک از آنهـا بـه انـدازه ی فاصـله ی بـين آسـمانها و زمـين گسـترده دارد،يكـی از ايـن رحمتهـا را در زمـين قـرار داده كـه

[1] - صـحيح مسـلم ٤؛٢١٠٨ ش ٢٧٥٢ مسـنداحمد ٢؛٤٣٤؛ش ٩٦٠٧ وابـن ماجـة ٢، ١٤٣٥ ش ٤٢٩٣ وصحيح بخاري/ ٦١٠٤ به همين معنا

[2] - صحيح:صـحيح مسـلم٤/٢١٠٨،ش٢٧٥٣)بـا (إن الله)در مسـلم شـروع شـده اسـت كـه مولـف بـدون آن آورده و بـه مسلم نسبت داده است.ومسند احمد٥/٤٣٩ش٢٣٧٧١)و ابن حبان(١٤/١٤ش٦١٤٦٩.

بوسیله ی آن مادر نسبت به فرزند خود و حیوانات وحشی و پرندگان نسبت به یکدیگر محبت دارند.اما زمانی که قیامت برپا شود آن نود ونه رحمت را با همین رحمت بطور کامل نسبت به بندگان خود دارد).

٥٢٩- عَنْ عُمَرَ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ عَلِيٌّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ قَدْ تَحْلِبُ ثَدْيَهَا تَسْقِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَتَرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ». قُلْنَا لاَ وَهِيَ تُقَدِّرْ عَلَيَّ أَنْ لاَ تَطْرَحَهُ فَقَالَ «اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بِوَلَدِهَا».[1]

عمربن خطاب رضی الله عنه می گوید: (گروهی از اسیران جنگی راخدمت پیامبر صلی الله علیه وسلم آوردند،بین آنها زنی بود که پستانهایش پر شده بود لذا هر بچه ای را که می دید آن را می گرفت به آغوش خود می فشرد و شیر می داد.پیامبر صلی الله علیه وسلم به ما گفت:آیا گمان می کنید که این زن بچه ی خود را در آتش بیندازد؟گفتیم:خیر اگر بتواند چنین کاری نمی کند.فرمود:الله تعالی از محبتی که این زن نسبت به فرزند خود دارد،به بندگانش بیشتر ترحم دارد).

٥٣٠- أَبِي إمَامِهِ الْبَاهِلِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَعَدَنِي رَبِّي سُبْحَانَهُ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ مِنْ أمّتِي سَبْعِينَ أَلْفاً لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلاَ عَذَابَ مَعَ كل أَلْفَ سَبْعُونَ أَلْفاً وَثَلاَثُ حَثَيَاتٍ مِنْ حَثَيَاتِ رَبِّي عزوجل».[2]

ابو امامه رضی الله عنه می گوید،شنیدم رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید:الله تعالی به من وعده داده است که هفتاد هزار نفر وبا هر هزار نفر ،هفتاد هزار نفر از امت من،بدون حساب وعذاب وارد بهشت گرداند،علاوه بر این ها سه مشت از مشت های پروردگارم نیز وارد بهشت نماید).

---

[1] - صحیح:صحیح بخاری/٥٩٩٩و کتاب الادب:باب رحمة الولد و تقبیله و معانقته و اللولو و المرجان فیما اتفق علیه الشیخان/١٧٥١و در صحیح مسلم با تفاوت اندک در الفاظ

[2] - صحیح:صحیح وضعیف سنن ابن ماجه /٤٢٨٦)،الصحیحة(٢١٧٩)،مسنداحمد(٥/٢٦٨،ش٢٢٣٥٧)،ترمذي(٤/٦٢٦،ش٢٤٣٧)و می گوید:حسن غریب.طبرانی(٨/١١٠ش٧٥٢٠)،ابن حبان (١٦/٢٣٠،ش٧٢٤٦)،دار قطنی در الصفات (١/٣٧،ش٥٠)محاملی(١/٢٦٥ش٦٠)و دیلمی (٤/٣٨٢ش٧١١٣).

در پایان.

«إِنْ أُرِيــدُ إِلَّا الْإِصْــلَاحَ مَــا اسْــتَطَعْتُ وَمَــا تَــوْفِيقِي إِلَّا بِــاللَّهِ عَلَيْــهِ توكلــت وَإِلَيْــهِ أُنِيبُ»

(مــن جــز اصــلاح تــا آن جــا کــه بتــوانم هــدفی نــدارم،وتوفیق مــن جــز از جانــب الله نیست،بر اوتوکل کردم وبه سوی اوست بازگشتم.)"هود/۸۸"